

134924

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

ÜNSÎ HASAN EFENDİ

HAYATI,ESERLERİ,DÖNEMİ

ve

DİVÂNİ'NİN TENKİDLİ METNİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

134924

Danışman

Prof. Dr. Abdulkerim ABDULKADİROĞLU

Hazırlayan

Savaş UZUN

NİĞDE-2003

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Savaş UZUN'a ait **Ünsî Hasan Efendi, Hayatı, Eserleri, Dönemi ve Dîvanı (Tenkidli Metin)** adlı çalışma jürimiz tarafından Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Nazım Hikmet POLAT

Üye (Danışman) : Prof. Dr. Abdulkerim ABDULKADİROĞLU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Nevin GÜMÜŞ

ÖZET

Bu çalışma XVII. yy. tasavvufunda büyük yeri olan Halvetiyye tarikatının Cemâliyye şubesine bağlı Şa'baniyye kolunun, bir alt kolu olan, Karabâşiyye'den gelen ve bu kolun şeyhi Şeyh Ali Alâeddin el-Atvel (Karabaş Veli)'nin en makbul halifesi ve aynı zamanda bir divân sahibi (Türkçe, Arapça ve Farsça şiirlerden oluşmuş) olan Ünsî Hasan Efendi'nin hayatı, dönemi, eserleri ve divânının tenkidli metninden oluşmaktadır. Tenkidli metin ortaya konurken divânın Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesinde bulunan yazma (tasnif dışı yazma) nüshası ile Süleymaniye Kütüphanesi Nazif Paşa Bölümü 867 Numarada kayıtlı bulunan nüsha ele alınmıştır.

Çalışma içindikiler ve önsözden sonra biri giriş olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde XVII. yy.da Osmanlı Devleti'nin genel durumu ve hususiyetleri başlığı altında, Osmanlı Devleti'nin yüzyıl içindeki siyâsî içtimâî, iktisâdî, ilmî ve kültürel hayatı ele alınmıştır.

Birinci Bölümde: Türk Osmanlı Toplumunda Tasavvuf başlığı altında Türk toplumunun XVII. yy.dan önceki tasavvufî hayatı, ardından XVII. yy.da Anadolu'da tasavvufî hayat ve tarikatlar ele alınmıştır. Bu bölümde XVII. yy. da Anadolu toprakları üzerinde kurulan ve faaliyet gösteren tarikatlar hakkında kısa kısa bilgiler verildikten sonra yüzyılın en çok yayılma gösteren tarikatı – bu yüzden "tarikat fabrikası" olarak anılan-Halvetiyye bağlı şube ve kollarıyla birlikte ele alınmıştır. Bu çerçevede Ünsî Hasan Efendi'nin bağlı olduğu Karabaşiyye kolu ve Ünsî Hasan Efendi'nin çağdaşlarına kısaca değinilmiştir.

İkinci Bölümde: Ünsî Hasan Efendi genel başlığı altında A.Hayatı (Çocukluğu, Gençlik dönemi,Eğitimi, Yaptığı İşler, Vefatı) , B. Belli Özellikleri, C. Tarikata intisabı, Hilafeti, Zaviyesi ve Halifeleri, D. Eserleri ele alınıp incelenmiştir.

Varılan neticelerin hülâsa edildiği sonuç ve gerek doğrudan, gerekse başvuru eserleri olarak yararlanılan kaynakları içeren bir kaynakça oluşturulmuştur. Ardından ise metnin teşkilinde takip edilen yol belirtilmiştir.

Üçüncü bölümde ise Ünsî Hasan Efendi'nin dîvânının tenkidli metnine yer verilerek çalışma tamamlanmıştır.

ABSTRACT

This work was formed on criticize text of the Divan of Ünsî Hasan Efendi and his life, era and works, Hasan Efendi was the caliph of the Sheikh Ali Alâeddin el-Atvel (Karabaş Vefî), who has at the same time a Divan (formed with Türkish, Arabic and Persian poets) Alâeddin was the sheikh of Karabaşıyye religious order, which was the subdivision of the Şa'bâniyye, also it was the branch of the Cemâliyye and Cemâliyye was the branch of, the most important religious order in sufistic life at XVII. century , Halvetiyye religious order. When we do this work we based our study on a script (Out of classification) wich located at the Library of Theology Faculty of Marmara Universty.

This work was formed on four parts one them introduction and three other parts, which are coming after contents and preface. At the introduction part, under the headline on “General conditions of the Ottoman Empire in XVII.th century”, was considered political, social, economical, scientific and cultural life of this century.

At the first part; under the headline of sufism at Ottoman Empire, was considered sufistic life Türkish society before XVII. th century, than Ottoman Sufism at XVII.th century and than under the headline of sufistic life and religious order in Anatolia at XVII.th century’s Anatolia. After than, the most effective religious order of the century - wich was called “factory of religious order” – Halvetiyye was considered with depended branches and subdivisions, in connection, we shortly touched to “Karabaşıyye”, which Ünsî Hasan Efendi connected with it and his contemporaries were mentioned.

At second part; under the headline of Ünsî Hasan Efendi, A. His life, His childhood, His youth and his matured time, B. His main characteristic (personality), C. Connection with religious order and his caliphate, Lodge (Aydınoğlu Lodge), His caliphs, D. His works .

All discussions were shortened at conclusion section, and books we profited whether directly or generally sources, were listed at bibliography.

At the thirt part; work was completed by criteized text of the dîvân of Ünsî Hasan Efendi.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	vi
ÖNSÖZ.....	ix
GİRİŞ.....	I
XVII. YÜZYIL OSMANLI DEVLETİ'NİN GENEL DURUMU VE HUSUSİYETLERİ.....	I
A. Siyâsî ve İktisâdî Hayat.....	I
B. İlim, Kültür ve Sanat Hayatı.....	X
I. BÖLÜM: TÜRK-OSMANLI TOPLUMUNDA TASAVVUF.....	XIV
A. XVII. Yüzyıl Öncesi	XIV
B. XVII. Yüzyılda Anadolu'da Tasavvufî Hayat ve Tarikatlar.....	XVII
1. Mevleviyye	XX
2. Bayramiyye.....	XX
3. Celvetiyye	XXI
4. Nakşibendiyye.....	XXII
5. Kadiriyye	XXII
6. Bektâşiyye	XXII
7. Halvetiyye	XXIII
a.Rûşeniyye	XXV
b.Cemâliyye	XXVI
ba. Sümbüliyye	XXVI
bb. Şa'bâniyye	XXVII
bc. Karabaşiyye	XXIX

bca. Mustafa Manevi Efendi	XXXII
bc. Ünsî Hasan Efendi	XXXIII
bd. Nasûhiyye.....	XXXIII
c. Ahmediyye	XXXIV
ca. Sinâniyye	XXXIV
cb. Uşşâkiyye	XXXV
cc. Câhidiyye, Ramazâniyye, Cihangiriyye	XXXV
cd. Mısriyye.....	XXXVI
d. Şemsiyye	XXXVII
7	
II. BÖLÜM: ÜNSÎ HASAN EFENDİ	XL
A. Hayatı (Çocukluğu, Gençlik Dönemi, Eğitimi, Yaptığı İşler, Vefatı).....	XL
B. Belli Özellikleri	XLVII
1.Fiziki Özellikleri	XLVII
2.Günlük Hayat İçindeki Özellikleri.....	XLVIII
3.Saray ve Devlet Adamlarıyla İlişkileri.....	LJ
C. Tarikata İntisabı ve Hilafeti, Zâviyesi, Halifeleri.....	LIII
D. Eserleri	LXVII
SONUÇ	LXXII
KAYNAKLAR	LXXV
METNİN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL.....	LXXI
III. BÖLÜM : TENKİDLİ METİN.....	LXXXIII

KISALTMALAR

Genel kısaltmalar ve Kaynak kısaltmaları birlikte verilmiştir.

A.g.e.	: Adı geçen eser
A.g.m.	: Adı geçen makale/ Adı geçen madde
AKM	: Atatürk Kültür Merkezi
a.mlf.	: Aynı müellif
Ank.	: Ankara
Ans.	: Ansiklopedi
AÜİFD	: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
b	: Bin, İbn
bkz.	: Bakınız
Böl.	: Bölümü
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DBİA	: Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi
Der.	: Derleyen
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
DTCF	: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
ed.	: Editör
gös. yer	: Gösterilen yer
haz.	: Hazırlayan
İS	: İlim ve Sanat Dergisi
İst.A.	: İstanbul Ansiklopedisi- Reşat Ekrem KOÇU
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
İKTCYK	: İstanbul Kütüphaneleri Tarih-Coğrafya Yazmalar Kataloğu

Ktp.	: Kütüphanesi
md.	: Maddesi
MEBİA	: Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi
MÜİFD	: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
MÜSBE	: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
nşr.	: Neşreden
nr.	: Numara
OSAV	: Osmanlı Araştırmaları Vakfı
OTDTS	: Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü
öl.	: Ölümü
S.	: Sayı
S.	: Süleymâniye Kütüphanesi Nafiz Paşa Bölümü Nüshası (Numara 867)
s.	: Sayfa
sad.	: Sadeleştiren
SGAD	: Sahabeden Günümüze Allah Dostları
Ter.	: Tercüme Eden
TDK	: Türk Dil Kurumu
Tsz.	: Tarihsiz
TTK	: Türk Tarih Kurumu
TÜYATOK	: Türkçe Yazmalar Toplu Kataloğu
UÜİFD	: Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
Ü	: Marmara Üni. İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi Tasnif Dışı Yazma Nüsha
v.	: Vefat tarihi
vd.	: Ve devamı
vr.	: Varak
vs.	: Ve saire

Yay. : Yayınlayan, Yayınevi

Yy. : Yayın yeri yok

ÖNSÖZ

Dünya üzerinde uzun süre ayakta kalabilmiş devlet oldukça azdır. İşte Osmanlı Devleti bu ender devletlerden birisidir (belki de tek devlet). Bunun sebebi devletin temelindeki fikrî, manevî, sosyal ve kültürel harçtır.

Osmanlının temelini oluşturan, kurulduğu günden son günlerine kadar etkili olan unsurlardan biri de tasavvufî düşünce ve harekettir. Osman Bey'den başlayarak tasavvufî alanda manevî dinamik sayılan insanlar (Şeyh Edebali) devleti yönetenlerle sıkı ilişkiler içine girmişlerdir.

İşte bu tasavvufî müesseselerin yaygınlaşmasıyla tasavvuf topluma nüfuz ederek zihniyetleri etkilemiş ve tasavvuf toplumda ayrı bir yere sahip olmuştur.

Osmanlı Devleti için XVI.yy. zirve kabul edilse de sanat ve kültürel bakımdan XVII. yy. da yükselme devam etmiştir. Bunun sebebi bizce geri planda olan tasavvufî düşünce ve kurumlardır.

Bu çalışma XVII. yüzyılın sonu ile XVIII. yüzyılın başında yaşamış olan Ünsî Hasan Efendi'nin hayatı, eserleri, dönemi ve divanının tenkidli metninden oluşmaktadır.

Çalışma bir giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde XVII. yy.da Osmanlı Devletinin siyasî, içtimâî, iktisâdî ve ilmî hayatı ele alınmıştır. Birinci bölümde XVII. yy. öncesi ve XVII. yy.da Türk toplumu ve Osmanlı'da tasavvuf ele alınmıştır. Bu çerçevede yüzyıl içinde faaliyet gösteren tarikatlar dönemin daha iyi anlaşılması için ele alınmış ve kısa kısa değerlendirmeler yapılmıştır. İkinci bölümde ise asıl konumuz olan

Ünsî Hasan Efendi'nin çocukluğundan başlayarak hayatı, eserleri ve halifeleri hakkında bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde ise Ünsî Hasan Efendi'nin dîvânının tenkidli metnine yer verilmiştir.

Çalışmamın her aşamasında özellikle metnin kontrolü esnasında gece gündüz demeden, oldukça hacimli olan eseri mısra mısra kontrol eden, değerli vaktinin her anını bana ayıran, çalışmayı her zaman öncelikli gören danışman hocam Prof. Dr. Abdülkerim ABDULKADİROĞLU'na, gerek çalışmada bulunan tarihi bölümlerle ilgili olarak, gerekse çalışmanın planlanması hususunda kıymetli fikirlerini aldığım ağabeyim Efkân UZUN'a, çalışmamın her aşamasında tezin yazımı ve kontrolü de dahil olmak üzere her türlü desteğini gördüğüm eşim Şerife UZUN'a, Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi ve Ankara Milli Kütüphane Eski Eserler bölümü çalışanlarına teşekkürlerimi bir borç biliyorum.

Savaş UZUN

Niğde – 2003

GİRİŞ

XVII. YÜZYIL OSMANLI DEVLETİ'NİN GENEL DURUMU VE HUSUSİYETLERİ

A. Siyasî ve İktisadî Hayat

XVII. yüzyıl Osmanlı Devleti'nin coğrafi olarak en geniş alana yayıldığı, üç kıtada söz sahibi olduğu bir dönemdir. XVII. Yüzyılın başında dünya nüfusunun yarısına yakını Türk hakimiyeti altında yaşamaktadır.

XVII. yüzyılda Anadolu idârî açıdan eyâletlere taksim edilmiştir. Eyâletler ise sancaklardan oluşmaktadır. Bu dönemde Anadolu'daki eyâletler, Anadolu, Adana, Erzurum, Diyarbakir, Rum(Sivas), Van şeklinde sıralanabilir. Bu eyâletler ve bağlı sancaklar tarih içinde bir çok değişikliğe uğramıştır. ⁽¹⁾

Bu yüzyıl içinde dokuz padişah Osmanlı tahtının sahibi olmuştur. Bunlar sırasıyla şöyledir:

Sultan I. Ahmed (1603-1617), Sultan I. Mustafa (I. kez: 1617-1618, II. kez: 1622-1623), Sultan II. Osman (1618-1622), Sultan IV. Murad (1623-1640), Sultan İbrahim(1640-1648), Sultan IV. Mehmed (1648-1687), Sultan II. Süleyman (1687-1691), II. Sultan Ahmed (1691-1695), Sultan II. Mustafa (1695-1703). ⁽²⁾

⁽¹⁾İPŞİRLİ, Mehmet: "Anadolu", **DİA**, C. III, s. 123. Ayrıca bkz. TURAN Şerafettin, "XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İdâri Taksimatı", **Atatürk Üniversitesi Yıllığı (1961)**, s. 201-232.

⁽²⁾UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: **Osmanlı Tarihi**, C. III/1. TTK Yayınları, Ankara 1983, s. 112-128.

XVI. Yüzyılın sonu ile XVII. Yüzyılın başlarında devlet idaresi vâlide sultanlar, padişah kadınları, musahipler ve diğer bir kısım nüfuzlu kişilerin müdahaleleriyle bozulmuş⁽³⁾ bundan sonra padişahların devlet yönetimine katılmaları ve yönetici olarak gösterdikleri başarı oranı oldukça düşmüş, artık devlet adamlığı alınır satılır bir mal haline gelmiştir.

Devlet yönetiminin bu denli sarsılması ve acziyete düşmesi eyâletlerdeki beylerbeyi ve sancak beylerinin bir takım kanunsuz hareketlere kalkışmalarına sebep olmuştur. ⁽⁴⁾

7

XVI. yüzyıla karşılaştırıldığı zaman XVII. yüzyılda Sultan II. Osman, IV. Murad, Vezîr-i a'zam Köprülü Mehmet Paşa, Fazıl Ahmet Paşa gibi kararlı devlet adamları varsa da genel olarak bu yüzyıl önceki yüzyıldan daha karamsar, daha az parlak bir dönemdir.

İşte bu karamsar dönemde on dört yaşında tahta oturan I. Ahmed bir taraftan 1593'te başlayan Avusturya savaşı ile meşgul olurken diğer taraftan merkezi otoritede meydana gelen boşluk ve savaşa giden halkı fırsat bilen Celâlî ayaklanmaları ile uğraşmak zorunda kalmıştır. Bu dönemde İran, karışıklığı daha da artırmak için hem Osmanlı'ya karşı savaş açmış hem de Celâlî ayaklanmasını desteklemiştir. ⁽⁵⁾

⁽³⁾ UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: **Osmanlı Tarihi**, C. III/1. TTK Yayınları, Ankara 1983, s. 121.

⁽⁴⁾ UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: **a. g. e.**, C. III/1, s. 121.

⁽⁵⁾ Ayrıntılı bilgi için bkz. AKDAĞ Mustafa: "Celâlî isyanlarında Büyük Kaçgunluk (1603-1606)", **AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi**, C. II., S. 2-3 Ankara 1964, s. 1-49; UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: **a. g. e.**, C. III/1, s. 99-113.

Savaşa son vermek için 1606 yılında Zıtvatoruk Anlaşması imzalanmıştır. Savaş sona ermiş, Kanije ve Eğri alınmış ancak devletin Avrupa üzerindeki üstünlüğü ortadan kalkmıştır. 1610 yılında Celâli'leri mağlup eden Kuyucu Murad Paşa İranlılardan Tebriz'i almak ister, ama geri çekilmek zorunda kalır.

Genç yaşta vefat eden I. Ahmed'in yetişkin çocuğu olmadığı için yirmi altı yaşında olan kardeşi I. Mustafa hükümdar ilan edilir. Ancak akli dengesi yerinde olmadığı için tahttan indirilerek yerine I. Ahmed'in büyük oğlu II. Osman getirilir.

II. Osman İran ile yapılan ve devam eden savaşı sona erdirmek için Nasuh Paşa Anlaşmasını imzalar ve orduyu Anadolu'ya yönlendirir. Önceden beri devam eden Lehistan gerginliği zirveye çıkar. Çıkan savaşta devlet büyük bir yenilgiye uğrar. Buna sebepbebi olarak da Yeniçeri Ocağı görülür. II. Osman bu yenilgi sonucunda Yeniçeri Ocağını kaldırmak ister. Bunu sezen yeniçeriler 1622 senesinde kanlı bir isyanla II. Osman'ı tahttan indirerek Yedikule zindanında hunharca öldürürler⁽⁶⁾.

Genç Osman (II. Osman)'ın hunharca öldürülmesinin ardından yerine amcası I. Mustafa tekrar tahta geçer. Ancak I. Mustafa'nın akli dengesi yerinde olmadığı için halk tepkiyle karşılar. 1 yıl 3 ay 21 günlük saltanatının sonunda 1623 senesinde tekrar tahttan indirilerek yerine I. Ahmed'in diğer oğlu IV. Murad hükümdar olur (1623).⁽⁷⁾

⁽⁶⁾ UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: **A. g. e.**, C. III/1, s. 128-141.

⁽⁷⁾ UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: **A. g. e.**, C. III/1, s. 148 ; ÖZTUNA, Yılmaz: **Osmanlı Devleti Tarihi**, C. I, s. 331-334

IV. Murad çocuk yaşta tahta oturur. Bunu fırsat bilen Kemankeş Ali Paşa Valide Sultan'a olan yakınlığını da kullanarak devlet memuriyetlerini açık artırmayla dağıtmaya başlamış, artık rüşvetsiz iş görülmez olmuştur. Bütün bu olanlardan küçük yaşta olan padişah habersiz bırakılmıştır. Ancak Bağdat'ı İranlıların işgal ettiğini sonradan öğrenen padişah IV. Murad, Sadrazam Kemankeş Ali Paşa'yı azleder ve idam ettirir. Bütün bu olaylar olurken dışarıda İran ile meşgul olan padişah içeride II. Osman'ın kanını bahane ederek devlete sorun olan Abaza Mehmed Paşa'yı bertaraf etmek mücadelesindedir. Uzun süre sorun olsada sonun da bertaraf edilmiştir. Bu arada yeniçerileri kıskırtan Sadrazam Recep Paşa da idamdan kurtulamamıştır. Recep Paşa'nın idamı ile (1633) iktidara tamamen sahip olan IV. Murad Bağdat'ı işgalden kurtarmak için 1635 yılında Revan kalesine sefer düzenler. Sefer sonunda kale alınır ve İstanbul'a zaferle dönülür⁽⁸⁾. Ancak kısa bir süre sonra kale tekrar İran'ın eline geçer. Bu defa Bağdat seferi düzenlenir ve Bağdat İran'dan alınır. Hemen akabinde 1639 senesinde Kasr-ı şirin Antlaşması ile Bağdat uzun süre Osmanlı elinde kalır.⁽⁹⁾

Sultan IV. Murad Bağdat seferinden döndükten sonra hastalığının iyice artması sonucu 1640 yılda 29 yaşında iken vefat etmiştir. Sultan Murad'ın genç yaşta ölümü devlet yönetimi için büyük bir kayıp olmuştur. Yerine kardeşi İbrahim hükümdar olmuştur.⁽¹⁰⁾

Sultan İbrahim tahta oturunca abisi IV. Murad'ın göreve getirdiği Kemankeş Kara Mustafa Paşayı görevden almadı. Böylece saltanatının ilk yıllarında sorunsuz

⁽⁸⁾ ÖNGÖREN, Reşat: "Osmanlı Padişahları ve Tasavvuf", **Osmanlı**, (Ed.) Güler Eren, C. XII, s. 149.

⁽⁹⁾ A. g. e. , C. XII, s. 151.

⁽¹⁰⁾ YÜCEL, Yaşar, Ali, SEVİM: **Türkiye Tarihi**, C. III, TTK Yayınları, Ankara 1991, s. 83; Bkz. BAYSUN, Cavid: **Murad IV madd.**, MEBİA, C. 8, İstanbul 1960, s. 644.

bir dönem yaşadı. Kemankeş Kara Mustafa Paşa kimseye minneti olmayan, dalkavukluk yapmayı sevmeyen, devletin düzeni ve nizamı için çalışan bir devlet adamıdır. Öyle ki padişahın bazen düşünmeden verdiği emirleri bile devletin düzeni için yerine getirmeyen ve usulsüzlükleri önleyen bir sadrazamdır⁽¹¹⁾. Ne var ki her dönemde olduğu gibi devlet üzerinden şahsi işlerini yürütmeyi huy edinenler onun idamını zorunlu kılmışlardır. Kemankeş Kara Mustafa Paşa'nın idam ettirilmesiyle yerine getirilen Sultanzâde Mehmet Paşa dar düşünen ve acele karar veren bir yapıda olması sebebiyle, padişahın her emrini yerine getirir, rüşvet alır, usulsüz atamalar yapar. Böylece ülkede güçlkle sağlanan huzur ortamı yine bozulur⁽¹²⁾. Sultan İbrahim'in saltanatı döneminde olumlu tek olay Girit Adası'nın alınmasıdır. Girit'in alınmasıyla ülke yeni bir savaş ortamına girer, Osmanlı-Venedik savaşları başlar. Bunu da bahane ederek ulemâ ve devlet adamlarının isteği ile 1648 senesinde Sultan İbrahim'in tahttan indirilip yerine yedi yaşındaki oğlu Mehmed'in getirilmesi kararlaştırılır⁽¹³⁾.

Padişah IV. Mehmed'in yedi yaşında bir çocuk olması hasebiyle devlet işlerini Sadrazamlar yürütmektedir. Ancak her işe müdahale eden nüfuzlu kişiler ve valide Kösem Sultan yüzünden devlet yönetiminde tam bir otorite sağlanamamıştır. Bu durum sekiz yıl süreyle devletin iç ve dış sorunlarında büyük bir tahribata neden olmuş, çok ciddi ve tehlikeli dönemler yaşanmıştır. Siyâsî, içtimâî ve iktisâdî durum hiç de iç açıcı değildir⁽¹⁴⁾.

⁽¹¹⁾ UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: *A. g. e.*, C. III/1, s. 214.

⁽¹²⁾ UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: *A. g. e.*, C. III/1, s. 223; YÜCEL, Yaşar, Ali, *SEVİM: A. g. e.*, C. III, s. 87-88.

⁽¹³⁾ Mehmed Halife : *Târih-i Gilmânî*, haz: Kâmil SU, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1986, s. 32-33. ; UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: *A. g. e.*, C. III/1, s. 237.

⁽¹⁴⁾ YÜCEL, Yaşar, Ali, *SEVİM: A. g. e.*, C. III, s. 99-100.

Bu karmakarışık dönem devam ederken 1656 senesinde Köprülü Mehmed Paşa sadarete getirilir. Artık Osmanlı Devleti derin bir nefes alır ve tarihe “*Köprülüler Dönemi*” olarak geçen yeni bir dönem başlar⁽¹⁵⁾.

Tecrübeli bir devlet adamı olan Köprülü Mehmed Paşa özellikle, askerî ve mülkî görevliler arasında ayıklamaya giderek haksız ve gereksiz yere görevde olanlara karşı sertlikle davranır. Bu sertlik mâlf alanda da kendini gösterir ve aşırı giderler sınırlanır, vergiler düzenli olarak alınmaya başlanır. 1660 senesine gelindiğinde devlet bütçesi düzlüğe çıkmıştır. ⁽¹⁶⁾

7

Köprülü Mehmed Paşa tam devlet işlerini düzlüğü çıkarmıştı ki hastalığı artar. İşlerin aksamaması için oğlu Fâzıl Ahmed Paşa göreve getirilir. Köprülü Mehmet Paşa 1661 yılında hayata gözlerini yumar. ⁽¹⁷⁾

Fazıl Ahmed Paşa da babası gibi kararlı tutumlarıyla gerek dış işlerinde gerekse elde edilen askeri ve diplomatik başarılarla adından söz ettirir bir hale gelir. Osmanlı artık Doğu Akdeniz’i denetler hale gelmiştir. Fazıl Ahmed Paşa döneminde ülke en geniş yayılışa tanık olur. ⁽¹⁸⁾ Fazıl Ahmed Paşa kırk bir yaşında vefat eder, ancak geride itibarlı, kuvvetli ve düzenli bir devlet idaresi bırakır. ⁽¹⁹⁾

⁽¹⁵⁾ Geni bilgi için bkz. “Köprülüler”, **MEBİA**, C. VI, İstanbul 1967, s. 892-908.; ÇABUK, Vahit: **Köprülüler**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.

⁽¹⁶⁾ YILMAZ, Necdet: **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf, Sûfîler ve Ulemâ**, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s. 42-43.; “IV. Mehmed”, **Osmanlı**, (Ed.) Güler Eren, C. XII, s. 162.

⁽¹⁷⁾ YÜCEL, Yaşar, Ali SEVİM: **A. g. e.**, C. III, s. 159-160.

⁽¹⁸⁾ MANTRAN, Robert: **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**, C. I, (Ed.) Robert MANTRAN, (Çeöl. Server Tanilli), Cem Yayınevi, İstanbul 1992, s. 300.

⁽¹⁹⁾ DERİN, F. Çetin: “Osmanlı Devletinin Siyâsî Tarihi”, **Türk Dünyası El Kitabı**, C. I, s. 483.

Fazıl Ahmed Paşa'nın ölümü üzerine padişah onun yetiştirdiği, daha karizmatik bir kişiliğe sahip olan, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'ya görevi devreder (Kasım 1676). Köprülü Mehmed Paşa'nın damadı olan Kara Mustafa Paşa, Fazıl Ahmed Paşa'nın vezîr-i a'zamlığı sırasında Sadaret Kaymakamlığı, Kaptan-ı Derya ve üçüncü vezirlik görevlerinde bulunmuş olan kültürlü ve çok değerli bir devlet adamıydı. ⁽²⁰⁾

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa dönemimde devlet tekrar dirilir ve bir fetih çağına girilir. Ancak Viyana'nın ikinci kez kuşatılması bu fetih çağını çok sürdürmez.

Mustafa Paşa'nın ısrarıyla sefere karar verilir ve Osmanlı ordusu Temmuz 1683'te harekete geçer. Ancak büyük bir bozgunla karşı karşıya kalır.

Padişah IV. Mehmed bozgun sonunda askerlerimi gereksiz yere yok edip memleketlerimi düşman kafirlere terk edip döndünüz diyerek Kara Mustafa Paşa'nın öldürülmesini emreder. Bunun üzerine Belgrat'ta bulunan Mustafa Paşa başı kesilmek suretiyle öldürülür yerine Kara İbrahim Paşa getirilir. ⁽²¹⁾

Seferin ortaya çıkardığı mâlî sıkıntı, kapıkulu ocaklarının maaşlarının tekrar verilmesine sebep olmuş 1687 senesinde şehir ve kasabalardaki zengin tüccarlardan "*İmdâd-ı Seferiye*" adı ile vergi alınmaya başlanmıştır. Ancak mâlî dengeleri sağlayamayan devlet bakırdan "*Mangır*" adında bir para kestirmiş; halk tarafından bu para pek kabul görmemiş ve isyanlar tekrar başlamıştır. İsyanlarla birlikte

⁽²⁰⁾ YÜCEL, Yaşar, Ali, SEVİM: A. g. e. , C. III, s. 171.

⁽²¹⁾ YÜCEL, Yaşar, Ali, SEVİM: A. g. e. , C. III, s. 177-185.

Anadolu'da asayiş bozulmuş ve IV. Mehmed'in tahttan indirilip hal'ini de hazırlayan süreç başlamıştır. ⁽²²⁾

IV. Mehmed tahttan indirildikten sonra yerine II. Süleyman getirilir. Bu dönemde dışarıda Osmanlının daha önce tek tek yendiği batılılar güçlerini birleştirip Osmanlı üzerine gelir. İçeride ise mâlî sıkıntılar üzerine bakırdan "*Mangır*" adında para tekrar çıkarılır. İçkiye, tütüne yeni vergiler konur. Fazıl Mustafa Paşa sadrazamlığa getirilir. Avusturya'ya bir sefer açılır, Niş, Semendire ve Belgrad geri alınır.

7

1691'de vefat eden II. Süleyman'ın yerine II. Ahmed getirilir. Fazıl Mustafa Paşa görevde kalır. Ancak kısa bir süre sonra ölür. II. Ahmed devlet işlerinde yetersiz kalır. ⁽²³⁾ 1695'te II. Ahmed ölür ve yerine II. Mustafa hükümdar olur.

II. Mustafa bütün giderleri kısar, vergileri artırır, görevlilerin aylıklarını azaltır, donanmayı yeniden kurar, ayarı yerinde para çıkarır, Sakız adası tekrar alınır. Bu arada Köprülü ailesinden Amcazade Hüseyin Paşa sadrazamlığa getirilir. 1699 yılına gelindiğinde Osmanlının Avrupa'dan çekilme sürecini başlatan Karlofça antlaşması imzalanır. Artık Osmanlı Devleti Avrupa üzerinde hiçbir hak sahibi olamamış ve iyiden iyiye hasta adam olmuştur. ⁽²⁴⁾

XVII. yüzyılın başlarında görülen saltanat değişiklikleri, gerek yeniçeri, gerekse Celâli isyanları, savaşlar için yapılan harcamalar, tımar sisteminin yerine kurulan ücretli ordular, hep nakit para gerektirir olmuştur. Artık Osmanlı akçesinin

⁽²²⁾ "IV. Mehmed", **Osmanlı**, (Ed.) Güler Eren, C. XII, s. 162.

⁽²³⁾ MANTRAN, Robert: **A. g. e.**, C. I, s. 303.

yerine Avrupa paraları kullanılmaya başlanır. Kendi öz kaynaklarını tüketen Osmanlı Avrupa ekonomik sistemine tabi olur hale gelmiştir. ⁽²⁵⁾

Bu durum karşısında çaresiz kalan hükümdar ve idareciler bir takım tedbirler almanın zorunluluğunu hissetmişlerdir. Özellikle Sultan IV. Murad, Tarhuncu Ahmed Paşa ve Köprülü Mehmet Paşa'nın sadrazamlıklarında alınan tedbirler ve önlemler ülkeyi biraz olsun rahatlatır⁽²⁶⁾. Bu arada "mangır" adında bakırdan para bastırılması gibi tedbir olarak alınıp da sonuç vermeyen önlemler de vardır.

XVII. yüzyılda Osmanlı ekonomisini etkileyen en büyük olay Coğrafi Keşiflerdir. Coğrafi Keşiflerden önce ihracat ithalattan fazla iken keşiflerden sonra durum tam tersine dönmüştür. Ayrıca Amerika'dan getirilen yer altı zenginliklerinin (kıymetli madenler ve taşlar...)Avrupa'ya götürülmesi için Osmanlı topraklarından geçmek zorundadır. İşte bu esnada piyasaya giren bu kıymetli madenler enflasyonun artmasına sebep olmuştur.

Bu yüzyılda devlet ayakta kalabilmek için değişen şartlara ayak uydurma yoluna gitmiştir. Dolayısıyla gelişen olaylar karşısında ülke tamamen çökmemiş, yeni koşullar gereği tedbirler alarak üç yüz yıl daha ayakta tutacak gücü bulmuştur. Kısaca devlet bu yüzyılda hem siyâsî, hem toplumsal, hem de iktisâdî açıdan bunalım ve toparlanmayı bir arada yaşamıştır.

²⁴⁾ DERİN, F. Çetin: *A. g. e.*, C. I, s. 483.

²⁵⁾ YÜCEL, Yaşar: *Osmanlı Devlet Teşkilatına Dair Kaynaklar*, TTK Yayınevi, Ankara 1988, s. XXXV, 1-45.

B. İlim-Kültür ve Sanat Hayatı

Osmanlı Devleti'nin en yüksek ilim müesseseleri medreselerdir. Medreseler kuruluşundan Kânûnî dönemine kadar devamlı gelişmiş, devamlı büyümüş ve artık Osmanlı Devleti ilmi alanda zirveye çıkmıştır. İşte bu medreselerde eğitimini tamamlayıp icâzet alan ve ulemâ denilen ilim erbabı hukuk, siyaset, dini hizmetler, devlet yönetimi gibi konularda görev alırlar veya tamamen halkın arasına karışıp onlara hizmet verirlerdi⁽²⁶⁾. XV-XVI. yüzyıllarda medreseler tıpkı devletin diğer kurumları gibi gelişmiş, en parlak dönemlerini yaşamaya başlamışlardır. Ancak XVII. yüzyılın sonlarına doğru gelindiğinde devletin çökmeye başlaması ile birlikte medreselerde de bir gerileme başlamıştır⁽²⁷⁾. Osmanlı medreselerinin kuruluş döneminde Fahreddin Râzî denilen aklî ve naklî ilimlerin birlikte okutulmasını esas alan bir sistem vardır. Daha sonraki dönemlerde bu sistem yerini aklî ve felsefî ilimlerle skolastik ve tepkici bir sisteme bırakmıştır. Bu uygulamanın doğal sonucu olarak medreselere eski rağbet kalmamış ve medreseler çökmeye başlamıştır⁽²⁸⁾.

Osmanlı'da medreselerin bozulması idari işlerle, devlet yönetimiyle paralel olarak gitmiştir. Siyâsî, idârî, iktisâdî ...v. s. çözülmelerinde etkisi büyük olmuştur. Elbette ki hoşgörüsüzlük ve bağınazlık da bunda büyük rol oynamıştır.

²⁶⁾Bkz. ABDÜRRAHİMOĞLU, Erişah: 1621-1680 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nin Merkezî Hazine Gelir ve Giderleri, MÜSBE Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1988.

²⁷⁾İPŞİRLİ, Mehmet: "Osmanlı Uleması", Osmanlı, (Ed.) Güler Eren, C. VIII, s. 71.

²⁸⁾ Geniş bilgi için bkz. UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı: Osmanlı Devletinin İlimiye Teşkilatı, TTK Yayınları, Ankara 1988, s. 75-76; Katip Çelebi: Mîzânü'l-Hak fi İhtiyârî'l-Ehak (İslamda Tenkid ve Tartışma Usulü), haz. : Mustafa Kara, İstanbul 1990, s. 38-47 ; ÖZYILMAZ, Ömer: "Medreselerin Bozulma Sebepleri ve Bunların Islahı Yönünde Yapılan Çalışmalara Kısa Bir Bakış", UÜİFD, C. V, S. 5 (1993), s. 133-150.

Önceki asırlara kıyasla gerçekleri ortaya çıkarmak için tetkik edici ve sorgulayıcı olmasalar bile bu dönemde de kalem sahibi alimler yetişmiştir.

Osmanlı Devleti XVII. yüzyılda hemen hemen her alanda bir buhran yaşarken edebiyat, mûsikî, hat sanatı, mîmârî... gibi bazı alanlarda bu ilerleme devam etmekte idi. XVII. yüzyıl her ne kadar karışıklık ve buhran devri olsa da XVI. yüzyıldan devralınan ve hayatın her alanında kendini gösteren, olgunluk meyvelerinin toplandığı bir dönem olarak bakabiliriz.

Bu yüzyılda Osmanlı sanatı ve mîmârîsi gelişmesini sürdürmeye devam etmiştir. Her ne kadar bir Mimar Sinan yetişmese de, yüzyıla damgasını vururcasına Sultan Ahmed Camii'ni yapan ve aynı zamanda bir mûsikîşinas olan Sedefkâr Mehmed Ağa yetişmiştir.

Mâbed mimârîsinde bu denli ileri giden XVII. yüzyıl Topkapı Sarayı'na ilave edilen, doğuda kazanılan büyük zaferlerin anısına Revan Köşkü, Bağdat Köşkü gibi saray ilâveleri de yapılmıştır. ⁽²⁹⁾

Bu yüzyılda yine mîmârî ile müsavi yükselişe sahip olan diğer bir sanat dalı da mûsikîdir. Asırlardan beri askere cesaret vermek için; tekkelerde ayin ve devran yapan insanları kanatlandırmak için kullanılan mûsikî XVII. asırda isimleri günümüze kadar ulaşan güfteleri, besteleri hâlâ çalınıp söylenen büyük ustalar

⁽²⁹⁾ Bkz. MÜLAYİM, Selçuk: "Osmanlı Mîmârîsi", **Osmanlı Ansiklopedisi**, C. 3, Ağaç Yayıncılık, İstanbul 1993, s. 63.

yetiştirmiştir. ⁽³⁰⁾ Dönemin en büyük müzikî üstadları *Hafız Post* ve onun talebesi *Buhûrîzâde İtrî* dir.

XVII. asır dînî, hukûkî ilimler sahasında İbn-i Kemal, Ebu's-Suud, Kınalızade gibi büyük alimler yetiştirememiş ancak tarih, coğrafya ve bibliyografya alanlarında Nâimâ, Kâtip Çelebi, Evliyâ Çelebi gibi müstesna ilim adamları yetiştirmekten de geri kalmamıştır. ⁽³¹⁾

XVII. yüzyılda edebi türlerin hemen hemen tamamında mükemmel eserler verilmiştir. Âşık edebiyatında büyük saz şairleri Gevherî, Âşık Ömer, Karacaoğlan, Kayıkçı Kul Mustafa, Benli Ali ... gibi simalar göze çarpar. ⁽³²⁾ Kâsîde de Nef'î, gazelde şeyhü'l-İslam Yahyâ, Neşâtî, Nâilî gibi sonraki dönemlere de tesir edecek üstadlar yetişmiştir. Ancak yüzyılın ikinci yarısında bir durgunluk başlar bu dönemin zirve ismi Nâbî'dir . Artık kasîde ve gazelde daha önce örnek alınan İnan şiiri geçilmiştir. ⁽³³⁾

Dönemin hükümdarlarından I. Ahmed, II. Osman, IV. Murad, IV. Mehmed, II. Ahmed ve II. Mustafa da şiirde yetenekli padişahlardır. ⁽³⁴⁾

⁽³⁰⁾ Türk müziğinin tarihi seyri hakkında daha geniş bilgi için bkz. ERGUN, Saadettin Nüzhet: **Türk Müzikîsi Antolojisi**, C. I, İstanbul 1942.

⁽³¹⁾ BANARLI, Nihad Sami: **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, C. II, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1971, s. 651.

⁽³²⁾ Geniş bilgi için bkz. KÖPRÜLÜ, M. Fuad: **XVII. Asır Saz şairleri**, Ankara 1962; SAKAOğLU, Saim "Türk Saz şiiri "Türk Dili, Türk şiiri Özel Sayısı III (Halk şiiri)", S. 445-450 (Ocak -Haziran 1989), s. 105-250.

⁽³³⁾ Bkz. ÇAVUŞOğLU, Mehmet: "Dîvan şiiri", **Türk Dili, Türk şiiri Özel Sayısı II (Dîvan şiiri)**, S. 415-416-417 (Temmuz-Ağustos-Eylül 1986), s. 1-77.

⁽³⁴⁾ İSEN, Mustafa, Ali Fuat, BİLKAN: **Sultan şairler**, Akçağ Yayınevi, Ankara 1997, s. 50-229.

XVII. yüzyılda mensur eserlerin başında tezkireler gelmektedir. Bunların yanında Evliyâ Çelebi, Kâtip Çelebi, Peçevî İbrahim Efendi, Nâimâ... gibi bir çok alim de adından söz edilmesi gereken kişilerdendir.

XVII. yüzyıl Osmanlı Devleti'nin siyâsî, ekonomik, ilmî ve sosyal yönden kısa bir değerlendirmesini yaptığımız bu bölümden sonra genel olarak tasavvuf ve Türk-Osmanlı toplumundaki yeri ile XVII. yüzyıl tasavvufu ve tarikatlara, özellikle Halvetilik üzerine eğileceğiz.

I. BÖLÜM

TÜRK-OSMANLI TOPLUMUNDA TASAVVUF

A. XVII. Yüzyıl Öncesi

İslam dini doğduğu andan itibaren kısa süre içinde dünyanın çok değişik bölgelerine yayılmıştır. Bunun sebebi ilk dönemlerde İslamiyet'i kabul eden sahabelerin peygamberimizden almış oldukları terbiye ve dini yayma arzusu idi. Daha sonraki dönemlerde ise dinin bu kadar büyük alanlara yayılmasının sebebi gerek toplum içinde gerekse dinin kendi bünyesinde bulunan tasavvuf cereyanı idi. İlk dönemlerde olsun sonraki dönemlerde olsun tasavvuf cereyanı içinde yetişenler İslam dinini gayri müslim topluluklara yaymayı bir görev bilmişler ve bunun için engel tanımamışlar; her türlü fedakârlığı göze alarak insanlara İslam'ı anlatmak suretiyle tebliğ ve irşâd vazifelerini yerine getirmişlerdir⁽¹⁾. Aslında İslam'da tebliğ ve irşâd; diğer dinlerde misyonerlik faaliyetleri denen bu olay bütün dinlerde mevcuttur.

Türkler zaten eski inanışlarına yakın özelliklere sahip olan İslam diniyle işte bu sünnî dervişler kanalıyla tanışmışlardır. Bu tanışmanın ardından Türk tarihi boyunca hem halk hem de idareciler tarafından büyük kabul görmüştür. Tasavvuf tarihinde tarikatlaşma süreci ile Türklerin İslam'ı kabul etmesinin aynı zamana denk geldiği görülür. Türklerin İslam'a yaptıkları hizmetler de yine tasavvuf kanalı ve

tasavvufun etkisiyle olmuştur. Yine Türk tarihinde efsaneleşmiş ve şaheserler veren şahsiyetler de dolaylı yoldan tasavvuftan gıda almışlardır. ⁽²⁾

Peygamberimizin Heraklius'a gönderdiği mektup (H. 628) vesilesiyle Müslümanlar Anadolu ile tanışmışlardır. Ancak asıl tanışma dünyayı kasıp kavuran Moğol istilaları esnasında olmuştur. İstiladan kaçan atalarımız kendilerine Anadolu'yu yurt tutmuşlardır. Bu iskân öyle gelişi güzel olmamıştır. Ustaca bir uygulama yapan ve “*Kolonizatör Dervişler*” diye nitelencen bu insanlar yurt edindikleri toprakların imarı yanında orada yaşayan Hristiyan halkın da İslam potasında eritilip bir kardeşlik toplumu uygulamasını başlatmışlar; İslam'ın kalıcı bir medeniyet oluşturması için ellerinden geleni yapmışlardır. ⁽³⁾

Bütün bu hareketlerin başında Hz. Mevlânâ (öl. 672/1273), Muhiddin Arabî (öl. 638/1240), Sadreddin Konevî (öl. 673/1274), Sâdeddin Fergânî (öl. 699/1300), Seyyid Burhaneddîn Muhakkik Tirmîzî (öl. 639/1241), Hacı Bektaş Veli (öl. 669/1271?), Ahi Evran, Yunus Emre... gibi binlerce eren bulunmuşlardır. Bütün bu Hak âşıkları buldukları yerin hakim rengini ve İslam anlayışlarını şekillendirmişlerdir. ⁽⁴⁾

¹⁾ TÜRER, Osman: “Batının İslam’ı Tanınmasında Tasavvufun Rolü”, **Tanımı Kaynakları ve Tesirleriyle Tasavvuf**, haz. : Coşkun Yılmaz, İstanbul 1991, s. 143.

²⁾ Türklerin İslamiyet’i kabul etmeleri ve tasavvufla ilk alakaları ile ilgili geniş bilgi için bkz. KÖPRÜLÜ, M. Fuad: **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**, AÜİF Yayınları, Ankara 1966, s. 17-20.

³⁾ DEMİRCİ, Mehmet: “Moğollar ve Mevlânâ”, **Türk Dünyası Tarih Dergisi**, Eylül 1987, s. 54-57.

⁴⁾ Bkz. BARKAN, Ömer Lütfi: “Osmanlı İmparatorluğu’nda Bir İskân Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I : İstila Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler”, **Vakıflar Dergisi**, S. II (1942), İstanbul 1974, s. 279-353; KÖPRÜLÜ, M. Fuad: **A. g. e.**, s. 201-203.

Anadolu'da tasavvuf alanında görülen hareketlilik kısa sürede bütün halka yayılır ve her tarafta tekkeler ve zâviyeler inşa edilmeye başlanır. Anadolu âdeta bir sûfler ve dervişler yatağı olur. ⁽⁵⁾

Osmanlı Devleti'nin kurulduğu yıllarda Anadolu'da âdeta bir beylikler mozaigi vardı. Her beylik daha güçlü olmanın yollarını arıyordu. Osmanlı Devleti, kurulduğu yıllarda Anadolu topraklarında yetişen Yunus adında bir Allah dostunun yaşadığını belki bilmiyordu. Ama Yunusun "*gelin tanış olalım*" teklifinin, "*sevelim sevilelim*" parolasının bu devletin temelindeki harç olmadığını söylemek mümkün değildir. ⁽⁶⁾

Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde Osman Bey'in tekke ve medreseyi bir araya yaptırmış olması, Dursun Fakih ile Şeyh Edebâli'ye aynı hürmet ve bağlılığı göstermesi, "*gaza kılıcı*" nı onun elinden kuşanması hep devletin bekası için gösterdiği titizliğin birer göstergesidir.

Osmanlı sultanlarının çoğu bir şeyhe intisab etmişler, hemen hemen tamamı tarikat erbaplarına karşı iyi niyetli davranmışlardır. XV. yüzyıldan itibaren hızlı bir şekilde yayılmaya başlayan tarikatların ileri gelenleri de devletin bekası ve İslamın yayılması için idarecilerle sıkı bir ilişki içine girmişler ve elbirliği içinde çalışmışlardır. ⁽⁷⁾

⁽⁵⁾ KÖPRÜLÜ, M. Fuad: *A. g. e.*, s. 204.

⁽⁶⁾ KARA, Mustafa: "Osmanlılarda Tasavvuf ve Tarikatlar", *Osmanlı Ansiklopedisi, Tarih/Medeniyet/Kültür*, C. 1, İstanbul 1993, s. 191.

⁽⁷⁾ Osmanlı Padişahlarının hangi tarikata mensup oldukları için bkz. ŞAPOLYO, Enver Behnan: *Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi*, Türkiye Yayınevi İstanbul 1964, s. 448 ; ÖNGÖREN, Reşat: "Osmanlı Padişahları ve Tasavvuf", *Osmanlı*, C. IV, s. 486-494.

Osmanlı tasavvuf ricâli, genel tasavvuf kültürüne, fikir ve düşünce yeniliği olarak çok fazla şey katmamakla birlikte tasavvufu ferdî cihaddan çıkarıp, içtimâî cihad haline sokan, tekke anlayışını müesseseleştirerek bunu toplumun her ferdine ve her ihtiyacına uzanan bir anlayış haline getirmişlerdir. Bu dönemde tekkeler gönül terbiyesi mektebidir, güzel sanatlar akademisidir, şifâhânedir, siyâsî, askerî, içtimâî ve iktisâdî ahlakın, birlik ve beraberlik ruhununilmek ilmek işlendiği yuvalardır. ⁽⁸⁾

B. XVII. Yüzyıl Anadolu'sunda Tasavvufî Hayat ve Tarikatlar

Türk toplumunda XVII. yüzyıl âdeta tekkelerin mantar gibi bittiği ve çoğaldığı bir dönemdir. Tekkelerin sayısı hızla artmış gerek zenginler gerekse devlet adamları tekke inşa ettirebilmek için âdeta bir yarış içine girmişlerdir.

Kurulan bu tekkeler vasıtasıyla tarikatların toplumda tesir ve yaygınlığı artmış mürid halkaları genişlemiştir. Tasavvuf erbabı, halktan, devletten ve aydın kesimden saygı görür olmuştur.

Bu yüzyılda artık tekke ve tarikatlar değişik bir misyon üstlenmişlerdir. Osmanlı Devleti'nin kuruluş hamurunda maya niteliğinde bulunan tasavvuf, XVII. yüzyılda canlı ve dinamiktir. Bu dönemde tasavvuf erbabı gerek tekkelerde gerek cami ve medreselerde Anadolu halkı arasında tasavvuf kültürünü yaymak için çaba sarf etmişlerdir.

⁽⁸⁾ YILMAZ, Necdet: **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf, Sûfiler, Devlet ve Ulemâ**, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s. 25. ; KARA, Mustafa: "Medeniyet Tarihimizde Tekke ve Zâviyeler", **Türk Yurdu**, C. 18 (50), S. 127-128 (488-489), Mart-Nisan 1998, s. 108-115.

XVII. yüzyıl Osmanlısında tasavvufî canlılığın merkezi İstanbul'dur. İstanbul'u Bursa, Konya, Kastamonu, Amasya, Diyarbakır ve Manisa takip etmektedir. ⁽⁹⁾

Tasavvuf erbabı her zaman devlet ricali ile iyi ilişkiler içinde olmuşlardır. Ancak bunun yanında istenmeyen olaylar olup meşayihlerin sürgüne gönderildiği de olmuştur. Bütün bunlar siyasi mülâhazalar ve çekemezlik sonucu olmuştur.

XVII. yüzyılda tekkeler aynı zamanda bir "Güzel Sanatlar Akademisi" gibi çalışmaktadır. Kur'an hattında bir ekol olan ünlü hattat Hâfız Osman işte bu tekkelerde yetişen insanlardan sadece birisidir. XVIII. Yüzyıl divan şiirinin zirve ismi "Şeyh Galib" de bir Mevlevî şeyhi idi. Hem de Galata Mevlevihanesi gibi bir yerde. ⁽¹⁰⁾

Bu dönemde faaliyet gösteren tekkelerin şeyhleri birer eser telif etmişlerdir. Bu eserler çoğunlukla tasavvufî alanda olup silsilenâme, mektûbât, evrad-ezkar, menâkıbnâme gibi eserlerdir. Bu şeyhlerden pek çoğu da yazdıkları şiirleri bir divanda toplayarak tasavvufu halka şiir yoluyla anlatmışlar ve onları doğru yola yönlendirirken şiir zevkini de doyasıya tattırmışlardır. Bu dönemde şiir yazan mutasavvıflarda Yunus'un derin izleri hemen göze çarpmaktadır.

XVII. yüzyıl tekkelerinde bulunan meşayih ve tasavvuf erbabı kendi kabuklarına çekilip oturmaktan çok, halkın arasında olmayı yeğlemişlerdir. Zira bu kurumlar halkın bizzat kendi müesseseleri olduğu için halka inme diye bir durum söz

⁽⁹⁾ Ayrıntılı bilgi için bkz. YILMAZ, Necdet: "Tasavvuf ve Şehir", İS, S. 48 (Mayıs-Temmuz 1998), s. 73-80.

⁽¹⁰⁾ Bkz. AYVAZOĞLU, Beşir: **Kuğunun Son Şarkısı**, Ötüken Yayınları, İstanbul 1999, s. 75-78.

konusu değildir. Bu nedendir ki tekkeler toplumun, köylerin, şehirlerin oluşumu düzenli bir şekilde yürütülmesinde birinci derecede rol oynayan kurumlardır⁽¹¹⁾.

Meşayih ile halk arasında görülen bu yakın ilgi şeyhler arasında da kendini hissettiriyordu. Böyle de olması gerekirdi, çünkü nefis terbiyesinin yapıldığı ve sevginin öğretildiği tekkelerden başka bir şey beklenemezdi. Ancak bu yüzyılda ulemâ ve meşayih arasında bir takım fikir anlaşmazlıkları çıkmıştır. Tasavvuf ehline karşı olan ve kendilerine “**Kadızedeliler**” veya (Fakîhler=İslam Hukukçuları)’ndan galat olarak “**Fakılar**” diyen bir grup ortaya çıkmış ve bazı saray mensuplarının onları desteklemeleriyle istenmeyen olayların olmasına hatta tekkelerin basılmasına kadar gitmişlerdir. Günümüzde bile örneklerini gördüğümüz bu olaylar devletin el koymasıyla bertaraf edilmiştir. ⁽¹²⁾

Kısaca XVII. yüzyıl tarihimize tekkelerde, camilerde, medreselerde ve halkın yaşadığı her yerde inanç, duygu ve düşünce dünyası gelişmiş insanlar bırakmıştır .

XVII. yüzyıl Anadolu’da tasavvufa genel hatlarıyla değindikten sonra şimdi sırasıyla Osmanlı Anadolu’sunda tasavvufu yayan tarikatlar, bunların faaliyet gösterdikleri iller ve şubelerinin isimleri verilecek; daha sonra asıl konumuz olan Halvetîlik ve kolları hakkında kısa bilgiler verilip Şa’bâniyye ve Karabaşiyye kolları üzerinde durulacaktır.

⁽¹¹⁾ XVII. yüzyılda tekkelerin fonksiyonları için bkz. ERGİN, Osman: **Türk Maarif Tarihi**, C. I, Eser Matbaası, İstanbul 1977, s. 192-209; KARA, Mustafa: **A. g. m.**, s. 49-51.

⁽¹²⁾ Bkz. OCAK, Ahmet Yaşar: “XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunda Dinde Tasfiye (Püritanizm) Teşebbüslerine Bir Bakış; Kadızâdeliler Hareketi”, **Türk Kültürü Araştırmaları**, Yıl XVII-XXI, 1-2 (1979-1983), Ankara 1983, s. 208-225; GÜNDOĞDU, Cengiz: “XVII.

1. Mevleviyye

Mevleviyye tarikatı, ⁽¹³⁾ Mevlânâ Celaleddin Rûmî'ye nisbet edilerek Anadolu'da doğmuştur.

XVII. yüzyılda Mevleviyye tarikatı İstanbul'da yaygın olarak temsil edilir. Tarikat devlet adamlarına, devlet adamları da tarikata o kadar yakındır ki âdeta bir devlet tarikatı haline gelmiştir.

Konya'daki merkez tekkede (Âsitâne) teâmül olarak Mevlânâ soyundan gelen kimseler postnişin olmuşlar ve bunlara "Çelebiler" denmiştir. XVII. yüzyılda çelebilerin tekkelere şeyh tayin ettiğini ya da şeyh olması istenen kimseye hilafet name verdiğini, bu şekilde bir nevi isteyenlerin dileğini tasvip etmiş olduğunu görüyoruz. ⁽¹⁴⁾ Mevleviliğin Konya'daki birince derece merkezinden sonra ikinci derecede ve "çille-i merdân" denilen 1001 gün ibadet edilen yerler şunlardır: Afyon, Manisa, Eskişehir, Bursa, Gelibolu, Kastamonu, Manisa, Yenişehir ve İstanbul'dur.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Mevleviyye XVII. yüzyılda bir devlet tarikatı olmuştur. Özellikle Konya Mevlevihanesi vergiden muaf tutulmuştur. ⁽¹⁵⁾

2. Bayrâmiyye

Bayrâmiyye XV. Yüzyılın sonlarıyla XV. yüzyılın başlarında Anadolu'da yaşamış bir Türk mutasavvıfı olan Hacı Bayram Veli (öl. 832/1429) tarafından

Yüzyılda Tekke-Medrese Münasebetleri Açısından Sivâsiler- Kadızâdeliler Mücadelesi", **İLAM**, C. III, S. 1 (Ocak-Haziran 1998), s. 37-72.

⁽¹³⁾ Mevleviyye tarikatı için bkz. GÖLPINARLI, Abdülbâki: "Mevlevilik", **MEBİA**, C. VIII, s. 164-171 ; İŞİN, Ekrem: "Mevlevilik", **DBİA**, C. V, s. 422-430 ; GÖLPINARLI, Abdülbâki: **Mevlevilik**, s. 151-152.

⁽¹⁴⁾ GÖLPINARLI, Abdülbâki: "Mevlevilik", **MEBİA**, C. VIII, s. 167.

⁽¹⁵⁾ GÖLPINARLI, Abdülbâki: **A. g. e.**, s. 248.

Ankara’da kurulmuş bir tarikattır⁽¹⁶⁾. Bayrâmiyye sadece Ankara’daki merkez tekkede temsil edilmiştir. Bayrâmiyye, kurucusundan sonra onun halifeleri olan ve her ikisi de Bolu Göynük’te medfun bulunan Akşemseddin (Şemsiyye Kolu) ve Dede Ömer Sikkîni (Melamiyye Kolu) tarafından temsil edilmiştir.

3. Celvetiyye

Celvetiyye tarikatı XVI. yüzyılın ikinci yarısıyla XVII yüzyılın başlarında yaşamış olan Aziz Mahmud Hüdâyî Efendi tarafından Anadolu topraklarında kurulmuş bir tarikattır. Aziz Mahmud Hüdâyî Efendi Kânûnî Sultan Süleyman’dan IV. Murad’a kadar sekiz padişahın devrini idrak etmiştir. Başta sûfî kişiliği olmak üzere şairliği ve telifatı ile Osmanlı ilim ve kültür tarihi üzerinde etkili olmuş renkli bir şahsiyettir. ⁽¹⁷⁾

Celvetiyye, Halvetiyye ve Bayramiyye’nin özellikleri birleştirilmek suretiyle tarikat olarak ortaya çıkmıştır. ⁽¹⁸⁾

Celvetiyye tarikatı zaman içinde *Selâmiyye*, *Hakkıyye*, *Fenâiyye*, *Hâşimiyye* adıyla dört ayrı şubeye ayrılmıştır.

⁽¹⁶⁾ Hacı Bayram Veli ve Bayrâmilik için bkz. Hüseyin Vassaf: *Sefîne-i Evliyâ*, haz. Ali Yılmaz, Mehmet Akkuş, İstanbul 1999, C. II, s. 455-497 ; BAYRAMOĞLU, Fuat: *Hacı Bayram-ı Veli Yaşamı-Soyu-Vakfı*, C. I-II, Ankara 1989 ; BAYRAMOĞLU, Fuat, Nihat AZAMAT: “Bayramiyye”, *DİA*, C. V, s. 269-273.

⁽¹⁷⁾ Aziz Mahmud Hüdâyî Efendi ve Celvetilik konusunda daha geniş bilgi için bkz. YILMAZ, H. Kamil: “Aziz Mahmud Hüdâyî”, *DİA*, C. IV, s. 338-340 ; a. mlf: “Celvetiyye”, *DİA*, C. VII, s. 273-275 ; İŞİN, Ekrem: “Aziz Mahmud Hüdâî”, *DBİA*, C. II, s. 316-328.

⁽¹⁸⁾ Bkz. YILMAZ, Hasan Kamil: “Aziz Mahmud Hüdâyî”, *DİA*, C. IV, s. 338-340.

4. Nakşibendiyye

Nakşibendiyye tarikatı XVII. yüzyılda başta İstanbul olmak üzere Bursa ve Anadolu'nun tamamında, bir kolu olan Ahrâriyye'ye mensup şeyhler tarafından temsil edilmiş ve bütün Anadolu'ya yayılmıştır.

Nakşibendiyye İstanbul'da XVII. yüzyılda dört adet tekkede temsil edilmekteydi. Bunların başında Fatih merkezli tekkeler yer almaktaydı. ⁽¹⁹⁾ İstanbul'un dışında Bursa, Diyarbakır ve Amasya'da da Nakşibendiyye tarikatına bağlı tekkeler faaliyet göstermekteydi.

5. Kadiriyye

Abdülkâdir Geylânî (öl. 561 veya 562/1167)'ye nisbet edilen Kâdiriyye tarikatı⁽²⁰⁾'ni Anadolu'ya getiren şahsın XV. yüzyılın ortalarında yaşayan Eşrefoğlu Abdullah Rûmî⁽²¹⁾ olduğu bilinmektedir. Kadiriyye İslam dünyasının ilk ve en yaygın tarikatı olarak geçmektedir.

Kâdiriyye İznik'te Eşrefiyye, İstanbul'da Rûmiyye (İsmailiyye), Bursa'da Eşrefiyye ve Rûmiyye, Amasya'da Kadiriyye tarikatı isimleriyle faaliyetlerini devam ettirmiştir. ⁽²²⁾

6. Bektâşiyye

XVII. yüzyılda Anadolu'da faaliyet gösteren tarikatlardan biri de Hacı Bektaş

⁽¹⁹⁾ Bkz. ÖZDAMAR, Mustafa: **Dersâadet Dergâhları**, Kırk Kandil Yayınları, İstanbul 1994, s. 86.

⁽²⁰⁾ Kadiriyye tarikatı ile ilgili geniş bilgi için bkz. AZAMAT, Nihat: "Kâdiriyye", **DİA**, C. 24, s. 131-136.

⁽²¹⁾ Eşrefoğlu Rûmî ve Eşrefiyye için bkz. KARA, Mustafa: "Eşrefiyye", **DİA**, C. 11, s. 477-479.

⁽²²⁾ TANMAN, M. Baha: "Kadirihane Tekkesi", **DBİA**, C. IV, s. 369-372.

Veli (öl. 669/1271?)'ye nisbet edilen ve XIII. Yüzyılda bu topraklarda kurulmuş olan Bektâşîyye tarikatıdır. ⁽²³⁾ Bu tarikat Osmanlı tarih ve kültüründe derin izler bırakan bir tarikattır. Bektâşîlerle Osmanlı hükümdarları arasındaki uyum II. Beyazıt'ın ölümüne kadar devam etmiştir. Bu tarihten sonra Bektâşîyye bir taraftan Yeniçeri Ocağı ile temasa geçmiştir.

Ancak Yavuz Sultan Selim'in İran'la ilişkilerinin bozulması sonucu Anadolu'da bulunan *kızılbaşlar* Bektâşî tekkelerine sızmaya başlamışlar; devlet de bu kuruma karşı tutum almıştır. Kendilerine "*alevî*" diyen bu gruplar için Hacı Bektaş Veli geri planda bırakılmak isteniyordu. ⁽²⁴⁾

Bektâşîyye özellikle devletle olan sıkı ilişkiler neticesinde Anadolu dışında İstanbul'da yaygınlık kazanmış ve yeniçerilerle birlikte anılır olmuştur. ⁽²⁵⁾

XVII. yüzyılda bütün bu sayılan büyük tarikatların dışında Bursa'da **Semerkândiyye**, **Zeyniyye**, **Kübreviyye**; Urfa'da **Şâzeliyye** isimleriyle bir takım küçük tarikatlar kurulmuştur.

7. Halvetiyye

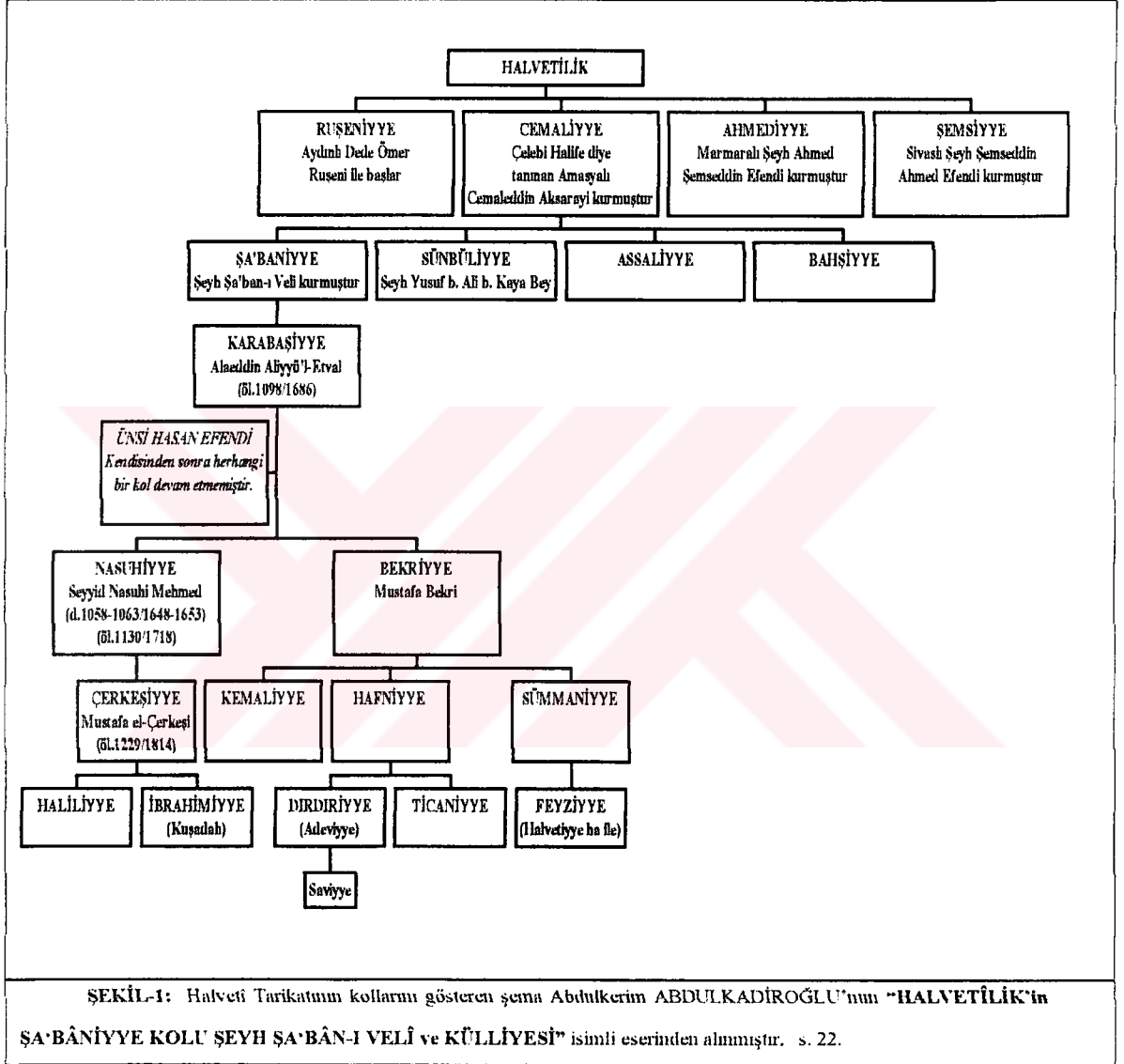
XVII. yüzyılda faaliyet gösteren ve Şeyh Ömer Halvetî (öl. 750/1349 veya 800/1397-98)'ye nisbet ⁽²⁶⁾ edilen Halvetî tarikatı tasavvuf tarihinde en geniş alana

⁽²³⁾ Hacı Bektaş Veli ve Bektâşîlik hakkında geniş bilgi için bkz. KÖPRÜLÜ, M. Fuad: **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**, s. 46-54; a. mlf. : "Bektaş, Hacı Bektaş Veli", **MEBİA**, C. II, s. 461-464; COŞAN, Esad: **Makâlât, Hacı Bektaş Veli**, Sadeleştiren: Hüseyin Özbay, Kültür Bakanlığı Yay. , Ankara 1996.

⁽²⁴⁾ GÖLPINARLI, Abdülbâki: "Kızılbaş", **MEBİA**, C. VI, s. 794.

⁽²⁵⁾ İstanbul'da Bektâşîlik için bkz. IŞIN, Ekrem: "İstanbul Bektâşîliği I", **Nefes**, yıl: 2, S. 20 (Haziran 1995), s. 28.

yayılan ve en çok tesiri olan tarikattır. Halvetiyye tarikatına en çok kol şubeye sahip olması özelliğinden dolayı “tarikât fabrikası” denmiştir.

Halvet, تنها yere çekilme, yalnız kalmadır. Halvet etmek, büsbütün yalnız durmak veya biri ile tenhaca konuşmak üzere yalnız kalıp kimseyi içeriye

⁽²⁶⁾ Ömer Halvetî ve Halvetiyye ile ilgili geniş bilgi için bkz. HULVÎ, Mahmud Cemalettin: **Lemezât-ı Hulviyye ez Lemezât-ı Ulviyye**, Millet Ktp. , AEŞ, nr. 1100, s. 345-350. ; Hüseyin Vassaf: **Sefîne-i Evliyâ-yı Ebrâr fi Şerh-i Esmâr-ı Esrâr**, Süleymaniye Ktp. , Yazma Bağışlar, nr. 2305-2309, C. III, s. 93-94.

almamaktır. Halvete çekilmek, ibadet, zikir, riyazet ve murakabe ile meşgul olmak üzere تنها bir hücreye kapanmak; halvete girmek halvet etmektir. ⁽²⁷⁾

Seyyid Yahya Şîrvânî (öl. 868/1463-64)'den ⁽²⁸⁾ sonra Halvetiyye tarikatı dört ana koldan faaliyetlerine devam etmiştir. Bu şûbeler ve kurucuları şöyledir:

Rûşeniyye Şûbesi	: Dede Ömer Rûşenî (öl. 892/1486-87)
Cemâliyye Şûbesi	: Cemâl Halvetî (öl. 899/1493-94)
Ahmediyye Şûbesi	: Ahmed Şemseddin b.Îsâ Marmaravî (öl.910/1504-05)
Şemsiyye Şûbesi	: Şemseddin Ahmed Sivâsî (öl. 1006/1597-98)

Çalışmamızda yukarıdaki kollar ve buna bağlı alt kollara ve XVII. Yüzyılı esas olarak kısa kısa değinmeye çalışacağız.

a. Rûşeniyye

Rûşeniyye Seyyid Yahya Şîrvânî'nin halifelerinden olan Aydınlı Dede Ömer Rûşenî tarafından tesis edilmiş bir şubedir. ⁽²⁹⁾ Rûşeniyye şûbesi Anadolu'da yayılma imkanı bulmuşsa da asıl yayılma imkanını İbrahim Gülşenî ve Gülşeniyye ile bulmuştur. ⁽³⁰⁾

⁽²⁷⁾ ABDULKADİROĞLU, Abdulkerim: **Halvetilik'in Şa'bâniyye Kolu Şeyh Şa'bân-ı Veli ve Külliyesi**, Ankara 1991, s. 13.

⁽²⁸⁾ Bursalı Mehmed Tâhir: **Osmanlı Müellifleri**, C. I, İstanbul 1338, s. 197.

⁽²⁹⁾ Rûşenî ve Rûşeniyye ile ilgili olarak bkz. UZUN, Mustafa: "Dede Ömer Rûşenî", **DİA**, C. IX, s. 81-83.

⁽³⁰⁾ Gülşeniyye ile ilgili geniş bilgi için bkz. KONUR, Himmet: **İbrâhim Gülşenî Hayatı, Eserleri, Görüşleri**, İstanbul 2000 ; Şemlelizâde Ahmed Efendi: **Şîve-i Tarikat-ı Gülşenîye** (Muhyî-yi Gülşenî, Menâkıb içinde), haz. : Tahsin Yazıcı, Ankara 1982, s. 547.

Halvetiyye Tarikatı'nın Gülşeniyye şubesi XVII. yüzyılda Diyarbakır'da dört, Edirne ve İstanbul'da iki, Urfâ , Antalya ve Bursa'da birer dergâhla faaliyetlerini sürdürmüştür. ⁽³¹⁾ Ancak Evliyâ Çelebi Seyahatnâme'sinde İstanbul'da dört adet tekke olduğunu belirtmektedir. ⁽³²⁾

b. Cemâliyye

Halvetiyye Tarikatı'nın Rûşeniyye'den sonra ikinci ana kolu adını kurucusu Cemâl Halvetî'den alan Cemâliyyedir. Cemâliyye şubesi XVII. yüzyılda bir takım kollara ayrılmıştır. ⁽³³⁾ Bu kollar şunlardır:

- A. Pîr Yusuf Sünbül Sinan Efendi'ye nisbet edilen *Sünbülüyye*,
- B. Pîr Şa'bân Veli'ye nisbet edilen *Şa'bâniyye*, *Şa'bâniyye*'den;
 - Pîr Ali Alâaddin b. Muhammed Nakşibendî el-Hüseyinî'ye nisbet edilen *Karabâşiyye* kolu, *Karabâşiyye*'den;
 - Pîr Muhammed Nasûhî el-Halvetî'ye nisbet edilen *Nasûhiyye*.

Cemâliyye'nin XVII. yüzyılda Anadolu'da faaliyet gösteren şubeleri Sünbülüyye ve Şa'bâniyye ile onun alt kolları olan Karabâşiyye ve Nasûhiyye'dir. Şimdi bunlar üzerinde kısa kısa durulacaktır.

ba. Sünbülüyye

Sünbülüyye, Halvetiyye'nin "Sünbül Efendi" adı ile anılan ve Çelebi Hâlîfe'nin hulefası olduğu kabul edilen Şeyh Yusuf b. Ali b. Kaya Bey⁽³⁴⁾'e nisbet

⁽³¹⁾ Şemlelizâde Ahmed Efendi: A. g. e., aynı yer.

⁽³²⁾ DEMİRCANLI, Yüksel Yoldaş: *İstanbul Mimarisi İçin Kaynak Olarak Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, tsz., s. 274-275, 280.

⁽³³⁾ Cemâliyye'nin kol ve şubeleri için bkz. HARÎRİZÂDE, M. Kemaleddin: *Tibyânu Vesâili Hakâik fi Beyâni Selâsili't-Tarâik*, C. I, vr. 255a; TAYŞI, M. Serhan: "Cemâliyye", *DİA*, C. 7, s. 318.

edilen İstanbul'da kurulmuş olan Anadolu'ya yayılma imkanı bulamayan bir koludur.

İstanbul'da Sünbülîliğe Sünbül Efendi Tekkesi merkezlik etmiştir. Bu tekke de *Necmeddin Hasan Yemenî* irşâd makamına oturmuştur. Necmeddin Hasan Efendi'den sonra onun müntesiplerinden *Hasan Adlî Efendi* tekkeye şeyh olur. Daha sonra da değişik şeyhler posta oturur.

İstanbul dışında yayılmadığını söylediğimiz Sünbülüyye Amasya'da *Hasan Dede*, Manisa'da *Kenzî Hasan Efendi* tarafından temsil edilmiş ve halkın irşâdî faaliyetlerine devam edilmiştir.

bb. Şa'bâniyye

Şa'bâniyye, Halvetiliğin Cemâliyye kolundan ayrılmış Kastamonulu Şeyh Şa'bân-ı Veli⁽³⁵⁾ (öl. 976/1568-69)⁽³⁶⁾'ye nisbet edilen önemli bir şubedir. Cemâliyye'nin günümüze ulaşmasında en etkili unsur bu şube olmuştur.

Kurulduğu günden itibaren XVII yüzyıla gelinceye kadar Kastamonu'da faaliyet gösteren tekke Şa'bâniyye'den şubelenrek alt kollar halinde teşekkül eden

³⁴ Sünbülüyye kolu ve kurucusu için bkz. Hulvî: *Lemezât*, s. 445-452; ÇALIKOĞLU, Asım: *Sünbül Efendi ve Merkez Efendi*, İstanbul 1960, s. 12-23; ÇABUK, Vahit: "Sünbülüyye Tarikatı Şeyhleri Hakkında Manzûme", *Milli Gençlik*, S. 27 (Şubat 1978), s. 6-10.

⁽³⁵⁾ Şa'bâniyye ve Şeyh Şa'bân-ı Veli ile ilgili bilgi için bkz. ABDULKADİROĞLU, Abdülkerim: *Halvetîlik'in Şa'bâniyye Kolu Şeyh Şa'bân-ı Veli ve Külliyesi*, Ankara 1991; YAZAR, L. Nihal: *Halvetîliğin Şabâniyye Kolu-Menâkıb-ı Şâbân-ı Veli ve Türbenâme*, Ankara 1985; İŞİN, Ekrem: "Şabanilik", *DBİA*, C. VII, İstanbul 1994, s. 121-123.

⁽³⁶⁾ Şeyh Şa'bân-ı Veli'nin irtihali hususunda Abdülkerim Abdulkadiroğlu, ebced hesabı ile düşülen tarihlerden "Sefîne-i Evliya"da yazılı olan ve Nakîbüleşraf Şeyh Abdürrezzak İlmî Efendi tarafından

Karabaşkiye ve Nasuhiyye'nin faaliyet alanı İstanbul olmuştur. Ancak Anadolu'da da bir takım tekkede irşâd vazifeleri devam etmiştir. Şimdi de Anadolu'da faaliyetine devam eden Şa'bânî tekkelerini ve buralarda posta oturanları görelim.

Kastamonu'da Şa'bâniyye'nin merkezi Şa'bân-ı Velî Âsitânesidir. Âsitâne cami, dergâh ve türbe bir arada bulunmaktadır. ⁽³⁷⁾ **Şeyh Şa'bân-ı Velî** Kastamonu'nun Taşköprü İlçesinin Gökçeçağaç Bucağına bağlı Çakırçayı Köyünün Cimdâr mahallesinde dünyaya gelmiştir. ⁽³⁸⁾ Şa'bân Efendi dönemin geleneklerine uyarak doğduğu mahallenin mektebinde Kur'ân-ı Kerim öğrenerek ilim hayatına atılır. Daha sonra Taşköprü'de tefsir ve hadis alanında eğitim görür ve icazet alır. İcazet aldıktan sonra İstanbul'a Fatih Medresesine kaydolar. Burada tam bir münzevi görüntüsü çizer ve kabına sığmaz olur. Aradığını İstanbul'da bulamayacağını anlayınca Bolu'ya Şeyh Hayreddin-i Tokâdî'nin dergâhına girer. Burada on iki yıl kalır 1530 yılında şeyhi tarafından Kastamonu'ya tekrar gönderilir. Artık Kastamonu'da Şeyh Şa'bân Dede olarak anılır ve yüzlerce halife yetiştirir.

Şeyh Şa'bân Velî Osmanlı'daki tasavvuf kimliğini alçak gönüllülük ve tevazu ile temsil edenlerin başında gelmektedir. ⁽³⁹⁾

XVII. yüzyılda Şa'bân-ı Velî'den sonra Şa'bânî tekkesi postuna değişik şeyhler oturmuşlardır. ⁽⁴⁰⁾

düşülen tarihin 976 değerini vermediğini ifade etmiştir (Bkz. ABDULKADİROĞLU, Abdülkerim: **A. g. e.**, s. 44.).

⁽³⁷⁾ ABDULKADİROĞLU, Abdülkerim: **A. g. e.**, s. 101-103.

⁽³⁸⁾ ABDULKADİROĞLU, Abdülkerim: **A. g. e.**, s. 37.

⁽³⁹⁾ ÜNLÜ, Seyfettin: "Şeyh Şaban-ı Velî", **Osmanlı Ansiklopedisi, Tarih/Medeniyet/Kültür**, C. 3, İstanbul 1993, s. 180-181.

⁽⁴⁰⁾ Şeyh Şa'bân-ı Velî'den sonra posta oturanlar için bkz. ABDULKADİROĞLU, Abdülkerim: **A. g. e.**, s. 59; DEMİRCİOĞLU, Ziya: **Şeyh Şaban-ı Velî ve Postnişinleri**, Kastamonu 1990, s. 18; bkz. OKUMUŞ, Ali: **Menâkıb-ı Şeyh Şaban-ı Velî**, MÜSBE, yüksek lisans tezi, İstanbul 1998.

Bursa'da XVII. yüzyılda Ali Alâaddin Efendi tarafından Nasûhî Tekkesi kurulmuştur. Şa'bân-ı Veli'nin halifelerinden Akşehirli Nasuh Efendi'ye intisab eden Ali Efendi vefat edinceye kadar bu tekkede irşâd vazifesine devam eder. Vefatından sonra yerine Mehmed Efendi geçer. Mehmed Efendi'den sonra yerine oğlu Nasuh Efendi ondan sonra oğlu Ali Efendi geçer. ⁽⁴¹⁾

Şa'bâniyye İstanbul'a Şa'bân Veli'nin halifelerinden aynı adı taşıyan Şabân Efendi vasıtasıyla girmiştir. Ancak daha kuvvetli olarak önce de belirttiğimiz gibi, Karabaşiyye kolunun kurucusu Pir Ali Alâaddin el-Atvel tarafından girmiştir.

bc. Karabâşiyye

Şeyh Ali Alâaddin el-Atvel b. Mahmud el-Kastamonî künyesiyle tanınan Karabaş Veli'ye, uzun boylu olduğu için Aliyyü'l-Atvel, manevi mertebesinden dolayı Alâeddin, başında Şa'bânî tarikatının siyah tacı olduğu için Karabaş Veli denmiştir. ⁽⁴²⁾

Halvetî-Şa'bânî Karabâşiyye kolunun kurucusu olan Karabaş Veli 1020/1611⁽⁴³⁾ yılında Muharrem ayında memleketi Arapkir'de doğmuştur. ⁽⁴⁴⁾

⁽⁴¹⁾ Bkz. KARA, Mustafa: "Bursa Tekkeleri", **Tarih ve Toplum**, C. XII, (İstanbul 1989), s. 48/304.

⁽⁴²⁾ Karabaş-ı Veli'nin hayatıyla ilgili en sağlıklı bilgileri İbrahim el-Has tarafından kaleme alınan Menâkıb-ı Ünsî vermektedir.

⁽⁴³⁾ Karabaş Veli Ali Alâaddin Efendi ve Karabaşiyye için bkz. Hüseyin Vassaf: "Karabaş-ı Veli Hazretleri" **Ceride-i Sûfiyye**, C. III, S. 86, s. 397; amlf: **Sefine-i Evliyâ**, Nu: 2308, C. IV, s. 12; KOÇU, Reşat Ekrem: "Ali Alâeddin Efendi, Karabaş Veli", **İst. A.**, C. II, s. 624; KURNAZ, Cemal, Mustafa, TATCI: "Karabaş-ı Veli", **Tasavvuf**, yıl: 2, S. 6, s. 35-57; Bursalı Mehmed Tahir: **Osmanlı Müellifleri**, C. I, s. 148.

⁽⁴⁴⁾ Arapgir ile ilgili bilgilerde çelişkiler vardır. Şemseddin Sâmî Arapgir'in Elazığ vilayetinin Harput sancağına bağlı olduğunu (bkz. Şemseddin Sâmî: **Kâmusü'l-Âlâm**, İstanbul 1306, C. 4, s. 4142.) belirtirken, Besim Darkot ve Yusuf Halaçoğlu ise Arapkir'in Yavuz Sultan Selim zamanında Osmanlı idaresine alındığını(1515), Kânûnî döneminde Diyarbakır eyâletine bağlı bir sancak merkezi ardından Rum(Sivas) eyâletine bağlandığını şimdi ise Malatya iline bağlı bir ilçe merkezi olduğunu belirtmektedirler. (bkz. DARKOT, Besim: "Arapkir", **MEBİA**, C. I, s. 553-54 ve HALAÇOĞLU, Yusuf: "Arapkir", **DİA**, C. III, s. 328-29.); Ünsî Hasan Efendi onun

Halvetî tarikatının Cemâliyye şubesine bağlı Şa'bâniyye kolunun bir alt kolu da Karabâşiyye'dir. Asıl konumuz olan Ünsî Hasan Efendi de Karabâşiyye'ye bağlı olduğu için öncelikle Karabâşiyye'nin kurucusu olan Karabaş Veli, daha sonra halifeleri hakkında bilgi vereceğiz.

Karabaş Veli küçük yaşta memleketinden ayrılır, ailesiyle birlikte Konrapa'ya yerleşir daha sonra öğrenim için Ankara'ya ve İstanbul'a gider Kastamonu'da Şa'bâniyye tarikatı erkânında seyr u sülûkunu tamamladıktan sonra tekrar İstanbul'a döner burada yaşamaya başlar. Kastamonî olarak anılmasının sebebi ise piri Şa'bânî Veli'nin Kastamonulu olmasındandır.

Karabaş Veli Çorumlu İsmâil Efendiye intisab ettikten sonra manevi alanda hayli yol alır. Şeyhinin ölümünden sonra yerine geçen oğlu Muslihiddin Efendi'nin sohbetlerinde de bulunur kısa süre sonra İstanbul'a gider ve tam bir inziva hayatı yaşamaya başlar (Rum Mehmed Paşa Camiinde). Bu camide verdiği vaazlarda bahsettiği konular neticesinde çekemezlik kurumu faaliyete geçer sonunda Pir Ali Alâaddin el-Atvel 1679 yılında Limni adasına sürgün gönderilir. Sürgün gönderilmesinin sebebi tam olarak anlaşılmasa bile zamanın padişahı IV. Mehmed'in kendisine olan meylini çekemeyenlerin tertibine uğradığı görüşü ağır basar. ⁽⁴⁵⁾ Şeyhin Limni adasına gönderilmesi Maktul Mustafa Paşa'nın döneminde gerçekleşir. Sultan Mehmed Han zaman zaman "şeyhin vaazları bana o kadar tesir

Konrapa'da doğduğunu söylemektedir (bkz. İbrâhim el-Has: **Menâkıb-ı Ünsî Hasan Efendi**, Sül. Ktp., H. Mahmud Efendi, nr. 4607(117 vr.), vr. 20a.).

⁽⁴⁵⁾ KARA, Kerim: "Karabaş Veli (Ali Alaaddin Atvel)", **Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi**, C. 2, Yapı Kredi Yay., İstanbul 1999, s. 7-8.

ediyor ki İbrâhim Edhem gibi tac u tahtı terkedip dağlara düşesim geliyor”⁽⁴⁶⁾ demektedir. Şeyhin sürgün hayatı dört sene sürer ve 1683’te Tekrar Üsküdar’a döner. 1686 yılında hac vazifesini ifa ettikten sonra bir süre Medine’de kalmıştır. Medine’de kaldığı dönemde halifelerinin sonuncusu olan Şeyh Mustafa b. Ali el-Boluvî’ye hilafet vermiştir. Dönüşte Kahire’ye yakın bir yerde rahatsızlanır ve vefat eder.⁽⁴⁷⁾

Şeyh hacca giderken bütün derviş ve halifelerini toplayarak onlara hac niyetini açıklar ve kendilerini Hasan Efendi’ye ısmarladığını söyler. Bu da gösterir ki **Ünsî Hasan Efendi** Şeyhin makbul halifeleri arasındadır.

Şeyh Karabaş Vefî sağlığında 32 bin kişiye el vermiş, 685 halife yetiştirmiş, halktan tutun zamanın padişahı IV. Mehmed’e kadar çok geniş bir kitleyi etkilemiştir. Başka tarikatlardan gelenlere de hilafet vermiştir ancak kendi tarikatlarından ayrılmamaları şartıyla. Mevlevî şeyhlerinden Sîneçak Mustafa Efendi Karabaş Ali Efendiyle görüşürlerdi. Bir gün Sineçâk Efendi Karabaş Vefî’ye Sultanım ben Mevlevîliği bırakıp sizin hizmetinize gireceğim bana bey’at verin, dedi. Bu söz üzerine Şeyh ona, sana Mevlevîliği bıraktırmak olmaz tarikten maksat muradtır, murad Allah’ı bilmektir. Hangi tarikten olursan ol bizimle görüşürsen sana irşâd mümkündür, buyurdular. Daha sonra ona Mevlevîlik erkâm üzere irşâda izin verilmiştir.⁽⁴⁸⁾

Karabaş Vefî devrinin ilim anlayışı çerçevesinde eserlerini Arapça olarak yazmıştır. Elimizdeki bilgilere göre on iki civarında, hacimli sayılabilecek eseri mevcuttur.⁽⁴⁹⁾

⁽⁴⁶⁾ Bkz. İbrâhim el-Has: **Menâkıb-ı Ünsî**, vr. 11b.

⁽⁴⁷⁾ Bkz. KARA, Kerim: **A. g. e.**, s. 7; Bursalı Mehmed Tahir: **Osmanlı Müellifleri**, C. I, s. 149.

⁽⁴⁸⁾ İbrâhim el-Has: **Menâkıb-ı Ünsî**, vr. 8a-8b.

⁽⁴⁹⁾ KARA, Kerim: **A. g. e.**, s. 8.

Karabaş Ali Efendi'nin üç oğlu olduğu bunlardan birisinin hem halifesi hem oğlu Mânevî Mustafa Efendi, diğerinin Hasan Çelebi diğerinin ise Hüseyin Çelebi olduğu bilinmektedir. ⁽⁵⁰⁾ Ancak Şeyhî'nin *Vakâyi'u'l-Fudalâ* isimli eserinde çocuklarının iki olduğundan ve isimlerinin Mânevî Mustafa Efendi ve Hasan Adnî Efendi olduğundan bahsedilmektedir. ⁽⁵¹⁾

Karabaş Velî'den sonra hem oğlu hem halifesi olan Mustafa Mânevî Efendi şeyh olmuştur. Karabaş Veli Şa'bâniyye-i Halvetiyye'nin Karabâşiyye kolunu kurmuş ardından bu şube Nasûhiyye'nin oluşumuna zemin hazırlamıştır. ⁽⁵²⁾

bca. Mânevi Mustafa Efendi

Mânevî Mustafa Efendi Karabaş Ali Efendi'nin hem oğlu hem de halifesidir. Mustafa Mânevi Efendi aynı zamanda iyi bir şairdir. Tertip ettiği *Divançe-i İlâhiyat* edebiyat tarihimizde yerini almıştır. ⁽⁵³⁾ Mustafa Efendi zahiri ilimleri babasından tamamlamıştır. Daha sonra Sokullu Mehmed Paşa Tekkesi Celvetî şeyhi Abdülhay Efendi'nin meşihatının Aziz Mahmud Hüdâyî Âsitânesi'ne nakledilmesiyle tekkenin postnişinliğine ve Vâlîde Sultan Camii vaizliğine getirilmiştir. 1114/1702-3 senesinde Cemâziyelâhir ayında vefat ederek Üsküdar Doğancılar'da bulunan Nasûhî tekkesine defnedilmiştir. ⁽⁵⁴⁾

⁽⁵⁰⁾ amlf: A. g. e. , s. 7.

⁽⁵¹⁾ Şeyhî Mehmed Efendi: *Vakâyi'u'l-Fudalâ*, C. I, haz. : Abdülkadir Özcan, Çağrı Yay. , İstanbul 1989, s. 51.

⁽⁵²⁾ Şeyhî Mehmed Efendi: A. g. e. , C. II, s. 209; Bursalı Mehmed Tahir: **Osmanlı Müellifleri**, C. I, s. 165.

⁽⁵³⁾ KURNAZ, Cemal, Mustafa TATÇI: "Karabaş-ı Velî", *Tasavvuf*, yıl: 2, S. 6 (Mayıs 2001), s. 49; Bursalı Mehmed Tahir: **Osmanlı Müellifleri**, C. I, s. 165.

⁽⁵⁴⁾ YILMAZ, Necdet: **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf**, s. 110.

bc. Ünsî Hasan Efendi

Karabaş Velî'nin en makbul halifesi Ünsî Hasan Efendi olmasına rağmen ondan herhangi bir kol oluşmamıştır. Şeyh Nasûhî Efendi'den Nasûhiyye adında yeni bir kol türemiş, Nasûhî Efendi'den sonra Bolulu Şeyh Mustafa Efendi vasıtasıyla Bekriyye şubesi devam etmiştir.

Konumuz olan Ünsî Hasan Efendi'ye bir sonraki bölümde daha geniş yer ayrılacaktır.

bd. Nasûhiyye

Nasûhiyye Şeyh Nasûhî-i Üsküdârî (öl. 1130/1718)⁽⁵⁵⁾'ye nisbet edilmiştir. Şeyhi Karabaş Velî vefat ettikten sonra Nâsûhiyye-i Şa'bâniyye'yi kurarak bu yolu devam ettirmiştir.

Hüseyin Vassaf'ın söylediğine göre Karabaş Velî hacca giderken başındaki tacı çıkarıp Nasûhi Efendi'ye giydirmiştir. Müridleri bizimle kim meşgul olacak diye sorduklarında *“benim tacım altında kimi görürseniz Karabaş Velî odur”* cevabını vermiştir.⁽⁵⁶⁾ İbrâhim el-Hâs'ın verdiği bilgide ise Şeyhin hacca giderken bütün müridlerini toplayarak *“sizleri Hasan Efendi'ye ismarladım, bir danışacağınız olursa ona danışın, bizim sırrımız ondadır”* demektedir.⁽⁵⁷⁾ İbrâhim Çelebi ile Hüseyin Vassafın verdikleri bilgiler arasında bir çatışma söz konusudur. Her iki kaynak da sağlam olduğu için konuya açıklık getirmek gerekir. Tasavvuf tarihi

⁽⁵⁵⁾ Bkz. Bursalı Mehmed Tahir: **Osmanlı Müellifleri**, C. I, s. 176.

⁽⁵⁶⁾ Hüseyin Vassaf: **Sefine-i Evliya**, C. IV, s. 17.

⁽⁵⁷⁾ İbrâhim el-Hâs: **Menâkıb-ı Ünsî**, vr. 19b-20a.

boyunca Karabaş Velî gibi güçlü mürşidler , zât sırrına mazhar birden çok halife yetiştirebilirler. İki şeyhin durumu da böyle olsa gerektir. ⁽⁵⁸⁾

Şeyh Nâsûhi Efendi, Ünsî Hasan efendi'nin pirdaşı olması hasebiyle konumuz açısından önemlidir.

Bütün bu meşayihin dışında Cemaliyye'ye bağlı başka meşayihler de vardır, ancak tasavvuf tarihinde pek parlamamışlardır. ⁽⁵⁹⁾

c. Ahmeddiyye

Halvetiyye tarikatının üçüncü ana kolu Ahmeddiyye'dir. *Yiğitbaşı* olarak tanınan Marmaralı Şeyh Ahmed Şemseddin Efendi (öl. 910/1504-05) tarafından kurulmuştur. Ahmeddiyye kurucusundan sonra bir takım kollara ayrılmıştır. ⁽⁶⁰⁾ Bu kolların XVII. yüzyılda olanları ve faaliyetleri hakkında kısa kısa bilgiler verilecektir.

ca. Sinâniyye

Sinâniyye Halvetiyye'nin Ahmeddiyye şubesinin önde gelen şeyhlerinden İbrâhim Ümmî Sinan Efendi'ye nisbet edilen alt koludur. Daha çok İstanbul merkezli bir koldur. ⁽⁶¹⁾

⁵⁸⁾ KURNAZ, Cemal, Mustafa TATÇI: **A. g. m.**, s. 55.

⁵⁹⁾ Bkz. YILMAZ, Necdet: **A. g. e.**, s. 124-136.

⁶⁰⁾ Ahmed Şemseddin Marmaravî ve Ahmeddiyye ile ilgili geniş bilgi için bkz. Bursalı, **Osmanlı Müellifleri**, C. I, s. 197-198; Hüseyin Vassaf: **Sefinc-i Evliya**, C. IV, s. 155-157; AKKUŞ, Mehmet: "Yiğitbaşı Veli Ahmed Şemseddin-i Marmaravî'nin Hayatı ve Eserleri", **İlim ve Sanat**, S. 21-22, İstanbul 1988, s. 2933; ULUDAĞ, Süleyman: "Ahmed Şemseddin Yiğitbaşı", **DİA**, C. II, İstanbul 1989, s. 135-136; a. mlf.: "Ahmeddiyye", **DİA**, C. II, s. 171.

⁶¹⁾ Bkz. TANMAN, M. Baha: "Sinânilik", **DBİA**, C. VII, s. 6-8; a. mlf.: "Ümmî Sinan Tekkesi", **DBİA**, C. VII, İstanbul 1994, s. 338.

Başta da belirttiğimiz gibi İstanbul merkezli bir tarikat olması hasebiyle faaliyetleri de hep İstanbul ve çevresinde olmuştur. ⁽⁶²⁾

cb. Uşşâkiyye

Uşşâkiyye Ahmediyye'nin XVI. yüzyılda yaşamış önde gelen şeyhlerinden Hasan Hüsâmeddin Uşşâkî Efendiye (öl. 1001/1593)'ye nisbet edilen bir alt koludur. ⁽⁶³⁾ Emir Ahmed Semerkândî'den Uşak'ta hilafet alan Pir Hüsameddin Uşşâkî, daha sonra İbrâhim Ümmî Sinan'dan da icazet almıştır. Daha sonra dönemin idarecilerinin ısrarları üzerine İstanbul'a gelerek Kasımpaşa'ya yerleşir ve evini tekke haline getirir. Vefatında da içine defnolunduğu butekke ev tekke ve zâviyelerin kapatılmasına kadar hizmet vermiştir. ⁽⁶⁴⁾

Uşşâkiyye XVII. yüzyılda İstanbul'da Hüsâmeddin Uşşâkî Efendi'nin vefatından sonra oğlu *Mustafa Efendi* onun vefatından sonra ise *Bosnalı Mustafa Efendi* ve onun oğlu *Şeyh Hüsâmeddin Efendi* tarafından temsil edilmiştir.

cc. Câhidiyye, Ramazâniyye, Cihangiriyye

XVII. yüzyılda Uşşâkiyye'nin bir alt kolu olarak kurulmuş olan Câhidiyye, İstanbul'da Pir Ahmed Câhid Efendi ⁽⁶⁵⁾'ye nisbet edilmektedir.

⁽⁶²⁾ ÖZDAMAR, Mustafa: **Dersâadet Dergâhları**, s. 120.

⁽⁶³⁾ Hüsâmeddin Uşşâkî, Uşşâkiyye ve alt kolları için bkz. Hüseyin Vassaf: **Sefine-i Evliyâ**, C. IV, s. 179-184; Sâdık Vicdânî: **Tomar-ı Turûk-ı Aliyye (Tarikatlar Silsileleri)**, haz. : İrfan Gündüz, Enderun Kitabevi, İstanbul 1995, s. 241-245; TANMAN, M. Baha: "Uşşâkilik", **DBİA**, C. VII, s. 329-331.

⁽⁶⁴⁾ ÖZDAMAR, Mustafa: **A. g. e.**, s. 189; TANMAN, M. Baha: "Hüsâmeddin Uşşâkî Tekkesi", **DBİA**, C. IV, s. 105-106.

⁽⁶⁵⁾ AZAMAT, Nihat: "Câhidi Ahmed Efendi", **DİA**, C. VII, s. 16; Hüseyin Vassaf: **Sefine-i Evliyâ**, C. IV, s. 252.

Câhidiyye Bursa'da Üçkozlar Tekkesi'nde temsil edilmekteydi.

İstanbul'da Pir Ramazan Mahfî Efendi, Şeyh Murad Efendi; Bursa'da Yakub Efendi Tekkesinde başta Yakup Efendi olmak üzere Mehmed Efendi, Kefeli Derviş Abdi Efendi; Zağferanlık Tekkesinde Şeyh Ebûbekir Efendi tarafından temsil edilmiştir. ⁽⁶⁶⁾

Cihangîriyye Ramazâniyye koluna bağlı olarak İstanbul'da kurulmuş ve Hasan Burhâneddin Cihangîrî tarafından temsil edilmiştir. Bu kol Bursa'da da bir tekke ile temsil edilmiştir. ⁽⁶⁷⁾ Pir Hasan Burhâneddin Efendi'nin vefatından sonra yerine halifesi ve damadı olan Fethullah Efendi geçmiştir.

cd. Mısriyye

Ahmediyye'nin önemli alt kollarından birisi de Niyâzî Mısırî Efendi (d. 1027/1618-öl. 1105/1693)'ye nisbet edilen Mısriyye'dir. Niyâzî Mısırî XVII. yüzyılda hem verdiği eserlerle hem de dönemin dinî-siyâsî tartışmalarına doğrudan katılması bakımından en önemli sûfilerden birisidir. ⁽⁶⁸⁾

XVII. yüzyılın önemli sufilerinden Ümmî Sinan Efendi'dir. Ümmî Sinan Efendiyi Süleyman Efendi takip etmektedir.

Mısriyye kolu içinde Niyâzî Mısırî'den söz etmeden geçemeyiz. Malatya'da doğan Niyâzî Mısırî'nin asıl adı Mehmed⁽⁶⁹⁾ mahlası Mısırî'dir. Mısırdaki kaldığı için bu adla tanınmış ve meşhur olmuştur.

⁽⁶⁶⁾ Ramazâniyye için bkz. YILMAZ, Necdet: **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf**, s. 156-166.

⁽⁶⁷⁾ Bursalı Mehmed Tahir: **A. g. e.**, C. I, s. 53; Sadık Vîcdânî: **A. g. e.**, s. 234.

⁽⁶⁸⁾ KARA, Mustafa: **Niyâzî-i Mısırî**, TDV Yay., Ankara 1994, s. XI.

⁽⁶⁹⁾ Bursalı Mehmed Tahir: **A. g. e.**, C. I, s. 172.

Niyâzî Mısrî dini atmosferin yoğun olduğu bir ailede yetişmiş; medresede okurken, karşı olduğu tasavvuf ilimlerini öğrenmeye ve araştırmaya başlamıştır. Böyle bir ortamda iken babasının tarikatının dışında bir şeyhe intisab eder ancak şeyh Malatya'dan başka bir yere gidince ana ve babasının rızasını alarak önce Diyarbakır'a ardından Mardin'e gider; oradan da Mısır'a geçer. ⁽⁷⁰⁾ Bir müddet Mısır, Arabistan ve Anadolu'da dolaşım ilim erbabı ile tanışan Mısrî 1056/1646 senesinde İstanbul'a gelir. Kısa bir süre burada kaldıktan sonra Bursa'ya gider ve buradaki ilim erbabıyla tanışarak bir taraftan aradığı mürşidi bulmaya çalışır. 1057/1647 senesinde nihayet aradığı şeyhi bulan Niyâzî Mısrî, ⁷ bir müddet şeyhin ve tekkenin hizmetinde bulunur. Bu arada kendisine hilafet icazeti verilir. ⁽⁷¹⁾

Bursa'da irşâd faaliyetlerinde bulunan Niyâzî Mısrî cezbisinin galip gelmesinden dolayı kendisinden halkın yanlış anlayacağı bir takım sözler zuhûr eder ve bunun üzerine devlete şikâyet edilir. Böylece hayatının sonuna kadar kalacağı Limni sürgünü başlar. Bu arada bir dönem Anadolu'ya gelirse de tekrar şikâyetler üzerine yeniden sürgüne gönderilir. Nihayet yetmiş sekiz yaşında iken 1105/1694 tarihinde Limni adasında vefat eder. ⁽⁷²⁾

d. Şemsiyye

Halvetiyye Tarikatının dört ana kolundan birisi de Şemsiyye'dir. Bu şubenin kurucusu Şemseddin Sivâsî (öl. 1006/1597)'dir ⁽⁷³⁾ Kendisi Zileli olduğu halde Sivas'a yerleşmiş irşâd faaliyetlerini burada yapmış ve yine burada vefat etmiştir.

⁽⁷⁰⁾ AŞKAR, Mustafa: *Niyâzî-i Mısrî ve Tasavvuf Anlayışı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1998, s. 65; Hüseyin Vassaf: *A. g. e.*, C. V, s. 75.

⁽⁷¹⁾ AŞKAR, Mustafa: *A. g. e.*, s. 77-89.

⁽⁷²⁾ a. mlf. : *A. g. e.*, s. 130-132.

⁽⁷³⁾ Şemseddin Sivâsî ve Şemsiyye için bkz. Sâdık Vicdâni: *A. g. e.*, s. 250-253; Bursalı Mehmed Tâhir: *A. g. e.*, C. I, s. 95-96; YÜKSEL, Hasan: "Sivas'ta Bir Şeyh Ailesinin Ortaya Çıkışı ve

Şemseddin Sivâsî Efendinin vefatından sonra yerine oğlu ve halifesi Pir Mehmed geçer. Vazifesini iki yıl yaptıktan sonra vefat eder ve yerine Receb Efendi geçer.

Receb Efendi İstanbul'da eğitimin tamamlamış olarak posta oturur ancak onun da ömrü uzun olmaz. Onun yerine de Zile'de postnişin olan Abdülmecid Sivâsî Efendi gelir. Abdülmecid Efendi 1659-60 yılında İstanbul'a gidince artık İstanbul'da Şemsiyye tesis edilmiş oluyordu. Şemsiyye Abdülmecid Efendi'den sonra Sivas'ta Abdülhad Nûrî Efendi tarafından temsil edilir ancak İstanbul'a göre ikinci planda kalmıştır.

İstanbul'da Şemsiyye bir dönem Sivas'ta posta oturan ve oradan da İstanbul'a gelen Abdülmecid Efendi tarafından temsil edilmiştir. Abdülmecid Efendi 1603 yılında İstanbul'a davet edildiğinde bir dönem Ayasofya Camii'nde tesirli vaazlar verir, padişahın gözüne giren Abdülmecid Efendi'ye Çarşamba Pazarında bulunan Mehmed Ağa Tekkesi Meşihati verilir.⁽⁷⁴⁾

Abdülmecid Sivâsî Efendi üç yıl bu görevi yapar ve daha sonra kendi adıyla anılacak olan, İstanbul'da Fatih İlçesinde kâin *Şeyh Yavsî Tekkesi*'ne postnişin olur.⁽⁷⁵⁾ Şeyhliği yanında İstanbul'un çeşitli camilerinde vaizlik ve çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. 1639 tarihinde yine burada vefat etmiş; vefatından sonra yerine oğlu Abdülbâkî Efendi geçmiştir.

Vakıflar Üzerine Bir Deneme (Şeyh Şemseddin Ailesi)", **Revak**, C. I, S. 1, Sivas 1990; AKSOY, Hasan: "Şemseddin Sivâsî", **Sahabeden Günümüze Allah Dostları (SGAD)**, C. VIII, s. 175-182.

⁽⁷⁴⁾ Hüseyin Vassaf: **Sefîne-i Evliyâ**, C. III, s. 256.

⁽⁷⁵⁾ Bkz. ÖZDAMAR, Mustafa: **A. g. e.**, s. 91; İŞİN, Ekrem: "Yavsî Baba Tekkesi", **DBİA**, C. VII, s. 446.

Abdülmeccid Efendi, daha önce de değindiğimiz gibi, döneminde Kadızâdeliler diye bilinen sûflere karşı olan kesim karşısında sûfleri savunmuş, onlarla mücadele etmiştir. En etkin mücadeleyi de kendisi verdiği için Kadızâdeliler-Sivâsîler mücâdelesini şeklinde anılır olmuştur. ⁽⁷⁶⁾

Yine onun halifeleri arasında yer alan Kadızâde Küçük Mehmed Efendi Amasya da bu kolu devam ettirmiştir. ⁽⁷⁷⁾

Halvetiyye Tarikatı'nın Şemsiyye kolundan doğmuş ve Abdülehad Nûrî Efendi'ye nisbet edilen bir şubesi de Sivâsiyye'dir. İstanbul'da Pir Abdülehad Nûrî Efendi tarafından temsil edilmiştir. ⁽⁷⁸⁾

XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin genel görünüşü ile başladığımız çalışmamıza yine aynı yüzyılda Türk toplumunda tasavvuf ve Anadolu'da bu kültürü yayan tarikatlar ile bunların temsilcileri hakkında kısa da olsa bilgiler vererek devam ettik. Şimdi ise asıl konumuz olan Ünsî Hasan Efendi'ye geçeceğiz. Bu bölümde Hasan Efendi'nin hayatı, doğduğu yer, ailesi, çevresi, tarikatı, halifeleri ve eserleri hakkında bilgiler verilecek; diğer bölümde ise Ünsî Hasan Efendi'nin dîvânının tenkitli metni yer alacaktır.

⁽⁷⁶⁾Kadızâdeliler hareketi ile ilgili bkz. OCAK, Ahmet Yaşar: "XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunda Dinde Tasfiye (Püritanizm) Teşebbüslerine Bir Bakış; Kadızâdeliler Hareketi", **Türk Kültürü Araştırmaları**, Yıl XVII-XXI, 1-2 (1979-1983), Ankara 1983, s. 208-225

⁽⁷⁷⁾Bursalı Mehmed Tâhir: **A. g. e.**, C. I, s. 153.

⁽⁷⁸⁾Şeyhlerle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. YILMAZ, Necdet: **A. g. e.**, s. 212-236.; ÖZDAMAR, Mustafa: **Dersâadet Dergâhları**, Kırk Kandil Yay., İstanbul 1994.

II. BÖLÜM

ÜNSİ HASAN EFENDİ

A. Hayatı (Çocukluğu, Gençlik Dönemi, Eğitimi, Yaptığı İşler, Vefatı)

Λ`rac Hasan Efendi ismiyle meşhur olan⁽¹⁾ Hasan Ünsî Efendi 1055/1645 tarihinde Kastamonu'nun Taşköprü ilçesinde doğmuştur. İbrâhim Hâs eserinde Ünsî Efendi'nin velâdetini ve künyesini ifade ederken: “*Velâdetleri Kastamonu kurbunda Taşköprü nâm şehirde hicretiñ biñ elli beş senesinde vâkı' olmuştur.*”⁽²⁾ Künyesi “*Şeyh Ünsî Hasan ibn Şeyh Receb ibn Şeyh Şehid Muhammed..*” demektir.⁽³⁾

Hasan Ünsî Efendi'nin babası Receb Efendi, Bayrâmiyye mensuplarından ehl-i tarîk bir şahsiyettir. Bu yüzden ki tasavvufa meyli babasından gelmektedir. Hasan Ünsî Efendi ilk tahsiline doğduğu yer olan Taşköprü'de başlamıştır.

Genç yaşlarda iken Taşköprü'den İstanbul'a gelerek zamanın ulemâsına Ayasofya Câmii'nde Beyzâvî Tefsiri ve Mesnevî dersleri okutmuştur (1665)⁽⁴⁾. Bu onun genç yaşta ve memleketinde iyi bir eğitim aldığını göstermektedir. Ayasofya Camii'nde kaldığı sürede meclisine gelenlerin müşküllerini halleder, sorularını

⁽¹⁾ İbrâhim el-Hâs: **Menâkıb-ı Ünsî Hasan Efendi**, Sül. Ktp. , Hacı Mahmud Efendi, nr. 4607 (İKTCYK, s. 467), vr. 2b. Bu Menâkıbnâme, Ünsî Hasan Efendi'nin halifelerinden İbrâhim el-Hâs (1175/1761-62) tarafından kaleme alınmıştır. İbrâhim Çelebi Menâkıbnâme'de şöyle söylemektedir: “*Ünsî Hasan Efendi'nin kendilerinden sâdır olan hârikulâdelerinden kendi gördüğüm ve kendilerine güvenilir kimselerden sılıhati üzere duyduğum nice delillerle meşhur ve mütevâtiro olan kerâmet, nükâşefe ve tasarruflarının bâzısını toplamağa cesâret eyledim*(vr. 4a) ; Bursalı Mehmed Tahir : **Osmanlı Müellifleri**, C. I, s. 28.

⁽²⁾ İbrâhim el-Hâs: **A. g. e.** , vr. 3b.

⁽³⁾ **A. g. e.** , vr. 1b.

⁽⁴⁾ İbrâhim el-Hâs: **A. g. e.** , vr. 5a.

cevaplar ve etrafında ilmiyle âmil bir zât olarak tanınır. ⁽⁵⁾ Bu arada kendisi de döneminin meşhur meşâyihlerini ziyarete gider, sohbetlerinde bulunurdu.

Ünsî Efendi Arapça ve Farsça'yı bu dillerde şiir yazacak kadar iyi bilirdi. Dîvânında Arapça ve Farsça şiirleri vardır. ⁽⁶⁾

Babası Şeyh Receb Efendi vasıtasıyla tasavvufa aşına olan Ünsî Efendi bir süre müderrislik yaparsa da bu görevinden ayrılarak Karabaş Velî'ye intisab eder. Tarikatı ve intisâbı ile ilgili geniş bilgi daha sonra verilecektir.

Tasavvuf ve tarikat erbâbına karşı olan grupların yaygın olduğu bu dönemde Hasan Ünsî Efendi'yi onlara karşı mücadele ederken görmekteyiz. Bu gruplar zikir ehline karşı en onulmaz en amansız mücadelelerini vermekte, zikir yapılmasına mani olmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar. O kadar ileri giderler ki zikir yapılan tekkelerin yıkılmasını bile isterler. İşte böyle bir ortamda Ünsî Efendi'nin de kaldığı Acem Ağa Camii hücrelerinde kalan bazı talebeler de Ünsî Efendiye zarar vermeye başlarlar. Bunlar arasında bir dönem onun talebeliğini yapmış olanlar da vardır. *Menâkıbnâme*'de anlatılanlara göre bu talebelerin işi çığırından çıkardıkları bir dönemde hiçbir hastalıkları yokken günde birer ikişer öldükleri, Ünsî Efendi'nin ise buna karşılık "Allah'a şükür olsun ki bu camii inkar ehlinde pâk eyledi" dediği kaydedilir. ⁽⁷⁾

Yine bu dönemlerde Hasan Efendi'nin karşısında olanlardan birisi, zamanın İstanbul Kaymakamı Kara Hasanoğlu diye bilinen Mustafa Paşa'ya giderek, Hasan

⁽⁵⁾ A. g. e. , aynı yer.

⁽⁶⁾ Dîvân-ı Belâgat, Destûr-235, vr. 65a.

⁽⁷⁾ Olayla ilgili geniş bilgi için bkz. İbrâhim el-Hâs: A. g. e. , vr. 22a-25a.

Efendi'nin devrân yaptırdığını söyleyip onu şikâyet eder. Paşa "Onu da ref edelim" der, ancak o gün başına türlü işler gelir. Hasan Efendi'yi tanıyanların "buyurduğumuz şeyh Ünsî Hasan Efendi, Fuzalâ-yı dehrden bir ehl-i Hak allâmedir ve mecmû-ı ulemâ vü sülehâ katında, makbul mu'teber bir zâttır. Bundan başka dâima riyâzât ve mücâhede üzere kaimü'l-leyl ve sâimü'n-nehardır. Ferîd-i asr ve sâhibü't-tasarruf ve müstecâbü'd-duâdır. Ve münzevîdir. Bir kimsenin da'vetine varmaz ve taamını yiyip kahvesini içmez. Şimdi İslambol'da onun gibi bir zât yoktur. Herkes şeyhi böyle bilirler ve böyle mişâhede olunmuştur. Onun hakkında söylenen kubhiyyet mecmû'ı ifk ü iftiradır. Sakın devletli hata edersin. Devletin ber-aks olur." şeklindeki telkini üzerine kararından vazgeçer ve kendisine bir tekke tevcih etmek ister. ⁽⁸⁾

1684 yılında İstanbul'da Alayköşkü yakınlarında Karaki Mahallesinde bulunan Saçlı Emir ve Aydın Dede tekkesi diye bilinen zâviyede şeyh olan Aydınoğlu Mehmed Efendi'de aynı şekilde şikâyet edilir ve görevine son verilir. Bunun üzerine Kaymakam Mustafa Paşa, bu tekkeyi Ünsî Hasan Efendi'ye teslim etmiş ve Ünsî Efendi buraya naklolmuştur. ⁽⁹⁾

Aydınoğlu Tekkesinin bânisi II. Beyazıt devrinin müderrislerinden bir ara İstanbul kadılığı da yapmış olan Saçlı Emir lakabıyla anılan Tebrizli Muhiddin Mehmed Efendi'dir. Küçük bir mescid iken Aydınoğlu şeyh Mehmed Efendi tarafından bir minber ilâve edilmiş ve camiye çevrilmiştir. Kadirî tarikına bağlı bu zâtnın adına izâfeten **Aydınoğlu Tekkesi** diye bilinen tekke, adı geçen şeyhin meşihatının kaldırılmasıyla Ünsî Efendi'ye teslim edilmiş ve bundan sonra **Ünsî Hasan Efendi Tekkesi** diye adlandırılmıştır. ⁽¹⁰⁾

⁽⁸⁾ A. g. e., vr. 27a.

⁽⁹⁾ İbrâhim el-Hâs: A. g. e., vr. 29b-31b.

⁽¹⁰⁾ Tekke ile ilgili geniş bilgi için bkz. Ayvansarâyî Hüseyin: **Vefayât-ı Hadikatü'l-Cevâmî'**, İÜ Ktp., TY, nr. 2464, C. I, s. 30-31; KOÇU, Reşat Ekrem: **İst. A.**, C. III, s. 1520-1526;

Ünsî Hasan Efendi Aydınöğlu Tekkesine geçinceye kadar evlenmemiştir. Tekkeye geçtikten sonra dostlarının ısrarı ile sâliha bir hanımla evlenmiş ve bu eşinden **Fâtıma** adında bir kızı olmuştur. Kızı Fâtıma büyüyüp balığa olunca babasını terk ederek Tophâne'de Firuz Ağa hamamında dellâke olmuş ve ömrünü bu meslekte geçirmiştir. Şeyh'in vefatlarından sonra mirasçı olarak gelmiş, şer'an kendisine düşenleri almış, bu arada pek çok dervişi ta'cîz ve rencide etmiştir. Menâkıbnâme'ye göre kızı Hicrî 1154 senesinde hayatta idi. Kızının zâviyeyi terk etmesinden pek mahzun olan şeyh halim selim bir insan iken celâl sahibi birisi olur.⁽¹¹⁾

Ünsî Hasan Efendi yukarıda değindiğimiz meşayih ziyaretlerinden birini Karabaş Velî'ye yapar. Ünsî Efendi'nin tarikatı ve intisabı anlatılırken ayrıntılarıyla temas edileceği üzere ziyaretlerin ilkinde Ünsî Efendi Karabaş Velî'nin tekkesinden ayrılmak istemez, kendisine izin verilmedikçe buradan ayrılmayacağını beyan eder. Karabaş Velî de ona ayrı bir değer vererek hacca giderken halifelerini ona emanet etmiştir.

Her an şer'iat ve tarikat üzere olan Ünsî Hasan Efendi ölmeden evvel dervişlerini toplamış ve *"Sizler yolumuza aykırı hareket eder, İslâmın emirlerinin dışına çıkarsanız haram ve mekruhlara meylederseniz, ahiret günü hesabımı talep ederim. Bu Halvetiyye yolu hepimize Allah'ın bir emanetidir. Bunu koruyun ki Allah sizden hoşnut olsun"* demiştir.

TANMAN, M. Baha: "Aydınöğlu Tekkesi", **DBİA**, C. I, s. 482-484; ÖZDAMAR, Mustafa: **Dersaâdet Dergâhları**, s. 56; TELCİ, Cahit: "İstanbul Tekkeleri Hakkında 1885 Tarihli Bir İstatistik", **50. Yıl Atatürkçülük Armağanı**, Akademi Kit., İzmir 1994, s. 202; İbrâhim el-Has: **A. g. e.**, vr. 30a vd.

⁽¹¹⁾ İbrâhim el-Hâs: **A. g. e.**, vr. 32b-33a.

Menâkıbnâmede vefatı ile ilgili olarak verilen bilgiler şöyledir: “Hazret-i Şeyh bu fakire buyururlar idi ki, pîr-i tarîkimiz sened-i saâdetimiz sultânî'l-ârifin, bürhânî'l-vâsilin şeyhü'ş-şüyuh Hazret-i Pîr Sultan Şa'ban Efendi Hazretlerinin dar-ı bekâya teşrif buyurdıkları tarihten bu vakte gelinceye kaç sene mürûr etmiştir diye sual buyururlar idi. Fakîr dahi hesâb edip Hazret-i Şeyhe filan kadar sene geçmiştir, derdim.

Yine bir gün Hazret-i Şeyh buyurdular ki, Hz. Pîr Sultan Şa'bân Efendi'nin âhirete teşrifleri senesi tarihinden yüz altmış sene tamam olmaya kaç sene kalmıştır, hesâb eyle dediler. Fakîr dahi hesab ettim. Şu kadar sene kaldı, dedim. Hz. Şeyh sükût etti. Fakîr Hz. Şeyh'in bu suallerini sırrına asla eremedim ve kendilerine dahi sormağa cesâret edemedim. Pes derûmunda bir acep dağdağa peyda oldu. Zira bilirim ki, Hazret her ne sual buyururlar ise onda bir hikmet vardır, tehî değildir. Şu kadar anladım ki, Hazret-i Pîr Sultan Şa'ban Efendi'nin intikâli tarihinden yüz altmış sene tamamında bir emr-i azîm vâki olacaktır. Hazret-i Pîr hicretin 976 (1568) senesi dâr-ı bekaya rihlet buyurmuşlardır. Bu fakîr bu tarihe yüz altmış daha zamm eyledim tamam bin yüz otuz altı oldu. Fehm eyledim aceb nesne zuhûr eder. Lâkin bilmezdim ki ol nesne nedir. Şol kadar ki kaçan Hz. Pîr Sultan Şa'ban Efendi'nin intikali tarihini sual eyleseler gönlümde bir hüzn-i kesîr zâhir olurdu ki, birkaç gün aceb ızdırab verirdi. Ve bilirdim ki bin yüz otuz altı senesi geldikde cümlemize bir keder-i azîm ve gussa-i tavîle erişir. Amma söylemezdim ve bilmezdim ki bu gam ve keder bize nerden erişir. Çün hicretin 1135 (1722) senesi dahil oldu. İyd-ı şerifden sonra Hazret-i Şeyh bir mikdar münharifü'l-mizâc oldular. Bildim ki Hazret-i Şeyhin sual ve dikkat buyurdıkları bu imiş ve anladım ki 1136 senesi Hazret-i Şeyh âhirete teşrif buyururlar. Fakîr perişan oldum. Ağlamaya başladım ve gündün güne kederim ziyade oldu. Ağladığımı gören pirdaşlarım dedi ki, sana ne oldu, ne ağlarsın, derdin nedir bize söyle, Allah Kerîmdir, bir çare ederiz diye tesellî ederler idi. Fakîr, sükût ederdim. Benim ise fırâk-ı şeyhe tâkatim yoktu. Yine zâr zâr ağlardım. Bir gün pirdaşlarım Hazret-i Şeyhe demişler ki, Sultânım, İbrâhim Çelebi kaç gündür hemen ağlar sebebini sual ederiz söylemez, bilmeziz ne oldu; bir dua buyursanız, demişler. Hazret-i Şeyh buyurmuşlar ki,

omun vâkıf olduğu şeyi sizler bilmezsiz deyip, Fâtiha buyurmuşlar. Der-akab benden ağlamak gitdi. Pırdaşların fakîre eyittiler, senin ağladığını Hazret-i Şeyh'e söyledik Fâtiha buyurdular. Elhamdülillah hele gözün yaşı dindi dediler.”⁽¹²⁾

Ayvansarâyî'nin Vefeyât'ında Ünsî Efendi ile ilgili kısımda şeyhin irtihâli için "ennebeü'l-azîm" terkibiyle tarih düşüldüğü kayıtlıdır. ⁽¹³⁾ Ünsî Hasan Efendi aynı zamanda kendisi de vefatına tarih düşüren sûfilerden birisidir. Bu tarihlerden bazıları şöyledir:

(Kendi vefatlarına buyurdıkları tarihtir)

Gelüp dü ferd didi târih buna hoş düşdi ma'ter

Mübârek bu libâs ile kabr-i Ünsî'ye mu'teber **Sene-1136***

(Kırk sene evvel buyurdıkları nutk-ı kirâmüleriştir)

Yazı eski yeni tezyin yazan hâce Koca miskin

Sevvedehû sâhibisin kable sinin-i erba'in

Menâkıbnâme yazarı İbrahim Çelebi bu tarih manzumesini vefatlarından kırk sene evvel yazmış ve türbesinde kullanılacak sandukanın örtüsüne işletmiştir.

(Bu dahi diger târihleridir)

Bildi ömri târihin oldı hasen gamdan esen

Ki ni'am dâr-ı muttakin evc-i zihî cây-ı hasen

(Sinn-i şerifleriyle zâtlarına lafz-ı târihleridir)

Binyüz otuz altı senesi vifâk

İrişdim seksen bire hi'l-ittifâk

⁽¹²⁾ İbrahim el-Has: A. g. e. , vr. 105a-108a.

⁽¹³⁾ KURNAZ, Cemal, Mustafa TATCI: "Şeyh Hasan Ünsî", Tasavvuf, yıl: 3, S. 7(Eylül-Aralık 2001), s. 94.

* Bu beyit S nüshasında "Dü ferd gelüb didi târih düşdi buna hoş

Bu mübârek libâs ile kabr-i Ünsî'ye münevver" şeklindedir.

*Çün ömür bunda tamâm oldı hemân
Hicret itdim dosta bundan bi'r-refâk ⁽¹⁴⁾*

Burada Ünsî Efendi hangi yılda vefat edeceğini lafzen beyan etmişlerdir.

Halifelerinden Timarhânevizâde Mehmed Garib Efendi'yi yerine vekil bırakarak ruhunu teslim etmiştir. Talebelerinden Mustafa Efendi gasletmiş, Ayasofya Camii'nde Koca Mustafa Paşa Dergâhı şeyhi olan Seyyid Nureddin Efendi cenaze namazını kıldırıştır. Cenâze namazında İstanbul'un önde gelen âlim ve ârifleri hazır bulunmuşlardır. ⁽¹⁵⁾ Menâkıbnâme'de Ünsî Efendi'nin vefatları ve defnedilmesiyle ilgili bilgiler İbrâhim el-Hâs'ın ağzından ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Hz. Şeyh'in vasiyetlerinden birisi de, cenazesinin kabre İbrâhim Çelebi tarafından konulması idi. Bu konu Menâkıbnâme'de şöyle geçmektedir: *"Fakire buyurdular ki, sen bir nesne kabul etmedin, bâri ben vefat eylediğimde beni kabrime sen indir. Kimse yapışmasın zira benim cesedimi kabrime komada nice esrar vardır dediler. Ba'dehu Mehmed Efendiye teveccüh edip söylediler ki, Mehmed efendi ol vakt İbrâhim Çelebi bu tenbihimi umutur, sen hatırıma getir dedi. Ve buyurdular ki, beni kabre kodukta bize telkin vermek hacet değildir. Zira biz Allah'ı biliriz, deyip Mehmed Efendiye buyurdular ki şeriat yerine gelmek için hemen sen "min Rabbik" de, kifayet eder, dedi. (...) Dervişân Hz. Şeyh'in huzurundan taşra çıktılar. Hz. Şeyh fakiri alı kodu ve buyurdular ki beni kabrime indirdiğin zaman başımın altına toprağı ziyadece çek, yüksek olsun. Ve sağ yanına meylettir deyip bazı gizli nesnelere ve sözler söyledi. Ve bu fakiri kendi türbe-i şerifleri ve vakfına kâtip tayin buyurdular. (...) 1136 (1723) senesi muharremi erişti. Hz. Şeyh'in inhirâf-ı mizâcı ziyâde oldu. Fukara nâ-ümid oldu, çün mâh-ı Safer dâhil oldu. Çün mâh-ı Saferin onuncu günü oldu, ol gece pazartesi gecesiydi. Hz.*

⁽¹⁴⁾ Divân-ı Belâgat, Destûr-374, vr. 105a-105b ; İbrâhim el-Hâs: A. g. e, vr48b.

⁽¹⁵⁾ TAYŞI, M. Serhan: "Ünsî Hasan Efendi", SGAD, C. VIII, s. 307.

Şeyh hâlet-i nez'e geldiler, ve "Âh!" diye feryat ve figana başladılar. Mehmed Efendi tilâvet-i Kur'ân eyledi. Ol gece saat altıya vardıkda Hz. Şeyh dâr-ı bekaya teşrif buyurdular. (...) Ertesi gün techiz ve tekfîn ve sair levâzimat buyurdıkları üzere tamam tedarik edip hazır eyledik. Şeyhi gasletmek için tenesirin etrafına çarşaf gerdik, onun içinde gaslettik. Mâlumdur ki ehlullâhın vücud-ı şerifi sâir nâsın gözüne haramdır. Zira onlar Hak ile Hak olmuşlardır. Onun için onların vücud-ı şerifleri sâirlerine nâ- mahremdir ve âdâb-ı tarikat dahi böyledir. (...) Şeyh'in gasledilmesi işleminden sonra merkad-i şerife koyacak vakit gelmiş, fakir şeyhin vasiyyet buyurdıklarını külliyyen unutmuşum. Mehmed Efendi şeyhin vasiyyetini fakire hatırlattılar. Hemen o vakt gizli âşikar her şey aklıma geldi ve şeyhi lutf ile kucağıma alıp ta'zim ile kabr-i şerife koydum. Badehu mübârek kadem-i şeriflerin hûs edip veda eyledim.⁽¹⁶⁾

Aydinoğlu Tekkesi'nin şeyhi olan Ünsî Hasan Efendi seksen bir yıl gibi uzun bir ömür yaşamış ve 10 Safer 1136 Pazartesi/1723 günü akşam 6. 00'da vefat etmiştir. Salkımsöğüt'teki tekkesinde bulunan üzeri kurşun örtülü taş türbede medfundur.⁽¹⁷⁾

Hasan Efendi'nin cenâzesi önce tekkesi haziresine defn edilmiş, daha sonra mezarının üstüne bir türbe inşaa edilmiştir.

B. Belli Özellikleri

1. Fiziki Özellikleri

İbrâhim Hâs onun fiziki özelliklerini şöyle tasvir etmiştir: *"Efendimin yüzü gayet nurlu ve yuvarlak idi. Rengi sarışın ve beyaza çalardı. Gözleri siyah kaşları hilal gibi, çekme burunlu idi. Yanakları üzerinde belirgin bir kırmızılık vardı.*

⁽¹⁶⁾ İbrâhim el-Has: **A. g. e.**, vr. 110b-114b.

⁽¹⁷⁾ İbrâhim el-Hâs: **A. g. e.**, vr. 4a; Mehmed Tâhir Bursalı: **Osmanlı Müellifleri**, C. I, s. 28.

Dudakları ince ve küçük dişleri beyazdı. Fasih ve tesirli konuşurdu. Vücudu zayıf idi. Elleri pek güzeldi. Boyu orta idi. ”⁽¹⁸⁾

Hasan Ünsî Efendi eski elbiseleri giymeyi severdi. Gösterişli şeylere kıymet vermezdi. Dervişlerine alaca kaftan, süslü ve pahalı giyecek giymemelerini tavsiye ederdi. Giyen olursa onlara da bir şey söylemezdi. Giydiği herhangi bir elbiseyi parçalanıncaya kadar giyer öyle yenisini alırdı. Menâkıbnâme’den öğrendiğimize göre bir elbisesini kırk beş sene giymiş ısıtmadığı için çıkarmak zorunda kalmıştı. Başına Şa’banî erkâmı yolunda siyah tâc sarar(bu tâc Şeyh Karabaş Velî Efendi’nin kendisine miras olarak bıraktığı tâcdır), üzerinden de beyaz risâle sarkıttırdı.

2. Günlük Hayatın İçindeki Özellikleri

Daima Allahü Teâlâ’nın emir ve yasaklarından bahseder, mânevî sırları açmazdı. Hasan Ünsî Efendi, zâhiri ve bâtinî ilimlerde kemale ermişti. Zühd ve takva sahibi idi. İnsanlardan uzak olarak, inzivâî bir hayat yaşardı. İbrâhim Has eserinde Aydınoglu Tekkesinde iken kırk bir sene içinde üç defa dışında dışarıya çıkmamıştır. Bu üç ise şunlardır: Birinde oturduğu tekke zelzeleden harap olduğu zaman Sultan Ahmed Camii’ne Cuma namazına gittiğinde, birisinde Üsküdar’da Aziz Mahmud Hüdâyî Efendi’nin türbesini ziyarete, bir diğerinde de ordu sefere çıkarken bir Hatt-ı Hümâyün ile davet olunduğu zaman Ok Meydanı’na dua için gitmişlerdir.⁽¹⁹⁾ Ömrünü sürekli riyâzet ve mücâhede ile geçiren Ünsî Efendi kendi ifadesi ile altmış sene ayaklarını uzatıp yatmamıştır. Dervişlerine, “*Ben riyâzet ve mücâhede üzere ömür geçirdim, nice günler aç kaldım ve yirmi yaşımдан beri bir*

⁽¹⁸⁾ Hüseyin Vassaf: *Sefîne-i Evliyâ-yı Ebrâr fi Şerh-i Esmâr-ı Esrâr*, Süleymaniye Ktp. , Yazma Bağışlar, nr. 2305-2309, C. IV, s. 22; İbrâhim el-Has: *Menâkıb-ı Ünsî*, vr. 20b-21a.

⁽¹⁹⁾ İbrâhim Has *Kelâm-ı Aziz*’de de “elli seneden müteceviz dışarı çıkmamışlardı” der (İbrâhim el-Has: *Kelâm-ı Aziz*, MÜİF. Ktp. , yazma nüsha(tasnif dışı yazma), s. 319.

yanım üzere yatmadım ve ayaklarımı uzatmadım bunlardan mâadâ nice meşakkatler ve mihnetler çektim ki, söylesem inanılmaya” derdi. ⁽²⁰⁾ Ömrü boyunca aç ve susuz çok büyük emekler çektiğini İbrâhim Çelebi'nin eserinde anlatıldığı haliyle kendisinden şöyle öğrenmekteyiz: “ İlm-i zâhir için nice meşakkatler ve nice zahmetler çekdim ki tabir olunmaz. Ya ilm-i bâtın için nice derd ü belâ ve nice cevri eza mübtelası oldum. Şöyle ki yemeği içmeyi terk eyledim. Ale'd-devam perhiz üzere idim. Ve uyhuyu terk edip gece ve gündüz sa'yi belîğ ile işime meşgul idim. Câ-be-câ uyku gelir uyur oldum. Çileye dahi alışdım. Uyumağa başladım. Bu kez çileyi bıraktım. Perçem salıverdim. Perçemi bir ip ile tavanın halkasına bağladım, işime olur idim. Uyku gelip tapındıkda ol ip perçemimden çekerdi. Göziim açılırdı. Bir nice sene dahi bu hal ile oldum. Buna dahi alışdım ip perçemimden çekdikçe uyanmaz oldum. Şöyle ki, başım perçemimden asılı rahat ile uyur oldum. Perçemimi tıraş ettim. Bir temrenli ok tedarik eyledim. Okun yelek tarafını yere va'z edip demrenini alınma dayadım. Uyku gelip dayandıkça okun demreni alınma batar idi. Göziim açılır idi. Şöyle ki alınmanasır oldu. Bundan ileri büyük mücahede ve nice mihnet ve derd çektim ki, söylesem itikad olunmayacak mertebedir. Yedi gün aç kaldım şakirdlerim ve dervişlerim ve halifelerimkatı çok idi. Ekserisi ganiler idi. Onlardan nesne taleh etmedim. Şöyle ki namazı ayakta kılamaz oldum. Olduğum odanın rafları üzere fareden kalma kuru ekmek ufakları olur, onu aradım bulamadım. Ve bir kimseye bu hali izhar etmedim. Bundan yüce nice riyâzetler çektim ki helak olmağa bir ramak kalmış idi. Allahu Teâlâ bana sonra rızık ihsân eyledi. Sırr-ı Hudâ'ya böyle böyle nice riyâzet ve mücâhede ile eriştim. ”⁽²¹⁾ O sohbet meclislerinde tevhid sırlarıyla ilgili olarak bir şey söylemez ve söyletmezdi sadece ima ile yetinirdi.

Hasan Ünsî Efendi genellikle seccade üzerinde bazen de minder üzerinde oturur, yastığa dayanmazdı. Sürekli abdestli dolaşır, abdest aldığıında ayaklarını

⁽²⁰⁾ İbrâhim Has: **A. g. e.**, 21b-22a.

⁽²¹⁾ İbrâhim el-Has: **Kelâm-ı Aziz**, s. 331 vd.

her zaman yıkar mesh etmezdi. Namazlara özellikle sabah namazına çok dikkat ederdi. Dervişlerinden Mustafa isminde bir derviş sabah namazını aksatır olmuştur. Şeyh diğer dervişlere onu çağırılmalarını tenbih ederdi. Üç gün böyle devam edince üçüncü gün yine dervişlere “*Mustafa’yı çağırın namaza gelsin*” buyurmuştur, yine gelmeyince onu dergâhtan ihrac eylemişlerdir. İbrahim Çelebi Şeyhe onu tekrar dergâha almasını tekkede ihtiyaç olduğunu söylediği zaman şeyh ona: “*üç gündür namaza gelmediğini tenbihini dinlemediğini söyler ve belki size de sirayet eder*” diyerek onun isteğini kabul etmemiştir. ⁽²²⁾

Ünsî Efendi, tekkesinde kahve tütün içirmez², şeyhinin elinde kahve fincanı görmediğini söyler, sigara içene de feyzinin olmayacağını söylerdi. Hatta bu konuda sûflilerinden bazıları tütün içiyor diye pirdaşı Şeyh Nasûhî Efendi’yi azarladığı rivayet edilmektedir. Bu olay Menâkıbnâme’de şöyle anlatılmaktadır:

Şeyh Ünsî, duası makbul bir şeyh idi. Ordu 1127 (1715) Mora seferine çıktığı zaman birkaç mahalde dualar edildi. Sıra Ayasofya Camii’ne geldiğinde Şeyh Muhammed Nasûhî Efendi sûflileriyle camiye uğramadan evvel -hem pirdaşı hem de şeyhi makamında olmakla- Şeyh Ünsî’nin tekkesine geldi. Şeyh Ünsî tarikat adap ve usulüne son derece titiz davranan bir şeyh idi. Tekkesinde tütün ve kahve içilmezdi. “*Ben Karabaş Veli’nin elinde kahve fincanı görmedim. Tütün içene benden feyz yoktur*” derdi. Fakat, Şeyh Nasûhî’nin kendisi içmemekle birlikte içene de bir şey söylemezdi. Karşılıklı sohbet ve ikramdan sonra Nasûhî’nin sûflileri aşağıda çubuklarını çıkarıp tütün içmeye başladılar. Şeyh Ünsî, Nasûhî dervişlerinin tekkede tütün içtiklerini anlayınca, Nasûhî Efendi’ye “*Sen tütün içermisin*” diye sordu. Nasûhî “*yok*” dedi. Ben içer miyim? Nasûhî “*yok*” dedi. Ünsî “*Ya senin şeyhin içer*

⁽²²⁾ İbrâhim el-Has: A. g. e. , vr. 50b-51a.

miydi” diye sordu. Nasûhî “yok” dedi. Ünsî “Ya senin sûfîlerin ellerindeki tütün çubuğunu neylerler? Niçin duhana ruhsat ve niçin tarikatta olmayan nesneye cevaz gösterirsin? Utan utan deyince, Şeyh Nasûhî Efendi gerçi sustu ama incindiğini de belli etti. ” (23)

Gece veya gündüz kapısına gelip de “Hû” diyene kapısını açardı. Kimse onu uyurken görmemişti. Seksen bir yıllık ömrü bu hal üzere geçmiştir.

3. Saray ve Devlet Adamlarıyla İlişkileri

Uzun saltanatı boyunca (1058-1099/1648-1687) meşayihla iyi ilişkiler içerisinde olan XVII. yüzyıl sultanlarından biri de **IV. Mehmed**'tir. (24)

IV. Mehmed Karabaş Velî Ali Alâaddin el-Atvel'in vaaz meclislerine katılarak kendisine olan hayranlık hislerini dile getirmiştir. İşte Karabaş Veli'ye olan bu hayranlığı sonucunda Ünsî Hasan Efendi ile de tanışmış ve saraydan ona biat edenler de olmuştur. Ünsî Efendi ile Sultan IV. Mehmed'in münasebetleri Menâkıbnâme'de şöyle anlatılmaktadır:

IV. Mehmed'in çok sevdiği çuhadarlarından Kara Mehmed Ağa'nın dizlerine günün birinde bir ağrı iner ve kötürüm olur. Padişah bunun üzerine Hekimbaşısı Salih Efendi'ye Çuhadar'ın iyileştirilmesini emreder. Hekimbaşı ve diğer hekimler her ne tedavi uyguladılarsa da ağrıyı giderip tedaviyi gerçekleştiremezler. IV. Mehmed adeti üzere çuhadar'ın odasına gelip hal hatırını sorduğu bir günde Mehmed Ağa “*Sultanım ben nefese muhtacım*” diye cevap verir. Bunun üzerine padişah “*şimdi öyle ehl-i nefes kim vardır*” diye sorunca oradakiler, *Pâdişâhım, Üsküdar'da*

(23) İbrâhim el-Has: **A. g. e.**, vr. 46a.

(24) YILMAZ, Necdet: **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf, Sûfîler, Devlet ve Ulemâ**, OSAV Yayınları, İstanbul 2001, s. 434.

Eski Vâlîde Camii'nde Şeyh Karabaş Ali Efendi malûm-ı hümayunumuzdur. O zât, ehl-i nefes nefesi her derde kimyâ-yı e'azimdir" diye verirler. Sultan IV. Mehmed Cuma' vaazlarından tanıdığı şeyhin adını duyunca, Haseki Ağa'ya "*Üsküdar'a var, şeyhe ta'zîm eyle. Eğer kendileri gelirse gelsin, mehmed'e okuyversin. Eğer kendileri gelmeyip halife gönderir ise, onu ta'zîm ile getir, okusun*" der. Haseki Ağa hemen Üsküdar'a gidip şeyhle görüşüp Padişahın arzusunu bildirir. Bunun üzerine şeyh **Ünsî Hasan Efendi**'yi çağırır. Ünsî Efendi şeyhin yanına geldiğinde, "*Hasan Efendi, var oğul şu hastayı okuyuver*" der. Hasan Efendi, Haseki Ağa ile birlikte saraya varıp hasta çuhadarın odasına girer. Çuhadar Kara Mehmed, Ünsî Hasan Efendi'yi görünce ağlamaya başlar ve onu karşılamak için ayağa kalkamadığı için özür diler. Hasan Efendi hastaya üzülmemesini, elem çekmemesini söyleyerek teselli eder iyileşeceğini müjdeler. Sonra ayaklarını uzattırıp okur. "*İnşallah bir daha oumaya hacet kalmaz*" diyerek odadan dışarı çıkarken, hastanın ayağındaki ağrı geçer ve rahatlar. Çuhadar ertesi gün ayağa kalkıp odada gezmeye başlar. Daha ertesi gün ayağına kuvvet gelip odadan dışarı çıkıp gezer. Öyleki bir hafta sonra padişah ile birlikte ava bile gider.⁽²⁵⁾

Bu olaydan sonra Padişah IV. Mehmed, Hasan Ünsî Efendi'nin bundan sonra Harem-i Hümayun'da va'z etmesini arzular. Hasan Efendi de padişahın bu isteğini "*şeyhimin izni olmadan mümkün değildir, buraya dahi onun izni ile gelmişiz*" diye cevaplar. Bunun üzerine Sultan Mehmed, Şeyh Karabaş Veli'den izin talep eder. Şeyh de Ünsî Efendi'nin sarayda va'z ve sema' etmesine izin verir.⁽²⁶⁾

İzin alınması ile beraber Şeyh Hasan Ünsî Efendi, Harem-i Hümayunda saray mensuplarına iki sene va'z ve va'zdan sonra devran ve zikrullah ettirir. Sarayda, Has

⁽²⁵⁾ İbrâhim el-Has: **Menâkıb-ı Ünsî**, vr. 15b-17b.

⁽²⁶⁾ **A. g. e.**, vr. 17b.

oda, Hazîne ve Kiler mensuplarından; Enderûn-ı Hümâyun ağalarından pek çoğu Ünsî Efendi'ye bey'at etmiş ve devrâna katılmışlardır. Şeyh Ünsî Efendi sarydan ayrıldığı zaman içlerinden kabiliyetli olan birini halife tayin edip kalanlarını da ona emanet etmiştir.⁽²⁷⁾

C. Tarikata İntisâbı ve Hilâfeti, Zâviyesi, Halifeleri

Halvetî Tarikatı'nın Cemâliyye şubesinin en önemli kolu Şa'bâniyye'dir. Şeyh Şa'bân-ı Velî bu erkânda Hazret-i Pîr olarak bilinir.⁽²⁸⁾ Hasan Ünsî Efendi de Şa'bâniyye'nin Karabaşiyîye koluna bağlı bir müşid-i kamildir. Ünsî Efendi'nin müşidi tarikat yolunda Pîr-i Sâni olarak anılan Şeyh Karabaş Velî'dir. Ünsî Efendi'nin Karabaş Velî'ye intisâbı biraz sonra ayrıntılı olarak ele alınacak ancak ondan önce Ünsî Efendi'nin tarikata intisâbından önceki durumunu kısaca hatırlatmada fayda vardır.

Şeyh Hasan Ünsî Efendi tasavvufa intisâbından önce zühd ve takva sahibi ilmiyle âmil ve medrese tahsili ile meşgul olan bir şahsiyetti. Babasının Bayrâmî olması münasebetiyle her ne kadar tasavvufî hayatın içinde değilse de çok da uzak sayılmazdı. İlme daha çok önem veriyordu. Kendisini ilim ortamında bulmuş, hatta genç yaşta iken İstanbul'da Ayasofya Camii'nde Beyzâvî Tefsiri ve Mesnevî-i Şerîf dersleri vermişti. Alimlerle beraber oluyor onların sorularına cevaplar veriyor, müşkilleri hallediyordu. Bu dönemde bazı ilim erbabları tasavvufa karşı oldukları için düşüncelerini küfürlerle dile getiriyorlar âdeta tasavvuf erbabı ile alay ediyorlar; Mesela "Mevlevîlere" "Levlevîler" diyorlardı. İşte böyle bir ortamda Ünsî Efendi

⁽²⁷⁾ A. g. e. , vr17b-18a.

⁽²⁸⁾ Şa'bâniyye hakkında daha geniş bilgi için bkz. ABDULKADİROĞLU, Abdülkerim: Halvetîlik'in Şa'bâniyye Kolu Şeyh Şa'bân-ı Velî ve Külliyesi, Ankara 1991, s. 23.

Ayasofya'da hücrenişin olarak görev yapıyordu. Tasavvufa intisâb etmese de meşâyihleri ziyaret etmekten de geri kalmıyor, onların sohbetlerine katılıyordu.

Ünsî'nin tasavvufa intisâbı böyle bir ortamda kendi komşusu ve hemşehrisi Ali Efendi vasıtasıyla olmuştur. Ali Efendi ona Şeyh Karabaş Veli'den söz eder ve beraber ziyarete giderler. Bu olay ve Ünsî Efendi'nin tarikata intisabı Menâkıbnâme'de İbrâhim el-Has tarafından şöyle anlatılmaktadır: *"Bir gün Üsküdar'a vardım. Orada bir hemşehri ile mülâki oldum. O dedi ki, Üsküdar'da Eski Vâlîde Tekyesinde Şeyh Karabaş Ali Efendi namında bir şeyh vardır, deyip azîm vâsf eyledi. Ama varıp görüşmedim, dedi. İstanbul'a geldim, Şeyh Ünsî Hasan Efendi'nin odasına vardım. Ona dedim ki, Üsküdar'a Kastamomu'dan şeyh gelmiş, bir âlim, fâzıl ve perhîzkâr, riyâzat ve mücâhedesî'nin somu yok, hâl ve tasarruf sahibi bir zâtmış, Karabaş Ali Efendi derlermiş. Çok telifâtı varmış gel gidelim, onunla görüşelim. Hasan Efendi'de, ohur dedi. Beraber Üsküdar'a geçip Eski Vâlîde Tekyesine vardık. Orada Şeyh Karabaş Ali Efendi Hazretleriyle buluştuk. Şeyh Hazretleri bizi görünce, buyurdular ki, Hasan Efendi seni çok arzu ederdim. Şükür Hüdâ-yı Taâlâ'ya ki, mülâkat müyesser oldu. Sonra Asâdâr Osman Efendi'yi yanına çağırttı. Osman Efendi gelince, Osman sana dediğim bunlardır dedi ve güler yüzlü bir tavırla Hasan Efendi'yi işaret ettiler. Şeyh bir mikdar sohbet etti. Hasan Efendi sustu. Şeyhin huzurunda yarım saat kadar oturduk. Sonra kalkıp gidecek olduk, Hasan Efendi'ye kalk gidelim, ikinci yakındır dedim. İkimiz birden kalktık. Ben Şeyhe Selam verip veda eyledim, Hasan Efendi Şeyhin elini ve dizini öptü. Ben taaccüp eyledim zira onun bu şekilde davranması meşrebine uygun değildi. Şeyhin huzurundan çıktık bu davranışının sebebini sordum. Hasan Efendi bir şey söylemedi, durdu. Buyrun gidelim dedim. Siz buyrun ben gitmem burada kalırım dedi. Ona burada kalmanız neden icabetti medresede odan, öğrencilerin ve kitapların var. Onları nasıl feda edersin şimdi gidelim sonra yine geliriz dedim. Odasının anahtarlarını üzerime attı. Hücremde ne kadar kitabım varsa hepsi senin olsun, talebelerime de söyle kendilerine başka bir*

hoca bulsunlar. Bugünden sonra ben İstanbul'a gitmem meğer ki izin ola, deyip Şeyh'in hizmetinde kaldı. Çok ısrar ettiğim halde çâre olmadı. ⁽²⁹⁾

Ünsî Hasan Efendi bu tarihten itibaren Şeyhi Karabaş Velî'nin tekkesinde hizmet etmeye başladı. Burada geçen günleri daha önce de değindiğimiz gibi riyâzet ve mücâhede ile geçmiştir. O kadar ki ayakta namaz kılamayacak hale gelmiştir. Onun bu hali karşısında Şeyhi Karabaş Velî'nin "*Otuz iki bin adem elime yapışıp bey'at etmiştir ve altı yüz seksen beş halifem vardır, içlerinde Ünsî Hasan Efendi gibi ârif-i billâh, sâhib-i sır ve vâkıfî'l-hakâyık bir başkası yoktur.*" dediği rivayet olunur. ⁽³⁰⁾ Karabaş Velî, Ünsî Hasan Efendi'ye ayrı bir değer vermiş, dervişleri arasında yerinin farklı olduğunu her fırsatta dile getirmiş, hatta onunla ders müzakeresi bile yapmıştır. ⁽³¹⁾

Karabaş Velî giydiği tacdan dolayı lakab sahibi olan bir mutasavvıftır. ⁽³²⁾ Tasavvufta her rengin anlamı ve sırrı vardır. Ancak bütün mutasavvıfların amacı siyah rengin hakim olduğu makama ulaşmaktır. Bütün tarikatlarda arake ve taclar belli makamlara işaretler. Şa'bâniyye'de de beyaz sâlik tacı; yeşil velâyet tacı; siyah rü'yet tacı, hilâfet tacı; siyah üzerine beyaz risaleli tac mürşid tacıdır. Mürşid tacına tâc-ı şerifte denir. ⁽³³⁾ Siyah tevhidin, hakikatin rengidir. Zat sırrına eren sâlik siyah kisve giymeye hak kazanmıştır.

Hasan Ünsî Efendi manevi mertebeleri birer birer aşp tevhid-i zâtiyyeye ulaşarak "Hû" esmasını çekmeye başlayınca şeyhi tarafından siyah kisve-i şerîf

⁽²⁹⁾ İbrâhim el-Has: **A. g. e.**, vr. 5b-7b.

⁽³⁰⁾ **A. g. e.**, vr. 8a.

⁽³¹⁾ **A. g. e.**, vr. 14a.

⁽³²⁾ ATASOY, Nurhan: **Derviş Çeyizi**, İstanbul 2000, s. 86.

⁽³³⁾ **A. g. e.**, aynı yer; ayrıca bkz. ABDULKADİROĞLU, Abdülkerim: **A. g. e.**, s. 193

giydirilmiş ve bu kisvenin hıfzında, korunmasında aşırı özen göstermesi gerektiği belirtilmiştir. Kısa bir süre sonra da kendisine hilafet verilmiştir.

Genelde Halvetîlik ve bunun ana kollarından birisi olan Şa'bânîlik erkânında siyah rengin önemi çok fazladır. Ünsî Efendi'nin bir sohbetinde bahsettiği Kelâm-ı Azîz'den alma şu satırlar bunu güzel bir şekilde açıklamaktadır: *“Tarîkımızda âdâb budur ki, kisveli olan sâfîler kisve-i şerife kemâl-i ta'zim üzere daim olmak gerekdir. Sizler ne zaman bir kimsenin başında kisve görerseniz ona ta'zim ve itibar ediniz. Zira kisveye hürmet etmek onun sahibine hürmet etmektir. Ve kisveli olanlar gece ve gündüz kisveyi başlarından çıkarmaz, ta vefat edinceye dek. Vefat edince cenazesinde çıkarırlar. İmdi tarikümüzde âyîn ve âdâb böyledir. Tıraş olduk da ve hamama girdikde ve bunun gibi yerlerde çıkarırlar. Bunların gayrı yerlerde çıkmaz. Kademgâha girdik de imkânı varsa çıkarılır, bir pâk yüksek yere korlar. Eger imkânı yoksa üzerine bir pâk nesne ve bir pâk bez örterler. Ve dahi kar ve yağmur yağdık da üzerine başka başlık giymezler. Kisveye çiçek ve hilal sokmazlar. Ve kisve risalesin giymezler⁽³⁴⁾. Ona sünnet bezi derler. Risâle dahi derler. Namazda sol tarafına salıverirler. Ve bunların cümlesi kisve-i şerife ta'zim içindir. Kisveyi gayetde hıfz etmek gerekdir.⁽³⁵⁾*

Hasan Ünsî Efendi'nin başından geçen şu hadise de Şa'bâniyye'de ve ayrı bir kol olan Kabâşiyye'de siyah rengin önemini ortaya koymaktadır: *“Bir gün Şeyh Karabaş Veli, Hasan Efendi'yi huzuruna çağırır. Bir sâfî gidip Hasan Efendi'ye “Şeyh seni ister” diye haber verir. O sırada Hasan Efendi'nin başında siyah destar vardır. Âdâb-ı tarikat üzere şeyhin huzuruna siyah destarla değil beyaz destarla gidilir. Diğer taraftan da şeyh herhangi bir emir verirse oyalanmamak gerekir. Ünsî bu emri alınca, başındaki siyahı çıkarıp beyaz destar sarmaya vakit bulamaz.*

⁽³⁴⁾ Risâle : Sofiyenin taçlarına (başlık) ilave edilen parça hakkında kullanılır, bir tabirdir. Siyah bezden yapılan ve eni beş santim kadar olan risâle tacın ön kısmına sarılırdı. (Bkz. PAKALIN, M. Zeki: OTDTS, C. III, s. 50.

⁽³⁵⁾ İbrâhim el-Has: **Kelâm-ı Azîz**, s. 330.

Siyahın üzerine bir beyaz gömlek parçası sarıp öylece şeyhin huzuruna varır. Karabaş Velî Hasan Efendi niye geç geldin diye sorunca, Ünsî Sultanım bir miktar işim vardı diye cevap verir. Karabaş Velî daha sonra Ünsî Efendi'nin başındaki gömlek parçasını çözer. Siyah sarık ortaya çıkar. Bunun üzerine "Hasan Efendi sana izin yanıma geldiğin zaman bundan böyle siyah ile gel sana izin bundan sonra tarikatta her ne işlersen işle" diye izin ü inayet buyururlar. ⁽³⁶⁾

Bu şekilde izin verilmesi Hasan Ünsî Efendi'nin hilafetine işaret etmektedir. İbrahim Hâs'ın naklettiğine göre Ünsî Efendi'nin dışında hiç kimse şeyhin huzuruna siyah giyerek gitmemiştir. ⁽³⁷⁾

Ünsî Efendi Karabaş Velî tarafından 1075 (1664) tarihinde⁽³⁸⁾ seyr ü sülûkunu tamamladıktan sonra Şa'baniyye'yi İstanbul'da yaymak üzere görevlendirilmiştir. Görevlendirme Menâkıbnâme'de şöyle anlatılmaktadır: “Şeyh Hasan Ünsî Hazretleri, hilafet ile memur olduktan sonra hicretin 1075 (1664) tarihinde Şeyh Karabaş Ali Efendi Hazretleri, Hasan Efendi Hazretlerine buyurdular ki; sen İstanbul'a var dilediğin yerde otur Allah kulların irşâd eyle deyü bir azîm dua' buyurdular. Ve Hazreti Şeyh Hasan Efendi dahi hemen İstanbul'a gelip Ayasofya-i Kebîr kurbunda Acem Ağa Camii'ne geldi anda oturmuşlardır. Bir müddet mütemekkin oldular. Devrân ile Zikrullah iderler idi. Bey'at kerdeleri katı çok idi. Ve içlerinde acib mücâhid ve keşf ü kerâmet sahibi kimseler var idi. Şöyle ki hilâfete sezâlar idi. ⁽³⁹⁾

Hasan Ünsî Efendi bir sohbetinde Şa'baniyye'deki hilâfette ilgili uygulamaları şöyle anlatır: “Tarîkimizde bir sûfî halife oldukda me'mur buyrulduğu mahalle gidip onda mukim olur. Ve bir sene mürûrunda şeyhini ziyaret gelir. Eğer ona siyah

⁽³⁶⁾ İbrâhim el-Hâs: **Menâkıb-ı Ünsî**, vr. 14b-15a.

⁽³⁷⁾ Aynı yer.

⁽³⁸⁾ Hüseyin Vassaf Ünsî Efendi'nin hilafet ve görevlendirilme tarihini yanlışlıkla 1085 (1674) olarak vermektedir. Bkz. : **Sefîne-i Evliyâ**, C. IV, s. 22.

⁽³⁹⁾ İbrâhim el-Hâs: **A. g. e.**, vr. 18a-18b.

destar verilmemiş ise ve siyâha istihkakı olup müstehak ise şeyh ona siyah verir. Yâhud ol halife kendi gibi bir halife çıkarır, terbiye için şeyhe gönderir. Ba'dehû şeyh onun ile siyah destâr irsâl eder. Eğer şeyh vefat eylemiş ise bir halife çıkardıktan sonra siyahı sarar. (...) İrşâd ile giden halifeye meşayih teberrüken kisve giydirir. Amma siyaha izin vermezler, tâ müstehak olmayınca. Ve dahi sakalı tıraşlı bıyıklı sûfiye iktizasına göre tek milden sonra hilâfet verilmek caiz olur. Amma sâir halifeler gibi halka bey'at vermeğe ve terbiye etmeğe izin verilmez, her ne kadar terbiyeye kadir ise de. Ve sakalsız sûfilerin dışarısına kisve giydirilmez. Ve nâ-bâliğa bey'at vermezler ve kisve giydirmezler. Tâ bülûğa gelmedikçe."⁽⁴⁰⁾

Hasan Ünsî Efendi irşâd ile görevlendirilip İstanbul'a gönderildikten sonra on dokuz seneden fazla Acem Ağa Camii'nde oturmuş (1664-1683), bu tarihten sonra daha önce değindiğimiz şekliyle İstanbul Kaymakamı Karahasanoğlu Mustafa Paşa tarafından kendisine tevcih edilen Saçlı Emir veya Aydınolu Tekkesi diye adlandırılan tekkeye geçmiştir.⁽⁴¹⁾ Ancak tekke eski olduğu için bakım istemektedir. Vezîr-i azam Maktul İbrâhim Paşa'nın öncülüğüyle tekke yeniden inşa edilmeye başlanır.

Tekke Eminönü İlçesinde, eskiden "Salkımsöğüt" olarak anılan semtte, Hocapaşa Mahallesi'nde, Alemdar ve Hüdâvendigâr kavşağında yer almaktadır.

Tekkenin bânisi, II. Bayezid devri ulemasından "Saçlı Emir" lakaplı Tebrizli Muhyiddin Mehmed Efendi'dir. Mescid-zâviye niteliği taşıyan bu yapıya Aydınolu Şeyh Mehmed tarafından bir minber ilave edilmiş ve câmiye çevrilmiştir. Kadiri olan bu zâtın adına izafeten Aydınolu Tekkesi diye de bilinen tekke, adı geçen

⁽⁴⁰⁾ İbrâhim el-Hâs: **Kelâm-ı Aziz**, s. 331 vd.

⁽⁴¹⁾ A. Mif. : **Menâkıb-ı Ünsî**, vr. 29b-31b; Müstakimzâde Süleyman Sadettin Efendi: **Mecelletü'n-Nisâb**, Tıpkıbasım, Ankara 2000, vr. 120a-120b; Nâil Tuman: **Tuhfe-i Nâilî**, Haz. : M. TATCI-C. KURNAZ, Ankara 2001, C. I, s. 73.

şeyhin meşihatının kaldırılmasıyla Ünsî Hasan Efendi'ye tevcih edilmiş ve ondan sonra da Ünsî Hasan Efendi Tekkesi diye adlandırılmıştır. ⁽⁴²⁾

Ahmed Hasîb Efendi'nin manzum olarak kaleme aldığı İstanbul Tekkeleri konulu “**Dergâhnâme**”sinde, Aydınöğlu Tekkesi ve A'rac Hasan Ünsî Efendi'den Şu Şekilde bahsedilmektedir:

*RûŐenâ eyle dili zulmet-i mihnet kededen
Şem '-i âmâlini yak Tekye-i Aydın Dede 'den*

*Eldeki varını sarf eyle der-i tevhîde
A'rac 'in tekyesine eyle kadem-rencîde⁽⁴³⁾*

Hasan Ünsî Efendi'nin hayatını konu alan bir eser kaleme alan Hüseyin Vassaf, Ünsî Efendi'nin türbesiyle ilgili olarak “*Türbeleri el-yevm ma'mur olup fî-yevmina hazâ bu dergâhta postniŐîn-i reŐâdet olan Şeyh İzzi Efendi Hazretleri türbe ve dergâhın imarı hususunda pek büyük fedakârlık izhar buyurmuşlardır.*”⁽⁴⁴⁾ demektedir.

İstanbul Ansiklopedisi'nin “Aydınöğlu Dergâhı ve Mescidi” maddesinde Şu bilgiler verilmektedir:

“1934 Belediye Şehir Rehberine göre 1 numaralı Hocapaşa mahallesinde Sirkeci'den Sultanahmed'e giden tramvay yolu üzerinde, Muradhüdâvendigar

⁽⁴²⁾ Tekke hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hüseyin Ayvansarâyi: **Hadîkatü'l-Cevâmî'**, C. I, s. 30-31; KOÇU, Reşat Ekrem: **İst. A.**, C. III, S. 1520-1526; TANMAN, M. Baha: “Aydınöğlu Tekkesi”, **DİA**, C. IV, s. 238-239; a. mlf.: “Aydınöğlu Tekkesi”, **DBİA**, C. I, s. 482-484; ÖZDAMAR, Mustafa: **Dersââdet Dergâhları**, s. 56.

⁽⁴³⁾ KURNAZ, Cemal, Mustafa, TATCI: “Şeyh Hasan Ünsî”, **Tasavvuf**, yıl: 3, S. 7(Eylül-Aralık 2001), s. 106.

⁽⁴⁴⁾ Hüseyin Vassaf: “Hasan Ünsî Hazretleri”, **Cerîde-i Sûfiyye**, C. III, S. 98, s. 20.

Caddesi ile Alemdar Caddesi Kavşağı köşesinde, Sirkeçiden gelindiğine göre sağ koldadır. Ahşap harem, ahşap selamlık, yarı ahşap semâhane, mescid ve bir türbe ile şadırvanlı, fiskiyeli ve üstü camekân örtülü bir taş avlu ve hazirelerden mürekkep bir yapıdır. Yalnız türbe, taş avlu ve fevkani semâhane mescidin 1948'deki durumunu gösteren aşağıdaki notlar İstanbul Ansiklopedisi arşivinden alınmıştır:

Dergâhın yeşil yağlı boyalı avlu kapusunun sağında bir pencere iki küçük sebil vardır, lülesi kopmuş, muattal haldedir; avlu kapusundan girilince sağa dönülerek birkaç basamak taş merdivenle inilir ve dergâhın cümle kapusu ile karşılaşılır. Cümle kapusu, fevkani semâhane mescidin alt kısmına açılır. Bu alt katta erkân minderleri ile döşeli bir intizar odası vardır. Bu odadan şeyhin hücreğine çıkılırdı. İntizar odasının önünden sola doğru ilerleyince, sol tarafta bu binanın içine yerleştirilmiş Hasan Ünsî Efendi'nin müstakil taş türbesi görülür. Türbenin küçük demir kapısı yeşil yağlı boya ile sarı yaldıza boyanmıştır. Üzerinde "*Merkad-i münevvere-i Hazret-i Hasani'l-Ünsî kaddese sırrehülaziz 1136*" kitabesi vardır. (...)Türbe geçilince genişçe bir taş avluya çıkılır. Bu avlunun bir kısmı dergâha göçen derviş ve tekke mensuplarına kabristan olarak ayrılmıştır. Avlunun ortasında fiskiyeli mermer bir şadırvan vardır. Üst kısmının köşeleri sikke şeklinde mermerler ile süslenmiştir. Avlunun, bu şadırvan bulunan kısmının üstü demir çubuktan çerçeveler içinde yüksek bir camekan ile örtülmüştür. Şadırvanın karşısında sol tarafta kahve ocağı vardır. Mustatil şeklinde uzunca bir odadır. Kahve ocağının üstü misafirlerin oturma odalarıdır. Bu kısmın karşısına gelen odalar da dergâhın daimi mihmanlarının yatak hücreleri idi. Fevkani semahane-mescide bu taş avludan ahşap bir merdiven ile çıkılır. Semahane-mescidin dördü tramvay caddesine, yedisi iki avluya ve yedisi de Hasan Ünsî Türbesinin kubbesi yükselen boşluğa açılmış 18

penceresi ve çatının ortasında da tavan ışığı alan ahşap ve 16 küçük pencereci bir fener vardır. Büyük pencerelerin camları buzlu olduğundan semahane mescide en bol ışık tavandaki fenerden gelir. Tavan, muşamba üzerine yağlı boyalı, bütün duvarlarda kalem işleri ile süslüdür. Mihrabın üst kısmında ahşap ve yağlı boya ve tezyin edilmiş bir korniş vardır. Bu kornişin sağ başında “İsm-i Celâl” ve ortasında da “Kalallahu Teâlâ Küllema de hale aleyha zekeriyyel mihrab” yazılıdır. Mihrab duvarının karşısına gelen duvarın önü 8 sütun ile ayrılmış olup âyine iştirak etmeyen misafîrler burada dururlardı, ki bu kısımda bulunan küçük bir kapudan hareme geçilir. Sütunların üstünde kafesli bir kadınlar mahfili vardır. Ayin ve ibadatlere gerek tekke mensubu, gerekse misafîr veya ziyaretçi kadınlar buradan iştirak ederlerdi. Ahşap minareye de bu sütunlu kısımda bulunan kapıdan çıkılırdı ki, 1948 yılı itibarı ile bu minare mevcut değildi. Minber ahşap ve yağlı boya çiçek nakışlıdır. Üzerinde “Kelime-i Şahadet” oyulmuş gayet güzel bir tunç alem vardır.⁴⁵⁾

Cuma günleri devran kurulan bu dergâhta⁴⁶⁾ görev yapan şeyhler⁴⁷⁾ sırasıyla şunlardır:

Şeyh Kutub Ahmed Efendi (öl. 1075).

Aydîzâde eş-Şeyh Mehmed Efendi el-Kadirî (öl. 1095).

Şeyh Ünsî Hasan Efendi (öl. 1136).

Timarhânevizâde eş-Şeyh Mehmed Garib Efendi (öl. 1155).

Şeyh İbrâhim-i Has Efendi

Şeyh Seyyid Muhyiddin Efendi (öl. 1174).

Şeyh Mehmed Rüşdî Efendi (öl. 1203).

Şeyh Seyyid Hacı Ali Efendi (öl. 1210).

⁴⁵⁾ KAHYAOĞLU, M. Bahâ: “Aydinoğlu Dergâhu ve Mescidi”, **İstanbul Ansiklopedisi**, C. III, İstanbul 1960, s. 1520-1522.

⁴⁶⁾ AŞKAR, Mustafa: “Son Dönem Tekke Mecmualarından Yeşilzâde Mehmed Salih Efendi’nin Rehber-i Tekâyâsı”, **Tasavvuf**, S. 3 (Nisan 2000), s. 153.

⁴⁷⁾ Tekkede görev yapan şeyhler hakkında bkz. KAHYAOĞLU, M. Bahâ: A. g. m., s. 1522.

Şeyh Sun 'ullah Efendi (öl. 1228).

Şeyh Mehmed Esrar Efendi (öl. 1259).

Şeyh Usturacı Seyyid Hilmi Efendi, el-Halvetî (öl. 1282).

Şeyh Mehmed Fehmi Hayâlî Efendi (öl. 1312).

Şeyh Mehmed Bedreddin İzzî Efendi (öl. 1339).

Şeyh Saadeddin Süheyl Efendi.

Şeyh Hafız Bekir Sıdkı Ateşli Efendi.

Bu isimlerden anlaşılacağı üzere, Aydınolu Dergâhı Önce bir Halvetî Tekkesi iken Aydınolu'nun şeyhliği zamanında Kadiriyyeye geçmiş, Hasan Ünsî Efendi'nin gelmesiyle Şa'baniyye'den olmuş, daha sonra Cerrâhilere verilmiş, 1310'da irşâd makamına geçen İzzî Efendi ile de Kadiriyye'nin Üveysiyye-Enveriyye kollarına intikal etmiştir. ⁽⁴⁸⁾

Dergâhta faaliyet gösteren bütün şeyhler titiz bir tarikat asalet ve kibarlığı ile tanınmış âlim ve mutasavvıf şahsiyetlerdi. Bu dergâh, Hasan Ünsî Efendi ve İzzî Efendi ile de iki riyâzet hârikasına şahit olmuştur.

Aydınolu Dergâhı'nın tasavvuf bakımından feyizli havasını, kendisi de dergâhtan ayrılmayarak inzivâyı seçen, çeşitli eserlerin sahibi İbrâhim Has Efendi'den dinlemek en doğru yoldur. Hierî 1160 (1747)'da tarikdaşı Büyükçekmeceli Nesimîzâde Şeyh Lütî Efendi'ye yazdığı mektupta:

"...Birbirimizi umutmak mümkün değildir. Bilirsiniz ki kırk seneden mütecâviz bir zamandır sizinle bu dergâhta bende olduk. Bu dergâh ne dergâhtır ki beyâmı aklı külden hariçtir. Kendimizi burada bildik, burada bulduk. Kendi yüzümüzü anda gördük, varlığı anda bitirdik, yokluğu anda şikâr ettik. Hususa sizinle hem-derd

⁽⁴⁸⁾ TANMAN, M. Baha: "Aydınolu Tekkesi", *DİA*, C. IV, s. 238.

idik. Anda pâk olduk, anda tâze can bulduk. Anda her müşkil fetholdü. Ol ki ayını mürşidden câri feyz-i hakikattir. Nasıl umutalım. Cümleden kat'-ı nazar bir pınar sızıntısıyız, ol pınardan sızıp zuhûr etmişiz, ondan bir katreyiz, mahv ü fenâmız yine ol pınarda fenâ bulur. Alelhusus hubb-ı sivâ, sâhib-i Hudâya bu kurbiyetde mübeddel oldu. Bu muhabbet ne muhabbettir ki, beyan u imâsı kabil değildir..." diyor. ⁽⁴⁹⁾

Aydınoğlu Tekkesi 1925 yılında kapatıldıktan sonra metruk kalarak harap olma yoluna girmiş ve 1960'larda da yıktırılmıştır. Günümüzde tekleden arta kalanlar Ünsî Hasan Efendi'nin türbesi, hazîre, şadırvan ve yıktırıldıktan sonra geriye çekilerek yeniden yaptırılan ihata duvarıdır. ⁽⁵⁰⁾

Şeyh Hasan Ünsî Efendi, vefatına yakın Ser-tarik Mehmed Efendi'nin siyah giymesine izin ve hilâfet vermiştir. Ancak Mehmed Efendi siyahı sağlığında giyememiştir. Bu kisve vefatından sonra sandukasına konmuştur. Mehmed Efendi yirmi sene tekkede şeyh olmuş ancak kendisinden sonra bir dervişe kisve giydirememiş ve tekkeye bir halife yetiştirememiştir. Ömrünü kendi manevi zevki içinde geçirip gitmiştir. ⁽⁵¹⁾

Ünsî Efendi'den sonra bu kol devam etmemiştir ancak onun halifeleri kendi manevi zevkleri içinde hayatlarını sürdürmüşlerdir. Bu halifeler sırasıyla şunlardır.

a. Ser-tarîk Mehmed Efendi

Hasan Ünsî Efendi'nin tekkesinde ser-tarik olan ve uzun bir zaman tekkenin camiinde imam-hatiplik yapan Mehmed Efendi aynı zamanda hafızdır. ⁽⁵²⁾

⁴⁹⁾ KAHYAOĞLU, M. Baha: **A. g. m.**, s. 1522-1523.

⁵⁰⁾ TANMAN, M. Baha: **A. g. e.**, s. 238.

⁵¹⁾ KURNAZ, Cemal, Mustafa TATCI: **A. g. m.**, s. 111.

⁵²⁾ KURNAZ, Cemal, Mustafa, TATCI: "Şeyh Hasan Ünsî", **Tasavvuf**, yıl: 3, S. 7, s. 111.

Timarhâncizâde Mehmed Garib olarak anılmaktadır. Zâkir Şükrü, Aydınoğlu Tekkesi şeyhleri arasında onu şu şekilde anar: “Timarhâncizâde eş-Şeyh Mehmed Garib Efendi, Hâlife-i Ünsî Hasan Efendi, vefat: sene 1155, Tekkede medfun.”⁽⁵³⁾

Ünsî Efendi'den sonra tekkenişin olmuş ve yirmi sene burada görev yapmıştır. Alim ve fazıl bir zat olmakla birlikte halife yetiştirememiştir. Bu zat hakkında “Mehmed Efendi yirmi sene tekve-i mezbûrda şeyh olmuştur. Aziz hazretlerinden sonra hevasına tabi oldu. Bir halife çıkaramadı. Ve bir dervişe kisve giydiremedi. Hemen kendi mezâkı icrasıyla ömür geçirdi” denmektedir.⁽⁵⁴⁾

b. İbrahim Çelebi (Dermend İbrahim Has)

İbrahim-i Has veya Şakiroğlu İbrahim Çelebi, Ünsî Efendi'nin Menâkıbnâme'sini yazan derviş ve halifelerindendir.⁽⁵⁵⁾ Söz konusu menâkıbnâme, uzun yıllar içinde Ünsî Efendi'den duyulan sözlerin ve kaydedilen notların 1155 (1742)'de bir araya getirilerek kitaplaştırılmıştır. İbrahim Çelebi menâkıbnâmı yazıldığını anlatırken şunları söylemektedir:

“Şeyh Ünsî Hasan Efendi (ks.) Hazretlerinin kendilerinden sadır olan harikuladelerinden kendi gördüğüm ve mevsûkun bih kimselerden sıhhati üzere istimâ eylediğim ve nice edille ile meşhur ve mütevatir olan kerâmât-ı celîle ve mükâşefât-ı cemîle ve tasarrufât-ı cezîlerinin ba'zısını küstahâne cem ve tahrîrine cesâret eyledim ki kiraat-ı gûş eden âşıkân ve tâlibân ve dervîşân hazerâtları Şeyh Ünsî Hazretleri'nin türbe-i münevvereleri ziyâretlerine vesile olup ilâ yevmi'l-kiyam

⁽⁵³⁾ KUT, Turgut: “İstanbul Hankâhları Meşayih”, *Journal Of Turkish Studies*, Abdülbaki Gölpınarlı Hatıra Sayısı, I, Harvard 1995, s. 14; Mehmed Süreyya: *Sicill-i Osmânî*, Haz. Seyit Ali Kahraman, C. 5, İstanbul 1996, s. 1645.

⁽⁵⁴⁾ KURNAZ, Cemal, Mustafa TATCI: *A. g. m.*, s. 111.

⁽⁵⁵⁾ *A. g. m.*, aynı yer.

yâd olalar⁽⁵⁶⁾. Ve Menâkıb-ı Ünsî'yi kıraat buyuran ihvan ve âşıkân ve tâlibân ve muhibbânın kemâl-i kerem ve inâyet-i mürüvvetlerinden mercû ve mütemennidir ki Hazret-i Şeyh Ünsî Hasan Efendi (ks.) hazretlerinin rûh-ı tayyibelerine ihdâen bir Fatiha-i şerife kıraat buyurup, rûh-ı şeriflerine irsâl buyurulmak kemâl-i ricâ ve niyazdır. Ümidir ki dirig buyurulmaya. Rûh-ı şeriflerine bir Fatihadan sonra bu fakîr-i pür-taksir, âciz, mücrim, hakir, Hâs İbrâhim'e-Şâkir Dermendi dahi yâd buyurmaları eltâf-ı mürüvvetlerinden tekrâr-bit'tekrar ez-mercûdur. ”⁽⁵⁷⁾

İbrahim Çelebi vefat ettiği zaman şeyhi Ünsî Efendi gibi tekkenin haziresine gömülmüştür. ⁽⁵⁸⁾

İbrahim Çelebi'nin şeyhinden derlediği menâkıbnâme ve sohbetlerinin dışında ihvanına yazdığı mektupları da bulunmaktadır. ⁽⁵⁹⁾

c. Mustafa Ağa

Kadıoğlu Mustafa Ağa, vezir ağası iken Ünsî Efendi'ye bir türlü kabul ettirilemeyen Aydınolu Tekkesi'nin beratını vermeye gittiği zaman, Şeyhin hem seni kabul edeyim, hem de tekyeyi sözüne mazhar olmuş, daha sonra devlet hizmetinden ayrılıp Hasan Ünsî Efendi'nin hizmetine girerek uzun zaman halvet, riyâzat ve mücâhede çekerek seyr ü sülûk çıkarmış ve hilâfet almıştır. Kadıoğlu lakabıyla şöhet bulan bu zât, şeyhi tarafından doğum yeri olan Kastamonu'nun

⁽⁵⁶⁾ İbrâhim el-Ünsî : Menâkıb-ı Ünsî, vr. 4a

⁽⁵⁷⁾ İbrahim el-Has: Menâkıb-ı Ünsî, vr. 117a.

⁽⁵⁸⁾ Hüseyin Vassaf: Sefine-i Evliyâ, C. IV, s. 23-24.

⁽⁵⁹⁾ Daha önce bu mektuplardan Büyükçekmeceli Nesîmi-zâde Şeyh Mustafa Efendi'ye yazdığı bir mektubundan alıntılar yapmıştık. Bkz. : KAHYAOĞLU, M. Baha: “Aydınolu Dergâhı ve Mescidi”, s. 1523.

Taşköprü kazasına irşâd göreviyle görevlendirilmiş ve kalan ömrünü Taşköprü'deki Şa'bani tekkesinde geçirmiş ve burada vefat etmiştir. ⁽⁶⁰⁾

d. Abdullah Sıdkî

Ünsî Hasan Efendi'nin yetiştirdiği kişilerden birisi de aynı zamanda divan sahibi bir şair olan Şeyh Abdullah Sıdkî'dir. Ünsî Efendi tarafından Kefe'ye hilâfetle görevlendirilen Sıdkî Efendi, üç sene kadar şeyhlik yapmış, daha sonra İstanbul'a dönmüş, 73 yaşında vefat etmiştir (öl. 1160/1747). Divanını oğlu İsmâil mürettep hale getirmiştir. ⁽⁶¹⁾

e. A'rec Mustafa Efendi

Hulefâdan olduğu belirtilen ve Menâkıbnâme'de isminden bir vesileyle bahsedilen Mustafa Efendihakkında şimdilik fazla bilgimiz yoktur. ⁽⁶²⁾

f. İbretî Şeyh Mustafa

Aynı zamanda şair olan İbretî, İbrahim Çelebi'nin ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla Ünsî'nin halifelerindendir. 1757 senesinde vefat etmiştir. ⁽⁶³⁾

Yukarıdaki halifelerin dışında Menâkıbnâme'de Ünsî Efendi'nin kızı Fatıma ile birlikte bir yerde anılan **Pîr Osman Dede Efendi** de vardır. Elimizde çok fazla bir bilgi bulunmamaktadır. ⁽⁶⁴⁾

⁽⁶⁰⁾ Bkz. KURNAZ, Cemal, Mustafa TATCI: **A. g. m.**, s. 105; İbrahim el-Has: **A. g. e.**, vr. 29b-31b.

⁽⁶¹⁾ Bkz. KURNAZ, Cemal, Mustafa TATCI: **A. g. m.**, s. 113; İPEKTEN, Haluk: **Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, Ankara 1988, s. 444.

⁽⁶²⁾ Hasan Ünsî : **Menâkıb-Nâme-i Hasan Ünsî** / Derleyen : İbrahim Hâs; Haz. Mustafa TATCI, Kültür Bak. Yay., Ankara-2002, s. 78.

⁽⁶³⁾ **A. g. e.**, s. 78-79.

⁽⁶⁴⁾ **A. g. e.**, s. 78.

D. Eserleri

Şeyh Ünsî Hasan Efendi'nin bilinen üç eseri vardır.

1. Divan

Şeyh Hasan Ünsî Efendi, Menâkıbnâme'nin bildirdiği şekliyle "*Arabî, Fârisî ve Türkî elisine üzerine üzerine çok nazm demiştir ve her birinde nice esrar ve me'ânî beyan etmiştir. Müdevven divanı vardır. İlâhiyatı ser-be-ser esrâr ve hakâyıktır.*"⁽⁶⁵⁾ Şiirlerinde "Ünsî" mahlasını kullanarak yazdığı divanında hece ve aruzla yazılmış dört yüzden fazla şiir bulunmaktadır. Bu şiirler, tasavvufî muhtevada, âhenkli ve aşıkâne şiirlerdir.

Ünsî Efendi'nin bizzat telif ettiği tek eseri Divan'ıdır. Ömrünün son günlerinde dervişi İbrahim-Has'a, dağınık haldeki şiirlerinin, vefatından sonra yazılış sırasına göre tertibini vasiyet etmiştir:

"Şu ilâhileri divan eyle diye kendi ilahilerini işaret buyururlar idi. Ammâ ilâhileri fakire henüz teslim buyurmamışlar idi. Ve buyurdular ki müretteb olmasın, hemen eline gireni yaz, divan eyle dediler. (...) Bir gün Hazret-i Şeyh bu fakire yine buyurdular ki, hayli zamandır sana demiş idim ki ol vakt şol ilâhilerimi divan eyle. Şimdi ol vakt geldi, sen bu ilâhileri al deyip cümlesini bir sandık ile fakire teslim buyurdular ve nâ-ehl eline vermeden gayet ihtirâz eyle diye tenbih ve te'kid buyurdular(...) Tekyelerinde tevhid ve devran oldukda, esrâr-ı ilâhiyyeden olan ilâhiyyâtı okutmazlar idi. Zâhirden, duâya ve münâcâta müteallik olan ilâhiyyâtı okuyun derler idi."⁽⁶⁶⁾

Ünsî Efendi'nin divanında bulunan ilâhiler şiir tekniği yönünden zayıf olamakla beraber içerik yönünden son derece doludur. Ünsî Efendi Niyâzî Mısırî'nin

⁽⁶⁵⁾ İbrahim el-Has: **Menâkıb-ı Ünsî**, vr. 2b.

⁽⁶⁶⁾ İbrahim el-Has: **A. g. e.**, vr. 107b-108a.

yaşadığı dönemde yaşamıştır. Bu sebeple ilâhilerinde hem ifade tarzı, hem de işlediği konular bakımından, **Niyâzî Mısri** ve **Yunus Emre** tarzı hemen göze çarpmaktadır. Yunus Emre o kadar etki etmiştir ki eserde Yunus Emre'nin şiirine nazîre bile vardır.

NAZİRE-İ YÛNUS EMREM

- 1 Çoban çevgânına bir keçe dakmış
Varır bedestanda sataram deyü
Kedi salhâneden bir peçe kapmış
Varıram külhanda öterem deyü
- 2 Kim âmin der kim buyurur du'âyı
Serseridir bilmez gezer devâyı
Saksağan Sahrâda yapmış yuvâyı
Ben de bülbül gibi öterem deyü
- 3 Sen mekteb-i aşka gir al bir sabak
Oku aşk ebcedin var tahtaya bak
Bu alınmış meydâna gelmiş kabak
Ben de lezizeye sükkerem deyü
- 4 Bu rumûzı sanma durur hâtıra
Kimya katasın altun olur bakıra
Geldi şol meydâna çökdi çekirge
Ben de deve yükün çekerem deyü
- 5 Baht yıldızın doğdurunca şu aylar
Şâd olur vaktiyle gedâlar bâylar
Tek dururken taşa geldi bu çaylar
Ben de deryâ ile coşaram deyü
- 6 Ma'sûkını bulur âşık görüşür
Nâz içinde nice niyâz karışır
Toz içre tosbağı durmaz çalışır
Ben de minâreye çıkaram deyü

- 7 Kahr içinde niceler lütfa yetdi
Erenler âlemin hâline yetdi
Susâmın da'vâsı âlemi tutdı
Ben de sünbül ile kokaram deyü
- 8 Karıncayı görün yelüp yepürmüş
Emekleyüp yürür ağzı köpürmüş
Anka ile da'va ider oturmuş
Ben de Kaf dağını aşaram deyü
- 9 Âb-ı hayât içsem ömrüm ümidim
Ne şeyh oldum ne sûfi ne müridim
Bu sevdâya düşmüş nefs-i pelidim
Ben de şol Hızır ile yaşaram deyü
- 10 Tûtîlerin kanad iledir her işi
Kargaya kanad gelir hayvânın leşi
Serçe inandırmak ister baykuşu
Şâhin ile şikâr iderem deyü
- 11 Kim yemese nice sille felekden
Âdem başın fark eylemez kelekden
Kendin büyük görür idi melekden
Ben de insan ile gezerem deyü
- 12 Er olan kendüyi görüp ne satar
Aşkdan gerek âşıklara bir eser
Bir yayayı gördüm yelüben koşar
Ben de cirânları geçerem deyü
- 13 Gelmişem ol ilden bu garîb ile
Düşmüşem bu dilden bir dahi dile
Kemterler içinde bu derd o dile
Ünsî yanup oda düterem deyü*

* Ü Nüshası 67/b : 245 numaralı ilâhi.

Ünsî Efendi'nin şiirlerinde kafiye tekniği, redif kullanımı ve vezin yönünden göze çarpan aksaklıklar vardır. Ünsî Efendi bütün bu şiirlerinde samimi ancak iddiasızdır.

Divan'ın şimdilik iki nüshası bilinmektedir:

1. MÜ. İlahiyat Fak. Kıp. Tasnif dışı yazma,
2. Süleymaniye Kıp. Nazif Paşa Bl. Nu: 867, Nesih, 25 sayfa. 91 gazel var. Sonu eksik.

2. Kelâm-ı Azîz

Bu eser de İbrahim el-Has tarafından derlenmiş⁽⁶⁷⁾, Ünsî Hasan Efendi'nin sohbetlerini ihtiva etmektedir. İbrahim Çelebi eserin giriş kısmında şunları söylemektedir:

*"Bu fakîr-i dil-rîş Hâs İbrahim Dervîş ekser meclis-i sa'âdetlerinde fukara ile ma'anı hazır olur idim. Huzûr-ı sa'âdetlerinden taşra çıktıkda ol meclisde buyurdıkları kelâm-ı dürer-bârların muhkem hıfz edip bulunduğum mecliste buyurdıkları kelâm-ı kirâmîlerin buyurdıkları vech üzere cem'ine mübâşeret eylemek derûn-ı fakîrâneme cây-gîr idi. Lehü'l-hamd müyesser oldu. Bu fakîr-i derd-mende Hazret-i Şeyh K. S. Hazretlerinin dest-i kirâmîlerinde tevbe müyesser olaldan tâ Hazret-i Şeyh K. S. Hazretlerinin vefatlarına gelince fukârâ ve hulefâlarına alenen her ne gûnâ buyurdular ise, ol kelimât-ı derârîleri bir yere getirip cem' eyledim. Ve ismini **Kelâm-ı Azîz** tesmiye eyledim. Kirâ'at ve gûş buyuran ihvân ve tullâb-ı âşıkân hazerâtı Hazret-i Şeyhin kelimalarının esrâr-ı me'ânîlerinden zevk-yâb olduklarında Hazret-i Şeyhin rûh-ı tayyibelerine Fâtiha ile yâd buyurdıklarında bu fakîr-i derd-mend Hâs İbrâhîm müstemendi yâd buyurmaları mercûdur. Ümîddir ki diriğ buyurmayalar."*⁽⁶⁸⁾

⁽⁶⁷⁾ Hüseyin Vassaf: **Kelâm-ı Azîz**, (Derleyen İbrahim el-Has), MÜ. İlahiyat Fak. Kıp. Yz. Nüsha (Tasnif dışı yazma).

⁽⁶⁸⁾ İbrahim el-Has: **Kelâm-ı Azîz**, s. 319, 320.

Kelâm-ı Azîz'in şimdilik üç nüshasını bilmekteyiz:

1. Kelâm-ı Azîz Li- Ünsî Hasan Efendi, Bayezid Devlet Ktp. Veliyyüddin Ef. Bl. Nu: 9871. İst. 1175, Nesih;
2. MÜ. İlâhiyat Fak. Ktp. Tasnif dışı yazma.
3. Kelâm-ı Azîz, İstanbul Belediye Ktp. No: 772, 53 yp.

3. Sırr-ı Ehadiyyet

Kaynaklarda Ünsî Efendi'nin Sırr-ı Ahadiyyet isimli bir eserinden söz edilmekte ise de, ⁽⁶⁹⁾ nüshası olmayıp sözü edilen bu eserin, sohbetlerin derlenmesinden oluşan Kelâm-ı Azîz olması muhtemeldir. ⁽⁷⁰⁾

⁽⁶⁹⁾ İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu, İstanbul 1947, C. III, s. 643.

⁽⁷⁰⁾ Bkz. KURNAZ, Cemal, Mustafa TATCI: A. g. m. , s. 114.

SONUÇ

Ünsî Hasan Efendi'nin hayatı, eserleri, dönemi ve divânının tenkidli metninden oluşan çalışmamızı ortaya koymuş bulunuyoruz.

Osmanlı Devleti XVII. yy. da, siyasî, içtimâî, iktisâdî, ilmî ve askerî bakımdan sıkıntılı bir dönem yaşamıştır. Bu sıkıntının en büyük sebebi, çocuk yaşta tahta oturan hükümdarların devlet yönetiminde aciz kalmaları olmuştur. Devlet idaresi Valide Sultanların eline kalmıştır. Devlet böyle bir ortamda dışarıda savaşlarla uğraşırken; içeride Celâlî isyanları ile mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu olumsuzlukların etkisiyle sağlam temeller üzerinde duran ilmiye teşkilatı da bozulma sürecine girmiş ve ehliyetsiz kişilerin eline kalmıştır.

Bütün bu olumsuzluklar karşısında Batı sürekli bir yükselme içindedir. Aydınlar bu durumun çözümü için bir takım risale ve lâyhalar hazırlasalar da bir türlü çıkış yolunu bulamazlar.

Bütün bu olumsuzluklardan ilmiye teşkilatı da etkilense bile ilim ve kültür alanında zirve boyutlu mesafelerinalınmasına devam edilmiştir. Bu faaliyetler ilim, medeniyet ve sanat adına sevindiricidir. Hatta edebiyatta, musıkide ve hat sanatında büyük isimler yetişmiştir.

Türk-Osmanlı toplumunun hemen her alanında izleri görülen tasavvuf XVII. yy'da da canlı ve dinamik olup tekke ve zâviyelerin işlevleri âdeta artmıştır. Bu mekanlardan topluma akseden olumlu tesirler sonucu bir taraftan halk eğitilirken

diğer tarftan terbiye edilmiş üstün moralli bir toplumla devlet idaresinin sağlıklı yürütülmesi temin edilmiştir. Ancak zaman zaman olumsuzluklar da yaşanmıştır.

Halvetilik'in halk arasında olmaktan çok devlet idaresinde bulunanlar, hatta saray mensupları arasında gördüğü itibar inkârı mümkün olmayan bir gerçektir. Padişahlar arasında en fazla Halvetilik ve bağlantılı şubelerine rağbet edilmiştir.

Karabaş Velî IV. Mehmed ile olan yakın ilişkileri sonucu Limni adasına sürgüne gönderilmiştir. IV. Mehmed'in Karabaş Velî'nin sohbet ve vaazlarını kaçırmadığı bilinir. Şeyhin vaazlarından çok etkilenmesinin sonucu olmalı ki, "Bir gün İbrâhim Edhem gibi tacı tahtı terk edip dağlara çıkacağım" dermiş. Ünsî Hasan Efendi işte böyle bir zatın halifesidir.

Ünsî Efendi'nin halifelerinden İbrâhim el-Has tarafından kaleme alınan "Menâkıb-nâme-i Ünsî Hasan Efendi" isimli eserde Karabaş Velî'nin, 32 bin kişiye el verdiğini, 685 halife yetiştirdiğini, bunların içinde Ünsî Hasan Efendi gibisinin bulunmadığını söylediği kayıtlıdır.

İşte biz bu çalışmada, kanaatimizce tasavvuf edebiyatımızda, bilhassa günümüzde lâayık olduğu şekilde tanınmamış olan, Ünsî Efendi'nin divânının tenkidli metnini ortaya koymaya çalıştık. Bu arada onun hayatı, dönemi ve eserlerinden de bahisler açtık ve aşağıdaki bilgilere ulaştık:

1. Bilindiği üzere Tekke ve Tasavvuf Edebiyatı ürünleri olan divânlar ve şiir mecmualarında aruz ve hece vezinleri müştereken kullanılmıştır. Hatta Yunus Emre'nin divânı baştan sona hece vezni ile yazılmıştır. Bu çalışmanın konusu olan

Ünsî Hasan Efendi'de Yunus vadisinde dîvânında hece veznini kullanmıştır. Bazı şiirlerindeki hece sayıları bazı aruz kalıplarına uygun gibi görünüyorsa da sonuç itibarı ile onların da hece ile yazılmış oldukları kanaatine vardık.

2. Dîvân mürettep bir dîvân değildir. Ünsî Efendi'nin halifesi İbrâhim el-Hâs tarafından eline geldiği şekliyle yazılarak dîvân oluşturulmuştur. Bu konuda onun hayatının anlatıldığı **Menâkıb-nâme-i Ünsî Hasan Efendi** adlı eserde bilgi vardır. Dîvân şiir tekniği yönünden zayıf ancak içerik yönüyle okuyanları tatmin edecek derecede doludur. Ahenk açısından da kusursuz denebilir. Tasavvufî öğütleri ihtiva eder.

3. Eser yazılırken belli bir amaç güdülmemiştir. Sohbetlerde okumak, manevi zevki dile getirmek için yazılmıştır.

4. Eserin sahibi ile ilgili ulaşılan bilgiler sonucu Tasavvuf Edebiyatı'nda çok bilinmeyen bir şahsiyetin varlığına ve iddiasız şiirlerinin olduğuna ışık tutulmuş; böylesi samimi duyguların bulunduğu bir eser kültür hayatımıza yeniden kazandırılmıştır.

KAYNAKLAR

- ABDULKADİROĞLU, Abdülkerim
 1991 **Halvetîlik'in Şabâniyye Kolu Şeyh Şabân-ı Velî ve Külliyesi.**
- ABDÜRRAHİMOĞLU, Erişah
 1988 1621 – 1680 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nin Merkezî Hazine Gelir ve Giderleri, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul:
 Marmara Üniversitesi.
- AKDAĞ, Mustafa
 1949-1950 "Medreseli İsyanları" **İstanbul İktisat Fakültesi Mecmuası**, XI, Ekim-1949/Temmuz-1950: 361-387.
- 1964 "Celâlî isyanlarından Büyük Kaçgunluk (1603-1606)" **AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi**, II, 2-3: 1-49.
- ARSLANTÜRK, Zeki
 1997 **Nâimâ'ya Göre XVII. Yüzyıl Osmanlı Toplum Yapısı**
- AŞKAR, Mustafa
 1998 **Niyâzî-i Mısri ve Tasavvuf Anlayışı**
 2000 "Son Dönem Tekke Mecmualarında Yeşilzâde Mehmed Salih Efendi'nin Rehber-i Tekâyâsi" **Tasavvuf**, 3: 153.
- ATALAR, Münir
 1981 "Osmanlı Padişahları" **AÜİFD**, XXIV: 439-444.
- ATASOY, Nurhan
 2000 **Derviş Çeyizi**
- AYVANSARAYÎ, Hüseyin
Vefeyât-ı Hadikatü'l-Cevâmî
- AYVAZOĞLU, Beşir
 1999 **Kuğunun Son Şarkısı**
- AZAMAT, Nihat
 1993 "Câhidî Ahmed Efendi" **DİA**, VII: 16.
 2002 "Kâdiriyye" **DİA**, XXIV: 131-136.
- BALTACI, Cahid
 1976 **XV-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri**
- BANARLI, Nihad Sami
 1971 **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi-II**
- BARKAN, Ömer Lütfi
 1974 "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir İskân metodu Olarak Vakıflar ve

Temlikler I: İstilâ Devrinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler” **Vakıflar Dergisi**, II: 279-353.

BAYRAMOĞLU, Fuat

1989 **Hacı Bayram-ı Velî Yaşamı-Soyu-Vakfı I-II**

BAYRAMOĞLU, F. ve N. AZAMAT

1992 “Bayramiyye” **DİA**, V: 269-273

BAYSUN, Cavid

1960 “Murad IV” **MEBİA**, VIII: 644

BURSALI, Mehmed Tahir

1338 **Osmanlı Müellifleri-I**

ÇABUK, Vahit

1978 “Sünbülüye Tarikatı Şeyhleri Hakkında Manzume” **Milli Gençlik**, 7: 6-10.

ÇALIKOĞLU, Asım

1960 **Sünbül Efendi ve Merkez Efendi**

ÇAVUŞOĞLU, Mehmet

1986 “Divân Şiiri” **Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divân Şiiri)**, 415-416-417: 1-77.

DARKOT, Besim

1950 “Arapkir” **MEBİA**, I: 553-554.

DEMİRCİ, Mehmet

1987 “Moğollar ve Mevlânâ” **Türk Dünyası Tarih Dergisi**, Eylül: 54-57

DEMİRCİOĞLU, Ziya

1990 **Şeyh Şaban-ı Velî ve Postnişinleri**

DERİN, F. Çetin

1992 “Osmanlı Devletinin Siyâsî Tarihi” **Türk Dünyası El Kitabı**, I: 483.

DEVELLİOĞLU, Ferid

1984 **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**

DİLÇİN, Cem

1983 **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**

ERAYDIN, Selçuk

1994 **Tasavvuf ve Tarikatlar**

1997 **Tasavvuf ve Edebiyat Yazıları**

ERGİN, Osman

1939 **Türkiye Maarif Tarihi-I**

ERGUN, Saadettin Nüzhet

- 1942 **Türk Mûsikîsi Antolojisi-I**
- GÖLPINARLI, Abdülbâki
 1955 "Kızılbaş" **MEBİA**, VI: 794.
 1956 "Mevlevîlik" **MEBİA**, VIII: 164-171.
 1983 **Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik**
 1997 **Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatlar**
- GÜNDOĞDU, Cengiz
 1998 "XVII. Yüzyılda Tekke-Medrese Münasebetleri Açısından Sivâsiler-Kadızâdeliler Mücadelesi" **İLAM**, III, 1: 37-72.
- GÜNDÜZ, İrfan
 1984 **Osmanlılarda Devlet-Tekke Münasebetleri**
- HALAÇOĞLU, Yusuf
 1991 "Arapkir" **DİA**, III: 328-329.
- HARİRİZÂDE, M. Kemâleddin
 1287 **Fethu'l- Esrâr fi Şerh-i Virdi's-Settar**
- Hasan Ünsî
Dîvân-ı Belâgat, MÜ. İlâhiyat Fak. Ktp. Tasnif Dışı Yazma
Dîvân-ı Ünsî, Süleymâniye Ktp. Nazif Paşa Bl. Nu: 867.
 2002 **Menâkıb-nâme-i Hasan Ünsî** / Derleyen: İbrahim Hâs,
 (haz. Mustafa Tatcı)
- Hasan Ünsî Şabânî
 2002 **Kelâm-ı Azîz Tasavvufî İncelikler** (haz. Mustafa Tatcı- Cemal Kurnaz)
- HOCAZÂDE Ahmed Hilmi
 1318 **Hadikatü'l- Evliyâ**
- HULVÎ, Mahmud Cemâleddin
 1993 **Lemezât-ı Hulviyye ez-Lemezât-ı Ulviyye** (haz. M. Serhan Tayşi)
- İŞİN, Ekrem
 1994 "Aziz Mahmud Hüdâî" **DBİA**, II: 316-328.
 1994 "Mevlevîlik" **DBİA**, V: 422-430.
 1994 "Şabanîlik" **DBİA**, VII: 121-123.
 1994 "Yavsi Baba Tekkesi" **DBİA**, VII: 446.
 1995 "İstanbul Bektâşîliği-I" **Nefes**, 20: 23-28.
- İPEKTEN, Haluk
 1997 **Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri ve Aruz**
- İPŞİRLİ, Mehmet
 1991 "Anadolu" **DİA**, III: 123.

- “Osmanlı Ulemâsi” **Osmanlı**, (Ed.) Güler Eren, VIII: 71-79.
- İSEN, M. ve A. F. BİLKAN
1997 **Sultan Şâirler**
İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Dîvanlar Kataloğu,
1959 III: 643.
- KAHYAOĞLU, M. Bahâ
1960 “Aydinoğlu Dergâhı ve Mescidi” **İstanbul Ansiklopedisi**,
III: 1520-1522.
- KARA, Kerim
1999 “Karabaş Velî (Ali Alaaddin Atvel)” **Yaşamları ve Yapıtlarıyla**
Osmanlılar Ansiklopedisi, II: 7-8.
- KARA, Mustafa
1989 “Bursa Tekkeleri” **Tarih ve Toplum**, XII: 48/304.
1993 “Osmanlılarda Tasavvuf ve Tarikatlar” **Osmanlı Ansiklopedisi**,
Tarih/Medeniyet/Kültür, I: 191.
1994 **Niyâzî-i Mısri**
“Eşrefîyye” **DİA**, XI: 477-479.
- Karabaş-ı Velî
2002 **Miyâr-ı Tarikat Tarikat Âdabı** (haz. Mustafa Tater- Cemâl
Kurnaz)
- Kâtip Çelebi
1990 **Mizânü'l-Hak fî İhtiyârî'l-Ehak (İslamda Tenkid ve Tartışma**
Usûlü), haz. Mustafa Kara.
- KOÇU, Reşat Ekrem
“Ali Alâeddin Efendi, Karabaş Velî” **İstanbul Ansiklopedisi**, II:
624.
“Aydinoğlu Tekkesi” **İstanbul Ansiklopedisi**, III: 1520-1526.
“Galata Mevlevihânesi” **İstanbul Ansiklopedisi**, XI: 5912-5916.
- KONUR, Himmet
2000 **İbrahim Gülşenî Hayatı, Eserleri, Görüşleri**.
- KÖPRÜLÜ, M. Fuad
1966 **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**.
- KURNAZ, C. ve M. TATCI
2001 “Karabaş-ı Velî” **Tasavvuf**, 6: 35-59.
2001 “Şeyh Hasan Ünsî” **Tasavvuf**, 7: 93-116.
- KUT, Turgut
1995 “İstanbul Hankâhları Meşâyihî” **Journal Of Turkish**
Studies, Abdülbâki Gölpınarlı Hatıra Sayısı-I: 14.

- KÜÇÜK, Hasan
1976 **Osmanlı Devletini Tarih Sahnesine Çıkaran Kuvvetlerden Biri: Tarikatlar ve Türkler Üzerindeki Müsbet tesirleri.**
- KÜÇÜK, Hülya
1997 **Tasavvuf Tarihine Giriş**
- LEVEND, Agah Sırrı
1988 **Türk edebiyatı Tarihi-I**
- MANTRAN, Robert
1992 **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi-I** (çev. Server Tanilli)
- Mehmed Halife
1986 **Târih-i Gilmânî**, (haz. Kamil Su)
- MÜLAYİM, Selçuk
1993 "Osmanlı Mîmârisi" **Osmanlı Ansiklopedisi**, III: 63.
- Müstakimzâde Süleyman Sadettin Efendi
2000 **Mecelletü'n-Nisâb** (Tıpkıbasım)
- Nâil Tuman
2001 **Tuhfe-i Nâilî** (haz. M. Tatcı- C. Kurnaz)
- OCAK, Ahmet Yaşar
1983 "XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunda Dinde Tasfiye (Püritanizm) Teşebbüslerine Bir Bakış; Kadızâdeliler Hareketi" **Türk Kültürü Araştırmaları**, I-II: 208-225.
- ÖZ, Mehmet
1999 "Onyedinci Yüzyılda Osmanlı Devleti: Buhran, Yeni Şartalar ve Islahat Çabaları Hakkında Genel Bir Değerlendirme" **Türkiye Günlüğü**, 58: 48-53.
- ÖZDAMAR, Mustafa
1994 **Dersâadet Dergâhları**
- ÖZTUNA, Yılmaz
Osmanlı Devleti Tarihi
- ÖZTÜRK, Yaşar Nuri
1994 **Kuşadalı İbrahim Halveti**
- PAKALIN, M. Zeki
1993 **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**
- SERİN, Rahmi
1984 **İslam Tasavvufunda: Halvetiler ve Halvetîlik**
- Şemlelizâde Ahmed Efendi
1982 **Şive-i Tarikat-ı Gülşeniyye** (haz. Tahsin Yazıcı)

Şemseddin Sâmî

- 1992 **Kâmûs-ı Türki**
1308 **Kâmûsu'l-A'lâm**

TANMAN, M. Bahâ

- 1991 "Aydınoğlu Tekkesi" **DİA**, IV: 238
1993 "Aydınoğlu Tekkesi" **DBİA**, I: 482-484.
1994 "Kadirihane Tekkesi" **DBİA**, IV: 369-372.
1994 "Uşşâkîlik" **DBİA**, VII: 329-331.

TURAN, Şerafettin

- 1961 "XVII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İdârî Taksimatı"
Atatürk Üniversitesi Yıllığı: 201-232.

ULUDAĞ, Süleyman

- 1997 "Halvetiyye" **DİA**, XV: 392.

UNAN, Fahri

- 1999 "Osmanlı Medreselerinde İlmî Verim ve İlim Anlayışını Etkileyen
Amiller" **Türkiye Günlüğü**, 58: 95-105.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı

- 1983 **Osmanlı Tarihi-III/1**

ÜNLÜ, Seyfettin

- 1993 "Şeyh Şaban-ı Veli" **Osmanlı Ansiklopedisi**,
Tarih/Medeniyet/Kültür, III: 180-181.

VİCDÂNÎ, Sadık

- 1995 **Tomar-ı Turûk-ı Âliyye (Tarikatlar Silsileleri)**, (haz. İrfan
Gündüz)

YILMAZ, Necdet

- 2001 **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf, Sûfiler, Devlet ve Ulemâ**

YÜCEL, Y. ve A. SEVİM

- 1991 **Türkiye Tarihi-III**

METNİN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL

1. Arap harfli alfabe de bulnup da bugünkü alfabe de bulunmayan işaretler için tenkidli basımı yapılan ilmî eserlerde kullanılan aşığıdaki transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.

ع	‘, y
ث	s, S
ح	h, H
خ	h, H
ذ	z, Z
ص	s, S
ض	d, D/z, Ž
ط	t, T
ظ	z, Z
ع	·
غ	ğ, Ğ
ق	k, K
ك	k, K/n̄, N̄/g, G

Arapça ve Farsça kelimelerdeki med harfleri de şöyle gösterilmiştir.

ا	â, Â
و	û, Û
ى	î, Î

2. Metin içerisinde vezin ve anlam eksikliğini tamamlamak için ilave ettiğimiz, değiştirdiğimiz, hece ve kelimeleri () içerisinde gösterdik. Yine nüsha okunamayacak kadar yıpranmış veya mikrofilmde de okunamayacak derecede ise, nüshada boş bırakılmış yerler var ise bu kelimelerin yerlerini de boş bırakıp yerlerine (.....) işareti koyduk.

3. Metinde geçen ve ayet veya hadise telmih için yazılmış bölümler “ ” içinde yazılmıştır. Ayrıca ayetlerin Arapça metinleri sure ve ayet numarası belirtilerek dipnotlarda verilmiştir.

4. Metinde vezin gereği kelimelerde seslerin düşürüldüğü veya ses türetildiği görülebilir (aşk ile/aşkla.... gibi).

5. Dîvânın elimizde bulunan iki nüshası ile oluşturduğumuz tenkidli metinde daha çok metin tamiri yolunu tuttuk. Gerek anlam gerekse vezin yönünden sağlam olanı metnimize aldık diğerini dipnotlarda gösterdik.

6. Metinde kullanılan, mahalli sözcükler yine mahalli ağza sadık kalınarak okunmuştur. Bu sözcüklerin tasnifini yaptık, daha sonraki çalışmalarda bu sözcükler değerlendirilecektir.

III. BÖLÜM
TENKİDLİ METİN

DİVÂN-I BELÂGÂT-UNVÂN-I HAZRETİ ŞEYH ÜNSÎ HASAN EFENDİ
Kuddise sırruhu'l-âlf

İnnehu min Süleymâne ve innehu
Bismillahirrahmânirrahim

1/b

1. Gel e dinle ben ne direm bir nice söz sana nişân
Maşdûr-ı sulb asl-ı(1) Kelîm maşdar olmaz anda nişân
2. Zât-ı(2) baht zât-ı(3) muflak kendüsine buyurdu Haq
Aşl-ı uşûlden(4) al sabak esmâ olâ saña nişân
3. Dürr-i(5) yektâ cevher-i(6) ferd bu melilere bu derd
Ebed ezel(7) ezel ebed bunları bil saña nişân
4. Naht-ı âlem-i(8) ezel ezel (9) bezm-i elest(10) 'âlem-i ezel(11)
'Âlem-i ezel(12) bezm-i ezel(13) bu söz güzel saña nişân
5. 'Âlem-i ervâh(14) 'âlem-i asl(15) 'âlem nîst(16) mâye aşıl
'Âlem-i ehâd(17) dahi aşl vaşl-ı vuşlat saña nişân
6. Bezm-i elest(19) aşl-ı vâhid(20) bu ma'nalar ferd ü vâhid(21)
Dendi bire anda vâhid(22) 'ahd-i elest(23) saña nişân
7. Aşl-ı mâye-i haqîki(24) madde-i evveli(25) bil haqîki
Bu esmâlar hep haqîki bu daqîka saña nişân
8. Bu denilen esmâ saña bakup da kalma sen saña
Bilmezsen ta'n itme baña bu esmalar sana nişân
9. Bu esmâlar ki denildi raqam-ı Hindiler komıldı
Hamsete 'işrin olındı bunlarda var saña nişân
10. Şol esmâlar ki ben dedim anlıyasın saña dedim
Bilesin 'ulyâya dedim bunda bilin size nişân
11. Aşl-ı küllîsin bilindi ara bunları bul imdi

2/a

Anlardan hisse alındı belki bir bir ola nişân

12. Eger sen söz añlar isen yahûd bir hoş dinler isen
Sonra kendin tanlar isen bir söz diyem saña nişân
13. Bir işdir ki geldi başa başdan daği dile düşe
Dilden daği ele düşe alasin sen sana nişân
14. Evvel O'dur ki geliser alanlar hisse aliser
Göñli zevkile doliser hisse alan sana nişân
15. Ben başladım beni söze sözden daği beze süze
Sözden sonra gele bize gele gele ala nişân
16. Saña diyem bir söz daği şimdi gelürüz bize daği
Ben 'ulyâda gizlü daği olmaz 'ayne anda nişân
17. 'Ulyâyı a'lâ anladım merâtib bir hoş dinledim
Bes kimünde kim var idim olmaz 'ayne anda nişân
18. Hep nûr idim hep nûr idim i'tibar ile ayrıldım
Çün 'amâda 'amâ idim olmaz hâya anda nişân
19. Mey-i 'aşk-ı 'ulyâ içdim maḥabbet baḥrına düşdüm
Anda çok gevherler saçdım olmaz şadef anda nişân
20. Bu 'umman-ı 'ulya taşdı cevherleri taşra düşdi
Nice zaman şunlar geçdi çün câ olmaz anda nişân
21. Ol dürleri kim verildi yine bir deryâ göründi
Ol Şahrâda çok kalındı bir nişândır anda nişân
22. Yine hayel-i cûş eyledi maḥam-ı kevne yetdi
Nice nice mevcler saçdı hiç bulunmaz anda nişân
23. Bes kimünden rûz itdi bir tersû-yi 'ayne gitdi
'Amâdan 'amâdan yetdi olmaz 'amâdan anda nişân
24. 'Ama degin zühûr itdim makâm-ı lâhûta yetdim

Anda cümle nûra batdım hiç yogidi anda nişân

25. Lâhûtdan da yine taşdı gayeti lâhûti aşdı
Matlubuna yakın düşdi olmaz vatan anda nişân
26. Anda daḥi nokta idim noktalığı şöyle kodum
Noktalıḡdan şöyle bundum olmaz bâ baña nişân
27. Bundan daḥi nüzûl itdim hemân semt-i vâva gitdim
`Aşkımla ile şöyle bitdim vücûd ola baña nişân
28. Vâvdan vücûdlar görindi cimden Ceberût göründi
Gel bu sırlara irildi tâ ola sînin saña nişân
29. Fikr ü bikre bunlar geldi nihayetsiz kalan kaldı
Ḳatre olan deryâ oldu bunlar yeter saña nişân
30. Bu bir deryâ-yı pürdür dür gör bunları nice dir dür
Erlere böyle demişlerdir bunlardan al saña nişân
31. Cümle bir ma'nî-i ḡudsî bunlardır `âlem-i ḡudsî
Bunu bilür rûh-ı ḡudsî ḡudsîlerden saña nişân
32. Anda yine şırf nûr idim hemân öylece göründüm
Andan çıktım elif oldum olmadı dâl mîmi buldum
33. Elifden çün bâya geldim bâdan beḡâ remzin aldım
Mîmde nice sırlar buldum veremeziz saña nişân
34. Andan indim vâva geldim ahîr dâl mime nişân
Çok istedim nice ağladım bulamadım hâya nişân
35. Elifde iken eḡad idim vâva geldim vâḡid oldum
Hemân maḡsûduma irdim kesret ola baña nişân
36. Elifden vâv vücûd buldu `aḡıl bunda `uḡḡal oldu
Elân Andan haber aldı illâ yokdur saña nişân
37. Vâvdan ḡaber sen aldın mı ne oldıḡını bildin mi

Vâv cîm olmuş anladın mı vücûd oldu dinle nişân

38. Aradım cîm lâzım oldu vâvda cîmi cânım buldu
 alvim zevim ile doldu bu ceberût saa nişân
39. Cîmden geçdim mime düşdüm o Şahrâda anad açtım
 Nice zaman Anda uçdum budur milke saa nişân
40. Elân mimden haber aldı amma mîmi beyân kıldı
 Bulan mîmi mîmde buldu budur beyân saa nişân
41. Dâldan dile dâla geldim ben bu bahre dala geldim
 Dâldan nice delil buldum işte delil saa nişân
42. Çünkü bu hâ böyle kaçdı murg-i rûhum anad açdı
 Sonra şaydı bunu koçdı nûn içinde hâ`yâ nişân
43. Çünkü mîmden haber aldın şimdi geldin nûna yetdin
 Nice güldün nice ağladın bu ağlamak buna nişân
44. Çünkü hâyı nûnda buldum hemân mâtlûbuma erdim
 Hâa hamd ü senâ kıldım budur maşûduma nişân
45. Hâ`yı nûn`da buldum amma anlıyasın sen mu`amma
 Gizli olduı yeğdir anma bundan yokdur öte nişân
46. Hâ`yı saa çünkü dedim amma nidem ki gizledim
 Hayli zamandır gözledim beyan için ola nişân
47. Bir söz daı gele dile dilden daı gele ele
 Elif anda gizli ala dimeyevüz saa nişân
48. Elifden aldım Allah`ı geh mîmde buldum billâhi
 İnan sen buna vallâhi işte budur sana nişân
49. Bunda daı akvâl çokdur benim bu sözlerim hâdır
 Anlamazsan hemân badır budur hemân bana nişân
50. Gel imdi hoş dinle beni sana diyeyim ben seni

Ne sen bilesin sen beni çokdur bu sözümde nişân

51. Böyle düşdi böyle geldiñ ben söyledim sen dinlediñ
Ne anladıñ ne anladıñ var mı senden saña nişân
52. Gözüñ aç sen kande geldin yâ hoş aña kande geldiñ
Andan geldin bunda geldin bunda vardır saña nişân
53. Bu nâsutdur bunda geldin çok görüşdüñ çok bilişdiñ
Ne bilişdiñ ne bilişdiñ alamadan birre nişân
54. Sen kim bildin sen seni sen bilürdin kim sen seni
Hoş bilürdün sen seni alurdun sen saña nişân
55. Ben kim bileydin sen beni sen bilürdün kim sen seni
Sen bilürdün sen beni alur idin saña nişân
56. Sen añladıñ ben ne didim bu sözler ki saña didim
Key anla ben kande idim tâ-kim saña ola nişân
57. Şağın müşkilde sen kalma bu sözi yağlış bilme
Bu hâle gel eğri bakma olur bî-behre ki nişân
58. Neyleyim hisse almazsın bari meydâne gelmezsin
Añlamazsın ve bilmezsin nedür bunda saña nişân
59. Hemân sen seni bilürsin bildiginden uşanürsın
Bildigini ol şanürsın bunda saña ola nişân
60. Hâ şanürsın hâ şanürsın bildigini ol şanürsın
`Aceb beni sen şanürsın alamazsın saña nişân
61. Dinle beni neler itdim bu sözlerde neye yetdim
Bu meydanda neler itdim hiç aldın mı saña nişân
62. Gele sen bu deri açma dürler dirüp terler şaçma
Pek havaya kalkup uçma bilemezler sende nişân
63. Bu şırları açma şağın anlayana biraz doğın

Ola kim ideler aķın kl sultandan ala nişn

64. Ben kim beni n anladım çok ağladım çok ağladım
Nice cigerler dağladım alınca t baa nişn
65. Gel sen durma hem oturma gece gündüz alış durma
Gnlini candan ayırma tene candan iste nişn
66. Sen alagr senden hber sonra var al Andan hber
Alur isen bundan hber hber senden saa nişn
67. Gel gör benim işbu derdim aķlı başımdan sürdüm
Bu olmuşdur benim virdim anlayasın sende nişn
68. nkim bana benden oldu bende beni bende buldu
Alan benden hber aldı sa'y idenden saa nişn
69. Bana benden oldu bende istesen bil seni sende
İster isen Hud sende al gr sende saa nişn
70. Ey tlib-i didr olan isteyb de kendin bulan
İster isen benden nişn nişn sende saa nişn
71. Nişndan sen nişn alsan arasanda seni bulsan
Andan şonra bana gelsen klmaz idi saa nişn
72. Bende saa derin bende dniş Mevl na gel sende
Klmayasın sen gmnda vire senden saa nişn
73. Gel e sen de bul vağdeti t bulasın sen devleti
Gresin sen de izzeti var bu sözde sana nişn
74. nsiy gel da'vyı k kru kru gvgyı k
Gider dilden sivyı k olmuşsın sen saa nişn

DESTR-2

- 1 Y ilah derdim artur dermn bana bulmayayım
Derd ile yanup kl olam benlik aşla bulmayayım

- 2 'Avnle varlıktan geçem per ü bâl sırların açam
Lâhût illerine uçam gayri şchâ bulmayayım
- 3 Bir vâdiye beni düşür 'aşk deryâsın başdan aşur
Cûş eyleyüp beni taşur kat'an bir câ bulmayayım
- 4 Benden benlik hicâbın al tâ dilimde kalmasun kaal
Senden bana erince hâl kendim kat'an bulmayayım
- 5 'Aşkın şarâbından içir bu fâni kesretten geçir
Ol bâki vahdete uçur bir dem fenâ bulmayayım
- 6 Gel nihân et sende beni maḥveyleyem ben de seni
Bilmez olam beni seni hiç bir ednâ bulmayayım

- 7 Ünsî yâre gide yâre erişdirdi anı yâre
Sen kıl beni hoş âvâre bana devâ bulmayayım

DESTÛR-3

- 1 Geçdi ömrüm hevâ yere yazık bana yazık bana
İşim başa kaçan vara yazık bana yazık bana
- 2 Beyhûde degil bu iş lâbüd-dürür buna cünbiş
Varup eylemeyem bir iş yazık bana yazık bana
- 3 Dertli gönlüm dermânı dermân demeğe 'aqlım yok
Bu iş buzdan dahi sovûk yazık bana yazık bana
- 4 Ben maḥşûda irişmeyem irişmeğe iş itmeyem
Gice gündüz çalışmayam yazık bana yazık bana
- 5 Derman nedür kaf olmaya mir'ât-ı dil sâf olmaya
Dost cemâlini görmeye yazık bana yazık bana
- 6 Hâlim benim düşvâr oldu gönül sevda ile doldı
Bilmem 'aceb ne hâl oldu yazık bana yazık bana
- 7 Tıfl-ı dilüm zâkir olmaz cân murgı hiç şaydın almaz

Eşk-i çeşmim deryâ olmaz yazık baña yazık baña

- 8 Ünsî fakra iremezsen riyâzatla olamazsan
Mağşûdun sen bulamazsın yazık baña yazık baña

DESTÛR-4

- 1 “İllâ”yı “lâ” itmek gerek “lâ”yı “illâ” itmek gerek
Kim dilerse Hakk’a vuşlat aşk şarâbın içmek gerek
- 2 Ermeğe zâtına yârin kendi kendin bilmek gerek
Ger sen seni terk edersen terk-i ağıâr itmek gerek
- 3 İsteyen bulmağa Hakk’ı hulû-ı halkdan geçmek gerek
Dileyen derdine dermân derd-i yâre irmek gerek
- 4 Bir aşık ma’sûkın bula ağıârı yâ nitmek gerek
Vuşlat şarâbın nûş iden zehr-i yâri içmek gerek
- 5 Ünsî sende bulsan Hakk’ı yâ sivâyı nitmek gerek¹

DESTÛR-5

- 1 Her kim cândan câna ire cânân olur ol tâ-ebed
Zâtile ol zâta ire sultân olur ol tâ-ebed
- 2 Kırtula bir kes benlikden olur halâş ikilikden
Nice remz ide birlikden bürhân olur ol tâ-ebed
- 3 Bir deryâya düşer cânı ne onı bilür ne bunı
Dâim ğidâsı dostunı şâdân² olur ol tâ-ebed
- 4 Gafletten kişi açâ göz ana tesir ider her söz
Derûnından yakar ol sûz îbân³ olur ol tâ-ebed

¹ Beyit nâ-tamamdır.

² S-6/a : handân

³ S-6/a : sûzân

5 Kana varlıktan kim geçer ol bâkî varlığa uçar¹
Vahdet meyin her bâr içer sekrân² olur ol tâ-ebed

6 Ünsî sırrını bâz itme uzak yakın sen³ gözetme
Derde dermân arzu itme dermân olur⁴ ol tâ ebed

DESTÛR-6

4/b

1 Gafleti özümnden kaldır lütfeyle Allâhım meded
Perdeyi gözümnden kaldır lütfeyle Allâhım meded

2 Hâlim eger zâhir ola hâlim bâtın tâhir ola
El'ân Evvel Ahir ola lütfeyle Allâhım meded

3 Hikmet âmîz⁵-kârların var hikmet-kânında bize yâr
Senden biz dileriz didâr lütfeyle Allâhım meded

4 Kul efendisini ister sultân daği anı ister
Bu benden de seni ister lütfeyle Allâhım meded

5 Kurtar hicâbdan özümü didâra dûş it gözümü
Seni eyle her sözümü lütfeyle Allâhım meded

6 Sil sivâyı dilimden al bu benligi dilimden âl
Kayddan kurtar bulam mâl lütfeyle Allahım meded

7 Eger senden ihsân ola her müşkiller âşân ola
Herbir muhtaç makşûd bula lütfeyle Allahım meded

8 Şâhîn-i dil gitdi gelmez şaydın ister lik bulmaz
Ünsî nin şabri hiç kalmaz lütfeyle Allahım meded

¹ Ü nüshasında bu beyit okunamayacak derecede tahrip olmuştur.

² Ü-4/a : ol cân

³ S-6/a : dur

⁴ S nüshasında "olur" kelimesi yoktur.

⁵ Ü-4/b : Hikmet-i ümmid

Derdüñ bilür ehl-i hâl yok bilmem derdüñ nedür bilmem

2 Anlamadı hâl ü dilüñ yâ kıande varmışdır yolun
Kimse bilmez bu menzilüñ bilmem derdüñ nedür bilmem

3 Vuslañun çok fûrkatüñ yok yâ ne 'aceb melâlüñ çok
Yokdur aslâ kıararun yok bilmem derdüñ nedür bilmem

4 Bulunmaz devâdur değme kimse bilmez ki derdüñ ne
Dilersin hep vârin yane bilmem derdün nedür bilmem

5 Bir derdüñ var senüñ cânda var dem-â-dem âhun anda
Ne derddesin ne dermânda bilmem derdüñ nedür bilmem

6 Yağdı beni nâr-ı firâķ gerek yaķın gerek ırâķ
Gönül sana olmaz durak bilmem derdüñ nedür bilmem

7 Ünsî sözi uzadırsın kelâm-ı sır saķladursun
Diler dilüñ derdi artsun bilmem derdüñ nedür bilmem

DESTÛR-8

1 Leylâ-yı 'aşķa meyl iden Mecnûn olur ol tâ-ebed
Nefsin tahtın harâb iden sultân olur ol tâ-ebed

2 Kim fâniye hoş baķmadı gönli dünyaya aķmadı
Çerağ-ı ħubbin yaķmadı merdân olur ol tâ-ebed

3 Cândan câna erişenler nice kıan içdiler anlar
Bıraķdılar fâħir donlar cânân olur ol tâ-ebed

5/a

4 Kesret bezmin geçer ol yâr vahdet meyin içer ol yâr¹
Kufli-i kenzi açar şad-bâr bürhân olur ol² tâ-ebed

5 Esb-i rûħa çün hoş binen zemin ü zamândan inen
Bâde-i 'aşķa çün³ kıanan virân yürür⁴ ol tâ-ebed

¹ S-6/a : her bâr

² Ü nüshasında "ol" kelimesi yok.

³ S-6/a : çok

⁴ S-6/a : olur

- 6 Yansa vücud kül olunca gül olur kâna erince
Tenden cânâ yol varınca ol cân olur ol tâ-ebed
- 7 Ünsî da'vâ'yı terk etse hep varlığı şöyle itse
Vaḥdet diyârına yitse ol kân olur ol tâ-ebed

DESTÛR-9

- 1 Nefse esir itme beni kaydından vir baña halâs
Cân isteye cânâdan seni tenden vir baña halâs
- 2 Sensiz seni her kim diler işi hebâ durmaz yiler
Nefsim neler cânâ kılar düşmenden vir baña halâs
- 3 Derde düşürem ben beni hem isteyem dâim seni
Bilmez olam dün ü günü nefsimden vir baña halâs
- 4 'Ummân-ı 'aşk cûş eyleye gönül girdâbın boylaya
Dürlü-i dür toplaya mevcinden vir baña halâs
- 5 Düşem girdâbına ânın çekmeyem kaydını cânın
Demim urmayam 'irfânın benlikden vir baña halâs
- 6 Dil kenz-i lâ-yefnâ bula ana gayımı cânâdan ola
Cân tahtına sultân gele ağyardan vir baña halâs
- 7 Ol dergâha her-dem duram anda dostun yüzün görem
Her merâma heme irem derbândan vir baña halâs
- 8 Düşem ḥaḳîkat baḫrına dalam gavvâs sâḳa'rına
Ünsî ire ol yârına ağyardan vir baña halâs

DESTÛR-10

- 1 Dâim yaḳa 'aşkuñ beni bilmeyem kim tâ ben beni
Dost dost bilmem dün ü günü dost bilem tâ ben beni
- 2 Sır içinde seyr eyleyem vaḥdet deryâsın boylayam
Dürri-i bî-hemtâ özleyem eylesin hep sen beni

- 3 Düşem bir baħr-ı `ummâna el ırmeye hiç dâmâna
Derdim erişer dermâna ne derd bulam tâ ben beni
- 4 Ere bir maķâma yolum kimseler bilmeye hâlim
Ne hâlim ħala ne ħaalim bilmeyem kim hiç ben beni
- 5 Gözüm menzil gözetmeye dilüm sırrım söz etmeye
Menzilsiz yâr gözetmeye yârsız nidem yâ ben beni
- 5/b 6 Ünsî ey yâr derdine yâr yerde gökde ħılmaz ħarâr
Görmez gönli seni arar bulmaz oldu seni beni

DESTÛR-11

- 1 Ey gönül gel sivâdan geç cân gözinden niķaabi aç
Bu yolda baş u tenden geç cân gözinden niķaabi aç
- 2 Nice bir ħaflet ü firķat nice bir râħat ü `izzet
Nice bir kendüne şöhret cân gözinden niķaabi aç
- 3 `Âdet idinme toķluĝu cânında bul var yoķluĝu
Vaĥdette ol ħo çoķluĝu cân gözinden niķaabi aç
- 4 Aldanma gel hevâyı ħo derde iriş devâyı ħo
Ĥaķķa ulaş sivâyı ħo cân gözinden niķaabi aç
- 5 Dâim dile sırrı gele cânın Andan lezzet ala
Ĥayını ħoyup aynı bula cân gözinden niķaabi aç
- 6 `Aynın `ayından alasin gayri gidesin ħalasin
`Ayn-ı vaĥdet sen bulasin cân gözinden niķaabi aç
- 7 Sırrın sırdan sırlar bula ĝam-ı ĝaflet hep daĝıla
Zulmet gide pür-nûr ola cân gözinden niķaabi aç
- 8 Tehî ħalma gel tehî ol tehî iken var ile dol
Bulasın Ĥaķķ¹ olasin ħul cân gözinden niķaabi aç

¹ Ü-5/b : Ĥaķķı

- 9 Nice hierân nice firqat nice bu nefisle ülfet
Halkdan 'uzlet Hakk'a vuslat cân gözinden nikaabı aç
- 10 Ünsî gel yık vücûd mısırın ta'mir eyle gönül kısrın
Dünya değmez çöp haşrın cân gözinden nikaabı aç

DESTÛR-12

- 1 Esir it 'aşkuña beni fark itmeyem seni beni
Âzâd eyle benden beni fark itmeyem seni beni
- 2 Baña vuslat firkat ola kesret-i 'ayın vahdet ola
Câna cânım cânân ola fark itmeyem seni beni
- 3 Terk idem ben çün sivâyı koyam tâ gayr-i hevâyı
Derdime bulam devâyı fark itmeyem seni beni
- 4 Gözümden aça âb-ı Hûb durmıya hiç gice vü gün
Ulaşa dost evine ün fark itmeyem seni beni
- 5 Gark olam deryâ-yı derde halâs olmayam bir yerde
Bülbül-âsâ ben ol virde fark itmeyem seni beni
- 6 Âhım erişe âhıma halk âh ideler âhıma
Ola güvâh vâh âhıma fark itmeyem seni beni
- 6/a
- 7 'Andelîb-veş efgân idem 'aşk goncasın hayrân idem
Vahdet gülün handân idem fark itmeyem seni beni
8. Ünsîya fakra irem ânın hûb cemâlin görem¹

DESTÛR-13

- 1 Şâd olmaduñ aşlâ gönül bilmem derdüñ nedür bilmem
Yandüñ çün kül oldun gönül bilmem derdüñ nedür bilmem

¹ Beyit nâ-tamamdır.

- 2 Hiç melâlden kurtulmaduñ dâim ağlarsın gülmeduñ
Vecd ü zevkile dolmadın bilmem derdüñ nedür bilmem
- 3 Olursun her dem-be-dem zâr inleduñ oldu âşîkâr
İçeründe âceb ne var bilmem derdüñ nedür bilmem
- 4 İdersin âh durmazsın vâh şeydâ kılduñ beni her gâh
Da'van nedür yokdur güvâh bilmem derdüñ nedür bilmem
- 5 Gözler yüzün ağlar gözün hiç bilmedi kimse râzın
Kalmadı birisinde arzun bilmem derdüñ nedür bilmem
- 6 İstemezsin bağ u bostan feyz dilersin gibi dosttan
Dertdir derde 'ayın-ı dermân bilmem derdin nedür bilmem
- 7 Benzer ğurbete düşmüşsin ğurbetde kurba ermişsin
Ne kabr anârsın yanâsın bilmem derdin nedür bilmem
- 8 Derd verd olup dil bağında derd derd midir cân bağında
Değilsin hasta sağında bilmem derdin nedür bilmem
- 9 'Aceb derddir kendi dermân 'aceb seyru 'aceb seyrân
Hâlûne halk oldu hayrân bilmem derdüñ nedür bilmem
- 10 Mansûrleyin esirikligüñden sırruñ dolu ene'l-Hağ'dan
Ünsî görmez halkı hağdan bilmem derdin nedür bilmem

DESTÛR-14

- 1 Ben ol Mansûr-ı şeydâyım deyûb nûn-ı hâ bunda geldim
Evliyânın
- 2 Şu Ferhâdım o Şî'rîn'e 'aşq-ı Şîrîn her birine
Ferhâd gibi tağ yerine ciger dele bunda geldim
- 3 Ol Ken'ân'a Yusuf gibi eğlence ola gözüm âbî

Görmeğe Cemâl-i hûbı bunda cânâ bunda geldim

4 Pervâne-veş ben yanmağa vaḥdet meyine ḳanmağa
Ḳan Ağlayup ḳan ḳanmağa derdile tâ bunda geldim

5 Bülbülleyin güle ḳarşu Mansûr gibi dâra ḳarşu
Duram ben ol yâre ḳarşu Tûr-ı Sînâ bunda geldim

6/b

6 Varmaḳ âsân uḡraya Hudâ deyûben araya
Sülûḳum irdi buraya sırr-ı kübrâ bunda geldim

7 Esrârıma irmediler hâlimden hiç şormadılar
Çoḳlarını görmediler gizlü ihfâ bunda geldim

8 Yâ`ḳûb-veş ḫasret doldum Ünsî cân Yusuf'un buldum
Dâim mısırına şâh oldum sultân ḳula bunda geldim

DESTÛR-15

1 Bana cevruñ eyle vefâ bana ol hoşdur hem bu hoş
Yâ derdime ḳahruñ devâ bana ol hoşdur hem bu hoş

2 Sensiz beni öldürürsün yâ irgürüp dirgürürsün
Bana beni bildürürsün bana ol hoşdur hem bu hoş

3 Derdüñ olsa derde dermân hierüñ olsa vaşluñ hemân
Hiç bulmasam ben o cânân bana ol hoşdur hem bu hoş

4 Hâl-i dilüm şorulmasa aḳlüm başa derilmese
Hâlden bir hâl verilmese baña ol hoşdur hem bu hoş

5 Olmaya ger taḡ üstü baḡ mahzûn gönül olmasa sağ
Dil daḡ olsa küllisi baḡ baña ol hoşdur hem bu hoş

6 Gelse Celâl Celâl'in den görem Cemâl Cemâl'in den
Ḳaçmam Celâl Cemâl'in den baña ol hoşdur hem bu hoş

7 Yansam nâra 'aşḳuñ ile ḳansam ḳana ḳahruñ ile
Görüşmesem hecrüñ ile baña ol hoşdur hem bu hoş

- 8 Yâ ağlatsan yâ güldürsen yâ öldürsen yâ dirgürsen
Ünsî sana ırgürsen baña ol hoşdur hem bu hoş

DESTÛR-16

- 1 Dilersen vech-i dildârı gönül levhîñ mücellâ kı
Gözle mir'atından anı gönül levhîñ mücellâ kı
- 2 Gözlerinden dökersün kan cemâliñ göstere cânân
Meşgul ol bu kâra her ân gönül levhîñ mücellâ kı
- 3 Bil zü'l-elbâb olanları a`ma degil gör anları
Ara bul şol bulanları gönül levhîñ mücellâ kı
- 4 İste gece gündüz yârı âyineden sil ğubârı
Görmege sen didârı gönül levhîñ mücellâ kı
- 5 Anı isteyen `âşıklar yüregi `aşka yanıqlar
Böyle buldu bu şâdıqlar gönül levhîñ mücellâ kı
- 6 Ulû'l-ebşâr olasin sen bînâ kimdir bilesiñ sen
Dîdâr-ı yâr göresin sen gönül levhîñ mücellâ kı
- 7 Dîdâr gören degil dîde şanma seni sen beyhûde
Gören kimdir göre dide gönül levhîñ mücellâ kı
- 8 Pâk idegür gönül milkin melik yoqlar her ân milkin
Gösterir dostun cemâliñ gönül levhîñ mücellâ kı
- 9 Gider dilden mâsivayı terk idesin hep hevayı
Gönül bula ol şafâyı gönül levhîñ mücellâ kı
- 10 Eger dilden keder gide gayri gönle ne yer ide
Dostı gele gide gönül levhîñ mücellâ kı
- 11 Gönül nazargâh-ı Hudâ anı şanma andan cüdâ
Cân ü bâşuñ eyle fedâ gönül levhîñ mücellâ kı

- 12 Lâ-mekândır dil-çü hümâ hemtâ olmaz âna hümâ
Bulur tecellî dâima gönül levhiñ mücellâ kıl
- 13 Bilmek istersen aşluñ aşla vâşıl olasun vaşla
Vaşla vuşlat bula vaşluñ gönül levhiñ mücellâ kıl
- 14 Ger muşaffâ olsa cânuñ tek cemâliñ gör o cânuñ
`Iyde qurban kıl bu cânuñ gönül levhiñ mücellâ kıl
- 15 Nişânuñ bî-nişân ola mekânuñ lâ-mekân ola
Ünsî vechin `ayân ola gönül levhiñ mücellâ kıl

DESTÛR-17

- 1 Yıkıldı qal`a-i qalbim yapıldı şu virânem
Ne dâr qaldı ne divârım o dârım vâra hayrânım
- 2 Şimdi kıylüm qaal oldu tâ-qalb-i qaal hiç olmaz dü-tâ
Hâl ü qâlim oldu yektâ her anda ân bî-nişânım
- 3 Ben kul oldum dañi sultân şaşınmazam bâş ile cân
Gerçi cânım dökdi hep qan câna cânım o cânânım
- 4 Ne eş duydu ne dost duydu gönül istedigini buldu
Ânun yolun cân ü bâş koydu dost için.....
- 5 Aradan ben beni atdım vârıma yoğumu qatdım
Yoğum hâlâ vâra yetdim kulam ammâ ki sultânım
- 6 Geçemezem bu sevdâyı bırakmazam bu ğavgâyı
Beni görseñ dilârâyı vech-i yârım ne seyrânım
- 7 Dostı dost ben ne terk idem dostdan gayrisi yok nidem
Gidem dosta hemân gidem bu yolda ben hırâmânım
- 8 Bir toğ aldım yüzbin câna girmişem işbu meydâne
Bağmazam hiç bâş u câna başım toğ zülf çevgânım
- 9 Gider ey dil bu sözleri olasın sözünñ eri

7/b

Beni dersen kodum ğayri Şimdi `ayniyle yeksânım

- 10 Bu Ünsî'nin yanar cânı özinden hoş döker kıanı
Gördi cânı o cânanı ana Mecnûn perişânım

DESTÛR-18

- 1 Cemâliñ bir kıaŐın kıaldır
Görem nûrun tecellâdan
Bu firkıatdan beni kıaldır
Bâña nûrun tecellâdan
- 2 Gönül virân u ğarâbât
Kıamu terk oldu mir`ât
Beni eyle saña mir`ât
Bu manzûrun tecellâdan
- 3 Hem ol mazğar hem ol dostun
Ana tağt eyledüñ arŐuñ
Beni kııl cümleye ferŐüñ
Bu mesrûrun tecellâdan
- 4 Nicesini selim itdüñ
Ki kendi sırruñ `arş itdüñ
Bu kemterini ferŐ itdüñ
Bu ma`mûrun mu tecellâdan
- 5 Musa sırr-ı Sînâ ister
Ana vehbi yüzin göster
Ki nûrına nûrun göster
Bu mağzûrun tecellâdan
- 6 Kimini eyledüñ sen yâd
Kimi sana ider feryâd
Beni zâtınla kılduñ Şâd
Bu ManŐûrun tecellâdan
- 7 Kıamuyı ber-murâd iden
Kıamu mahzûnı Şâd iden
Heme Ünsî'yi yâd iden

Bu mecbûrun tecellâdan

DESTÛR-19

- 1 Bu şahn-ı gülşendir¹ göflüm
Biter anda² gonca güller
Ki murgîstân olur³ gönlüm
Öter şurîde bülbüller
- 2 Hezâr gül var bu gülşende⁴
Ki bi-bülbül dalında
Fiğan-ı nâle dilinde
Ötüp hoş `âlem eylerler
- 3 Kimi pinhân kimi peydâ
Çamûda sır gör hüveydâ
Gerek âkil ola şeydâ
Bile ne gül ne sünbüller
- 4 Eger dirsem ki ben anı
Ne bilürsin ki⁵ sen anı
Doğa nûrun nâgihân
Göresin kim bu ne hâller
- 5 `Aceb şurîde şeydâyım
`Aceb mestâne rüsvâyım
Beyân olmam bi-beyânım⁶
Beyân itmez beni diller
- 6 Doğa kalbinde nûr-ı gayb
Bu zulmet şek gider bî-reyb⁷
Ola zâhir kim⁸ gaybu`l-gayb
Bilesin sen ne bu kaaller

¹ Ü-7/b : gülşen

² Ü-7/b : Anda bitmiş

³ Ü-7/b : olup

⁴ S-6/b : gülbinde

⁵ S-6/b : yâ

⁶ S-6/b : bahâyım

⁷ Ü-7/b : Gider bî-şek bu zulmet bî-reyb

⁸ S-6/b : ki

- 7 Eğer lâhut bu¹ ceberût
Ki melekût dahi nâsut
Bu şuret-i kesret lâhut
Zâhir batın ne hoş yollar
- 8 Görür kesret firça nâzır
Görür vahdet cem'a nâzır
Belki² cem'ü'l-cem'a hâzır
Bu cem'ü fark bî-mâllar
- 9 Eger Ünsî şarfa irse
Anda nûr-ı zâtı görse³
Hemin istiğrağda dursa
Ekâbir dir şâh-ı kullar

8/a

DESTÛR-20

- 1 Olsun cilâ mir'at-ı dil cân göziyle cemâle bak
Derd bağında bula gör gel vuşlata er cemâle bâk
- 2 Derd ile ol tehi gezme bî-derd olup cânuñ üzme
Cem'a irgel firağ sezme eriş cânâ cemâle bak
- 3 Ğafletden geç var gözün aç ma'rifetden giyegör tâc
Rûzenlerüñ dilin hep aç şeş cihetden cemâle bak
- 4 İbrahim-veş âteşe düş gülzâr ola sana ol hoş
Bülbül gibi feryâd et dost bağında cemâle bak
- 5 Ğurbân ol dost yolında sen nefis elinden ol sen isen
Var İsmail gibi tâ sen cân vir cânâ cemâle bak
- 6 Zülümâtını nûra irgür derd-i kitâbdan dersi gör
Dost illerine vara gör anda ol hûb cemâle bak

¹ S-6/b : ki² S-6/b : Kimi³ Ü-8/a :Ki anda nûr-ı zât görse

- 7 Ünsiyâ dilde şevk ola cân hâberin cânuñ ala
Sırr-ı tahta sulţân gele divânda dur cemâle bak

DESTÛR-21

- 1 Gel mahveyle seni sende bulasın ol dostu sen de
İsteme kevn ü mekânda bulasın ol dostu sen de
- 2 Gice gündüz durma devrveş cândan ol cânana eriş
Didâr-ı yâr ile görüş bulasın ol dostu sen de
- 3 Gafletden bîdâr ol yürü ara pîri bul yürü
Yol ile dergâha yürü bulasın ol dostu sen de
- 4 Saña Hâk`dan meded ola şevkile derûnun dola
Gönlün istegini bula bulasın ol dostu sen de
- 5 Dâim `aşkile olursan sen `ahdine hoş durursan
Nefy ü isbât bulursan sen bulasın ol dostu sen de
- 6 Ola "illâ" saña ger "lâ" bilürsin "lâ"yı sen "illâ"
İşbu söze dimezseñ lâ bulasın ol dostu sen de
- 7 Gitse gönlünden reyb ü şek kalmaz imânı şekden şek
Sana sırdan gelmeye şek bulasın ol dostu sen de
- 8 Evvel âhır ki bir ola bâtın saña zâhir ola
Zâhir ü bâtın zâhir ola bulasın ol dostu sen de
- 9 Ünsî ger lâfi terk itseñ vaḥdet iline erişseñ
Birliğı kesretde bulsan bulasın ol dostu sen de

8/b

DESTÛR-22

- 1 Bir `âleme erdi cânım gönül dâim ḥayrân olur
Çok¹ ḥallere erdi cânım² gönül dâim ḥayrân olur

¹ Ü-8/b : Çün

² S-7/a : hâlim

- 2 Ben görelden dost yüzini işidelden hem sözünü
Süreliden yâr izini gönül dâim hayrân olur
- 3 Ol dergâha varalı dil hâlim benim özgedir bil
Ne ben varım ânda ne dil gönül dâim hayrân olur
- 4 Müstağraçam dâim ğarçta cem`ü`l-cem` dahi farkda
Sırrım buldu cem`ü farkda gönül dâim hayrân olur
- 5 Bir deryâya ğarçdır cânım ne cânım ğaldı ne tenim
Ne `ilmüm var ne `irfanum gönül dâim hayrân olur
- 6 Yolum bir pâyâna irmez menzilüm hiç kimse bilmez
Ehl-i dilüm diller bilmez gönül dâim hayrân olur
- 7 İhtiyârım gitdi elden hâlim diyemem bu dilden
Bu sır dilden dinü(r) dilden gönül dâim hayrân olur
- 8 Şol `ummâna ğavvâs oldum ânuñ girdâbına daldum
Nice dürr ü gevher buldum gönül dâim hayrân olur
- 9 Bir ğaribüm düştüm bunda hânumânım ğaldı anda
Bir sulţanlık buldum bunda gönül dâim hayrân olur
- 10 Hoş ebedi sulţân benem ben dostla her an benem
Hep cümleye bürhân benem gönül dâim hayrân olur
- 11 Dürrî-bî-hemta olmuşam her-demde yektâ olmuşam
Zâhirde ihfâ olmuşam gönül dâim hayrân olur
- 11 Dürr(ü) cevher dahi deryâdan heme dürr-i bî-hemtâ

Ünsî sırra¹ yokdur dü-tâ gönül dâim hayrân olur

DESTÛR-23

- 1 Müştâk isen didârına ulû'l-ebşâr olandan sor
'İlm-i ledün dersin oğu 'arif-i² esrâr olandan sor
- 2 Bir pâdişaha kul ol kim göstere doğru yol dosta³
Senden seni gel kıl halâs 'aşka süvâr olandan şor
- 3 'Alleme'l-esmâ remzini bilmek diler isen sen de
İsm-i âdem mazhar-ı zât zâta envâr olandan şor
- 4 Ulû'l-elbâb bilmez haber ondan haber şorma şaşkın
Evliyâ-yı dil-ârâyı dâim ârâ olandan şor
- 5 Senden lisân gâib olup kendün dahî gayb ol yürü
Ğaybü'l-ğaybda ğayb olmağı mahv-ı tebar olandan şor
- 6 Görür mi hiç gözsüz olan yârün cemâlin bî-hicâb
Didâr-ı yârı görmegi 'ayın-ı didâr olandan şor
- 9/a 7 Mûsa gibi 'ilm isteyü var mecma'u'l-bahreyne bil
Hıdırleyin o⁴ mazharı 'alîm-i yâr olandan şor
- 8 Kaatre iken 'ummân-ı bî-pâyân olam dirsene eger
Ol mecma'u'l-bahreyn sen şâhib-i esrâr olandan şor
- 9 Düşme ayaklar altına zerre gibi olma şaşkın
Şems-i haqîkatı gel sen şems-i envâr olandan şor
- 10 Çeşm-i cânı açasın sen vech-i cânânı göresin

¹ S-7/a : sırda

² S-7/a : sır-ı

³ Ü-8/b : yol göstere za'rı dosta

⁴ S-7/a : Mûsileyin sen

Vechiye-i şühûdunda¹ vech-i dildâr olandan şor

11 Hep maḥfîler olmuş `ayân yâ sen niçün göremedüñ
Dirsên görem sen yâruñı zât-ı fahhâr olandan şor

12 Gel sen Süleymânlar gibi ḥâkim ol kuş dilin anla
Gel² bu dili kâf-ı sırda `anḳâ-yı³ yâr olandan şor

13 Bilmez iken yâ sen seni yâ sen niçün serserîsin
Deryâyı vaḥdeti var sen ulû ebhâr olandan şor

14 Ey âşık-ı deryâ sıfât nefsüne aldanma şaḳın
Pür-hilesün nefis elinden emin-i yâr⁴ olandan şor

15 Ey derd-i mend her demde sen `ömri beyhüde geçirme
Var anı sen cân içinde ulu'l-esrâr olandan şor

16 Küntü kenzün hep serteser sırr-ı nihânı sensin sen
Andan fenâ künc-i maḥfî Ünsî dildâr olandan şor

DESTÛR-24

1 Baḥr u `ummândır vücudum dürr(ü) mercân andadır
Küntü kenzün ma`deniyem ḥubb-i Yezdân andadır

2 Nice `âşıklar bu Mansûr gibi oldu yeri dâr
Nice bin başlar kesildi hep aḳan ḳan andadır

3 Dost ile dost oldu bu hem lî-ma`allah nüktesi
Kimse mâni` olmayın ol vaḳt ü zamân⁵ andadır

4 Ğâh olur yâr ile hem-yâr kimse girmez araya
Ğâh olur bir vaḳt`ola⁶ ki cümle hicrân andadır

¹ S-7/a : şühûdunu

² Ü-9/a : Sen

³ S-7/b : yâr ile

⁴ S-7/b : emîn hem yâr

⁵ Ü-9/a : ân

⁶ S-7/b : vakt olur

- 5 Yire göge şığmayup "...fa'tlübûnî" diyen ol dağ
Cân içinde cân olan bu gizli cânân andadır
- 6 Çağlayup deryâ gibi ol mecma`u'l-bahreyn olan
Gevherüñ kânı hem oldur bahr(u) `ummân andadır
- 7 Nice bin bülbüllerüñ dildâr-ı ol gül kâniyem
Bir gülistândur ol gül ki her gülistân andadır
- 8 Ünsî sini gel unutma gezme şöyle bahr ü ber
Gör ne kândır kânın ey dil kevn ü mekân andadır

9/b

DESTÛR-25

- 1 Görene virân şehr-i dil kim kenz-i pinhân andadır
Görene ma`mûr işbu virân taht-ı sultân andadır
- 2 Heşt behişt ister isen gir bu gönül bağına
Seyr-i gülzâr eyle gör ki cümle hûrân andadır
- 3 Bir hadîkâdır bu dil kim sen temâşâ eyle gel
Bî-vesîle kimse varmaz men`-i rıdvân andadır
- 4 Kârbân-sarayıdır dil her gelen gelür konar
Durmadı göçdi konanlar kaçır-ı mihmân andadır
- 5 Dürlü dürlü dürr(ü) yâkût hem cevâhir ma`deni
Cümle ma`den kânı olan şol ulu kân andadır
- 6 Herkesin hâlini `arza var vesîle diñlenür
Hâlimi ben itmege `arż bana fermân andadır
- 7 Ger bana dirlerse hâlün yâ niçün `arż itmedün
Nice hâlim `arż idem ben `arż-ı dostan andadır
- 8 Ehl-i derdüñ derdi olmaz derdi dermân bildi çün
Düşdi bir derde bu cânım cümle merdân andadır
- 9 Yâ niçün başını toğ itmez bu meydâna giren

Yâ nice çalinsun ol tob ana çevgân andadır

- 10 Hâlüme mahrem bulunmaz şöyle kaldım ben garîb
Tâ ki bî-gâne olursam mahrem-i cân andadır
- 11 A`lâ esfel her ne kim var intişâr-ı ef`âl kamu
Bunlaruñ aslı o zâtdır buna bürhân andadır
- 12 Gel bu sırrı anlamazsan böyle gezme serseri
Şâhid istersen bu sırra sırr-ı Kur`ân andadır
- 13 Sır yolında sır için kişi niye virmez seri
Sır için ser virdi Ünsî gördi Yezdân andadır

DESTÛR-26

- 1 Uçmuşam yuvadan cevlân iderem
Ben yuvayı ğayri koyup giderem
Şâhbazım andan uçdum nâgehân
Bu fena bağına konmam giderem
- 2 Tâ ezelden aşk şarâbını içdim
Tâ âbdest alup nâmûsı geçdim
İrmişem beķâyâ fenâdan uçdum
Dostdan geldim yine dosta giderem
- 3 Bu mişeye şahım şikâre geldim
Şahrâ-yı beķada saydımı aldım
Dâğ ü bâğâ ne bülbül(ü) güle kaldım
Avım aldım girü döndüm giderem
- 4 Şâhinem şâhin elidir konağım
Açmışan eşküfem kırdım bu bağım
Cânım Anda o şâh kurmuş durağım
Bunda kalkup hiç eglenmem giderem
- 5 Gülzâr-ı lâhûtda gül özler dilüm
Bülbül-i zârım bilinmez bu dilüm
Bir garibim bunda sorulmaz hâlim

10/a

Bülbülem gülzârı anmam giderem

6 Gevher-i bî-hemtâyam bunda geldim
Kimse bilmez beni bî- kıymet oldum
Dostlarım egler beni yine kaldım
Bunda bir dem ben bilinmem giderem

7 Çün nişânım bî-nişân oldu dendi
Kendi âdın dost bugün bana şundı
Bu fenâdan Ünsî gâyet uşandı
Deşt-i ğamdan taht-ı şâha giderem

DESTÛR-27

1 Baħr-ı bî-çün mâlikiyem mülk-i kânım andadır
Mevc-i ħüb bunda bıraktı lâ-mekânım andadır

2 Taşuben şol taşkın `ummân düşde düşürdi beni
Dürr-i yektâ bî-hemtâyım ol dükkânım andadır

3 Çıkmışam andan şikâre özleyüp av gelmişem
Şâhbazım dâra düşdüm mürġistanım andadır

4 Çün bu pîre aşlımı ben şora geldim ben ğarîb
Cânı buldum dertli oldum ol Lokmânım andadır

5 Lâ ta' ayyün ikliminden bu ta' ayyün iline
Nâ-gehân düşdüm gedâyım ol divânım andadır

6 Bunda baġ-ı ħayret içre kayd-ı ıtlâk baña yok
Bülbülem hoş zâra geldim gülistânım andadır

7 Milk-i fakrın şâhiyem ben tanma `uryân oldıġum
Raht(u) bahtım tâc(u) tahtım ħânımânım andadır

8 Ben şu ma'den gevheriyem bu ğaribdir kân-ı ten
Ben ne cevherem ne kânem çün nişânım andadır

9 Ünsîya kân-ı üns-i fâhri bu Ünsîdir dediler

Bunda hemân bu nişânım özge nişânım andadır

DESTÛR-28

- 1 Münevver et gönül gözin göresin nûr mücellâdan
Muşaffâ et mir'at tozin tecellî gör mücellâdan
- 2 Vücudun zıll gibi ma'zul hümâveş sâye-endâz ol
Men' yokdur uçursa ol geçer 'arş-ı mu'allâdan
- 3 Gönül naẓarġâh-ı Hudâ iden cân-bâş ana fedâ
Hudâ olmaz begim cüda beri olmaz müberrâdan
- 4 Neyim ben ben diyem merdân yem-i hayretde sergerdân
Buları etdi cân cânân bular esmâ müsemmâdan
- 5 Degilsin Mecnûn ey Mecnûn nedendir bil sana cünûn
O mahbûba gel ol Mecnûn haber al var o Leylâdan
- 6 Habersizler kendüsinden haberdâr ol yürü senden
Cüdâ Mecnûn Leylâsından habîr ol gel şu Mevlâ'dan
- 7 Tehi gezme ey bî-tehi ara bul var bir âgehi
İde âgâh sen âgehi iş anla bu mu'ammâdan
- 8 Kıyâs itme dili ânsız şaġın şanma anı sensiz
Bu anlanmaz tercemânsız gözün aç olma 'amâdan
- 9 Şunun gözi ola bî-dâr görür lâ-büd o göz didâr
Olur Manşûr gibi ber-dâr "ene'l-ġak" dir bu ma'nâdan
- 10 Gehî ġurbet gehî ġurbet gehî fûrġat gehi vuşlat
Nice disün bu bir 'izzet bulan 'izzet e'izzâdan
- 11 Neden Mecnûn dir o Leylâ nedir Mevlâ nedir Leylâ
Sana Hâdi imiş Mevlâ haber vir sırr-ı garrâdan

- 12 O zü'l-kuvvet o zü'l-`izzet ne sırdır dedi "mâ-rameyt"¹
Bu `izzet gerek zillet bilinmege bu esrâdan
- 13 H̄ayâl Ünsî hayâl olmaz hayâli h̄âl-i hayâl olmaz
H̄ayâl-i evfâ muhâl olmaz geçemez ol mâ-verâdan

DESTÛR-29

- 1 Çâk ü çâk idem yaşam `aşk elinden âh(ü) vâh
Ol beni Mecnûn kılar `aşk elinden âh(ü) vâh
- 2 Rûsvâ kırup dem-be-dem dermân bu `aşka nidem
Ben meger koyam gidem `aşk elinden âh(ü) vâh
- 3 Derde düşürür beni inlerem dün ü günü
İşidir `âlem onı `aşk elinden âh(ü) vâh
- 4 Gice gündüz inledür efgânımı dinledür
Halka beni tanladur aşk elinden âh(ü) vâh
- 5 Ferhâd gibi âh idem yâ ben neyleyem nidem
Bir dâğa çıkam gidem `aşk elinden âh(ü) vâh
- 6 Yağdı beni kül gibi gözüm yaşı seyl gibi
Oldu selim gül gibi `aşk elinden âh(ü) vâh
- 7 Külümü virde yele yel de şavurdu seyle
Bahre erdim yil ile `aşk elinden âh(ü) vâh
- 8 Gör gönlüme gele gül zârım dinleye bülbül
Dir baña gül gibi sol `aşk elinden âh(ü) vâh
- 9 Pervâne-veş yanarım kan Ağlayup dönerim
Ben bilmem nedür çârem `aşk elinden âh(ü) vâh

11/a

¹Kurân-ı Kerim - 8/17 : فَلَمَّ تَقَاتَلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَاتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلَيُبَلِّغَنَّ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ مِنهُ بَلَاءً حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

10 Dörde erdi  n yolum kimse bilmez ne h l m
Bilmezem sağım  olum  aŐk elinden  h( ) v h

11  AŐk ile gör ne etdim hep benligi terk eyledim
 h( ) v hla  ns etdim  aŐk elinden  h( ) v h

12 Yandı vücudum yandı mey-i  aŐk i p  andı
 nsi  aŐkdan uşandı  aŐk elinden  h( ) v h

DEST R-30

1  AŐk beni  h vatanımdan ayırdı  h iderem  aŐk elinden  h( ) v h
Ben  umm n d rriyem  aŐk taşra açdı  aŐk elinden  h( ) v h

2 Dürr-i b -hemt  iken bu  aŐk beni bilmez iken kimse mutlak beni
Şimdi verdi eline bir hoş  h idem  aŐk elinden  h( ) v h

3 Ben bir Őehb z idim cevl n iderken Őahr y  l h tda seyr na iderken
Dama tutdı ben

4 L -mek n milkinde ben sult n idim hayran idim
Şimdi  ulum  aŐka Anda mihm n idim

5 İirdi  aŐk Őar bın  ana  ana b -mek n iken mek na
Budur

6 Olalıdan o Ő h-ı şaşkın ben kulu gösterdi bana ol tutduğı yolu
Ugrar oldu Şimdi Őarpa  aŐk yolu

7  AŐk-ı leyle dilerem  nsi yol varam dertli yüregime hem merhem olam
Beni derde düşürdi yok  rem  aŐk elinden  h( ) v h

DEST R-31

1 Ben Őehb zam Ő h elinden umuŐam
P yımın k ndesin geçer giderem
L h tdaki k ndem  n  idem oldu
Bugün bu fen dan g er giderem

- 2 Nice yıllar dâim eylerem pervâz
Ben humâyım şânemüñ olam ben ol bâz
Bî-hemtâdır hümâ olmaz hümâ bâz
Murg-i semâyım ben uçar giderem
- 3 Kaldırup hicâbı gözümü açdı
Avım el'ân beni şaydımâ şaldı
Böyle düşdi yolum bu ile geldi
Avım aldım dosta kaçar giderem
- 4 Lâ-mekânda ider iken şayerân
Bî-şayd iken ider idim seyerân
Dâma düşdüm oldum hâlîme hayrân
Şaydımı kırmışam gezer giderem
- 5 'Ummândan çıkmışam dürr-i şehsuvâr
Şavvâs dañi bilmez anda neler var
Dürr i deryâ bilür bilmez katre var
Bî -bahâ gevherem şaçar giderem
- 6 'Ayn-i şarrâf-ı kör cevheri almaz
A'mâ gibi gayri görenler bilmez
Her çobân kuş dilin anlayu bilmez
'Ankâ bilür dilüm uçar giderem
- 7 Bu yüzi kör görür şaşma gözi var
Gözlü de görmez şaşma gözi var
Bu râza irmege zâr gerekdir zâr
Çü mahrem yok sırrı açar giderem
- 8 Şaşrem 'ummân gibi hep durmaz coşar
Bâd-ı 'aşk kaynadır mevc başdan aşar
Sâhil-i bahra ne cevherler düşer
Bu bahrı nûş idüp iker giderem
- 9 Ezel 'ummân idim şimdi göl oldum
Göl iken taşuben taşkın seyl oldum
Çağlayuben Ünsî 'ummânı buldum

Ol benem ben hâlâ uçar giderem

DESTÛR-32

- 12/a
- 1 'Aşk bu benim yüreğimi dağladır
El-aman bu 'aşk elinden el-amân
Mecnûn gibi zârî zârî ağladır
El-aman bu 'aşk elinden el-amân
 - 2 Ferhâd gibi dağa çıksam ger barân
'Asker-i 'aşk başa düşe ide kan
Eyler beni 'aşkuñ yolında kurbân
El-amân 'aşk elinden el-amân
 - 3 Her kim 'aşkile her ân hem-râh olur
Kul iken ol gide gide şâh olur
Ben o yârem ol benim yolum urur
El-aman bu 'aşk elinden el-amân
 - 4 'Aşk ile ol göge çıkup şems ola
Zerrece ger bâr-ı 'aşka yâr ola
Katreñi komaz bu 'aşk deryâ ola
El-amân bu 'aşk elinden el-amân
 - 5 'Aşk elinden semender-sa yanaram
Ağlayup kan şem'veş kan yudaram
Bu beni yaçar yıkar ben dönerem
El-amân bu 'aşk elinden el-amân
 - 6 Müstemendim 'aşk ile bilmem mestim
Şâh elinden şikâyet kime idem
'Irz(u) nâmusı atup şöyle gidem
El-amân bu aşk elinden el-amân
 - 7 Katreñi ummân gibi ol çağladır
Sâhile çıksam yolumı bağladır
Korkum oldur beni bir gün ağladır
El-amân bu 'aşk elinden el-amân

8 Bî-çâreyem çâre bilmem çe sâzım
Gör ezelden hümâyiken şimdi bâzım
‘Aşkın defterine bilmem ne yazım
El-amân bu ‘aşk elinden el-amân

9 Bir çâresiz derde düşdüm ne çâre
Yâreye çâre yâr gerektir şara
‘Aşk olmazsa Ünsî yârene çâre
El-amân bu ‘aşk elinden el-amân

DESTÛR-33

- 12/b
- 1 Hû hüviyet noktasıdır hem ma`den-i esrâr Hû
Nokta Hû'dan görüldi bunca varlık var Hû
- 2 Hû hüviyyet ‘âlemidir cümle âlem anda nihân
A`lâsı Hû süflâsı Hû her ne var dildâr-ı Hû
- 3 Hûdur lâhût Hûdur nâsût hem melekût hem ceberût
Her ne kim var cümle mevcûd ene`l-Hağdır dâr-ı Hû
- 4 Hû Evveldir Hû Âhirdir Hû Zâhirdir Hû Bâtındır
On sekiz bin âlemi gör cümle bil envâr-ı Hû
- 5 “Kâbe kavseyn” ile “ev ednâ” sır remzi Hû`dur
Bir haberdir bu hüviyyetden bize ahbâr-ı Hû
- 6 Hû bir dildârdır ey dildâr ister ‘âşıklar anı
Çağrışurlar Hû Hû deyü devr ider havvâr-ı Hû
- 7 Hûdan bir sır duyam dersen Manşûr gibi “ene`l-Hağ” de
Ünsî dîdâr görem dersen ber-dâr ol gör dîdâr-ı Hû

DESTÛR-34

- 1 Levh-i dilden mâsivâyı gider doğa esrâr-ı Hû
Mîr`ât-ı dilden gubârı gider doğa esrâr-ı Hû
- 2 İtse tulû ol şems-i zât açılır cümle kâinat

Eyler tecellî nûr-ı zât anla doğa esrâr-ı Hû

- 3 Nazargâh-ı Hudâdır cân cümle'âlem buna hayrân
Sırr-ı serir-i şâh hemân olur doğa esrâr-ı Hû
- 4 Leylâ-yı dil cilve ider âşık-ları Mecnûn ider
Sahrâ-yı vahdeti eğer görse doğa esrâr-ı Hû
- 5 Didârını gösterir cân gözlerinden dökülse kan
Her kâttremde benim ummân görem doğa esrâr-ı Hû
- 6 Pinhân olur zühûrriyât eyler zühûr ol hafıyyât
Çok "li-meni'l-mülk"den âyât olur doğa esrâr-ı Hû
- 7 Gör ne emr-i'acîbdir bu hep yir ü gök doludur Hû
Hû vücudun vâri kamu gel gör doğa esrâr-ı Hû
- 8 Ünsî kodi şugrâ kübrâ zâtuñdur bil sana kübrâ
Tahkik-i neticedir kübrâ belden doğdı esrâr-ı Hû

DESTÛR-35

- 1 Geldi bu gönlüm milkine
Kõndı cümle sultân-ı 'aşk
Milkimi kendi milkine
Kattı cümle sultân-ı 'aşk
- 2 Gerçi zâhirde şey'im yok
Lîk bâtında yoğum yok
Varlığım yok çoğıyla çok
Etdi cümle sultân-ı 'aşk
- 3 Ben beni bilsem ğam mı erdi
Bana çok 'aşk semmi
Bir yâredir yok merhemi
Açdı cümle sultân-ı 'aşk
- 4 Çünkü benden beni aldı
Kendüsünde fâni kıldı

Sürdi beni kendi kaldı
Doldı cümle sultân-ı 'aşk

5 Derdim çokdur ğâyet benim
Yanar benim duymaz cânım
Öldürseler akmaz kanım
Aldı cümle sultân-ı 'aşk

6 Şanki pür-virâneyem ben
Bende bir genç var yoğum ben
Gitdi aradan sen ü ben
Sürdi cümle sultân-ı 'aşk

7 Yoklukda genç Ünsî buldu
Bahr-ı vâhdet pîri oldu
Bulduğu cevheri aldı
Geldi cümle sultân-ı 'aşk

DESTÛR-36

1 Ne derd çeker Benî Âdem
Bu ülfet-i maḥabbetden
'Aceb kanlar yudar her-dem
Bu ülfet-i maḥabbetden

2 Bu derde düşmeyen bilmez
O Hâk'dan hiç haber almaz
Yanuben küllî kül olmaz
Bu ülfet-i maḥabbetden

3 Ne bilür bu zevki nâşî
Biri iki görmek işi
Anın değil gamlı başı
Bu ülfet-i maḥabbetden

4 Ne belâ çekdiler bunda
Baş virdiler hem yolında
Gülmediler önde şonda
Bu ülfet-i maḥabbetden

- 5 Yâr olsa derd dermân olmaz
‘Aceb derdli derdsiz olmaz
Hemân ağlar yüzi gülmez
Bu ülfet-i maḥabbetden
- 6 O şâhlar şâhı İbrahim
O sultândır ḥaḳ güvâhım
Anın gibi dinmez âhım
Bu ülfet-i maḥabbetden
- 7 Gönül olmaz dertden ḥâlî
Erişür Mevlâ’ya yolu
Olur sultân kulun kulu
Bu ülfet-i maḥabbetden
- 8 Gör Ünsî bumiḥnet
Uslûbdur hep ḥaḳîḳat
Ne çekdi ehl-i tarîḳat
Bu ülfet-i maḥabbetden

DESTÛR-37

- 1 Bir devasız derde düşdüm
Her-dem nice âh itmeyem
Bu derde yok devâ bir dem
Her-dem nice âh itmeyem
- 2 Aradım kuh-i Şahrâyı
Derde bulmadım devâyı
Ben bıraktım hep hevâyı
Her-dem nice âh itmeyem
- 3 Hiç âhıma niḥâyet yok
Âh budur dime ḡayet yok
Derd-i ‘aşḳa bir ‘âdet yok
Her-dem nice âh itmeyem
- 4 Her bir derde dermân ola

Bu derdine dermân ne ola
 Vuşlat meğer dermân ola
 Her-dem nice âh itmeyem

- 5 Hiç bu derdin şerhi olmaz
 Hiç tabibler bir emm kılmaz
 Bu derde kıyl ü kaal olmaz
 Her-dem nice âh itmeyem

13/b

- 6 Derdden ben olmadım hâlî
 Hâldir bu derd şanma kalî
 Terk eyledim kıl ü kaali
 Her-dem nice âh itmeyem

- 7 Her kim işbu derdi bulmaz
 Ânın derdine emm olmaz
 Bu derdile olan olmaz
 Her-dem nice âh itmeyem

- 8 Derdim ‘ayân oldu ‘ayân
 Bu derde hiç olmaz beyân
 Yokdur hilâf gerçek beyân
 Her-dem nice âh itmeyem

- 9 Ünsî itdi hâlini kaal
 Derdim derdi dilimde kaal
 Ünsî dilde buldu melâl
 Her-dem nice âh itmeyem

DESTÛR-38

- 1 Derd beni benden alubdur
 Âh neyleyem vâh neyleyem
 Bikrim gül-veş soldırupdur
 Âh neyleyem vâh neyleyem

- 2 Derdimi götürdüm dile
 Âh eylerem ben derd ile
 ‘Aşqda üstâdım bülbüle

Âh neyleyem vâh neyleyem

- 3 'Aşk âteşi düşdi cânâ
Oldum kebâb yana yana
Cânım fedâ kıldım cânâ
Âh neyleyem vâh neyleyem
- 4 Gözüm düş oldu bir yüze
Ol görünmez her bir göze
Bu yüzüze gelmez söze
Âh neyleyem vâh neyleyem
- 5 Ferhâd oldum dağ deldim
Seyretmege yol eylerem
Gâh ağlaram gâh gülerem
Âh neyleyem vâh neyleyem
- 6 Oldu Mecnûn-veş yerim dağ
Ağlar bana sayr u sağ
Leylâleyin dağ bana bağ
Âh neyleyem vâh neyleyem
- 7 Bülbül olup zârî itdim
Bî-'aql olup gâhi yetdim
Şöyle ben bir güle bitdim
Âh neyleyem vâh neyleyem
- 8 Nâr-ı 'aşk varlığım yağdı
Şehr-i vücûdumı yığdı
Ancağ âdem vâra açdı
Âh neyleyem vâh neyleyem
- 9 'Aşk-ı 'Azrâ'ya Vâmık'ım
'Âşkın yolında şâdıķım
Hem ma'sûķum hem 'âşıkım
Âh neyleyem vâh neyleyem
- 10 Benliğim dost aldı benden
Ben geçmişem ben ü senden

Görinen ol oldu benden
Âh neyleyem vâh neyleyem

11 Dimem bu remzi ben saña
Sen inanmayınca baña
Aşlın bilen kalur tana
Âh neyleyem vâh neyleyem

12 Yeter Ünsî derd döğünmez
Derdsiz derd sözi dinmez
İdersin yemin inanmaz
Âh neyleyem vâh neyleyem

DESTÛR-39

1 Düşeli derdine cândan
Bulmadım derdime dermân
Yolında bâşile cândan
Geçmişem eylerem qurbân

14/a

2 Ey dil senden benlik gide
Saña düşmenlik kim ide
Dost elinden dosta yide
Qalasıñ dîdâra hayrân

3 Dosta fedâ kııl sen seni
Bilmeyesin kim sen seni
Bulunca cânında anı
‘Aşqdan ciger ola püryân

4 Dut bu söze gönül kulak
Mekrinden ol nefsin ırak
Qulluq ile olmasın aq
Olasın sultâna sultân

5 Gitme sen gel uzâğa
Tutulmıyasın tuzağa
Hiç bakma var sol ü sağa
Göresin dîdâr-ı cânân

- 6 Ünsî olma sağın ğâfil
 Bu sırrı sen hoş anla bil
 Her işde istikamet kı
 Bulasın dahi Sübhân

DESTÛR-40

- 1 Gider ey dil tûl-ı emel
 Geçe gör gel mevâni'den
 Yeter inşâf bula gelgil
 Geçe gör gel mevâni'den
- 2 Nice bildün yorulmadın
 Bulandın çok durulmadın
 Fenâ bulup var olmadın
 Geçe gör gel mevâni'den
- 3 Neden düşdün bu ğaflete
 Yüzün dut bâri 'uzlete
 Eresin ulu devlete
 Geçe gör gel mevâni'den
- 4 Yeter ğâfil olup kaldın
 Bu bağr-ı ğaflete daldın
 Gözün aç yolda sen kaldın
 Geçe gör gel mevâni'den
- 5 Geçüp nice günün tehi
 Bulamadın bir âgehi
 Kati kaldın hemân tehi
 Geçe gör gel mevâni'den
- 6 'Aceb niye sen aldandın
 Bu yolda böyle dūr kaldın
 Ne vardın ne hâl buldın
 Geçe gör gel mevâni'den
- 7 Bu yolda nice kâmiller

Nâm u 'âra kâlmadılar
Bular maqşûda erdiler
Geçe gör gel mevâni'den

8 Gel ey kendözini bilmez
Bilen kendin karâr kılmaz
Gice yatup gündüz yemez
Geçe gör gel mevâni'den

9 Geçersin ibtilâdan sen
Görürsin ibtidârın sen
Olursun incilâdan sen
Geçe gör gel mevâni'den

10 Gel e bu ğafleti sen ko
Gelür sana nidâ-yı Hû
Bu hâli bulagör yâhu
Geçe gör gel mevâni'den

11 Gel ey Ünsî sözi terk it
Eyüler menziline git
Kamu hicâbları ref` it
Geçe gör gel mevâni'den

DESTÛR-41

1 Nâr-ı 'aşka yanar 'âşık
Pervânedür pervânedür
Şem`-i cemâline âşık
Pervânedür pervânedür

14/b

2 Yandırdı çün ol nâr-ı 'aşk
Cûş eyledi 'ummân-ı 'aşk
Taşra atdı emvâc-ı 'aşk
Dürdânedür dürdânedür

3 'Âlem-i aslı özledi
Ol dost izini izledi
Buldu barışu gizledi
Virânedür virânedür

4 'Âlem duydu çü feryâdın
Kimse bilmez hiç murâdın
Kim insana dağdı âdın
Merdânedür merdânedür

5 Kim açdı vaḥdet bâlini
Uçdı benlik cibâlini
Gözler ol dost ḥayâlini
Divânedür divânedür

6 Aldı anın yâr benligiñ
Yâr verdi hep var benligiñ
Buldu bu dildâr benligin
Şükrânedür şükrânedür

7 Gözinden mahvoldı kesret
Tâ görüندی rûy-ı vaḥdet
Ünsî buldu bağ-ı vuşlat
Bir dânedür bir dânedür

DESTÛR-42

- 1 Ey derdime kendi derdin dermân iden benim cânım
Ey tenime viren vârin cânım içinde mihmânım
- 2 Baḫın gelüp bu derdime diyen bana sini ğam yeme
Bu derdüne hiç derdime diyen kendüsi sulṭânım
- 3 Aḫıtdırın gözümde kan kan deryâsına taldırın
Sînem üzre yâre uran yârem merhemi Loḫmânım
- 4 Kılmaz oldu gönlüm qarâr hem sivâdan itdi firâr
Durmaz dâim seni arar dil bâğında lâ-mekânım
- 5 'Aşḫ âteşi beni yaḫar gözümde kanlu yaş döker
Dil derdinden ne derd çeker göre Yusûf-ı Ken'anım
- 6 Bülbül gibi efğândayım ne seyrine seyrândayım

Sana karşı divândeyim sır tahtında Süleymânım

- 7 H̄asret odı düşdi câna ben yanaram çü pervâne
Ben kalmazam bâş u câna senin 'aşkıında cânânım
- 8 Mısr-ı vücud zindân oldu cânım sen cânânı buldu
Vârım sana fedâ oldu beni kendi kılan cânım
- 9 Cânım çü sen câna erdi senin cemâlini gördi
H̄ayrân olup hemân durdu her-dem karşunda sultânım
- 10 Tenden ayır sen cânımı alsın hep h̄anumânımı
Ayır dimem sen cânımı cânım enîsim her ânım
- 11 Kıl Ünsî'ye lütf u 'atâ gerçi çok etmişem hatâ
Sen kıl hatâsına 'atâ kıl senindir a ğufrânım

DESTÛR-43

15/a

- 1 Ey bu virân gönlümi bin cevriye ma'mûr iden
Gâhi nice lütufla tezyin idüp pür-nûr iden
- 2 'Avn-ı nuşret çün senin bu işde yok kıl medhali
Kimin yakup vücûdın h̄arman-âsâ mûr iden
- 3 Zât-ı pâkûn ister 'uşşâkı sîneler çâk eyleyüp
Ânlara kılop tecellî didârına Tur iden
- 4 Câh-ı varlığa düşüp sırrında maḥcûb olanı
'Aşk ipiyle dâr idüp anı ki çü Manşûr iden
- 5 Nice şâhlar milkine ol şâh 'aşkuñ kondırup
Târumâr u tâc u tahtuñ cümleden menfûr iden
- 6 Ünsî dâm-ı ünse düşdi kıl meded ebed kıla
Maḥzûn iken vâriye kıl yoklukda mesrûr iden

DESTÛR-44

- 1 Kõ gitsün kõ neler çekdim heme kevn ü mekân içre

- Ağa ağa gözümde yaş olup tufân cihân içre
- 2 Urıram başuma taşlar gözümde akıdır yaşlar
Olupdur kanlu yaşımdan dürr-i mercân dükkân içre
- 3 Bu kandan oldu bu tufân ben oldum **A**nda keştibân
Vücudum zevrağın şaldım şu Nuh gibi tufân içre
- 4 Bu ‘ummânın hudûdı yok sorulmaz kan olursa ğark
Ki sahiline ermedim düşelden baħr-ı kan içre
- 5 Bu “küntü kenz” deminden ben gelüp bunda bilinmedim
Eküp aşılm hazîn dârim bulam aşılm fiğân içre
- 6 Baña dürlü yâre urdı yüregim şerha şerhadır
Derûnum doludur kandan özi pinhân bu cân içre
- 7 Hâkiqat sırrı söylerem bu ma’na baħrına daldım
Bulup bir cevher-i ğarrâ nihândan ol bu kan içre
- 8 Bu cevherler nihân olur leziz bâldan daħi cânâ
Bulunmaz değme yirde ol bulup Ünsî vicdân içre

DESTÛR-45

- 1 Dil ü cân gözlerim açdım sarây-ı câvidan içre
Görür oldum yüzün yârûn nihân kendi zaman içre
- 2 Cemâlin gördüğüm cânuñ eger zâhid yüzün görse
Virürken cennet içün cân gire bakmaz cinân içre
- 3 Ânın aşkı ile bunda yanar pervâne-veş dâim
Yârın anı atarlarsa yanmaz nârı nirân içre
- 4 Benim kârım fiğandır hep
Olursa ger ‘ayân râzım döne başım devrân içre
- 5 Firâk odı beni yakdı duħânım çıkdı göklere
Kârârim yok yer ü gökde yerim bu gülnihân içre

- 6 İnilerim h̄azîn h̄azîn yâr u aġyârı terk idüp
Nidem ben seyr-i gŭlzârı od olmuşam duh̄ân içre
- 7 Deġilem bŭlbŭl-i baġ kim fiġân idem gŭl için ben
Şu bir gŭl(ün) bŭlbŭliyem kim bulunmaz bostân içre
- 8 Bu gŭli görmedi bŭlbŭl koġusın koġmadı kimse
Cihân bâġında bir gŭldür o şolmaz her h̄azân içre
- 9 Beyân etmedi bu remzi o kâmiller lisân ile
Nice desün anı kim gözledi Allâh Kur'an içre
- 10 Bu bir sırr-ı ġamîzdür ki budur haġ bir sözün dirsem
Beni Manşûr gibi ber-dâr ideler bu meydân içre
- 11 Bu sır `ummân-ı bî-pâyân saña kaġısını diyem
Muġaşşıl gizlü bu sırdır Ünsî sırr-ı Sübhân içre

DESTÛR-46

- 1 “‘Alleme'l-esmâ”yâ mazhar âdem isen gel berü
Andan evvelki ‘amâya a’lem isen gel berü
- 2 Çünkü andan zâhir oldu görinen eşyâ kamu
İşbu remze vâkıf olmuş maġrem isen gel berü
- 3 Zerre-i şems ü katre-i deryâ topdoludur zâtla
Gördün ise ‘ayın-ı `aşqdan Hurrem isen gel berü
- 4 Seyr-i nâsûtudan geçŭben sidreden seyr ederek
Baġ-ı lâhûta erişmiş ekrem isen gel berü
- 5 Baġr-ı vaġdet seyri seni cânı ġayrân eyleyüp
Kesret-i emvâca bakmaz âdem isen gel berü
- 6 İşbu seyrin evveline âġırî mâni’degŭl
Zâhir ü bâtında kâmil âdem isen gel berü

- 7 Baħr-ı bî-sâhile cânâ irişüben ‘aşk ile
Kendin atmış baħra ğavvâş-ı a’zam isen gel berü
- 8 Dürr-i bî-hemtâ bulup deryânın dibinde sen
Şarrâf-ı bî-misil oluben a’lem isen gelberü
- 9 “Kabe kavseyn” i geçüp esrâr-ı “ev-ednâ” bulup
Cem’ ü farkı cem’ idüp sen ol dem isen gel berü
- 10 Vaħdetüñ deryâsınuñ pâyânı yoħdur âşıka
Sen girüp girdâb-ı ‘aşka muħkem isen gel berü
- 11 “Men ‘arefe nefsehû” dur işbu işin evveli
Ünsî nefsüñ tanıyubeñ efhem isen gel berü

16/a

DESTÛR-47

- 1 Sen baña ben dimezdim ben haħka ki sen ben olmasan
Nice dirdim ben saña ben ben dedigim sen olmasan
- 2 Varlığım sensiz olaydı bir dem senden ayrı benem
Varlık içre yoħ olurdu dost varlığım sen olmasan
- 3 Çünkü bildim ben sen oldum hem sende ben cümle varım
Ne bilürdüm ben kim olam cümle ben sen olmasan
- 4 Gitdi benden hep benligim nem var benim cümle senin
Hep vücudum maħv olurdı cânımda cân sen olmasan
- 5 Tâ ki sen ben olmaz isen ben kim olam yâ kim sen
Yâ bana kim sen dir idi bende nihân sen olmasan
- 6 Olmaz idim dünyâda ben bir ân sensiz olaydım ben
Bâki hayât bulmazdım ben bende bâki sen olmasan
- 7 Sen ben oldum ey ben olan bî-mani’dir dilimde ben
Yoħ olurdu arada ben bende eğer sen olmasan
- 8 Ünsiyâ faħr ü fenâda ol(up) yürü sen dâima

Dost der bana ben sen olam faqr ü fenâ sen olmasan

DESTÛR-48

- 1 Niceler külhân derde gör nice pinhân müdâm
Kimisi hayyın kaldı şöyle loğma almadı be-kâm
- 2 Bu yolun vâsılı var kim menzile erdi bular
Görene şorupdur der ki râh nice kes etmedi kâm
- 3 Bî-murâdlık yolu üzre herkes yiler bula murâd
Kim bî-murâd buldu murâd murâdın kavmin kâm
- 4 Yâ neyleyem kaçde gidem 'aşk elinden her zaman
Yağdı beni mest eyledi bilmem leyâl-eyyâm
- 5 Ben bu derde şöyle düşdüm aşlâ rahat yok baña
Gayet 'acebe kalmışam 'âşık olan keyfe yenâm
- 6 Fûl ki vücuduna binüp deryâ-yı vahdete giden
Şöyle garğ oldu keştisi taşra atmaz mevc-i eyyâm
- 7 Âbid eger zâhid eger ârif eger kâmil eger
Cümlesi bu derdi ister tâlibdir hâss u 'âm
- 8 Derdim beni her ân yaçar virmez emân cânım püryân
Ünsiyâ derdim artduğça bulmadım bir dil-ârâm

16/b

DESTÛR-49

- 1 Ey derde dermân isteyen bu derd saña dermân yeter
Bu da'vaya bürhân diyen sen düş derde bürhân yeter
- 2 Derd bahrında bir kaçreye qarış düşerse qar yeter
Ben deyüp girme araya bahra eriş 'ummân yeter
- 3 Çalış senden gitsün gümân bulsun haқиkât-ı cânâ cân
Şaқın durma hâlî bir ân saña cennet-i cân yeter

- 4 Sen bırak bağ-ı rıdvânı isteme sen gider anı
Bulasın cânında cânı ver bin cânın bir cân yeter
- 5 Aldanup niye kalasın iste ol dostı bulâsın
Yârin 'aşkıyla dolasın ol dostı gör seyrân yeter
- 6 Şağın çıkma var yoluñdan zikrûñ terk itme dilinden
Çalışmak gelür elüñden gayrıyı ço Sübhân yeter
- 7 Gel düşe gör sen bu derde düşüp kala kuru yerde
Düş sen yürü 'aşk-ı derde Ünsî derdüñ her ân yeter

DESTÛR-50

- 1 Açıldı dükkân-ı kesret
Girüben seyr iden gelsün
Çuruldı bâzâr-ı vañdet
Cân virüp cân alan gelsün
- 2 Bu şehre yol bula kişi
Anın seyrân olur işi
Ağar dinmez gözi yaşı
Çan içüp çan yudan gelsün
- 3 Neler şatup neler aldum
Ne yitirdüm neler buldum
Gülistân-veş çoğar oldum
O gülleri çoğan gelsün
- 4 'Aceb bâzâra oldum düş
Heme çarşu dükkân hoş
Bu 'aşk bâzârı etdi cüş
Alup cevher şatan gelsün
- 5 'Aceb gevher-i bî-hemtâ
Bana olmaz cihân-ı 'uqbâ
Bilür mi kıyemin hâşâ
Lâf-ı şarrâf cilin gelsün

- 6 Bunı hiç görmedi şarrâf
Demin gördüm ider ol lâf
Oluben müşteri şâf şâf
Dükkanımda duran gelsün
- 7 Ben aldım ben bu cevheri
Sen ol 'aşkile müşteri
Ki bin cânâ bir cevheri
Ucuz bâzâr iden gelsün
- 8 Geçenler bâş u cânından
Yuyan el yüzi kanından
Haber alsun o cânından
Haber viren şoran gelsün
- 9 Bu derd ü 'aşka düşenler
Heme zevke erişenler
Bu deryâya karışanlar
Alan cevâhirden gelsün
- 10 Ben itmezem kuru lâfi
Sen eyle hak inşâfi
Bulup Ünsî bu evşâfi
Înâuben duyan gelsün

17/a

DESTÛR-51

- 1 Âh neyleyem kime şoram
Yâ ben seni vârim Allâh
Yâ ne bilsün bilmez seni
Cân bezminde yârim Allâh
- 2 Mağv-ı mağzım benim vârim
Yoğ oldu hep cümle vârim
Vâra virdim küllî vârim
Senden ğayri vârim Allâh
- 3 Derdin senin virdim oldu
Gözlerim kan ile doldı

Yarama derdim emm oldu
Yârin senin yârim Allâh

4 Varmayaydı işim başa
Ururdum başımı taşta
Erişmişem sen yoldaşa
Kıldın yağma vârim Allâh

5 Ben mey-i vaḥdeti içdim
Kesretin bezmini geçdim
Serinden bir dükkân açdım
Alum şatun kârım Allâh

6 Yârdır Ünsî hicrin ile
Dopdoludur derdün ile
Ne zevk buldu vaşlın ile
Kendi vâruñ vârim Allâh

DESTÛR-52

- 1 Derdüne kim düşen ‘âşık neyer ol yâ gayri
Derdden özge var mı dermân neyer ol yâ gayri
- 2 ‘Ârif ü ma’rûf besdür dû-cihânı neylesün
Âşıkın maqsûdı ma’sûk neyer ol yâ gayri
- 3 Bülbülün arzusu güldür baĝ-ı bostân istemez
Bülbüle derd vech-i güldür neyer ol yâ gayri
- 4 Şol kişi kim derd-i ḥaḳ zâtında yokdur ço anı
“Ke’l-en’âm belhüm eḳal”¹ neyer ol yâ gayri
- 5 Derd-i Ḥaḳḳ’a düşmeye kim misl-i ḥayvân oldu ol
Düşdi Ünsî derd-i yâre neyer ol yâ gayri

¹Kurân-ı Kerim - 9/179: وَتَقَدَّرْنَا لَهُمْ جَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْحَرِّ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُنُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا
وَتَهُمْ أَذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْإِطْعَامِ بَلَّ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِقُونَ

DESTÛR-53

- 1 Mâlik olmaz kimse dürre baħr-ı ummân olmadın
Mevc-i deryâdan ħalâs yok çü keştibân olmadın
- 2 Baħr-ı sırra vâsıl olmaz kimseler gavvâş gibi
Terk idüp varlık libâsın yolda ‘uryân olmadın
- 3 Düşse bir kes derd-i baħra ğarķ ola girdâbına
Dürr-i cevher çıkaramaz cânı ķurbân olmadın
- 4 Sâhiline uğrasa yolu birinin nâgehan
Fülk-i zâtı ğarķ olur hep bâd ü bârân olmadın
- 5 Dertli olan derdi söyler cümle dilden her zamân
Dertli nice dertlüyem dir kendi Loķmân olmadın
- 17/b 6 Dert için bu derd-i baħra düşdi Ünsî çün şayda
Dalûben dürler çıkarır kendüsi kân olmadın

DESTÛR-54

- 1 Nâr-ı ‘aşķa yandı âşık nâr-ı nirân olmadın
Oldu cigeri kebâb ħoş nâra püryân olmadın
- 2 Tâ ezelden ‘aşķ odı düşdi bu âşık cânına
Tâ ebed söğünmez ol ten ħâk-i virân olmadın
- 3 Düş olaldan gözi anın dost cemâline ‘ayân
Oldu Mecnûn her-dem anın eşķ-i bârân olmadın
- 4 Tâ ebed âşıklar ölmez ‘aşķdır çün ezeli
‘Aşķ şarâbın içdi anda âb-ı ħayvân olmadın
- 5 Bilmezem Mecnûn kimdir Leylâyı ben gördüm dimem
Ben yoĝiken ol var idi ķarabaĝrım ķan olmadın
- 6 Ey dil-i âşık varlığını almadın seyl ü fenâ

'Aşk anı bir bahra atar âb-ı 'ummân olmadın

- 7 Söyledür nâr-ı maḥabbet Ünsî çün tâ ebed
Ma'sûk ile ma'sûk idi ins ile cân olmadın

DESTÛR-55

- 1 Bûlbûl gibi bu gülleri vaḥdet gülzârından kôkam
Her-dem benem derd● dikenî çâk çâk eyledi yaḳam
- 2 Bûy-i gülden mest oluram dâima her şâm (u) seher
Bundan ona bana olmaz hiç şöyle bir 'âlî-maḳâm
- 3 İşbu bâğın bûlbûli çok illâ ben bîçâreyem
Derdnâk-i bûlbûlem baña derd ğayrı yokdur merâm
- 4 Herkesin maḳşudı vuşlat baña vuşlat-ı hicrân hemân
Kâr-ı bûlbûl zâr-ı güldür baña dost derdi müdâm
- 5 Bu derdi âşîklar añlar kô anı derdsiz durur
Hiç dilimde kômaz benem bâd-ı 'aşk-ı ğamdan ğumâm
- 6 Gel berü ey derde vâkıf hasbiḫâl söyleşelim
Ben bu yolda ne derd çekdim nefsim baña olunca râm
- 7 Bu maḥabbet meydânında niceler çok kôşdılar
Kıpdı kimi toḫ-ı vaḥdet dost olup etdiler bayrâm
- 8 Derdler olur bu 'âlemde dermânı var encâmı var
Derdimin dermânı olmaz yok ana bir ḫadd-i encâm
- 9 İşbu derd bir derd durur kim bunda hiç yok ihtiyâr
Ne bilür şu kim bu derdi şöyle kalmış çig ve hâm
- 18/a 10 Kimin derdullâhı vardır âşîkların cânânesi
Âşıka âh olur güvâh esb-i 'aşkı dutmaz lihâm
- 11 Derdi datmaz lezzet almaz şöyle gezenler serserî
Kim bu derdden lezzet aldı dest-i sâkıden içdi câm

- 12 Hâk cemâli Kâ'besini görüben kılmagı tavâf
Benligimden şoyunuben gidem dost benligin ihrâm
- 13 Şol kim bu yola girdi ol hârı muğaylan kesmedi
Nefsi Lebbeyk çağırmadı dost benligi ana harâm
- 14 Gel bu sözden hişşemend ol meydân-ı sa'y içre derviş
Ünsî söze 'amel gerek yoħsa söz çok temme'l-kelâm

DESTÛR-56

- 1 Ey bu gönlüm mülkini taht eyleyüp seyrân iden
Ger dilerse bir nefesde yıķuben virân iden
- 2 Şol Cemâl ka'besine tâlib olan kıllaruñ
Sidre-i kılbini 'arşdan vâsi bir meydân iden
- 3 Bu mürâya bu haķâyık sırrına vâķıf idüp
Nicesin dâim şuhûd-ı zâtına hayrân iden
- 4 Ol caķım nefsinüñ dibine düşmiş nicesi
Luķfile anı çıkarup cân içinde cân iden
- 5 'Aşķ ile 'âşıkıaruñ yağma kıluben varlıķın
Meftûn-ı Mecnûn iken hoş anı bir sulţan iden
- 6 Bir ğarîb kıulın düşürmiş derde durmaz derd diler
Derdin ana dermân idüp derdlere dermân iden
- 7 Ünsî' nüñ her sâ'at 'ömri geçmede sâ'at gibi
Ana tevfiķüñ refiķ it herkese ihsân iden

DESTÛR-57¹

- 1 Her neye kılsam nazâr ol sırr-ı Sübhân görünür
Zerreye itsem nigâh ben şems-i rahşân görünür
- 2 Mübtelâ olalı gönlüm dostumun didârına
Kalmaz oldu hiç karârım çünkü her ân görünür

¹ Destûr-57'de 8 ve 9. beyitler Ü nüshasında yoktur.

- 3 Düşdi bir sevdâya gönlüm mest-i hayrân oldu ol
Gönlümün virânesinde bana 'ayân görünür
- 4 Olalı meyl-i maḥabbet dost ile arada hoş
Ḳande kim bakşam gözüme vech-i cânân görünür
- 5 Dosta gönlüm düşeliden anlayamaz bâğ u râğ
Çünkü her gülzârda güller rûy-i¹ ḥandân görünür
- 18/b
- 6 Berk-i bârânım heme hem ḳatreyem ger maḥvola
Nâzır olsan ḳatrem içre baḥr-ı 'ummân görünür
- 7 Düş olanı gözlerem yârün ḥayâl-i rûyına
Varlığum aldı benüm yâr benden ol cân² görünür
- 8 Her bâr anda ḳatreye hem ḳarışam ger maḥv olub
Bir ḳatreyem anda nice baḥr ü umman görünür
- 9 Ârif farḳa nâzır olan rûy-ı kesret görse de
İ'tibâr-ı cemdir kim sivâyı virân görünür
- 10 Kesretüñ niḳâbın açdı görindi vaḥdet yüzi
Cümlesi hep maḥva vardı bir yüz her ân görünür
- 11 Yirde gökde her ne kim var 'ulvî süflî cümleten
Her birinde ferd ü ferdâ yüzbin cihân görünür
- 12 Ol vücud-ı görinen muḥlaḳ-ı vücudı muḥlaḳın
Muḥlaḳ mir'ata bakšan vech-i Yezdân görünür
- 13 Gitdi benden ism (ü) resmüm yâre ḳaldı bir adım
Her esmâya müsemâyım göze³ insan görünür
- 14 Varlığın var sora görseñ⁴ Ünsî varun yoğa vir

¹ S-8/a : vech-i

² Ü-18/b : heman

³ Ü-18/b : göre

⁴ S-8/a : kim sen

Sen ol yokluğ ile her ân gör ne sultân görünür

DESTÛR-58

- 1 Her kim düşe nâr-ı 'aşka
Ebed püryân olur bir gün
Özin şem'i nâr-ı 'aşka
Uran sûzân olur bir gün
- 2 Gider dilden bu ğubârı
Mücellâ kalb görür yâri
Çomaz yâr anda ağyârı
Geçer 'uryân olur bir gün
- 3 Bir 'âşık ger çosa lâfi
Ânuñ gönli olur şâfi
Olursa teşne bir şûfi
Baħre dalan ölür bir gün
- 4 Nice âbid ü zâhidler
Kılur Hâkķ'a ibâdetler
Olur ma'rûf ol ârifler
Ulu sultân olur bir gün
- 5 Sivâyı Ünsî terk ide
Murâdı ğayriyi nide
O dost illerine gide
Murâd alan olur bir gün

DESTÛR-59

- 1 İlâhî dilerem senden
Serüm saña fedâ olsun
Al kabul kıl beni benden
Vârum saña fedâ olsun
- 2 Neylerem ben beni sensiz
İstemezem teni cânsız
Çomazdan ön beni bensiz

Hicrüm saña fedâ olsun

- 3 Yokluk beni harâb ide
Serâb-ı 'aşk-ı şarâb ide
Yolında hem türâb ide
Zârum saña fedâ olsun
- 4 Dür olsun zulmet ü firkat
Karîn olsun nûr-ı vuşlat
Ne vuşlat kâla ne firkat
Sırrum saña fedâ olsun
- 5 İdüp cem'ü'l-cem' Ünsî
Bu cem'ü'l-cem'a dürr-i ünsî
Bu ğaybü'l-ğaybda ğayb-ı Ünsî
Ünsüm saña fedâ olsun

19/a

DESTÛR-60

- 1 'Âşık olmayınca 'uryân
'Âşık olmaz 'âşık olmaz
Yüreği dolmayınca kan
'Âşık olmaz 'âşık olmaz
- 2 Bir cân virân olmaz ise
Yanup püryân olmaz ise
Bir sultânı bulmaz ise
Âşık olmaz âşık olmaz
- 3 Zârî zârî ağlamaya
Bağrına taş bağlamaya
Mecnûn gibi bağlanmaya
Âşık olmaz âşık olmaz
- 4 Kan olmaya bu gözleri
Olmaya 'irfân sözleri
Şararmaya gül yüzleri
Âşık olmaz âşık olmaz

- 5 Dost derdi derûnın yakmaz
Ol âdın delüye dakmaz
Varlığı dârını yakmaz
Âşık olmaz âşık olmaz
- 6 Aldan âşık sözine
Ermeye ma'sûk râzına
Müş tâk olmaz dost yüzine
Âşık olmaz âşık olmaz
- 7 Bir demde bin zâr itmeyen
Cân ile bâzâr itmeyen
Halkı hep¹ bî-zâr itmeyen
Âşık olmaz âşık olmaz
- 8 Ferhâd gibi² 'aşkuñ kulu
Olan bulur dosta yolu
Her-dem olan 'aqlın kulu
Âşık olmaz âşık olmaz
- 9 Kim urmaya dağ üzre bağ
Hasta gönlü olmaya sağ
Ünsî olmaz her kim ferâğ
Âşık olmaz âşık olmaz

DESTÛR-61

- 1 Ey gönül var sivâyı ço
Gel berü Hû diyelim Hû
Zikrûn olsun her hâlde bu
Gel berü Hû diyelim Hû
- 2 Nevm-i ğafletden geçelüm
Bî-dâr olup göz açalum
Gel kıanlı yaşlar saçalum
Gel berü Hû diyelim Hû

¹ S-22/a : Bu halkı

² S-22/a : Ferhadleyin

3 Dilersen derdine dermân
Ola her müşkülün âsân
Maḥv ola arada hicrân
Gel berü Hû diyelim Hû

4 Mir'ât-ı dil pâşımı sil
Ola pâk ola reng-i dil
İste kendi kendini bil
Gel berü Hû diyelim Hû

5 İrişe dîdâra yolun rûşen
Ola çeşm-i dilün
Dilersen aḥsen-i hâlün
Gel berü Hû diyelim Hû

6 "Semme vechûllah"¹ dile
Zikr-i Ḥaḳḳ'ı sen al ele
Ḥaḳḳ'ı bulan buldu böyle
Gel berü Hû diyelim Hû

7 Ünsî fenâ dimeği ço
Her ne var Ḥaḳḳ'ladır bu
İsmi Hûdur müsemmâ Hû
Gel berü Hû diyelim Hû

DESTÛR-62

19/b

- 1 Ey gönül gel² nice dek iş bu âğ u çaralar
Çaralar şugli demâ-dem levh-i gönül çaralar
- 2 Bir gönül kim anda 'aşkuñ yok nişânı zerrece
Ol gönül muḍğa degildür şanki seng-i hâreler
- 3 Yâre yâr ol şaḳla cânda yârün 'aşkı yâresin
Yâr-ı erḥam sana merhem her ân urup şaralar

¹ Kurân-ı Kerîm - 2/115 وَلَيْلِهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولُوا فَثَمَّ وَجْهَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

² S-8/a : geç

- 4 Kim dilerse bu kıurânuñ ĥasretinden geçmegi
Bu kıarâdan geçmiŝe gelsünler anda çâreler¹
- 5 Levĥ-i dili² bu kederden pâk idüp kıurtarmaĝa
Dertlü olandan³ dileyüp isteyeler çâreler
- 6 Kâmil olan eyleye boş işbu ĝamdan ĝönlünü
Kıalbinüñ her köŝesine doldıra dost yâreler
- 7 Sinen üzre ŝerĥa ŝerĥa yâreleri aça ĝör
Nice yüzbin ŝabîb olsa⁴ merhemden âvâreler
- 8 Kıalb-i ĝülzârında Ünsî dost ĝülleri açılır
Bülbül-âsâ zârım benim ĝülün baĝrın pareler⁵

DESTÛR-63

- 1 Âdem isen Benî âdem var bula her-dem Âdem
Sırr-ı demi anla bu dem âdem neden oldu Âdem
- 2 Âdem ebu benî Âdem olmuşdur cümleye ma'lûm
Lâkin oldu o ma'nada ol Muĥammed oĝlu Âdem
- 3 "Küntü kenzen" âleminde ebü'l-ervâĥ oldu Aĥmed
şuret-i yüzünde ol veli âdem oĝlu oldu Âdem
- 4 İrmek isteyen bu sırra var çalış kim doğa tıflın
Senden doğup ümmüñ olabilesin sen seni âdem
- 5 Tıfl-ı sırrı ĝörem dirsens bir pîre var ola ol er
Sırr-ı emânet ĥâmil ol bilesin sen sırr-ı Âdem
- 6 Dirsens erem er degilsin olmadın teslim ere
Ünsî âdem olur âdem andan doğa ümm-i Âdem

¹ S-8/a : çâre vâreler

² S-8/a : Levĥ-i dilden

³ Ü-19/b : olandır

⁴ S-8/a : olana

⁵ S-8/a : Bülbül âsâ ĝirye zârım ĝülün baĝrın paralar

DESTÛR-64

- 1 “Alleme’l-esmâ” remzini bildi bilen remz-i Âdem
Âdemün ‘ilmin bilenler anladılar dem-i Âdem
- 2 Oldu mazhar cümle eşyâ vech-i Hâkık’ı gör ‘ârifâ
Mazhar-ı tâm olan insan kendüyi ol etdi Âdem
- 3 Kaldın neden böyle gâfil geç bu âğ u qaradan
Âdem isen Âdem’i bil hem-emini dem-i Âdem
- 20/a 4 Sen seni bilsen Âdemâ bilürdün sen Âdem demin
Kendi özin bildi bilen ahladı ol sırr-ı Âdem
- 5 Mağv oluben hep bu kesret hem görünse rûy-i vaḥdet
Ünsî ol dem bildi Âdem sırrı nedür ‘ilm-i Âdem

DESTÛR-65

- 1 Hoş yaḳalı gönlümi ey dost benim bu nâr-ı âşk
Hep yıḳar hep bu vücûdum dârımı neccâr-ı ‘âşk
- 2 Kime i’lâm ideyüm ḫâl-i dilüm ey yâr ki ben
Yâr ḳomaz gözümü açup bulmağa bir yâr-ı ‘âşk
- 3 Degme bir nâ-ehle ben dimem disem bu razımı
Ebkem-âsâ dilimi tutan benüm dildâr-ı ‘âşk
- 4 ‘Aşkımün ḡammı baña benden ‘acebdir buldu yol
Dost gelüp dil mülkine hoş ḳondı bu serdâr-ı ‘âşk
- 5 Sözlere baḳup ḳalanlar ‘aşḳa eremez ḳamu
Kim varırsa şehri ‘aşḳa ol bilür bâzâr-ı ‘âşk
- 6 ‘Aşk elinden dem-be-dem Ünsî yanar her rûz (u) şeb
Çünki ânuñ aldı varlığını bu gaddâr-ı ‘âşk

DESTÛR-66

- 1 Gel ey deryâ-yı vaḥdetde düşüben ḡarḳ olan insan

Şu mâhiler gibi her ân nefes alup kalan insan

- 2 Çıkaruben bâşun bak gör hele var mı çıkacak
Bu gavnâş gibi dalmazsın ki bî-haber dalan insan
- 3 Nice haber virürsin sen seni saña sorarlarsa
Yâ sen kimsin haberün yok âdem lafin çalan insan
- 4 Ki mâhiyem deyüp düşdün bu deryâ-yı sırr-ı isme
Bu deryâdan haber bilmez yalancı ey yalan insan
- 5 Habersiz mâhi deryâdan o sensin bî-haber kalduñ
Yürü gavnâşa şorkim neyem di ey yalan insan
- 6 Seni sen çünkü bilmezsin bâri al bir haber senden
Nedür dür yâ nesin yâ sen baırda dürr bulan insan
- 7 Bu gafletle bu ummânuñ düşüp girdâbına kalduñ
Haber al geçmedin ömrün çiçek gibi şolan insan
- 8 Bu deryâ-yı amîkuñ çok güherleri senüñ gibi
Olan maqbûl-ı şâh oldu bu şâh ile dolan insan
- 9 Haber ister isen benden kanad aç var yürü senden
Hevâ-yı vahdetinde sen yüce cevlân kılân insan
- 10 Hele teşne kılmıydın bileydüñ yolunu baırın
Verâ idin fenâ idin ö`zin taşra şalan insan
- 11 Kamu kendüñi bilmek çün gelüp hep insle cinni
Bugün kendüyi bilendir yârın kendin bulan insan
- 12 Özüñ doğru yoluñ doğru neden sana bu egrilik
Bu istikâmete me`murken yoldan yalan insan
- 13 Halâs ol bâri nefsüñden gözün açup hele bir kez
Bu zindân içre kalmışsın ki anda çok eylân insan
- 14 Çün olmuşdur aduñ insan sen aşl(u) fer'ini anla

Zebân sorabilmedin hazalân olan insan

- 15 İşit deryâ reisinden nidâ-yı “alleme’l-esmâ”
Bu Ünsî’nün kelâmından duyup haber alan insan

DESTÛR-67

- 1 Derd-i ‘aşkuñ kurbânıyam
Dermânı yâ ben neylerem
Milk-i ‘aşkuñ sulîânıyam
Zindânı yâ ben neylerem
- 2 Oldu ma’mur-ı Hâkdan vücûd
Dosta gönül etdi sücûd
Dostdan vücûd buldu vücûd
Virânı yâ ben neylerem
- 3 Yandı kül oldu hep vârum
Bir yerde yoğ hiç qarârüm
Vâra erdi cümle vârum
Hicrânı yâ ben neylerem
- 4 Gitdi aradan sen ü ben
Bir cân hemân qaldı bir ten
Didüm sana çünki ben ben
Bu cânı yâ ben neylerem
- 5 Ol ân gide senlik benden
Cânım meger gide tenden
Geçmem saña dedigümden
Yalanı yâ ben neylerem
- 6 Ben neylerem sensiz beni
Yâ niderem cânsız teni
Ayırmazam benden seni
Mihmânı yâ ben neylerem
- 7 Lâhût eger hem melekût
Hep olsa doğdolu yâkut

Bana görünmez çü nâsût
Ünsî anı ben neylerem

DESTÛR-68

- 1 Bu nâm(u) ârı o ey dil
Geçe gör gel hevâlardan
Ki nefsiñ mekrini sen bil
Geçe gör gel hevâlardan
- 2 Bilen nefsiñ bilür Allâh
Bu söz hilâf degil Bi'llâh
Bilen nefsiñi ehlullâh
Geçe gör gel hevâlardan
- 3 Elestde sen belî dersin
Yâ 'ahdüñi niçün şırsın
o 'ahdini bütün dursun
Geçe gör gel hevâlardan
- 4 Gider teşvişi gönülden
Çıarma fırsatı elden
ul ol aşa can u dilden
Geçe gör gel hevâlardan
- 5 Biri iki görür şâşı
İki görmek heme işi
Özin bilmez kıtur nâşi
Geçe gör gel hevâlardan
- 6 Gözünden perdeyi aldır
Hakkıñ dergâhına yüz ur
Yürü hâlile didâr gör
Geçe gör gel hevâlardan
- 7 Gide çünkü gönül çirki
Ola 'ayın-ı îmân şirki

Şaşkın imân dime şirki
Geçe gör gel hevâlardan

- 8 Gel ey Ünsî söz uzatma
Bu varlıkda var gözetme
Şaşkın vâruñ yoğa şatma
Geçe gör gel hevâlardan

DESTÛR-69

- 1 Zâtuña düşeli fikrüm
Her-dem virdüm seni zikrüm
Ėayrı efkârı terk itdüm
Derd-i fikrüm seni zikrüm

- 2 Geldi gönle yer dutdı
Buldıkların taşra atdı
‘Âkıl iken deli itdi
Her-dem beni seni zikrüm

- 3 Ol geçirdi nâm u ârdan
Daği nice arzûlardan
Ol çıkardı beni Ėârdan
Düşmüş ana seni zikrüm

- 4 Benden giderdi sen ü ben
Bende komadı cân ü ten
Cümle birlikde bir vaţan
Buldırdı ol seni zikrüm

- 5 Benligüm ‘aşķ yağma kıldı
Senlik benlik hep bir oldu
Ünsî zâkir mezkûr oldu
Mezkûr zâkir seni zikrüm

DESTÛR-70

- 1 Şular kim şaneme tapdı
Şanem puthâne bilmezler

- Niceler¹ dünyâya tapdı
Olar 'uqbâ ne bilmezler
- 2 Gezerler nevm-i ğafletde
Şafâları bu miñnetde
İzzetleri hep zilletde
Mestler meyhâne bilmezler²
- 3 Geçer 'ömri geçer gurbet
Geçer fırsat kalır firkat
Ne firkat bildi ne vuşlat
Nedür canâne bilmezler
- 4 Geçenler dünyâ-yı dündan
Ayırdılar düni dünden
Ne gelürse gelür Andan
Olar bigâne bilmezler
- 5 Ünsî şol kim³ 'amâ yürür
O maşşûddan cüdâ olur
Heme bî-hûş nâdân kalur
Deli divâne bilmezler

DESTÛR-71

- 1 Bir onulmaz derde düşdi onmâdıķ başum benüm
Gice-gündüz ben ağlaram dinmez oldu yâşum benüm
- 2 Ne hâldeyim ne yoldayım ne ildeyim bilemedüm
Mübtelâyım ben bu derde yoķdur bir haldâşım benüm
- 21/b
- 3 Şahrâ-yı lâhûta erdim anda 'uryân gidiyorum
Hem aglarım hem yürürüm yoķdur ayakdâşım benüm
- 4 Meryem gibi bir anâdan doğdum ben bî-vâlidim ben
İsileyin Rûh-ı Kudsüm yoķdur qarındâşım benüm

¹ S-8/a : Nice

² Ü-21/a : Bu 'izzetleri zilletde bu mesti meyhâne bilmezler

³ Ü-21/a : Şu kim Ünsî

- 5 Hızır gibi “allemenî rabbî” tâ ben diyeliden
Ünsî hâcem ol dost durur olmaz sebkat işüm benüm

DESTÛR-72

- 1 Luṭf u ḳahrı bilürem budur kardâşum benüm
Halkdan eğer ḳahrı gele yokdurür şavaşum benüm
- 2 Zâtına ol mazhar etdi çünki bunca ‘âlemi
Vech-i Âdem mazhar-ı tam yazdı nakḳâşum benüm
- 3 Âlem-i kesrete geldim bî-‘aded yoldâş ile
Vaḥdet iline erişdim ḳaldı yoldâşum benüm
- 4 Baḫr-ı ummândır bu gönlüm ana ğavvaş olmışam
Deryâ-yı ḳan içre gördüm yüregim bâşum benüm
- 5 Ben bu devlete erince Ünsî ḳanlar yutmuşam
Gör ne derdler çekmişem yokdurur sırdâşum benüm

DESTÛR-73

- 1 Şanma bizi zâhida ‘aşḳ ile rüsvâ bizüz
Ehl olan bilirler ‘aḳl ile yektâ bizüz
- 2 Derdimiz artdıḳça yârun derd-i ‘aşḳından heme
Baḫş-ı cân olan hemin âhile hem-sevdâ bizüz
- 3 Deryâ-yı ‘aşḳ dürrlerin ğavvâş olanlar hoş bilür
Lâf urânlar ne bilür deryâ-yı kübrâ bizüz
- 4 Zevḳ dilersin sen bu dertden mübtelâ ol göresin
Zevḳ-i yar ile müdami Ḳâf ile ‘Anḳâ bizüz
- 5 Ünsiya gel derdi görsen görme ‘aḳlın yüzini
‘Aşḳ ile¹ serhoş olalı bir ulu şeydâ bizüz

¹ S-22/b : Mey-i ‘aşḳla

DESTÛR-74

- 22/a
- 1 Yuvâmdan uçalı eyler cevelân
Bu fenâ bağında bunda neyelerem
Lâ-mekân bâğını eylerem seyrân
Seyrim a'lâ iken Anda neyelerem
 - 2 Dost beni âşiyânımdan uçurdu
‘Âlem-i lâhûtdan bunda göçürdi
Çâr-ı unsur benden pâyıma urdu
Kırdım kaydı uçdum bunda neyelerem
 - 3 Cânım ister cânân ilin her zamân
Bütün yolum urur emân el-emân
‘Aklım beni rahat kırmaz hiçbir ân
Ben cânânsuz dil ü cânndan neyelerem
 - 4 Bülbülleyin efgândayım rûz(u)şeb
Cân hâkîkat gülünü eyler taleb
Erişirse sem’-i cânna bir hîtâb
Pervâz urup uçam şunda neyelerem
 - 5 Benden benliği almış o sultân
Ânsız karar kılmaz cânım hiçbir ân
Cümle hâkîkı ister hep cinn(ü) insan
Terk idem varlığum tenden neyelerem
 - 6 Evvel âhır cümle bunda gizledim
Kesret yollarında vahdet izledim
Ben nâsûtdan o lâhûtı özledim
Cümleden geçmişem Anda neyelerem
 - 7 Bir cânadır görinen her-dem her zamân
Şûretde ikidir yok bire gümân
O cânadır hep cân u ten ü sende cân
Bir yârdır hep gayrisinde neyelerem

- 8 Hiç ğayın yok hep 'ayındır ğayını yok
Bî-ğayındır bî-'aded 'ayın ğayını yok
'Ayni görür 'aynı olan ğayın yok
Ğayın 'ayındır ben ğayında neyelerem
- 9 Hiç gayın yok hep cümle 'ayındır
'Ayn görür 'aynı olan 'ayındır
'Ayn görüp dime 'ayna 'ayındır
Kim 'ayın ayındır gayında neyelerem
- 10 'Ayn cem' gayın firağdır ehline
Gayını 'ayın bildi giden yoluna
İrdi 'ayna iren vahdet iline
İrmeyeni görüp anda neyelerem
- 11 Yâr-ı 'aşk ile gamı 'aynı sor
Cân göğünde şems-i 'ayın doğa gör
'Ayn ğayının nesi ğayın-ı 'aynı gör
A'mâ olan 'aynı bunda neyelerem

22/b

DESTÛR-75

- 1 Onmadık bâşım belâya uğrayalı 'aşk ile
Olmaya bir dem belâsız 'ahd ola 'aşk ile
- 2 Dâima 'aşkdan anı ister ânın ile ola
Dâima derdlü durur bir kimse ola 'aşk ile
- 3 Şâh-ı 'aşka kulluk idüp kulluğında kul ola
Kul güvâ olup yürürken sultân ola 'aşk ile
- 4 Yâne yâne kül ola tâ külhan-ı 'aşkda müdâm
Gide gide bağ-ı vahdetde gül ola 'aşk ile
- 5 Hem bu bağda bülbül olup ide efgân ola gül
Vâşıl-ı ma'sûk oluben memnûn ola 'aşk ile
- 6 Şem'-i 'aşka yânuben hoş vâri vere cümleten
Nâr-ı firağdan kurtulup ol vâşıl ola 'aşk ile

- 7 Ünsî 'aşka yandır özün özge varlık kalmasun
 Kande bakşan dost görine dostı bula 'aşk ile

DESTÛR-76

- 1 Ey gönül bir ğama kân ol¹ ğamda cân gizlidir
 Gel ğûbâr ol râh-ı Hâkda anda tâbân² gizlidir
- 2 Yol olup düşen³ ayaklar altına sen var müdâm
 Bu yolun her zerresinde kevn ü mekân gizlidir
- 3 Kalma gel var nâm(u) ârda⁴ bu fenâ yolında sen
 Gör bu yoğluk genci içre nice virân gizlidir
- 4 Genc-i pinhân ister isen eyle virân varlığın
 Genc içinde nice bin kez kenz-i pinhân gizlidir
- 5 Böyle bu şahrâda neden zâğ olup sen kalasın
 Gülşene var bülbül ol sen gül-i handân gizlidir
- 6 Gel bu nefsûn itine sen kulluk idüp yürüme
 Hizmet et var beyt-i kalbe anda sultân gizlidir
- 7 Pek şağın çeşm-i hağâretle bakınma kimseye
 Zirâ her seng ü hârâda la'l(ü) mercân gizlidir
- 8 Ünsî gel⁵ sen ârifâne kıl nazar her kaṭreye
 Kaṭreyem ben kaṭre sende baḥr-ı 'ummân gizlidir

DESTÛR-77

- 1 Ey gönül bir derde düş ol anda Loğmân gizlidir
 Gör bu derdüñ zerresinde şems-i raḥşân gizlidir

23/a

¹ S-8/b : şol

² S-8/b : ol şâhân

³ S-8/b : düş

⁴ S-8/b : âra

⁵ S-8/b : Gel ey Ünsî

- 2 Kıl nazar sen çeşm-i 'ibretle merâyâ yüzine
İşbu mir'ât âleminde mâh-ı tâbân gizlidir
- 3 Kaatre-i nâçize qarış ey gönül sen her zaman
Kaatre-nüñ herbir cüzinde bî-ğad 'ummân gizlidir
- 4 Pür-nûr iken kimseye sen dime bî-nûr hem haķır
İste İskender-veş anda âb-ı hayvân gizlidir
- 5 Hırķa-pûşun herbirine¹ dime şaķın sen gedâ
Kaľb-i virânında ânın genc-i sultân gizlidir
- 6 Çeşm-i Haķķ-bîn ile baķşan girsen anuñ gönline²
Görürdün her köşesinde 'arş-ı Yezdân gizlidir
- 7 Ger dilese dile gelse bir kez ol dervîş-i fakır
Anın her bir sözi içre râz-ı Raħmân gizlidir
- 8 Dide-i kaľb açıklar baķa anın yüzine
Göre mir'ât-ı vechinde vech-i cânân gizlidir
- 9 On sekiz bin 'âlem olur yerde gökde herne var
Herbir âlem zerresinde sırr-ı Raħmân gizlidir
- 10 Dinle sen deryâ olubdur her sözinde nüktesin
Söyler ol derdi dilinden lîk dermân gizlidir
- 11 Cevher-i ferdâ ister isen gir bu baħra maħv olup
Bir şadefte dürr-i yeķtâ şad-hezârân gizlidir
- 12 Gör bu Ünsî derde düşmüş derdli söyler derd sözün
Söyler amma her sözünde sırr-ı Sübhân gizlidir

DESTÛR-78³

¹ S-8/b : her biriyle

² S-8/b : gönli milkine

³ Destûr-77'de 7,8 ve 10. Beyitler Ü nüshasında yoktur.

- 1 Gâfil olma ey gönül kim sende seyrân gizlidir
Sırrile seyreyle sırruñ sırda Sübhân gizlidir
- 2 Âdeme nefh itdi rûhın didi “ḥayyi nefahü”
Bu sırta bürhân çok ammâ mağz-ı Qur’ân gizlidir¹
- 3 Gör bu Mansûr o meydan-ı “ene’l-Ḥaḳda” bâşını
Oynadı² top gibi anla ḥâl-i irfân gizlidir
- 4 “Naḥnu aḳrebu”³ sana geldi bu delildir³ anla hoş
Cânın içre içerüden içre cânan gizlidir
- 5 Bunda⁴ yüzbin bâşın olsa etme bu yolda diriğ
Bir sır içün bin ser keser tiğ-i berrân gizlidir
- 6 “İnnâ ‘arâznâ”⁵ deyüben dost emânet ‘arż ider
Anla ol cümle lisânda nice bürhân gizlidir
- 7 Var şâh-ı ‘âlem olma ḥırka-pûş ol ḥâl dile
Zîrâ ol ḥırka altında sırr-ı Yezdân gizlidir⁶
- 8 Milk-i ser-şâhin dilersen ḥırka-pûşa kıl nazar
Ünsî’lik ḥırkası içre bil ki cânân gizlidir⁷

DESTÛR-79⁸

- 1 Ey gönül sultânı bil cânuñda mihmân gizlidir
Ol cânı sen taşra şanma cânda ol cân gizlidir

¹ Ü-24/a : Sırta bürhân çokdur ammâ mağz-ı Qur’ân gizlidir

² Ü-24/a : Uyandı

³ Kur’ân-ı Kerim - 50/16 : وَتَقْدُ حَقَّقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعَّمْ مَاتُوسُوسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

³ S-9/a : budur geldi

⁴ S-9/a : Anla

⁵ Kur’ân-ı Kerim - 33/72 :

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ
إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

⁶ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁷ S-9/a : Ünsî’nin ḥırkası içre anda cânân gizlidir

⁸ DESTÛR-79’da 1 ve 2.beytin dışındaki beyitler (nüshanın 23/b ve 24/a -46 ve 47 nolu varaklar- sayfaları olmadığı için) Ü nüshasında yoktur.

- 2 Dürr-i yektâyı dilersin gel bu cevher-furûşe
Baħr-ı sırr-ı ‘aşka dal kim anda ummân gizlidir
- 24/b 3 Düşegör deryâ-yı derde o bu varlık kisvesin
a‘r-ı deryâ içre dal gör irfân gizlidir
- 4 Gel şarâb-ı ‘aşkı nûş it nâm ‘âra bakma sen
İş bu mestlikde nice yüzbin zevk-i yârân gizlidir
- 5 Yürü a‘mâveş bu yolda şağa şola bakma hiç
Zirâ her menzil başında nice seyrân gizlidir
- 6 Mağrûr olma mâl ü mülke taalluğdan geç bir gün
Mâlik ol bir milke anda milk-i cânân gizlidir
- 7 Ger şâh olsan bu cihanda İbrâhim ü Edhem gibi
aht-ı ma‘mûra aldanma anda vîrân gizlidir
- 8 Attar ol dükkân-ı zâtta Mantıu‘t-ayr anla
or görme bir mûrı anda bil Süleymân gizlidir
- 9 Bu vücûdun milkini feth eyle İskender gibi
Girüben bul zulmet içre âb-ı hayvan gizlidir
- 10 Ger “sevvâdül vecche fi‘d-dareyn” sen çün Cüneyd
Musâveş iste bir Hızır ilm-i burhân gizlidir
- 11 Bulunca kendüne mürşid kurbân ol bin bâş ile
Bu yolu sen hâlî şanma bunda düzdân gizlidir
- 12 aal ü kıyl alma Ünsî varlığı cümle bırak
Yoqlugun vîrânesinde genc-i sultân gizlidir

DESTÛR-80¹

- 1 Yine sevdâ-yı zülfüne gönlüm hayrân olan dost
.....bir altından hoş nümâyân olan dost
- 2 Bu mezâhirde yine hoş kendü yüzün gösterüb
Ancileyin zâhir iken yine nihân olan dost
- 3 Defter-i nâşût içre ilmi bir nokta iken
Zât bunca ilm içre baħr-ı ummân olan dost
- 4 Mâverâ-yı ins ü cinnin aqlının mâverâsı
Bu ilmin virdi insân sırr-ı insan olan dost
- 5
.....
- 6
.....
- 7 Hâsta idüb derd içinde nice aşıklarını
Ki şifâ virmek için kendü Lokmân olan dost
- 8 Zât-ı varlığından cümle varlığın gizleyüb
Bî-tebeddül bî-teğayyür kevnde bir şân olan dost
- 9 Derdin diler bu derdli gönlüm rûz u şeb durmayub
Dermansız bu derdler özi özge derman olan dost
- 10 Milk-i zâtında kulların gizli sultân eyleyüb
Kullarına kulluk idüb kendi sultân olan dost
- 11 Zâhir ü hem bâtın olan bu alem cilvegâhında²
Kudsiyândan gizlenüp³ hem nâsa⁴ ‘ayân olan dost

¹ Bu ilâhîde 11,12,13. Beyitlerin dışındaki beyitler sadece S nüshasında (4/b-5/a) vardır. Bunun sebebi de zannımızca Ü nüshasındaki eksik sayfalardan kaynaklanmaktadır.

² Ü nüshasında mısra sonun bulunan "cihân" kelimesi vezin gereği atılmıştır.

³ Ü-24/b : gizlenüp

⁴ Ü-24/b : sırr-ı

- 12 Yâralıdır dert¹ elinden şerha şerha sinesi
Bu ħarâb gönlünde ânın kenz-i nihân olan dost
- 13 Yâralıdır Ünsinin sinesi² merhem ur ana
Dertden ağladup anı ħoş kendi ħandân olan dost

DESTÛR-83

- 1 Gönül gel sen seni terk et yolda ol yârı neylersin
Gül iken gülzâr-ı dilden çıkar ol hârı neylersin
- 2 Bu cümle her hevâdan geç beni rüsvâ kılar gönlüm
Elin çek gel sivâdan sen vefâsız yârı neylersin
- 3 Figân eyle gice-gündüz yûri bülbül gibi her-dem
Yağalar çâk idüp güller gibi baharı neylersin
- 4 Figân et bağ-ı dilde sen bu dert dağı saña bâğdır
Fenâ bostânına gel sen gül ü gülzârı neylersin
- 5 Yûri bağına vur yâre saña merhem bulunmaya
Fârîğ ol kûh-i deşten sen şehri pazârı neylersin
- 6 Fenâ yolında yok ol kim beğâyâ iresin tâ sen
Fenâ-ender-fenâda sen fenâ ol vârı neylersin
- 7 Cihân fâni vü sen fâni bu mâsıva heme fâni
Bu meydânda kamu ırzın kayırma ‘ârı neylersin
- 8 Cemâl-i şem’ine yârûn dolaş pervâne-veş Ünsî
Şağınma perrr ü bâlün sen o nûrı nârı neylersin

DESTÛR-84

- 1 Gönül Manşûr gibi şeydâlık et sen vârı neylersin
“Ene’l-Ĥak” dârına ber-dâr olup yâ ‘ârı neylersin

¹ S-5/a : fakr

² S-5/a : sinesine

- 2 Bu 'aşk dükkânı içinde yüri âvâre-i 'aşk ol
Ki bâki kârı tahsil et bu fâni kârı neylersin
- 3 Bu eşyâ mazhar-ı hağdır baçup hağğ-bîn-i çeşmile
Göremezsen yüri imân ile inkârı neylersin
- 4 Yerde gökde ne kim vardır görinen cümle bir yüzdür
Gel 'ayın-ı didâra bak-gör hebâ didârı neylersin
- 5 Ezel dost ile dost idin yine dost ile dostluk it
Ebed yâr ile yâr ol var yâ bu ağıyârı neylersin
- 6 Cemâl-i Leylâya Mecnûn gibi meftûn olagör sin
Dilârâmın ola dağlar gayri dildârı neylersin
- 25/a 7 Küling† aşkı ur sen sinene Ferhâd gibi câna
Sana dağ-ı Şîrin dilde yeter her yârı neylersin
- 8 Ço taqlidi eriş tağkîk-i aşluna bu sa'yile
Yüri zevk iste Ünsî sen bî-zevk ikrârı neylersin

DESTÛR-85

- 1 Ey bu Mecnûn gönlümi hep hüsüne hayrân iden
Vech-i Leylâdan tecellî eyleyüp handân iden
- 2 Musî gibi Tûr-ı 'aşkda çün "erini"¹ diyeni
Sînâ-yı sırdan "enallah" birle ser-gerdân iden
- 3 Nice bin Mecnûnu kendi derdine düşürüben
'Aşk bâzârında Leylâdan anı seyrân iden
- 4 Niceler Ferhâd gibi hep varlığı dâguñ delüp
Gösterüp ânlara seyrin yolların âsân iden

﴿ وَتَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي وَلَٰكِنِ انظُرِ الْإِنسَانَ إِنَّهُ يَشْكُرُنِي وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ انظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرِيكَ وَلَٰكِنِ انظُرْ إِلَىٰ الْإِنسَانِ إِذْ أَنشَأَ نَفْسَهُ فَطَرَسْتَهُ ثُمَّ لِنُبَيِّنُ لَكَ آيَاتِنَا إِنَّكَ لَمَكِينٌ ﴿١٤٣﴾ قَالَ رَبِّ انظُرْ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٤﴾

- 5 Şol esirüp yürkiye Manşûr gibi şeydâ heme
Anlara dârü'l-ene'l-Hağ üstünü meydan iden
- 6 Ol Cemâl âyinesi Yûsuf gibi çok kulları
Çurtarup nefsin zindânından Mısr-ı zâta hân iden
- 7 Nâr-ı 'aşka ol şabûr sen çün İbrahim tavrına
Sırrını sırrı yüzinden gül ü gülîstân iden
- 8 Ünsî ağlar hasretünden nice dem Yâ'ğub gibi
Ana Yûsuf'dan haber ver kulların sultân iden

DESTÛR-86

- 1 Yağdı beni âteş-i 'aşk hânûmânûm kalmadı
Kül olup Pervâne gibi âd u şânım kalmadı
- 2 Hem yanaram hem ağlaram şem'-veş açar yaşum
Gözlerim Ceyhûna döndi in ü ânım kalmadı
- 3 Aldı gözüm seyli beni kimse haberdâr degil
Bahr-ı zâta eyledi garğ hiç nişânım kalmadı
- 4 Şem'ine pervâne gönlüm bülbüle gül hem hârım
Yâr u agyar cümle yârım dûr olanım kalmadı
- 5 Bu vücûdumdan sefer itdim dönemedim girü
İrişdim tağkîke taklidden gümânûm kalmadı
- 6 Aldı benden benligüm yâr bende yokdur varlığum
Gitdi âşık geldi ma'sûk hiç figânûm kalmadı
- 7 Bu cemâliñ nûrına 'uşşâk yanarlar mum gibi
Oldılar kül hiç birinde cân u hânım kalmadı
- 25/b 8 Dûd-ı âhim her nefesde Ünsî sinemden çıkar
Birkez âh eylemege zâr-ı nâlânım kalmadı

DESTÛR-87

- 1 Ey gönül mânend-i Yâ'kub-ı hasret isen cânâna
Bana yoldâş ol gidelim tâ Yûsuf-ı Ken'âna
- 2 Cân u dilden âşık isen yâre sen şeydâ gönül
Bağ-ı 'aşkda 'andelib-veş cân ver gül-i handâna
- 3 Nâr-ı 'aşka yan yüri var gice gündüz her nefes
Şem'-i cemâline yârûñ yan yüri sen çü-pervâne
- 4 Zerrece varlık senüñ yolında sed olur yâre
Sedd-i ye'cüc olmadın gel yıka gör sen çü virâne
- 5 Gel efğân ile bülbül-veş olasın gül gibi sen şâh
Cenâh-ı kesreti kır kim uçasın sen âşiyâne
- 6 Za'if ol mûr gibi Ünsî ayaklar altına dâim
Bilüp bu kuş dilin söyle Aşaf ol sen Süleymâne

DESTÛR-88

- 1 Ey hevâ-yı zülfi gönlüm bin perişân eyleyen
Bunca niğâbdan cemâliñ hoş nümâyân eyleyen
- 2 Nice dostlarına nice lütf (u) ihsanlar idüp
Râh-ı 'aşkda zerre iken şems-i rahşân eyleyen
- 3 Gel deyüp bir âşık Mûsî gibi 'aşk tûrına
Bir tecellî ile anı mest-i virân eyleyen
- 4 Baħr-ı 'aşkda katre kadar zerre derde ereni
Katrece derdini 'ummân kendüye kân eyleyen
- 5 'Aşk ile uşşâkı 'aşka şöyle muhkem düşürüp
'Âşık u ma'sûk-ı 'aşkı cânâna cânân eyleyen
- 6 'Aşk yolunda nice 'âşık hâk ü mezellet iken
Anları hem nâr-ı 'aşka anı püryân eyleyen

- 7 Kendinüñ derdine düş idüp nice dem dertli
Bâş açık yalın ayak 'uryân-ı giryân eyleyen
- 8 Gül gibi açıluben gülzâr-ı 'aşkda gönli
Yandırıp külhân-ı 'aşkda hoş gülistân eyleyen
- 9 Tavk idüben boynına zincîr-i 'aşkı cümleñ
Öz vücûdî Mısrına Yûsuf gibi hân eyleyen
- 10 Nâr-ı 'aşka yandırıp pervâne-veş hem âşıkı
Gösterüp sem'-i cemâliñ özüne seyrân eyleyen
- 26/a 11 Ger düşerse mûr gibi ayaklar altına gedâ
Milk-i 'aşkuñ tahtına anı Süleymân eyleyen
- 12 Şâh-ı 'aşka bir kılın bende idüp bî-ihtiyâr
Kulluk içre ol kul iken ulu sultân eyleyen
- 13 Kim ki Mûsa gibi Tûr-ı sırda "erini" diyce
Ol tecelli-i cemâle mest ü hayrân eyleyen
- 14 Nice demler hasretile inledüp üftâdesin
Düşürüp derdi vişâle bağı pür-kan eyleyen
- 15 Ünsiye göster cemâliñ derdmendüñdür senüñ
Bülbül-i nâlân idüp ey güli handân eyleyen

DESTÛR-89

- 1 Yandı cânım cânım içre ğayri bir cân istemem
'Ayın-ı dermân bana derdüñ özge dermân istemem
- 2 Bağ-ı derde düşeli bülbül gibi zâr ideli
Bir 'aceb âlemdeyem ki ğayri seyrân istemem
- 3 Hep hebâdır işlerim hep derdsiz olam bir nefes
Baña derdün virdim oldu derdsiz bir ân istemem

- 4 Bir onulmaz derde dūş oldum gönül durmâz ğarîb
Derd-i cânân baña cânân özge cânân istemem
- 5 Neylerem cansız teni ben cânı dertdir tenimüñ
Dost yüzün dert ile gördüm özge cîrân istemem
- 6 Ğarķ olup girdâbına deryâ-yı derde düşüben
Baña dert dürleri kâfî özge mercân istemem
- 7 Baħr-ı vahdet kaçresine kaçırınca bî-vücûd
Baħr-ı bî-pâyâna erdim özge ‘ummân istemem
- 8 Ünsî derde vâşıl oldu rehber oldu dostu dert
Derf cânımda mihmân oldu özge mihmân istemem

DESTÛR-90

- 1 Gönümün her köşesinde derdüñden gör ne dağlar var
Deşt ü dilüñ meydânında ‘aşkuñdan gör ne bağlar var
- 2 Gidelden bu yola cânım terk eyledüm hânımânım
Derdündür dîn ü imânım derdüñden gör ne sağlar var
- 3 Bu ‘aceb hâldür ‘aceb hâl hâl bilmeze bu gelür kaal
Bir deryâdur gel gönül dal ka’rında gör ne çağlar var
- 4 Vaşf etmeye anı diller geçer nice ay u yıllar
Öte bülbül bite güller yüzünden gör ne ağlar var
- 5 Ünsî teni aşka yakdı cân ile cânâna baқdı
Şem’-i Cemâl anı yakdı şem’veş gör ne ağlar var

DESTÛR-91

- 1 Çünkü bende sa’yi tâm yok ilâhî kııl lütf u kerem
Yâ Rab fażluña ğayet yok ilâhî kııl lütf u kerem
- 2 Düşür derdüñe sen beni isteyem ben dâim seni
Zârı kıılam düni günü ilâhî kııl lütf u kerem

- 3 Yok nihayet derd-i 'aşka 'aşk müdâmi cânı yağa
'Âşk beni gâyetle yıka ilâhî kıl lütf u kerem
- 4 Gidersin gâfleti benden cân bula vaşluñı cândan
Kalka her hicâb aradan ilâhî kıl lütf u kerem
- 5 Gönül den rey b-i şek gide kesreti vahdeti nide
Serden sırra kadem ada ilâhî kıl lütf u kerem
- 6 Ünsî bulsa hâl ile hâl hiç diline gelmeye kaal
Senden saña ere kemâl ilâhî kıl lütf u kerem

DESTÛR-92

- 1¹ Feyz-i nesîmün koşalı cân u dilüm oldu ferağ
Büy-i vişâle ereli cân u dilüm oldu ferağ
- 2 'Anber-i üd istemez ben bu koşuyı dimezem
Didiğümü söylemez cân u dilüm oldu ferağ
- 3 Gönlüme 'aşk¹ etdi duhûl yağmaladı buldığın ol
Taht-ı dile buldu o yol cân u dilüm oldu ferağ
- 4 Kalmadı hiç arzu bana vârumı kıldıkda hebâ
Söyledi sözünü² baña cân u dilüm oldu ferağ
- 5 Buldu gönül bir nice³ hâl pota-i hâlde⁴ oldu kaal
Anı edâ kılmadı kaal cân u dilüm oldu ferağ
- 6 Bülbülleyin vird bağında Ferhâd asâ derd dağında
Manşûr gibi âşk dârında cân u dilüm oldu ferağ
- 7 Bir deryâyâ düşdü çün dil aşla olmaz ana şahil
Cevher ü dürrler buldu seyl cân u dilüm oldu ferağ
- 8 Gitdi aradan sen ü ben bildi bunu bî-cân ü ten
Ne cân duydu ne hod ten⁵ cân u dilüm oldu ferağ

¹ S-5/b : Gönül 'aşka

² S-5/b : sözümi

³ S-5/b : hoşı

⁴ S-5/b : halde pota

⁵ Ü-26/b : Duymadılar cân u beden

- 9 Keşf itmez sırrı ehl-i sırr ehl-i hâlin hâlidir sırr
Var eylemez vârı sırr cân u dilüm oldu feraḥ
- 10 Ünsî nider¹ faqr ü fenâ her ne gelse der² merḥabâ
Hep Hûdur vird-i şafâ cân u dilüm oldu feraḥ

DESTÛR-93

- 1 Nâr-ı cemâlîñ şem'ine ben düşeli pervâneym
Vârum kamu per ü bâlüm yandurmışam virâneym
- 2 Ma'mur iken oldum harâb ben yıkılup oldum türâb
Yoqluḡda bu vârı buldum ol bir ile bir dâneym
- 3 Ey zâhid-i dünyâ-perest aldanma şakin şûrete
Ben bir gedâyım şûretâ ben seyr-i nâ şâhâneym
- 4 Sen baña ger şorar isen beni ben bilmezem kim
Benligüm maḥv oldu cümle gitdi 'aqlum divâneym
- 5 Ben yâr ile yâr olalı hep benligüm aldı benüm
Ol yâr ile her-demde zevḡler eylerem merdâneym
- 6 Gözsüz olan görmez ḡaḡḡı kudret nedür nice bilsün
Beyt-i Hudâyım gerçi ben zâhid şanûr büthâneym
- 7 Ben sâcidim ger şûretâ mescid içre 'âbid gibi
Şûretimün sîretinde ben sîretâ meyhâneym
- 8 Bezm-i elest âleminde ben bir kadeḡ nûş eyledüm
Ol bâdenün şâḡîsiyem her bir elde peymâneym
- 9 Gülzâr-ı vaḡdet güliyem baña bahâristân cihân
Hem bülbülem ol güle ben hem gör beni bî-ḡâneym
- 10 Artdı derdüm ben neyleyem dermânı kimden isteyem

¹ S-5/b : neyler

² Ü-26/b : gelürse

Ben dert ile dertli oldum dertli degil ben yâneym

- 11 Mestem ezel bezminden ben kim bilmezem kendi kendüm
Ben tâ ebed ayılmazam Ünsî esrik mestâneym

DESTÛR-94

- 1 Gel âdemi bil âdemi âdemdür âdem demi
Âdem isen žâyi' etme râh-ı Hıağda sen bir demi
- 2 İster isen sırr-ı âdem âdemde bul sırr-ı demi
Dirsen demi bilsem anı bil âdemi bil âdemi
- 3 Âdem demidür "nefahtu" bunı bilür bilen demi
Gel âdemâ ço ğafleti dinle imdi sen âdemi
- 4 Âdem odur kim ol bile ölmedin kimdir âdemi
"Alleme'l-esmâ" bilmeyen bilmez Ünsî sırr-ı demi

DESTÛR-95

- 1 Nüş idüp câm-ı mağabbet cur'asın
Gâhi hüşyâr gâhi sekrân olmuşam
- 2 Gönlümün tahtında sırr-ı sultânı
Gâhi görüp gâhi hayrân olmuşam
- 3 Sırr-ı mağbûb mübtelâsı dil kamu
Gâhi Mecnûn gâhi şâdân olmuşam
- 4 Levh-i dilden şek ğubârı gitdi çün
Gâhi hayrân gâhi handân olmuşam
- 5 Bu vücûdum tılsımuñ ben bozalı
Gâhi ma'mur gâhi virân olmuşam
- 6 'Aşk milkinde olup sultân bu cân
Gâhi hüsrev gâhi şahân olmuşam

- 7 Olalı 'aşkile mahrem dem-be-dem
Gâhi 'âşık gâhi hûbân olmuşam
- 8 Âb-ı hayvân nûş idüp Hıızır gibi
Gâhi meyyit gâhi elhân olmuşam
- 9 Çün Süleyman ü Sikender gibi ben
Gâhi sultân gâhi hüsran olmuşam
- 10 Mısr-ı dil sultânıdır sırrım heme
Gâhi Yûsuf gâhi zindan olmuşam
- 11 Ol Cemâl-i yâre müştakım kamu
Gâhi manzûr gâhi hayrân olmuşam

- 12 Kenz-i Ünsî işbu ünsü bulalı
Gâhi Ünsî gâhi sultân olmuşam

DESTÛR-96

- 1 Gönül şabr ü taħammül kıl yûri var kahr-ı dildâra
Nola yüz gösterüp lütfi baķasın sen o didâra
- 2 Yolun varur gide gide senüñ bir âlî dergâha
Seni deyyâr görüp senden nazâr itmeyesin dâra
- 3 O âlemde saña hâller verile olmaya haşrı
Bu âlemin yoğın vârin viresin sen kamu yâre
- 4 Geçesin sen ta'alluķdan berî olup cân ü tenden
Olup cânân bu cânlara dönesin gel bî-hâre
- 5 Nice gözler döke kanlar seni görmek hayâline
Olan dertli neler çeker kalur derdinde bî-çâre
- 6 Yolında niceler başlar virüp cânlar fedâ eyler
Senüñ tevħîd-i şarfında baķılmaz yâr u ağıyâra
- 7 Olup ğayb sûret-i kesret kamu 'âlem ola bir yüz

Ki cem'u fark girü kıala gelür dil işte bu kıara

8 Senüñ ravza-i hüsnünde fiğân ide dil ü bülbül
Ki vaḥdet güline gelmez hezârân zâğ âh u zâra

9 Haḳıḳatta o dildârsın cemâliñ gülleri terdür
Rûhun naḳşini kim göre ola cümleden âvâre

10 Göre dîdâr-ı yâri kim göre kendi de yârını
Bu sırr-ı Ünsî o sırdır kim kıamu kesret maḥva vara

28/a

DESTÛR-97

1 Bunda geldim eylerim nûş câm-ı aşkı dem-be-dem
Gelmişem ser-ḥoş ezelden tâ ebed ser-ḥoş gidem

2 Şöyle mestem dâima ben bilmezem ben kendümi
Fıkr ü 'aḳlum yok başımda neyleyem yâ ben nidem

3 Olmuşam bir sâḳıye dûş hem şavulmaz meclisi
Nûş iden bir cura'sın ol ayılmaz tâ 'adem

4 Gel bu meyden sende nûş et tâ ebed ayılma hiç
Niceler bu mestlikden sordı demler nice dem

5 Ol gün içdim ol meyi kim olmamışdı mâ-i tîn
Andan oldu cümle cinn ü ins melek hem âdem

6 Sekr ile dost yollarında irmişem çok menzile
Şöyle kendüm mest ü ḥayrân dosta kıaldum bir kıadem

7 Ben fenâ yolında irdim bu dükenmez devlete
Pes helâk oldu kıamu varlıklarum oldu 'adem

8 Baña bürhân naşş-ı kıatı-ı "küllu şey'in hâlikün"¹
İrdi bu sırta o kimse yüreginden aḳdı dem

¹ ﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ Kur'ân-ı Kerim - 28/8 :

- 9 Kim vücûdumdan halâş olam geçem her berzahı
Yolumı yokluk yolında dosta adım idem
- 10 Ünsiyâ gel fakra iriş “iz etemme fakruke”
“Mâ rameyte illâ Hûve hâdisun” bak gör kadem

DESTÛR-98

- 1 Her kim derde düşmez ise ol yâr bize yâr olmasun
Cevre şâbir olmaz ise arzusu dîdâr olmasun
- 2 Tâ-ezel bezminde sâki eyledi mest hep ‘uşşâkı
İsteyen bir yâr-ı bâki halka ol yâr olmasun
- 3 İşbu ‘aşkda haylı iş var ‘aşka ermek katî düşvâr
Var ‘aşka yâr olagör yâr fevt-i fırsat var olmasun
- 4 ‘Aşk-ı yâre irelden biz bir dem ayrı olamazuz
Dâim budur istegimiz bizden ol yâr dûr olmasun
- 5 Bu vâdiye düşdi Mecnûn Leylâya çün oldu meftûn
Ünsî oldu şimdi memnûn ‘âşık intişâr olmasun

DESTÛR-99

- 1 Aldanma gel âlâyîşe gel sen Ğanî Mevlâyı gör
Sen virme gönül teşvişe gel sen Ğanî Mevlâyı gör
- 2 Bil sendedir ol nûr-ı Hâk Hâkdır sana veren sebak
Sen Hâkla oluben hâk gel sen Ğanî Mevlâyı gör
- 3 Olmasun gönülde ğayri gönül degil ğayrûn yeri
Yokdur dahi ğayrı ayrı gel sen Ğanî Mevlâyı gör
- 4 Hâkkile bak aç sen gözün gör hâkkile birdir¹ özün
Vechi degil sanma yüzün gel sen Ğanî Mevlâyı gör
- 5 Kıl şuhûd-ı Hâkk’ı pişe meşğûl ol dâim bu işe

28/b

¹ Ü-28/b : bir dem

Olmaz naşib her bir başa gel sen Ğanî Mevlâyı gör

- 6 Ayır degilsin ol yârdan dönme şaşkın bu ikrârdan
Di “ene'l-Hağ” dönme dârdan gel sen Ğanî Mevlâyı gör
- 7 Bâtın-ı sultân sor bende olmuş o cân mihmân sende
Sırr-ı ğaybı zâhir tende gel sen Ğanî Mevlâyı gör
- 8 Ünsî buldu sırr-ı fağrı sırr-ı fağrı ider fahri
Tanrı hağkı buldu hağkı gel sen Ğanî Mevlâyı gör

DESTÛR-100

1. Düşmüşem deryâ-yı derde el-emân el-emân
Şalmışam zevk-i girdâba el-emân el-emân
2. Bahre garğam ben çıkamam rûy-i berre hiç bağamam
Adıma âdem tağamam el-emân el-emân
3. Bir aceb ‘ummâna dâldım dürr ü cevher anda buldum
Bulmadım şarrâf kaldım el-emân el-emân
4. Anla merâm bunda budur a‘lâ esfel cümle “Hû”dur
Nice diyem ki ol budur el-emân el-emân
5. Görmüşem her cânda cânı didim saña dime hanı
Şaşkın hûr görme her yanı el-emân el-emân
6. Ünsîya fülk-i ten şandı âb-ı aşkile cân yundı
Göz kânile yem boyandı el-emân el-emân

DESTÛR-101

- 1 ‘Aşk cevheri şarrâfiyam
Ben cümle ma‘den kâniyem
Oldum harâb virâneyem
Hem cümle gencin kâniyem
- 2 Ben ğavvâşam ‘aşk bahırına
Hem dalmışam tâ ka‘rına

Şataşmışam cevherine
Ol cevherin ben kâniyem

3 Ol kim benem bu deryâda
“Dürr-i yetim be-men dâde”
Oldum ağyârdan âzâde
Çünkü yâruñ der-kâniyem

4 Bî-ğad olur sâhilleri
Pek şarb olur hem yolları
Az bulunûr rehberleri
Gelsün gelen ber-kâniyem

29/a

5 Bî-kes eger bî-âşinâ
Rehbersiz olmaz âşinâ
Kim ğark olur ol âşinâ
Gelsün âşinâ ben kâniyem

6 Ünsî fahreyle ünsüne
Ne çün ulaşduñ ol ğaniye
Gel duyurma ağyâruña
Bana dersen ben kâniyem

DESTÛR-102

1. Benim yârelüdüür gönlüm benim ana ne emim var
Ne yâreme şarar merhem ne bir hâzık âdemüm var
2. Nażar kııl metn-i sinemde ne yazılmış ne kıazılmış
Ki şerha şerha şârihler¹ hal ider hâl² ne ğâmum var
3. Ne derdden âcizem bir ân ne dermânı diler gönlüm³
Ne yatar hasteyem bir dem ne şihhatden⁴ selâmum var
4. ‘Aceb bir derde düşmüşem yine dertlü bilür ânı⁵

¹ S-10/a : şârihlerim

² Ü-29/a : ider hal hâl

³ S-10/a : bu gönlüm

⁴ Ü-29/a : sıhhatde

⁵ S-10/a : Aceb düşmüşem bir derde kim yine anı derdlü bilür

- Mey-i 'aşkile hoş--mestem artık gelsün¹ ne câmum var
5. Ne bir hâlde kararum var ne hoşnûdem bu hâlimden
Ne mażiden haberdârim² ne müstağbelde 'ilmüm var
6. Bu baħr ü hâlde müstağrak olup bir özge hâldeyem
Ne şahr³ ile sâhildeyem ne yemden bir kelâmum var
7. Eger benden şorarlarsa 'aceb nedür senün hâlûñ
Diyem ben bilmezem kendüm bilür halüm yâ kimüm var
8. Egerçi dert deryâsı ziyâde olsun disen ey dil
Hemân sen müşteri ol sen saña pür-dür ne yemüm var
9. Şarâb-ı 'aşkı içelden ne ayıkım ne hod-mestem
Şavulmaz meclisimiz hiç elimde câm-ı cem var
10. Mużtarib hâl olmuş şanub şûretime gel bakma kim
Seyr et göz ile bak gör kim dilimde dil aramam var⁴
11. Değilem öyle dertli kim olam dermân için maħzûn
Perişânım sürûrumdan benüm derde devâmum var
11. Benim derdüm devâsızdur inilerem düni gün hep
Ki ben dert içreyem ammâ benüm ne hoş âlemüm var
12. Yare değil iş bu sözler yarimden ki olam âciz
Nice şakât olayım ki yâr ile çün bir emim var⁵
13. Bu sinemde kamu yârem⁶ bu bağruma kamu derdem
Ola dağ gibi⁷ her yârem ne gamım⁸ ne elemüm var

¹ S-10/a : ayık

² Ü-29/a : haberdâr

³ S-10/a : sahv

⁴ Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

⁵ Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

⁶ Ü- 29/a : yare

⁷ S-10/a : dağlarca

⁸ Ü-29/a : gam

14. Didi yârüm senün yâren olursa dağ gibi Ünsî
Ana zinhâr ki ğam çekme benüm ana ne emüm var

DESTÛR-103

- 1 Câm-ı aşkı eyleyüp nûş bunda sekrân gelmişüz
Câmeler çâk eyleyüp mestâne ‘uryân gelmişüz
- 29/b
- 2 Kayd-ı âlemden hâlâs olup bu ile düşeli
Her dem-â-dem pâ¹-bürehne mest ü hayrân gelmişüz
- 3 Kudsiyâ tavusleyin ben anda cevân eyleyüp
Bunda düşdük biz garibüz şâha şâhân gelmişüz
- 4 Dest-i sâki-i ezelden bir kadeh nûş eyleyüp
Tâ ebed ayılmazuz biz mest-i virân² gelmişüz
- 5 Milk-i lâhût şâhı iken anda bir ğam yok bize³
Bunda sultân kullarıyuz milke sultân gelmişüz
- 6 Mekteb-i aşk içre levh-i sırra bu aşk yazalı
Okumağa işbu dersi hemçü Kur’an gelmişüz
- 7 Deryâlardan a’zam olsa derd-i hicrün ey gönül
Zinhâr dermân isteme kim⁴ derde dermân gelmişüz
- 8 Kesret-i emvâce bakup bir nefes aldanmazuz
Bağr-ı vahdet katremizdür bahra ummân gelmişüz
- 9 Kesret-i bâzâra geldik cevher-i ferdi alduk
Zerre zâta zarf olup her kâne biz kân gelmişüz
- 10 Serab-ı vahdetin seyri⁵ bizi hayrân ideli
Mağv olup kesret nukûşı sırr u a’yân gelmişüz

¹ S-10/a : Divâneveş bürehne

² S-10/a : aşka büryân

³ S-10/a : görmeziz

⁴ Ü-29/b : İsteme dermân zinhar derde

⁵ Ü-29/b : Vahdetin serâb-ı seyri

- 11 Şûretâ ger bizi şahven varlık içre görürler
Biz fenâ-ender-fenâda mahv-ı virân gelmişüz
- 12 Bu fenâ yolındadır ben sana yoldaş¹ olduğum
Biz beka menzillerinde dosta mihmân gelmişüz
- 13 Bu heyûla zâta şûret hem hüviyyâta dahi
Mazhar-ı zât-ı şifâtuz şanma insan gelmişüz
- 14 Ünsî gider kııl ü kaali vâruñı var yoğa vir
Yokluk içre olmağa var hemçü merdân gelmişüz

DESTÛR-104

- 1 Her bir geçenden geçelim ey derdi çok şeydâ gönül
Mâziye da`vâ eyleme ko geçmişi şeydâ gönül
- 2 Hiç mâzide buldın mı hâl hâl bulasın şimdi hâlde
Müstakbele eyle sa'y hâl dürr-i şeydâ gönül
- 3 Lâle gibi şad-pâre ol bağrına ur dağ üzre dağ
Güller gibi çâk et yağan durma yüri şeydâ gönül
- 4 Bülbülleyin efgân eyle var sen nevâdan rûz(u)şeb
Bûy-i maşûd-ı güllerin koğ her-demde gel şeydâ gönül
- 5 Mecnûn ol var Mecnûn gibi vir vârunı Leylâya sen
Dağ-ı dil Ferhâd-ves yol eyle Şirine ki şeydâ gönül
- 6 Yârûñ cemâli şem'ine pervânesin tâ şubha dek
Sen tâbîñu aşk nârına yanarsın hoş şeydâ gönül
- 7 Yâ sen neden irişdin bu sevdâya yok sana karar
Âhû gibi dağlar başın gözedirsin şeydâ gönül
- 8 Düşdün semenderler gibi yanar oda söğünmezsin
Kül olmadın gül bitmedi bostânunda şeydâ gönül

30/a

¹ Ü-29/b : kurban

- 9 Sa'y eyle var maşşûda er firağda alma gel cem'e ir
Cem'ü'l-cem'a varur isen tut farkı sen şeydâ gönül
- 10 Tevhîd-i şırfda alursan sen ande bulasın kemâl
Fark-ı cem' eyle cem'ile budur kemâl şeydâ gönül
- 11 Ârif budur Ünsî dâim her-dem ola ol ehl-i hâl
aalile iş bitmez o bu aali sen ey şeydâ gönül

DESTÛR-105

- 1 Şem'ün odına düşeli püryân benem pervâneym
Ma'mur vücûdum yıkıldı ol dem harâb virâneym
- 2 Düşdüm bu deryâ-yı derde dert kâniyem ben tâ-ebed
Hem derde olmuşam dükkân hem şadef hem dürdâneym
- 3 Gitdi aradan benligüm vârum yoğum vâra yetdi
Var olmuşam ol var ile hâlâ hemân bir dâneym
- 4 Kesret diyârın terk idüp vahdet iline ermişem
Sîretde dost ile dostum ben şûretâ bigâneym
- 5 Ünsî ne var bigâne bigâne görseler beni
Bigâneler âşinâsiyem her cânlara cânâneym

DESTÛR-106

- 1 Kim bu derde düşmüş oldu ol hemân ârif kişi
albini hâl potasında aal iden ârif kişi
- 2 Bulmağ istersen eger kim sen bu zevki ey fakîh
Ehl-i derde yâr olagör olasın ârif kişi
- 3 "Küntü kenzen" remzini bilmek dilersen ey ahî
Dert içinde sırrı sırdur anla ol ârif kişi
- 4 Kim bu dert meyhânesin(d)e aşğ şarâbın içe gör

Bir mücellâ mir'ât imiş yâre ey ârif kişi

- 5 Gel nişânuñ bî-nişân it bî-nişândan olasın
Lâ-mekânsın lâ-mekân ol lâ-mekân ârif kişi
- 6 Maḫlab-ı a'lâyı gözle esfeli ḫo Ünsiyâ
Kim degildir ednâ maḫam-ı esfel ey ârif kişi

30/b

DESTÛR-107

- 1 Tâ-ezelden câm-ı 'aşkı nûş idüp cân gelmişem
Oluben serḫoş ezelden mest-i ḫayrân gelmişem
- 2 "Alleme'l-esmâ" ta'lim eyledi ol dost baña
Anınçün sır içinde sırr-ı sultân gelmişem
- 3 Tâ ezelden derd-i 'aşkı verdi cânânım bana
Anınçün ben bu ile derde dermân gelmişem
- 4 Nefs-i şûm geçdi hevâdan bildi buldu kendüyi
"Men 'arefe nefsehû" sırrına bürhân gelmişem
- 5 Ârif-i Ḥaḫ oldu Ünsî sen seni bil sen seni
'Ayın bildim 'ayın buldum sırra Sübhân gelmişem

DESTÛR-108

- 1 Dert içinde nâlân iden
Bulmaz mı ol dermân-ı Ḥaḫ
Vaḫdet diyârına giden
Olmaz mı ol mihmân-ı Ḥaḫ
- 2 Alan vuşlat lezzetini
İşiden ol dost ününi
Ḫatan geceye gününü
Olmaz mı ol ḫayrân-ı Ḥaḫ
- 3 Kendin beyhûde şanmayan
Yolında hiç yorulmayân

İkrârından ol dönmeyen
Olmaz mı ol merdân-ı Hâk

4 Derdün cânâna dermân bilen
Derd-i Hâkdan lezzet alan
'Aşk nârına püryân olan
Olmaz mı ol nûrân-ı Hâk

5 Ünsî yâre karşı dura
Dağı üzre dâğı ura
Dost dost deyü hem çağıra
Olmaz mı ol cânân-ı Hâk

DESTÛR-109

- 1 Bir kes kıoya lâf u güzâf bulmaz mı ol merdân-ı Hâk
Gönlü ola kimin ki şâf bulmaz mı ol seyrân-ı Hâk
- 2 Hândân olan güller gibi şol öten bülbüller gibi
Hâk'â eren erler gibi bulmaz mı ol dûstân-ı Hâk
- 3 Nefse uymaz kim dâima rûhı uçar misl-i hü mâ
Bulan 'amâ-ender-'amâ bulmaz mı ol 'ummân-ı Hâk
- 4 Eyyûb gibi derde düşen derd ü dermâna irişen
Dâim dostıyla görışen bulmaz mı ol bürhân-ı Hâk
- 5 Nâr-ı 'aşka İbrahim-veş kendin ata oda bir hoş
Gülzâr ola ana âteş bulmaz mı ol bostân-ı Hâk
- 6 İsmail-veş 'ahde duran Hâk için nefsin öldüren
Sineye dost derdin uran bulmaz mı ol dermân-ı Hâk
- 7 Ünsî birkes kıoya vârin cân içinde bulur yârin
Yâr ile yâr olan yârin bulmaz mı ol ihsân-ı Hâk

31/a

DESTÛR-110

- 1 Bu esrâr-ı nihânîden nihânı ol virür¹ a**h**bâr
‘A**q**ıl **q**alır ta**h**ayyülden ana i’caz virür a**h**bâr
- 2 Baña olan füyûzâtın bulursa **q**atresin zâtun
‘U**q**kâl-ı ‘a**q**lun **q**ulûbâtın² sana i’caz virür a**h**bâr
- 3 ‘Înâyet çün sana ola derûnun **z**ev**q**ile dola
Gönül esrârını bula bu zât-ı gayb virür a**h**bâr
- 4 Kitâb-ı ‘aş**q**dan al sabâ**q** yûri sen ‘ibretile **b**a**q**
Göre eşyâ mazhar-ı Hâ**q** müsemmâdan virür a**h**bâr
- 5 Yûri sen gezme gözün aç yûri dertli ol ola ‘ilâ**ç**
Ki³ dertsiz bulamaz ‘ilâ**ç** bu sırdan ho**ş** virür a**h**bâr
- 6 Gidersin Ünsî **q**ıl ü **q**aal olasın tâ sen ehl-i hâl
Bu va**h**det deryâsına dal bu deryâdan virür a**h**bâr

DESTÛR-112⁴

- 1 Bu derdime hani dermân ‘aceb **h**ayrân-ı mest oldum
Harâb etdi derd-i hicrân ‘aceb **h**ayrân-ı mest oldum
- 2 Düşeliden berü yâbâna ‘ayân-ı **h**a**q** mâh-ı tâbâna
İder cân cilve **h**ûbâna ‘aceb **h**ayrân-ı mest oldum
- 3 Dil derdim bilemedüm bana nişân alamadum
Ki bir hâlde **q**alamadum ‘aceb **h**ayrân-ı mest oldum
- 4 Bu ile çünki gelmişem ki cândan **h**aber almışam
Ben ol va**h**dete dalmışam ‘aceb **h**ayrân-ı mest oldum

¹ S-10/a : ger virem² S-10/a : ‘Aklın ukkâl kalur anın³ S-10/a : Kimse bulmaz çü⁴ Destûrlara numara verilirken 110’dan sonra 111 kullanılmamış 112’ye geçilmiş.

- 5 Kõdum hep mâ'sivâyı bırağdım ğayrı hevâyı
Yine bulmadı devâyı 'aceb hayrân-ı mest oldum
- 6 Raĥm etdi bana yârım benim ħalmadı ħarârım
Elimde yok ihtiyârım 'aceb hayrân-ı mest oldum
- 7 Hızır-ves ħulmet içinde içüp âb u hayât anda
Görüp Ünsî yârın bunda 'aceb hayrân-ı mest oldum

DESTÛR-113

- 1 Nesîm-i feyz-i¹ cânândan
Gönül dâim şafâ eyler
Vişâl-ı bûy-i Sübhândan
Gönül dâim şafâ eyler
- 2 Gönülden ğıll u ğış gitdi
Mürîd murâd ki bir oldu
Murâdını gönül buldu
Gönül daim şafâ eyler
- 3 Beni ben kim çü terk itdüm
Diyâr-ı vahdete yitdüm
Anınla 'ahd bir itdüm
Gönül dâim şafâ eyler
- 4 Duĥûlem baĝ-ı cânâna
Geh döndüm gül-i handâna
Yine başladım efgâna
Gönül dâim şafâ eyler
- 5 Taleb iden Ĥakk'ı buldu
Vücûdı hep Ĥakkıñ oldu
Gönül ol dost ile doldı
Gönül dâim şafâ eyler
- 6 Öter bülbül güler güller

31/b

¹ S-10/b : zevk-i

Bu ne güller ne bülbüller
Beyân etmez bunu diller
Gönül dâim şafâ eyler

7 Ezel gezdim bu şahrâyı
Arayı dostı arayı
Hele buldum dilârayı
Gönül dâim şafâ eyler

8 Ezel bezminde mey içdüm
Mest olup ebed¹ geçdüm
Ne esrârlarına râz açdım
Gönül dâim şafâ eyler

9 Olup "lâ lâ" illâda lâ"
Bu dil lâl illâda illâ
Bu maḥv-ı şarfda² yok illâ
Gönül dâim şafâ eyler

10 Nice sultân nice dârâ
Bu derde bulmadı çâre
Şarup yâremi yâr yârâ
Gönül dâim şafâ eyler

11 Bağ u bostânı terk etdi
Vişâl bâğına yetdi
Bu Ünsî yâre ğışş³ itdi
Gönül dâim şafâ eyler

DESTÛR-114

1 Gönül yârını⁴ unuṭma
Ḳemâl ḳalb-i selîm ister
Sivâ ḥûbbı ile dolma
Bu ḥâl ḳalb-i selîm ister

¹ Ü-31/b : olub mest-i ebed

² Ü-31/b : sadefde

³ S-10/b : iş

⁴ S-10/b : yâri

- 2 Ki¹ yevm-i tüblâdır o gün
Anın çün ağla gice gün
Aķıd yâşın ola ceyhûn
'Uddâl kalb-i selîm ister
- 3 Muşaffâ eyle gel beni²
Terk idesin anı bunı
Ki zâr ile düni günü
Cemâl kalb-i selîm ister
- 4 Şu³ bülbül-veş ğâfîl olma
Gül-i handân gibi şolma
Bu ğıll(ü) ğışş ile dolma
Şeĝĝâl kalb-i selîm ister
- 5 Hemân zikre yatur⁴ özün
Dil ü cânile sil gözün
Cemâlin görmege gözün
Cemâl kalb-i selîm ister
- 6 Fenâda pâķ ide yolun
Beķâda bulasın hâlün
Dilâ iste ere elün
'Uccâl kalb-i selîm ister
- 7 Bula-gör maķremi bunda
Eresin zâtına anda
Visâlün bulmaga cânda
Fa'âl kalb-i selîm ister
- 8 Bu derde maķrem⁵ olasın
Ki dermân ile dolasın
Vişâl-i yâri bulasın

¹ S nüshasında bu kelime yoktur.

² Ü-31/b : seni

³ S nüshasında bu kelime yoktur.

⁴ Ü-31/b : buyur

⁵ S-10/b : ma'den

Vişâl kalb-i selîm ister

- 9 Yüri dille sen sefere¹
Ki nefsün bulmaya zafer
Bula Ünsî bu sırra fer
Hişâl kalb-i selîm ister

32/a

DESTÛR-115

- 1 Düşdi bülbül gül derdine
Her-dem yanar 'aşk nârına
Bî-çâredir dil derdine
Her-dem yanar 'aşk nârına
- 2 Feryâdı bülbülün güle
Efgânda gelmişem dile
Dostun bûyi gelür güle
Her-dem yanar 'aşk nârına
- 3 Rûsvâ-yı 'aşk kılmış anı
Ten kaydı yok yahûd cânı
Cân kodı buldu cânânı
Her-dem yanar aşk nârına
- 4 Görünmez gözine cihân
Dâim hemân ider figân
Ana cihân hep gülistân
Her-dem yanar aşk nârına
- 5 Mübtelâ güli bî-hâre
Yanılsun o bî-çâre
Bağmaz bağa hem bahâra
Her-dem yanar 'aşk nârına
- 6 Vaşf olunan bülbül-i dil
Maşşûd degildir ana gül
Bir gül ister bî-hârdır ol

¹ S-10/b : sende eyleyesin sefer

Her-dem yanar 'aşk nârına

- 7 Ünsî söyler bülbül sözün
Hem ol bilir anun râzın
Bir itmiş gice gündüzün
Her-dem yanar 'aşk nârına

DESTÛR-116

- 1 İlâhî bir 'aşk vir bana 'ayrı nihan görmeyeyim
Yanup küllî kül olam varlık hemân görmeyeyim
- 2 Olmayam hiç senden ayrı görmeye hiç gözüm ğayri
Olsun cemâlin her seyri ğayri seyrân görmeyeyim
- 3 Bülbül gibi efgân idem dost bâğına nâlân gidem
Yârsız beni yâ ben nidem gülsüz bostân görmeyeyim
- 4 Gice gündüz idem âh (u) vâh âh derdime oldu güvâh
Âh eylerem gâh bî gâh dertsiz bir an görmeyeyim
- 5 Dost yandıra 'aşka cânım kayırmayam bâş u cânım
Derdün bulsun dermânım Ünsî dermân görmeyeyim

DESTÛR-117

- 1 Şem'-i cânâna yandı pervâne bağ şu suzâne döndi püryâne
Hâcdır şan ol eyler tavâf ol hâcda buldu yol cânânda ol cânâ
- 2 Şem'in etrâfın kıldı tavâfın cân kurbân kesdi şükrâne
Çün şûfidir ol derde buldu yol bilmez sağ u şol döner divâne
- 3 Neylesün vârin buldu ol yârin çü Manşûr dârin dikdi meydâne
Çıkdı ol Tûra bağıdı ol nûra meyli yok hûra erdi Raĥmâne
- 4 Şanki semender-i nâr yerin ider kül olur gider ol yâne yâne
Hep yandı nâra ħalmadı vâra baĥmadı dâra hem ol cinâne
- 5 Dârı nâr oldu vâri var oldu yâre yâr oldu düşdi bostâne
Şem'ine meftûn bu gönül Mecnûn yandı gelmez evin girdi külhâne

32/b 6 Ünsî-i nâcârî gör buldu yâri yokdur kararî sözi mestâne

DESTÛR-118

- 1 Gönül pervâne şem‘-i cânâna
Geldi meydâne girdi cevâne
- 2 Hep yandı vâri dir gör yâri
Çalmadı vâri oldu divâne
- 3 Der bugün yarın ol görem yârin
Bulmaya yârin bâk şu seyrâna
- 4 İstemez ol cân bu diler cânân
Olsa da sultân ol taht-ı hâne
- 5 ‘Aşkda hâzıkdır yolda şâdıkdır
Mest ü âyıkdır buldu meyhâne
- 6 Bâğa bulsa yol kim bülbüle ol
Ta’lim ider yol ‘aşk-ı destâne
- 7 Pervânedür dil dir bülbüle bil
Pendir işit gel tût ‘âşikâne
- 8 ‘Aşk ile ma’mur sen olma maḥmûr
Bu bâğda maḡrû(r) olma efsâne
- 9 Yolda şâdıq ol ‘aşka lâyıq ol
Var ol köle kul ol ir o sultâna
- 10 ‘Aşk ola dârı giderir ‘ârı
Ġâr ider dârı hemçü dürdâne
- 11 Bu derde çâre yân yüri nâra
Bağma sen hâre hem gülistâna
- 12 Kendini hâk it yakarı çâk it

Varlığın pâķ it dön sen 'uryâna

- 13 Gel ķo bu seyri gül degil ayrı
Nidersin ğayri baķma yârâna
- 14 Dosta var dost ol dostluğa yol bul
Şıdķile ol ķul gül-i ħandâna
- 15 Yolında sa'y it var menzile yit
Yâr etegin tüt yûri şâhâne
- 16 Gözden aķıt seyl duymasın hiç il
Dostla olğıl var ârifâne

33/a

- 17 Sen sev ol yâri yokdur ağyârı
Tutma sen ħârı gele bigâne
- 18 Gör bu kemteri Ünsî elķârı
Gül-i bî-ħârı ķondı rindâne

DESTÛR-119

- 1 Âh iderem derd elinden âh u vâh
Âh kim âhim bî-nihâye bî-had âh
- 2 Âh düşürdi beni âha bana âh
Âh elinden tekyegâh yok illa âh
- 3 Âh bilinmez âhla olmaz nedür âh
Âh nideyim ğayri âhdan yok penâh
- 4 Âh ider ķaşd-ı âh sırdır cânâ âh
Âh için âh girdi ħûn(u) ķâna âh
- 5 Âh bu âhı gizleseymdim bende âh
Âh bu 'aşķ için bana olmaz güvâh
- 6 Âhın aşlın sen bileyim dersen âh
Âhın âha ger erişe gör ne âh

- 7 Âha maṭla' şorar isen kande âh
Âh 'ayân cândan doğıser anla âh
- 8 Âha evvel olmaz illâ yine âh
Âha âhir kimse bulmaz illâ âh
- 9 Âh ne âhdır âh bir ola bî-ḥad âh
Âhile Hû birligine bin güvâh
- 10 Âhda elif evvel oldu ey remâh
Âha imdi ibtidâ yok evvel âh
- 11 Âhda hâyı Hû bilenler didi âh
Âh u Hûya olmaz âhir illâ âh
- 12 Âh bu ḥarfin aşlı Hûdur hem ilâh
Âh-ı zâhir bâṭın oldu anla âh
- 13 Âh bu ismin terkiinden oldu âh
Âh hem evvel ü hem âhir oldu âh
- 14 Âh "dû-ḥarfest veyk ma'na dâred" âh
Âh 'ıyn hesti ez-û meydân cerr-i maḥv-ı âh
- 15 Âh bidâyet âh nihâyet şude âh
Âh penc-i yek şâh-zû bî-iştibâh
- 16 Âh-ı Ünsî ulaşınca âha âh
Âh meyân-ı cândan çıkar der Allah

DESTÛR-120

33/b

- 1 ¹Gönlüme derdün yeter cân özge² dermân istemez
Fırkatün ile vuşlat içre özge seyrân istemez

¹ S-22/b : İlâhî

² S nüshasında bu kelime yoktur.

- 2 Bülbül-i Őeyd gibi dim fiĝn eyler¹ hemn
Baĝ-ı cihn içre ol hem seyr  bostn istemez
- 3 Vdi-yi ybna erdi yolına hdd yok anın
Kaldı Őhr-yı vaĥdetde baĝ u hrn istemez
- 4 Her-dem h u efgn eyler hiç dükenmez nlesi²
'lem-i hayret maĥm-ı cna cnn istemez
- 5 "Sevd'l-vech-i fi'd-dreyn" içinde zevk bulalı
Zulmet içre ol Hızır-veş b-ı hayvn istemez
- 6 Düşdi bir derde bu dil kim dermn ana dertdrr
Artırur artdıĝa derdin derde noĝŐan istemez
- 7 Olalı 'aŐ ile rsv 'lem içre bu gönül
Rzını her-dem 'ayn eyler bu pinhn istemez
- 8 ns bu zevke irelden gönli hlin bilmez ol
L-meĝn murĝidr uçar bir mekn u n istemez

DESTR-121

- 1 Allah ile peyvestedir işbu gönlüm hep yek nemat
Yrim bana her-dem yrdır aramızda yokdur vasat
- 2 Zülf-i zincirini benüm boynıma tavk ideliden
Gice-gündüz iĥsndayum her noĝŐnum oldu kamat
- 3 Bu devlete irişince Şöyle dertler çekmişem ki
Herbir yerde b-ĝarrum Şanki batar bana maĥat
- 4 Msileyin aĝlar idm didrını görsem deyü
Ĥamdlillh Turda gördüm yine bundan bana muhat
- 5 Rkib oldum esb-i 'aŐ ile meydn-ı Ĥaĝda menzile

¹ S-23/a : efgn ider

² S-23/a : Her dem h u efgnm ider hiç ikisi dükenmez yri

İrmek için şöyle sürdüm elimdedür nûrdan sivat.

- 6 “Kabe kavseyn”¹i geçübün “ev ednâ”yâ ireli ben
Gönlümün boş hayâlinden suyu sivâ faķat sukûṭ.
- 7 Bu sırra irmek istersen nazār kııl vech-i insanâ
Yâna yüzden kesdi elin görmez misin ehl-i kııbat.
- 8 Var riyazet tiğı ile nefis `askerin kııl sen helâķ
Ola kim ķahr-ı a`dâdan gire ele bî-add neşât.
- 9 Cem`ü`l-cem`a irişürsen varup ene`l-Haķ dârına
Farkı koyup benüm dime olma sen halkı muķnat.
- 10 Ünsî düşdi nâr-ı `aşķa yandı vârı semender-ves
Anlanmazdır sözünden dertli sözi bî-murtabat.

34/a

DESTÛR-122

- 1 Gördüm vechi muşḥafında ḥaṭlar ile bir nice ḥaṭ
Âyet-i “seb`ül-mesâni” ben okudum hep bî-ġalat.
- 2 Ol kitâbda hem yazılmış “innâ hedeynâhü` s-sebîl”²
Gördi ol dost kendi yüzün `alâ şûreti hoş ġataṭ.
3. Ol bî-nişân oldu `ayân gördüm rûy-ı hûbın cânâ
Gördi ol dost kendi yüzün `alâ şuretim hoş ġataṭ.
4. Yârdan meded olunca hep müştâķ erer dîdârına
Bu didârı görür ol göz ķan ağlaya dâim faķat.
5. Nâr-ı `aşķa var yan yûri cümle vârun hep nâr ola
Söğünmeyesin şöyle kim ger üstüne döküle şat.

¹ Kur`ân-ı Kerim - 53/9 : ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ﴾

² Kur`ân-ı Kerim - 17/84 : ﴿قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكْرَتِهِ فَرَبِكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾

6. Gönül mahzûn olma gel sen dost didârın görem deyü
Hep görinen ol dost yüzi taşra çıkma sen men şataı
7. Ünsî ezel şahbâsını ol günde ben içdim müdâm
Ayılmazam tâ haşre dek şöyle mestem itmem fûrât

DESTÛR-123

- 1 “Mâlikü'l-mülkün” milkine mâlikim baña yok hıtaı
Şabrı şabra şabr ideli şabra ider âşâ hıdaı
- 2 ‘Aşk yoluna ben gideli dert ire gönlüme hep
Tiğ-ı derdi kesmek ister gönül bâğın oldu tibat
- 3 İrer kişi bu devlete bî-ķıl ü ķaal hem hâlile
Ol ebter yâ nice irsün ‘aşk içinde faķat hıbat
- 4 Şerha şerha yâre urdı yâr bu sînem yâresine
Çekmedi hatlar ķalem gibi şanki bu dert oldu mıķat
- 5 Yetmez mi dert dil derdüne dermân nedür diler gönül
Derde dermân yine dertdir şafâ gelür hoş yâ-ğımat
- 6 Cânânımuñ ‘aşkıında ben her ne ķadar küstâhsam
Güzel yüzün telh eyleyüp baña gelmez andan saħat
- 7 ‘Aşk Ünsî’yi kıldı Ğanî ma’na içre ger seyr yâ
Fakr ile fakr eyler degil görünür şuretâ â’yat

DESTÛR-124

- 1 Debîr-i şâni’i gör kim yazmış nice âb-ı haı
Bu naķşı yazmadı naķķaş yine kendi yazar faķat
- 2 Nazar ķıl vech-i insana ne hatlar gör yazılmışdur
Yazılmış seb’ü’l-mesâni ki cümle harfi bî-nuķat
- 3 Kitâb-ı muhtaşardır gözde lâkin metin yüzbindir
Bu metnin dört kitâb şerhi bunu bilmez ki murtabı

- 4 Kitâblar şafhada hep mündericlerdir hilâfı yok
Saña delil yeter Resûl dedi görmege ol ğalaı
- 5 Ger okursan kitâbdan sen ledün 'ilmin bu dersi
Halk yüzinden vech-i Hakk'ı oku yeter bu şart
- 6 Bu zülf-i habl-ı metin kim dutarsa ol çıkar dâra
Ene'l-Hak der heme Manşûr gibi Bâki ki kad-hebat
- 7 Dâğılursa bu Ünsî'nün eger 'aklı bu hayretden
Dutar Mecnûnı âkıldır hem ol âşığı kad-rabat

DESTÛR-125

- 1 Bu derde mübtelâyım hoş cefâ-yı 'aşk nedür bilmem
Cefâkârım dahi 'aşkdan vefâ-yı 'aşk nedür bilmem
- 2 Semender-veş yerim âteş kaža-yı 'aşk nedür bilmem
Ölüp yine dirilmişem beğâ-yı 'aşk nedür bilmem
- 3 Bu 'aşk bâğında bülbülem belâ-yı 'aşk nedür bilmem
'Aceb mest olmuşam 'aşkdan verâ-yı 'aşk nedür bilmem
- 4 Bu İskenderî 'aşka uydum ben içmişem âb-ı hayât
Çalarsa İsrâfil Şûrî irişmez baña hiç memât
- 5 Küşûfât-ı 'atâ mazharıyam açıldı müşkilât
Bu 'aşk bürhân-ı bedîhîdir delil ister isen heyhât
- 6 Bu 'aşk bâğında bülbülem belâ-yı 'aşk nedür bilmem
'Aceb mest olmuşam 'aşkdan verâ-yı 'aşk nedür bilmem
- 7 Cemâl-i Hakk'ı görmüşem bu arş(u) kürsi olmadın
Ben irden var idim irden melek ins(ü) cin olmadın
- 8 Ezelden tâ-ebed mestem bu âb-ı engür olmadın
Ayılmam haşre dek ben tâ-ulu divân şâvulmadın

- 9 Bu 'aşk bâğında bülbülem belâ-yı 'aşk nedür bilmem
'Aceb mest olmuşam 'aşkdan verâ-yı 'aşk nedür bilmem
- 10 Ben ol vaḥdetde yâr idüm yine kesretde hem yârüm
Ḳamu 'âlem benüm vârum ben ol vârule hem-vârum
- 11 Umûmen yârile yârüm hem aḡyâr ile aḡyârum
Ene'l-Ḥaḡ deyüben geldüm dâr-ı Mansûra ber-dârum
- 12 Bu 'aşk bâğında bülbülem belâ-yı 'aşk nedür bilmem
'Aceb mest olmuşam 'aşkdan verâ-yı 'aşk nedür bilmem
- 13 Bu 'aşk baḡrına ḡaḡ urdı beni eyledi mestâne
Alup 'aḡlum ḡamu fikrüm yürürem mest(ü) divâne
- 35/a 14 Firâvân-ı genc-i 'aşkam gönül ma`mûr virâne
Bu Ünsî'nün virân gönlün yapup taht etdi şâhâne
- 15 Bu 'aşk bâğında bülbülem belâ-yı 'aşk nedür bilmem
'Aceb mest olmuşam 'aşkdan verâ-yı 'aşk nedür bilmem

DESTÛR-126

- 1 'Aşk ile ma'sûḡa irdim her delîlim Leylâ-yı 'aşk
Ḳıldı Mecnûn Leylâ beni bana neyler Mevlâ-yı 'aşk
- 2 Dost meclis-i sâḡisiyem geldi bana şaḡba-yı 'aşk
Cümle eşyâ mazḡar-ı Ḥaḡ eylemişdir deryâ-yı 'aşk
- 3 Virdim "ene'l-Ḥaḡ" eyledi Mansûr gibi icrâ-yı 'aşk
Uḡrâdır belâya başım verdi fetvâ monlâ-yı 'aşk
- 4 Bu gönlümi her belâya şalar benüm 'aşk her zamân
Ancılayın belâya kim tafşili yok bellü-beyân
- 5 Ben derdümi bilemedüm yâ ne bilem ḡande dermân
Gündüz-gice inilerem 'âlem ḡamu baña ḡayrân
- 6 Virdim "ene'l-Ḥaḡ" eyledi Mansûr gibi icrâ-yı 'aşk

- Uğrâdır belâya başım verdi fetvâ monlâ-yı ‘aşk
- 7 Yâr elinden yârelidir kimse bilmez bu yâremi
Dürlü dürlü yârelerdir yokdur ânuñ hiç merhemi
- 8 Her seherde gözüm yaşı şebnem ider her ‘âlemi
Şad hezârân efgân ider dinler kamu nâlemi
- 9 Virdim “ene’l-Hağ” eyledi Manşûr gibi icrâ-yı ‘aşk
Uğrâdır belâya başım verdi fetvâ monlâ-yı ‘aşk
- 10 Cânâna ben oldum esir boynumdadır ‘aşk zinciri
Her kânde varsam ‘aşk dürür ben bulmadım bir boş yeri
- 11 Ol derse de sultânımdır yolında verdim sırrı
Şâh-ı ‘aşka kul olmuşam neylerem dağî ğayri
- 12 Virdim “ene’l-Hağ” eyledi Manşûr gibi icrâ-yı ‘aşk
Uğrâdır belâya başım verdi fetvâ monlâ-yı ‘aşk
- 35/b 13 Mihnetlere şabreyledim milkine sultân eyledi
Ben ğedâyım şâhlar kulum sultân-ı ‘aşk cân eyledi
- 14 Şûretde mânendi Yâ’kûb her-demde giryân eyledi
Sîretde şol Yûsuf gibi Mısr-ı zâta hân eyledi
- 15 Virdim “ene’l-Hağ” eyledi Manşûr gibi da’vâ-yı ‘aşk
Uğrâtdı belâya başım verdi fetvâ monlâ-yı ‘aşk
- 16 Tâ şöyle ben mübtelâyım cânânımın didârına
Pervâneym ol şem’ine kül olmuşam ‘aşk nârına
- 17 Yandım bugün ‘aşk nârına yârın yanmam ol nârına
Ünsî belâ göz açdırmaz gördüm belânın kârı ne
- 18 Virdim “ene’l-Hağ” eyledi Manşûr gibi da’vâ-yı ‘aşk
Uğrâtdı belâya başım verdi fetvâ monlâ-yı ‘aşk

NA'T-I ŞERİF-127

- 1 Şânuna “Levlâke Levlâk” dedi ol dost senün
Yâ senâ vü medhüni kim ide bir ânun senün
- 2 Hâk kelâmı kim buyurdı zât-ı pâkün vaşfına
Mazhar-ı la’li hulk ‘azim-i zâtın senün
- 3 “Küntü kenz” ‘ummânı sensin yâ Şefi’ a’l-müznibîn
Mecma’ u’l-bahreyn olan medh idemez kaçren senün
- 4 Nûr-ı Hâk menba’i ‘âlemdir vücûdun ey Vaḥid
Yer ü gökler bunca âlem hep kamu nûrun senün
- 5 Sırr-ı sırrundan buyurdun “İnnâ fetaḥnâ lke”¹ didün
Saña ‘ulûm feth ola çün kim ide vaşfun senün
- 6 Şadr şerḥinün çü şerḥi kim “Elem neşrah lke”²
Olmayan şadrında şerḥi ne bilsün kaalün senün
- 7 Raḥmet oldun ‘âleme ey “Raḥmeten li’l-âlemin”
Sen ki sultân-ı şevketinden kim diye sırrun senün
- 8 Kim muḥayyelât-ı ğayba vardı sırrun şek degül
Nice ister zâtunı ol bilmeye ḥâlün senün
- 9 Etse “Sübḥânellezi”³ Esrâdaki sırrın zuḥûr
Kimsenin kudreti yokdur dimege sırrun senün
- 10 “Ḳabe kaçvseyn”ün bilinmez ayrılmaz ḥod “ev ednâ”na

¹ Kur’ân-ı Kerim : 48/1 (إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا)

² Kur’ân-ı Kerim : 94/1 (الْم تَشْرَح لَكَ صَدْرَكَ)

³ Kur’ân-ı Kerim : 17/1

(سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنَ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ)

36/a

Sırr-ı mi'râc bilmeyen ne bile mi'râcun senün

- 11 Sırrile sırsın sarây-ı sırrınun kaçırındasın
Yâ ne bilsün şûret içre kim şîfât-ı zâtun senün
- 12 Mażhar-ı tâmdur vücûdun saña mażhardur âlem
Saña mażhar düşdi Ünsî âlîdür zâtun senün

DESTÛR-128

- 1 Buldu bulan çün ol zâtı
Kodı esmâ vü şîfâtı
Eyledi terk o lezzâtı

Buldu bir bâkı hayâtı
Görmedi hiç o memâtı

- 2 Zât-ı cânâna irişen
Bağr-ı vahdete karışan
Bunda merdâne dervişin

Buldu bir bâkı hayâtı
Görmedi hiç o memâtı

- 3 Gör bu 'ummâna gireni
Sırrile sırra ireni
Hağ divânında durânı

Buldu bir bâkı hayâtı
Görmedi hiç o memâtı

- 4 Giren cânlar bu meydâne
'Aşk şarabun içüp kana
Mest olanlar çü sekrâne

Buldu bir bâkı hayâtı
Görmedi hiç o memâtı

- 5 Ünsîya terk eyle kaali

Hâl içinde bul sen hâli
Zâta irgüren bu yolu

Buldu bir bâki hayâtı
Görmedi hiç o memâtı

DESTÛR-129

36/b

- 1 Çalbime kendi nûrundan
 Tecellî eyledi Allâh
 Sırrımı sırrı yüzinden
 Teselliler verdi Allâh
- 2 Mûsa gibi ‘âşıqlara
 Manşûr gibi şâdıqlara
 Cân gözi uyanıklara
 Didârı gösterdi Allâh
- 3 Derdine dûş olan cânlar
 Dökdiler bu yolda çanlar
 Vuşlata erdiler anlar
 Kendüni bildirdi Allâh
- 4 Vağdet meyin içenleri
 Kesret bezmin geçenleri
 Ebvâb-ı râz açanları
 Zâtına irgürdi Allâh
- 5 Ol mekânsızdır lâ-mekân
 Ol nişânsızdır bî-nişân
 Cümle ‘ayânlardan ‘ayân
 Vechini eyledi Allâh
- 6 Bağr-ı ‘ummânun cevherin
 Bu ‘âlemlerün hep vârin
 Açma Ünsî gel sırların
 Anı bildirmedi Allâh

DESTÛR-130

- 1 Nazm(u) nesre gel¹ aldanma
Gel maqşad-ı aqşâyı gör
Şakın serâbı şü şanma
Gel maqşad-ı aqşâyı gör
- 2 Düşdün neden bu sevdâya
İş neden kıla ferdâya
Ugradun lâf u da'vâya
Gel maqşad-ı aqşâyı gör
- 3 Gider dilden bu kaal(u) kııl
Bu tezviri duymasın il
Bitmez bu iş olmazsa dil
Gel maqşad-ı aqşâyı gör
- 4 Boş yere yeter sa'y etdün
Sen bu semti neden dutdun
Bir dükenmez yola gittün
Gel maqşad-ı aqşâyı gör
- 5 Koma bu işi² kaal bula
Var baş ile bir iş eyle
Serâb-ı sırrı seyr eyle
Gel maqşad-ı aqşâyı gör
- 6 'Aqlunı başuna dirgür
Yolunı menzile ırgür
Maılıbını var bula gör
Gel maqşad-ı aqşâyı gör
- 7 Ömri riyâzetle geçir
Vaıdet şarâbından içir
Lâhût illerine uçur
Gel maqşad-ı aqşâyı gör
- 8 Seyr et dostun illerini
Kok bağ-ı sır güllerini

¹ S-11/a : var

² Ü-36/b : işki

Dinle dost bülbüllerini
Gel maqşad-ı aqşâyı gör

- 9 Ünsî alma hâli kaale
Kaali hâl et kalma kaale
Ne hâle kal yâ ne kaale
Gel maqşad-ı aqşâyı gör

DESTÛR-131

- 1 Bulan cem`iyyet-i kübrâ gayri yâ harmânı neyler
Bilmez ol şugrâ vü kübrâ gayri yâ elvânı neyler

- 2 Üsniyetini terk iden vahdet illerine¹ giden
Lezzet-i vuşlatı dadan gayri yâ ezmânı neyler

37/a

- 3 Yansa vücûd çün ser-te-ser² 'aşkile püryân olası
Haq yolında kim vere ser gayri yâ dermânı neyler

- 4 Derdüne dermânı bulan kahrile şafâda olan
Fırağ ile cem`a kân olan gayri yâ nokşânı neyler

- 5 Leylâdan erince kemend âşığı³ Mecnûn eyler⁴ bend
Ana zehir olur çü-ğand gayri yâ hicrânı neyler

- 6 'Âşığa 'aşk olur danık gice gündüz göz uyanık
Ola ânın cânı yanık gayri yâ mihmânı neyler

- 7 'Aşkî kime kim yâr ola derd⁵ ânları ber-dâr ola
Gide ağyâr hep yâr ola gayri yâ cânânı⁶ neyler

- 8 Ünsî dost ile dost olsa isteğini bir dem⁷ bulsa
Kesret ü vahdet bir olsa gayri yâ irfânı neyler

¹ S-11/a : diyârına

² S-11/a : ser-be-ser

³ S-11/a : âşık

⁴ S-11/a : "o" kelimesi vardır.

⁵ Ü-37/a : düze

⁶ Ü-37/a : cânı

⁷ S-11/a : ol hoş

DESTÛR-132

- 1 Gönül kuşu ider cevân seni ister seni ister
İder bülbül gibi nâlân seni ister seni ister
- 2 Hemân cevânda uçmağda şikâr istemez uçmağda
Ki nirânda hem uçmağda seni ister seni ister
- 3 Bir arzuya düşübdürür ne dünya âhiret bilür
Gören âkil¹ tana kalur seni ister seni ister
- 4 Gönül eyler taleb cânân ana vuşlat heme hicrân
Vaķit yok ana bir ezmân² seni ister seni ister
- 5 Nidem sensiz seni beni³ ben istemem cân u teni
İniler dil dîn (u) günü seni ister seni ister
- 6 Bulamadım baña çâre bu dert yâresi şad-pâre
Her işden kaldı âvâre seni ister seni ister
- 7 Bülbül gibi durmaz öter ister gülün cânın eter
Ne işler bilmez ne dutar seni ister seni ister
- 8 Sensiz olmaz hasta dil bağ dağ üzre düter dağ
Ana oldu dağ üstü bağ seni ister seni ister
- 9 Zikr (ü) fikrin dilmedin gitmez derûnum fikrin unuvmaz
Dil (ü) cânım hiç durup yatmaz seni ister seni ister⁴
- 10 Bu derdün hâli anlanmaz gezer âvâre dinlenmez
'Aceb divâne eğlenmez seni ister seni ister
- 11 'Aşkın anı dâim yaķar⁵ o cân gözün açup baķar
Adım bilmem neye taķar seni ister seni ister

¹ "âkil" kelimesi S (11/b) nüshasında yoktur.

² S-11/b : Görmez asla vakt (ü) ezmân

³ S-11/b : teni

⁴ 7-8 ve 9. beyitler Ü nüshasında yoktur.

⁵ Ü-37/a : Anı 'aşkın komaz bakar

- 12 K̇amu 'âlemleri gezer ebed bağrın delüp¹ ezer
Ki her yerde seni sezer seni ister seni ister
- 13 Dilimden zikr-i yâr gitmez derûnum fikrin unuþmaz
Dil ü cân hiç durup yatmaz seni ister seni ister
- 14 Gönül bülbül gibi nâlân gice-gündüz heme giryân
Taleb eyler seni her ân seni ister seni ister²
- 15 Dilemez Ünsî bir seyrân ne hûr ister ne hüd gilmân
Ânın maqşûdı sen sultân seni ister seni ister

37/b

DESTÛR-133

- 1 Ver bana dermânı yoğ dert
Çağırayım dost dost deyü
Bana yağlaşmaya bir ferd
Çağırayım dost dost deyü
- 2 K̇o düşün derdine cânım
Nâr-ı 'aşkile püryânım
Vaşlına ben virem cânım
Çağırayım dost dost deyü
- 3 Bağr-ı 'aşđ başımdan aş
Gönül bir vâdiye düşe
Berr ü bağrı aş
Çağırayım dost dost deyü
- 4 Bir hâlile hâlleneyim
Bir yol ile yollanayım
Dost derdiyle dilleneyim
Çağırayım dost dost deyü
- 5 Derdin güldür dermân diken

¹ S-11/b : durub² 13 ve 14. beyitler S nüshasında yoktur

Dermân yeter dert var iken
Her dalda gül dallar diken
Çağırayım dost dost deyü

- 6 Ünsîya hâr hem gül olam
Bülbül ü gül hem zâr olam
Hem ağyâr hem yâr olam
Çağırayım dost dost deyü

DESTÛR-134

- 1 Divân-ı dost hoş kuruldı
Gel divâna gidelim gel
Anda çok hâle erildi
Gel divâna gidelim gel
- 2 Müşkilât hep hallolunûr
Tıblı cünbüşler çalınûr
Nice şafâ zevk olunûr
Gel divâna gidelim gel
- 3 Tıfl-ı dilin zikrin işit
Ana lâyıq var bir iş et
Sırr-ı dilini bizden işit
Gel divâna gidelim gel
- 4 Dinle cânından şadâlar
Hâkda nidâlar iderler
Böyle buldu zevk bulanlar
Gel divâna gidelim gel
- 5 Kûs-i gaybî feryâd ider
Dir gümâni dilden gider
Dosta gel dir da'vet ider
Gel divâna gidelim gel
- 6 Bağ-ı cândaki bülbüller
Gül-i bî-hâr buldu anlar
Dâima efgân iderler gel

Divâna gidelim gel

7 Bul teraqqidir bu hırs
Durma çalış hâle sen res
Yâr bulunca feryâd kes
Gel dîvâna gidelim gel

8 Bu'l-'acâyib emr olur bu
Her a'zâdan gelür gör Hû
Ünsî dime olur mı bu
Gel divâna gidelim gel

DESTÛR-135

1 Sevdâna düşürdün beni
Cânım arzû ider seni
Benlikden kırtardın beni
Cânım arzû ider seni

2 Virdin dilime bunca dil
Herbir a'zam oldu bir dil
Her ne dîrsen anı der dil
Cânım arzû ider seni

38/a

3 Müşkil hâle sen dût itdün
Derdine beni eş itdün
'Aşkın ile serhoş itdün
Cânım arzû eyler seni

4 Gice gündüz durmaz yanar
Vaḥdet şem'in her bâr dutar
Kıanlar içüp kıanlar kıanar
Cânım arzû eyler seni

5 Terk eyleyüp ol kendini
Bula seni bile seni
Bilmez seni anı beni
Cânım arzû eyler seni

- 6 Derdine dermân istemez
Dertden gayrı şan istemez
Sensiz bir ân cân istemez
Cânım arzû eyler seni
- 7 Derdim çoğdur şerh idemem
Dermân isteyü gidemem
Dertsiz bir adım atamam
Cânım arzû eyler seni
- 8 Vuşlat diler firkat ola
Kesretde vahdet hâl ola
Ünsî dâim hep sen ola
Cânım arzû eyler seni

DESTÛR-136

- 1 Kimine cevrin vefâdır
Şükür yâ Rab yâ Allâh
Kimine qahrın şafâdır
Şükür yâ Rab yâ Allâh
- 2 İrişe 'aşqına bir cân
Olur lâ-büd o kes sultân
Bulur cân içre bir cânân
Şükür yâ Rab yâ Allâh
- 3 Bulur qahrından vefâlar
Gelür celâldan şafâlar
Olur hayrân 'uqâlâlar
Şükür yâ Rab yâ Allâh
- 4 Olup miñnet 'ayın-ı râhat
Olup kesret heme vahdet
Mağabbetsizdir faşihat
Şükür yâ Rab yâ Allâh
- 5 Çü bir gönül seni bildi
Her işden bir 'ibret aldı

Gönül hep zevkle doldu
Şükür yâ Rab yâ Allâh

6 Dil ü cânâda biter güller
Öter şûrîde bülbüller
Amı vaşf idemez diller
Şükür yâ Rab yâ Allâh

7 Bu sırra hiç erişilmez
Beyânı vaşfa hiç gelmez
Buna hadd u zamân olmaz
Şükür yâ Rab yâ Allâh

8 Erilmez sensiz bir hâle
Gönül aldanma bir hâle
Diler zevk-i bâki bula
Şükür yâ Rab yâ Allâh

9 Senündür Ünsî ey Hudâ
Ten ü cânı saña fedâ
Seni sen bildirdün ana
Şükür yâ Rab yâ Allâh

DESTÛR-137

1 Düşdi gönül bir sevdâya diler Andan ol geçmeye
Mecnûn oldu bir Leylâya ister aşla uşlanmaya

2 Gitdi şahrâ-yı 'aşka dil ol unuğdı ayile yıl
Uçdı hemân misli bil dil gitdi 'aqla hiç gelmeye

3 Dîdâr kıldı hep durağı terk etdi kara vü ağı
Cânında yakdı çerâğı diler dâim söğünmeye

4 Düşdi bir vâdiye Mecnun ulaşurdu ünine ün
Bilmem gice midir yâ gün bu cünû(n) vağti olmaya

5 'Aşkın odı düşdi cânâ şanki oldu pervâne
Cânın virür ol cânâna firkat vuşlat hiç görmeye

- 6 Benden eğer benlik gide rûhûm dosta dostluk ide
Yâre erer gide gide ammâ menzil hiç bulmaya
- 7 Bir gülşene erdi cânım terk eyleyem mekânım
Bunda buldum âşiyânım me'mûlüm güli solmaya
- 8 Bülbülem girmişem bâğa tıtdılar beni duzâğa
Bakmaz oldum şol ü şağa efgândayım gayr olmaya
- 9 Ol bahra talup gelmişem girdâba fülküm şalmışam
Dürr-i cevâhir bulmuşam şatam alam sûd olmaya
- 10 Miñnet maħabbetde nedür ol mihnetde râhat nedür
Bu vuşlatda lezzet nedür bildir Ünsî yok olmaya

DESTÛR-138

- 1 Oldu `ayân çün hafıyyât erdi cânım ol cânâna
Pinhân oldu bu kâinât ğarka vardı çû dürdâne
- 2 Benden bana oldu nidâ küllü şey'in gör kad nidâ
Ben de eyledim cânı fedâ vârim kalmadı bir dâne
- 3 Ben dostla çün bir oldum sırrım Hakkın Tûrı buldum
Cân ü tene cennet oldum hâcet yok bağ u rıdvâna
- 4 Giren erler bu meydâna şem'-i cemâle pervâne
Kül oldılar yâne yâne yârın ne hâcet nîrâna
- 5 Cân haberin alan cândan fâriğ oldu cân ü tenden
Hem dünyâdan hem uqbâdan yokdur ortada bigâne
- 6 Dîdâr diler kim dârından maħrûm kalur ol yârından
Bunda göremiyen erden ol erer Anda hicrâna
- 7 Bu vâdiye giden cânlar erdiler menzile anlar
Mansûr gibi nice cânlar baş verdiler çû merdâne

- 8 Her nihânın olsa 'ayân müşkillerin olsa beyân
Olsa mekânın lâ-mekân sen erdin ol a'yâna
- 9 Maẓhar oldu zühûriyât hep görinen hep hüviyyat
Ünsî şifâtı zâtdır zât böyle bil erme hazelâna

DESTÛR-139

39/a

- 1 İçüp câm-ı maḥabbetden
Gönül dâim şafâ eyler
Çanup vaḥdet şarâbından
Gönül dâim şafâ eyler
- 2 Bu kesret-i nâsûtı geçüp
Melekûta kanad açup
Lâhût illerine uçup
Gönül dâim şafâ eyler
- 3 Taleb-i dostâ düşeliden
Bâşımдан 'âşk aşalından
Ki deryâ-veş çoşalından
Gönül dâim şafâ eyler
- 4 Bana derdi yâr olalı
Yâr ile ben yâr olalı
'Ayân ben yâri görelî
Gönül dâim şafâ eyler
- 5 Maḥv oldu kamu kesret
Yerine geldi çün vaḥdet
Göründi özge bir ibret
Gönül dâim şafâ eyler
- 6 Ana akl u fikir verdim
Ara yerden teni sürdüm
Yâr ile ben yâre erdim
Gönül dâim şafâ eyler

- 7 Dâim Ünsî ğanî oldu
Gönül genc-i nihân oldu
Dahî zâtında zât buldu
Gönül dâim şafâ eyler

DESTÛR-140

- 1 Dert içinde cevân iden
Bulmaz mı ol dermân-ı Hâk
.....
.....

- 2 Her sırları seyrân iden
Bülbul gibi elhân olan
‘Aşk mülkünde sultan olan
Bulmaz mı ol bostân-ı Hâk

- 3 Bezm-i ezel câmin içen
Sokrân olup sivâ geçen
Küntü kenzin râzın açan
Olmaz mı ol kurbân-ı Hâk

- 4 Pervâne-veş ‘aşka yanan
Şem‘-i cemâline dönen
‘Aşk atına binüp inen
Bulmaz mı ol meydân-ı Hak

- 5 Çün İsmail emre bağan
Hâl bâğıma elin tağan
Gönli dostdan yana ağan
Olmaz mı ol püryân-ı Hâk

- 6 Mir‘âta tûti-veş bağan
Dillerinden sükker ağan
Ünsî benliğinden çıkan
Olmaz mı ol mihmân-ı Hâk

DESTÛR-141

- 1 Düş olan bu derde câna

Dermân ister şanma zinhâr
 K̂an d̂ökenler bunda ‘aşk̂a
 İhsân ister sanma zinhar

2 Her kimde¹ ‘aşk̂ derdi ola
 Zevk̂ile derûnı dola
 Her kaç̂rede deryâ bula
 ‘Ummân ister şanma zinhâr

3 Yürür² bir berr³-i yâbâna
 Yolu ermedi pâyâna
 Mağv olup bu yâne yâne
 Ol cân ister şanma zinhâr

4 Ol deryâyâ kim ki düşer
 ‘Âşk̂ mevĉleri başdan aşar
 Cümle tedbirleri şaşar
 Erkân ister şanma zinhâr

39/b

5 Ünsî bilinmez esrân
 Yerde gökde yok̂ kararî
 Meydân içre hem ol dârî
 Mekân ister şanma zinhâr

DESTÛR-142

1 Dostun derdine düşenün derdidir dermâna çâre
 Bağ-ı lâhût bülbülünün zârıdır handâna çâre

2 Yârenc bul merhem ey yâr var ola gör olmadın var
 Maşûr gibi gel ol ber-dâr bu dâr bu cânâ çâre

3 Ğâfil olma var gözün aç senden sana eyle mi`râc
 Tâ derdine ola ‘ilâç bul bu derd-i cânâ çâre

4 Yârdan erdi işbu yâre yâremiz yâreden şara

¹ S-11/b : Kimde kim

² S-11/b : Gider

³ S-11/b : berk

Dirmezse yüz biz bu yâre yâ nedür bu derde çâre

5 Dert yazılmış başımıza dert aşılması kûşımıza
Gelmezse dert hoşumuza olmaz hiç dermâna çâre

6 Vuşlat bize cândan olsa firqat ‘ayın-ı vuşlat olsa
Ünsî faqr-ı tâmmı bulsa olurdu cânâna çâre

DESTÛR-143

1 Dinle “...firrû ilâ’llâh”¹ var bul “semme vechu’llâh”¹
Gel uzak gitme bi’llâhi var bul “semme vechu’llâh”¹

2 Kıl gönülden âh u zârı var iste bul sen ol yâri
Cümle vârin budur vâri var bul “semme vechu’llâh”¹

3 Va’d-i ezel unuþma gel ‘ahd ü hilâfe gitme gel
Sen fırsatı terketme gel var bul “semme vechu’llâh”¹

4 Dilersen derdüne dermân gözlersin ‘ahdine peymân
Kâhr(u) lütfu bir bil ey cân var bul “semme vechu’llâh”¹

5 Kur’anda çün buyurdu Hâk “eyne mâ tevellü”ye bak
Vechu’llâhdan al sabaþ var bul “semme vechu’llâh”¹

6 “İnnâ ma’aküm”² remzullah dir mekân dolı Allâh
Bî-mekândır Allâh billâh var bul “semme vechu’llâh”¹

7 Ünsiyâ gel faqr ile ol sen bulasın vaþdete yol
Kul ola gör sıdkile kul var bul “semme vechu’llâh”¹

DESTÛR-144

1 Şâh-ı ‘aşka esîr olan ol bâş ile cânı neyler
‘Aşk iline emîr³ olan milk-i Süleymân’ı neyler

¹ Kur’ân-ı Kerîm - 51/50 : ﴿فَقِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي نَكَمٌ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾

² Kur’ân-ı Kerîm - 2/14 : ﴿وَإِذَا نَقَّوالتَيْنِ أَمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَنَوْا إِلَى شِيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُونَ﴾

³ S-12/a : sultan

40/a

- 2 Hakk-bîn olan nazar gözler yüzün beyân etmez sözler¹
Bir ola gice-gündüzler ol ğayri seyrânı neyler
- 3 Bilsen seni sen anlasan ħasret ile dil daĝlasan
Zârî zârî hem aglasan² ol dertlü dermânı neyler
- 4 Hâlünle ol vuşlat dile dil tahtına sultân gele
Cânda cânân mihmân ola dil ğayri 'irfânı neyler
- 5 Ol ulu dergâha ersen Anda şâhın yüzün görsen
Cân ile ol câna ersen cânın bu cihânı neyler
- 6 Her kim yârın belâsına ana karşı döner³ sine
Ol ölüp girmeden sine vaşl olur hicrânı neyler
- 7 Gör Ünsüyi buldu yârın hep bıraktı özge kârın
Bugün bulup gören yârın yarın ol ğilmânı neyler

DESTÛR-145

- 1 Bu vücûdum fülkü doldı serbe-ser esrâr-ı Hakk
Nâzır-ı deryâ isen gör sendedir dîdâr-ı Hakk
- 2 “ ‘Alleme’l-esmâ’ya” iblis çünkü vâkıf olmadı
Anınçün oldu merdûd eyledi inkâr-ı Hakk
- 3 Derd-i ‘aşka yana gör kim sende benlik olmasun
Benlik ol vaqt hakkın olur sende görsen yâr-ı Hakk
- 4 Ger dilersen seni bilmek ‘âlem-i taĝkîke bak
‘İlm-i ledün dersin oku olasin ebrâr-ı Hakk
- 5 Tûr-i ‘aşkda sen daĝi Mûsâ gibi müştâk isen
Sen merâyâ-yı ħakâyıkdan göresin var-ı Hakk

¹ S-12/a : özler² Ü-40/a : inlesen³ S-12/a : düter

- 6 Dert dağını deldin ise Ferhâd olup yârasın
Şirinüñe yol açıla görine ol didâr-ı Hâk
- 7 ‘Aşk yolında şâdık isen sen eger Mansûr gibi
Bu “Ene’l-Hâk dârına sen ola gör ber-dâr-ı Hâk
- 8 Vaĥdet-i deryâsının ğavvâşı olsan Ünsîya
Gel şaķın cevher çıkarma fâş olur esrâr-ı Hâk

DESTÛR-146

- 1 Bî-noķta vâvdan görüñdi ‘âlemin var dânesi
Bu ĥaķikat goncası bülbülleri divânesi
- 2 Şöyle bunun resm olundı bî-noķta bil çok zamân
Noķtası bir şem’ olupdur ‘âşıkı pervânesi
- 3 Kim bu ‘ummân her kaçan cûş eyledi bî-ĥad dilâ
Nice cevher şaçdı bulunmadı hiç bir dânesi
- 4 Kim bu bahra girmek ister âşinasın bulmaĝa
Ana dalar dalgıç olan çıkamaz bir dânesi
- 5 Gör bu ‘ummân-ı ‘amîķin cevheri bî-ĥad olur
Anın çün ğavvâş olan tâ ebed virânesi
- 6 İşbu deryâ-yı muĥitîn hiç görünmez sâĥili
Gör bu bahra kim gide alınmaya nişânesi
- 7 Ğavvâş olan ‘ummâna fülk-i vücûdın mellâĥıdır
Keştileri parelendi bulunmaz hiç dânesi
- 8 Vâdi-yi ĥaķikatda kim ki istemeye rehber
Ol gider berrü yâbâna kim yok ânın pâyânesi
- 9 Ğavvâş olan deryâdan çıkarmadılar cevheri
Anınçün Ünsîya bil ĥalk ânın bigânesi

DESTÛR-147

- 1 Ben kitâb-ı hüsün içre bulmuşam âyât-ı nûr
Okuram ismini her-dem olmuşam âyât-ı nûr
- 2 Muşhafın şûreleri zülfün cemâlündür senûñ
Veğduhâ vechin okunûr budur işârât-ı nûr
- 3 Nûr görinen gözlerime vech-i Hâkdır şek degil
"Veccehtü vechî"¹ remzin görmüşem mir'ât-ı nûr
- 4 "Semme vechu'llâh"² dır haqqâ görinen eşyâ kamu
Herbir ârif gözlerine görünübdür zât-ı nûr
- 5 On sekiz bin `âlem deyü sayılan hep cümleten
Ma'nide bir yüz² görünmez her göze bu zât-ı nûr
- 6 Ârife âfâk-ı enfüs görünür hep nûr-ı Hâk
Vechini kesret yüzinden³ görmüşem evkât-ı nûr
- 7 Ol cemâlınden türedi gerçi cennât cümleten⁴
Vechine nisbet görür şâdıq heme cennât-ı nûr
- 8 Ünsiya faqr u fenâda dâim ü hem bâkiyem
Mağv-ı sahvıyem mazhar-ı Hâk olmuşam gâyât-ı nûr

DESTÛR-148

- 1 Ben ezelden aşk yoluna cânımı kurbâna geldim
Şem'-i cemâline yârın yanuben pervâne geldim
- 2 Bağ-ı lâhût bülbüliyem eyledim terk âşiyânım
Nâsût içre dost gülünü koçmağa esgâna geldim

¹ Kur'ân-ı Kerîm - 6/79 : ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِتِلْكَ فَطَرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

² S-12/a : yüzdür

³ S-12/a : yüzünde

⁴ S-12/a : cümle hür

41/a

- 3 Pây-ı yârin tozına yüzüm gözüm ben süreli
Sır sözidür söyledigim bunda ben insana geldim
- 4 Gice-gündüz dinmez âhım Nuh felekden tâ geçerkim
Hâk sözümden hâk güvâhım çünkü ben Yezdân'a geldim
- 5 'Aşk sevdası düşeli bu belâlı başuma
'Aklile âşinâ degilem bir ğarîb divâne geldim
- 6 'Aşk beni yakdı yoğ etdi şöyle ben virâneym
Yoğluk ile giderek ben Kadir-i Sübhân'a geldim
- 7 Ünsiya ben derd-i yâre vârimı verdim kamu
Dileyü derdime dermân derde ben dermâne geldim

DESTÛR-149

- 1 Ben Cemâl-i Hâk'ı gördüm cismile cân olmadın
Çâr-'anâsır se mevâlid cins-i insan olmadın
- 2 Mülk-i lâhût içre 'ahdi muhkem etdim yâr ile
Mülk-i ceberûtda hergiz 'ahd-i peymân olmadın
- 3 Nâsût içre vârlıgım dost varlıgıdır hep hemin
Cismile rûh arasında ğayri cânân olmadın
- 4 "Küntü kenzen" âleminde kenz-i mahfî ben idim
Vârlıgı kânna düşdüm bunda bir kân olmadın
- 5 A'lâ esfel yer ü gök hep ketm-i 'ademde idi
Var idi vâri Ünsî kevn ü mekân olmadın

DESTÛR-150

- 1 Mağv eyle gel sen de seni Sinâ-yı sır hâr olmasun
Sırr-ı tecellisi dilde Hâkdan ğayri var olmasun
- 2 Dildâr eyle terk et bedan dürrin kesret vahdet bedan
Tut bunları oldu yedân şağın târumâr olmasun

- 3 Çalış didârı görünce dūr-veş zâtına erince
Hakdan tecellî olunca mir'âtın ğubâr olmasun
- 4 Sa'y et ef'âle eresün zât-ı sıfât zât göresin
Zât-ı evsâf bir göresin sende benlik var olmasun
- 5 Eşyâ hep mahzâr-ı esmâ anla seni bil mu'ammâ
Be-çeşm-i hak-bîn müsemmâ zâhid haberdâr olmasun
- 6 Olsa ger tecellî cândan ben geçerdim ben ü cândan
Hem dünyâdan hem uqbâdan Hak'dan gayri var olmasun
- 7 Ünsî dertli bir bî-çâre kâdir mi dergâha vara
Yârdan diler yâre çâre her-dem firkat kâr olmasun

DESTÛR-151

- 1 Âh u zâra âh düşürdün
Gönül seni neyleyeyim
Derdün nedür bildirmediñ
Gönül seni neyleyeyim
- 41/b 2 Cânım oda yandırırısın
Cânıma od doldurursın
Hoş kebâba döndürürsün
Gönül seni neyleyeyim
- 3 Erişmişdir bu inâyet
Yoğdur hiç derdine ğâyet
Aşk-ı Hak'a yoğ nihâyet
Gönül seni neyleyeyim
- 4 Benden beni etsen halâş
Gider dilden hep cümle pâş
Bir görünür eşyâ vü nâs
Gönül seni neyleyeyim
- 5 Sen cemâle pervâne oldun

Bülbül gibi güle kaldın
 Tüti-veş sen kaale geldün
 Gönül seni neyleyeyim

6 Mecnûn gibi sen Leylâyı
 Arzuladın sen Mevlâyı
 Gezdin sen kûh(u) şahrâyı
 Gönül seni neyleyeyim

7 Noldun 'aceb anlanmadun
 Vaqt olup hiç dinlenmedün
 Hiçbir yerde eglenmedün
 Gönül seni neyleyeyim

8 Sen Ünsî'yi bundan kırtar
 Derdi artsun andan beter
 Dermânı ço derdin artır
 Gönül seni neyleyeyim

DESTÛR-152

- 1 Ben bu derde düşeliden dermân nedür aşla bilmem
 Yaşım aķar gözlerimden her-dem seldir bir dem silmem
- 2 Ğarķ oldu yâşıma başım terk ettim ķavm u ķardaşım
 Ğodum âşım hem yoldaşım bana noldı menzil almam
- 3 Düşdüm deryâ-yı yâşıma dert ne getürdi başıma
 Âğular ķatdı âşıma ben sükkerden lezzet almam
- 4 Dertli etdi derdi beni iniledir düni günü
 Arş a ķıķar âh-ı tütünü gıtdim elden gerü gelmem
- 5 Şağım şolum bilmez oldum ben ağlaram gülmez oldum
 Bana enis bulmaz oldum ben yoğum elinden gülmem
- 6 Aşk beni bülbül eyledi gülden haberler söyledi
 Gül derdini vird eyledi dost bâğında gülüm şolmam

- 7 Dert oldu benüm enîsim ğayri yoĝdur bir mûnisim
Derd-i yârdır hem celîsim Ünsî ğayre ben yâr olmam

DESTÛR-153

- 1 Düşdüm bu aşk nârına ben yaĝar beni külhân gibi
Dinmez bu gözümün yaşı aĝar dürr(ü) mercân gibi
- 2 Gözüm yaşı silünüben kaĝre gibi düşeliden
Durmaz vücûdum cûş ider kaynar heme ummân gibi
- 3 Düşdüm yıkıldım topraĝa hâk-pâyem hem ayaĝa
Hiç kalmadı benden eser yıkılmışam virân gibi
- 4 Ben dostdan ayrı olmadın firĝat başıma gelmedin
Cân Yûsufî aşkı beni yaĝar pîr-i Ken`ân gibi
- 5 Aşkın beni her-dem yaĝar tütünüm göklere çıkar
İniledir zârî zârî ol bülbül-i nâlân gibi
- 6 Lâ-yâ`kıl ü mestem ebed bu cünûna olmadı ĝad
Gitdi kendi bilmez oldum mestâne vü ĝayrân gibi
- 7 Bu dert beni alup gitdi bulunmaz devlete yetdi
Kenz-i lâ-yefnâ bulmuşam ben degilem sultân gibi
- 8 Yoĝ oldu küllî varlığım gitdi aradan darlığım
Kalmadı Ünsîde benlik şu benligi yalan gibi

DESTÛR-154

- 1 Cemâlini gören cânın nider zevĝin bu cihânın
Alan lezzet-i irfânı nider zevĝin bu yalanın
- 2 Doyaldan cânım ol zevĝi bıraĝdım ben ĝamu farkı
ĝodı ol ĝayri ezvâĝı nider zevĝin bu fenânın
- 3 Bu dil fülki düşüp baĝra selâmet yoĝ daĝi behre
Baş indirmede bu dehre nider zevĝin bu zindânın

- 4 Düşeliden dost derdine düşemez dünya ardına
Ki dutmaz şahrâ kırdına nider zevkin bu virânın
- 5 Olan bu dert ile sûzan dökülür gözlerinden kan
Bulan yâr ile yâr her ân nider zevkin bu dünyânın
- 6 Kırdı Ünsî kamu dilden kımayup ne gelür elden
Eren dostu cân u dilden nider zevkin ol cihânın

DESTÛR-155

- 1 Yâne yâne ben kül oldum dâim bu aşk külhânında
Kül iken şad-berk gül oldum hoş kıokaram bostânında
- 2 Bağ-ı haqıqata girdim vahdet güllerin derdim
Ben şâhın yüzini gördüm aşkın ulu divânında
- 3 Gıtdim bu aşk şahrâsına uğradım aşk gavğâsına
Düşdüm aşkın deryâsına gark olmuşam ummânında
- 4 Çünkü aşk baırına daldım anda dürr(ü) mercân buldum
Ben kendimi yâvi kıldım düşdüm ben bu aşk kânında
- 5 Aşk gevheri ben kâniyem kıatre deryâ bana baır ü yemm
Dinlenmez sırr âh neyleyem cevherem aşk dükkânında
- 6 Manşûrem ben o dildâra varırsam gam degil dâra
Ererem baş verüp yâre Manşûr-ı aşk meydânında
- 7 Serhoş geldim tâ ezelden ben aşk şarâbın içelden
Mest giderem ben bu ilden zevkıdeyim aşk cinânında
- 8 Mübtelâyım derd-i yâre bakmazam yâr u ağyâre
Şuçlu gibi ben âvare esirem aşk zindânında
- 9 Gıtdi Ünsinin hep vâri aldı vârim dildârı
Hoş aradı buldu yârı ol şehr-i aşk sarâyında

DESTÛR-156

- 1 Âteş-i aşk düşdi cânâ olmuşam şem'a pervâne
Ağlaram kan yâne yâne olmuşam ben çü-divâne
- 2 Gitdi elden ihtiyârım aşla kalmadı kararım
Ayrı düşdüm yâr aradım ben degilem şu bîgâne
- 3 Aşkla ben şöyle doldum isteyüp dildârı buldum
Aşkıda ben vâra dost oldum hayrânım ben bu seyrâna
- 4 Düşmese derde bu gönül nâle mi eylerdi bülbül
Aña meger her diken gül bakmaz güle gülistâna
- 5 Neylerem bağ u bostânı çün ayân gördüm o cânı
Baña gerekmez cinânı iştîyâkım yok cinâna
- 6 Bilmezem ben kim ne etdim bir tükenmez yol gitdim
Nâmûsu tâ şöyle atdım kalmadı hiç ad u şâna
- 7 Ünsî yeter saña bu söz içinde tuta gör söz
Da'vâ sözleri ma'nâsız yûri bak kâmil insana

DESTÛR-157

- 1 Gel berü sen taht-ı cânâda¹ ol şâh olan sultânı gör
Mir'ât-ı dil içinde sen var o vech-i Raḥmâmı gör
- 2 Gel böyle gezme serseri var sırta er bul bir eri
Gönlün ola Ḥaḫḫın Tûrı tecellî-i Sübhâmı gör
- 3 Düşdün ebed bu ğurbete irgür yolunu ḥazrete
Var kılma sen bu sûrete kande² bak³ cânâmı gör
- 4 Kılma şaḫın kıl ü kaale vâkıf olasin meâle
İrişesin tâ kim hâle sen⁴ katrede ummâmı gör

¹ Ü-42/b : cân tahtına

² Ü-42/b : her bana

³ Ü-42/b : bak

⁴ S-12/a : gel

- 5 Yâ sen nidersin ğilmânı¹ neylersin bağ u rıdvânı
Dilersen sırr-ı nihânî gönüldeki mihmânı gör
- 6 Maḥva irdir sen varlığın senden gider ağyârlığın²
Yârin ola her varlığın sen kudret-i Yezdânı gör
- 7 Vaḥdet yollarını söyle dime şu şöyle bu böyle
Sırrında sırr-ı seyr eyle hem kesret-i³ seyrânı gör
- 43/a
- 8 Ünsî terket var sen seni sen iste andan o cânı⁴
Sen ço dilden in ü anı kenz-i dilde pinhânı gör

DESTÛR-158

- 1 Senin mir'ât-ı hüsnünden cemâliñ gösteren oldur
Senin hem nûr-ı çeşminden seni senden gören oldur
- 2 Gören oldur görinen ol sana sensiz görünür ol
Arama hiç sağ u şol heme şûret kuran oldur
- 3 Dolaşma kûh(u) şahrâyı bırak dünyâ vü uqbâyı
Ço bu da'vâyı ğavġâyı seni sana soran oldur
- 4 Gider şirkini gönlünden haber al gel güle gülden
Var öğren aşkı bülbülden durup gülden güle⁵ oldur
- 5 Bu deryâ çağlayup ağan ki Ḥayy ismin şuya dağan
Cemâlin gösterüp bağan yere yüzler⁶ süren oldur
- 6 Odur veren odur alan odur giden odur gelen
Dû-cihâna odur dalan⁷ ki dopdolu durân oldur
- 7 Sivâ vaḥdeti setr etmiş bu kesret yâ'ni⁸ vaḥdetmiş

¹ S-12/b : Nidersin seyr-i ğilmânı

² S-12/b : gide senden agyarlığın

³ S-12/b : kesretde

⁴ S-12/b : cânânı

⁵ S-12/b : güldüren

⁶ S-12/b : yüz

⁷ S-12/b : dolan

⁸ S-12/b : ma'ni

Ki kendi kendini örtmüş sivâyı kaldıran oldur

- 8 Gösterib ol gül cemâlin şeydâ iden dil bülbülün
Ol vahdet bağının gülin gösterüb güldüren oldur¹
- 9 Göründi² kesretten³ yüz bunu görmez ki her bir⁴ göz
Bu vahdetde yok Ünsî söz deyüben buyıran oldur

DESTÛR-159

- 1 Bağ-ı aşkın bülbüliyem mest-i aşkım zâra geldim
Gülşenin ben geliniyem ben gül ü gülzâra geldim
- 2 Aşkla dil idüp cevân bağ-ı kudsi kıldı seyrân
Çapdı şikârını hemân şâhinim şikâra geldim
- 3 Ben ne şâhinüm ne bülbül ben ne şikâram ne hod gül
Bulsam idi şâhib-i dil ben direm ne kâra geldim
- 4 Dalmışam deryâ ka' rına gelmişem rast gevherine
İrdim ol zât cevherine cevherim hâs şâre geldim
- 5 İrdi şırf tevhide bu dil Hâkdan ol hiç gâfil degil
Birlikile hep ay u yıl çâr-ı 'unşur çâre geldim
- 6 Ben kadîmden kadîm idim hem misilde 'adîm idim
O ben miydi ben o muydum ol var idi vâra geldim
- 7 Râh-ı Hâkkin kim serveri oldur ol aşkın rehberi
Dertli olan gelsün beri dertlüye ben çâre geldim
- 8 Nâr-ı aşkile ben doldum yandı vârim hep kül oldum
Ben fenâda beğâ buldum ihfâmı izhâra geldim
- 9 Ne insanem ne Ünsiyem âlem-i lâhût şemsiyem

43/b

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

² S-12/b : görende

³ S-12/b : kesretde

⁴ Bu kelime Ü nüshasında yoktur.

Ben 'nuķebâ vârisiyem tebliğ-i aḥkâma geldim

DESTÛR-160

- 1 Mażharı sırr-ı Ĥudâdır görinen sırrı 'alen
Kesret-i bâzâra baķma cümle bir verüp alan
- 2 Sırr-ı vaḥdet remzine her kimse vâķıf olmadı
Ķaldı kesretde o müşrik bilmedi giden gelen
- 3 Baḥr-ı vaḥdet mevcidir hep bunca kesret her ne var
Ķatre deryâ bir imiş mâni'degil çıķan dalan
- 4 'İlm-i ledün remzini sen Ĥızır ile Mûsâya şor
Bu mu'ammâyı ne bilsün aḥmaķ u şirkde ķalan
- 5 Ķoķdı vaḥdet gülünü dost bâğı içre âşıkân
Didârını görsem deyü bülbül gibi zârî kılan
- 6 Sâtır ü mestûr sır hep cümle birdir ma'nide
Ķande bilsün yâ bu 'ilmi mağrûr zâhir bilen
- 7 Ğayb-ı ğayb esrârını bu anlar ol ḥoş zevķle
Dürri derde ḥûķķa olup dürr-i 'irfânla dolan
- 8 Bu zuḥûrât perdedir hep bu zuḥûr zâtına
Ķati zâhir olmağın perde şanur gözsüz olan
- 9 Mażhariyet 'ilmini hem bilmez illâ ol kişi
Neyze-i 'aşķile her-dem durmayup bağrın delen
- 10 Ehl-i derdi inledir bülbül gibi bu derd-i aşķ
Ḥoş bilür bu derdi Ünsî gül gibi benzi solan

DESTÛR-161

- 1 Derd-i Ĥaķķa gel düşegör şâh olasın çü şâhâne
Pîre ķul ol ķulluķ eyle bu yolda ana merdâne

- 2 Râh-ı 'aşka sâlik ol gir tut ctegin şâh-ı fakruñ
Devlet-i fakra eresün egmege baş bu sulţâna
- 3 Kim ki tâlib oldu Hakk'ı buldu kenz-i vahdeti
Erdi bir devlete ol kim verdi cânını şükranê
- 4 Kim ki bu meydâne girdi urdı taşlara başını
Kıtdı aşâ kanlı yaşın âhı çıkdı âsumâne
- 5 Hakk'ı bulmağı dilersen var yolında baş u cân ver
Cümle varlığını gidersen iresin o cânâne
- 6 Dimekim vâşıl-ı yârim ben nidem ğayri sevdâyı
Etmişken bunca ağıâr seni yârine bîgâne
- 44/a 7 Nefsini bilmege var bul bir mu'allim-i ilm-i ledün
Bildire seni saña sen iresin sen bu irfâne
- 8 Geç bu varlık sen hicâbın olmaya saña bunda sed
Sen bulasın kenz-i mahfi sende mahfi çü-virâne
- 9 Bil hakikat mellâhını yine gör nefis felegine
Kim dilersen dürr-i meknûn düşegör gel bu 'ummâne
- 10 Kim ki buldu dost vârinı kodı ol kendi varlığın
Mağva erdi 'ayni ânın hem ayni döndi Sübhâne
- 11 İsim ma'lûm cisim mevhum bir müsemmâdır Ünsî kim
Saña eger diyem disem adı gelmez hiç lisâne

DESTÛR-162

- 1 Gele ey âşık-ı cânân gözün aç gel bu irfâna
Bırak cân u ten her-dem iregör sende sen cânâ
- 2 Nidersin ol gözün nûrın ki ola ol saña perde
Ki yol göstermeyüp zâta irişdirmeye Raḥmâna
- 3 Eger ister isen sen de olasın cânların cânı

Çayıрма bâş u cânı gir şu Manşûr gibi meydâna

- 4 Bırak dünyâ vü uqbâyı şağın aldanma lezzâta
Dilersin vech-i dildârı gönül verme o cinâna
- 5 Bu kesretin tılsımâtın bözup yıkdı şu kişi kim
'Acayib kenz bulmağa verüp vârin o çurbâna
- 6 Bu varlığın hicâb oldu seni bildirmege saña
Mağv kıl sen seni sen de iresin sende a'yâna
- 7 Sivâ hubbını terk idüp ta'alluğdan beri oldu
Gönülde komadı hiçbir ne cennât ü ne ğılmâna
- 8 Verenler cânı cânâna kodılar gayri sevdâyı
Açar gözlerinün çanı misl olmaz bu birçâna
- 9 Fenâ-ender-fenâda cânlara cânân olan cânın
Ki ismi resmi yandı ânın bu gerçi benzer insana
- 10 Bu ğayb envârı ey Ünsî kimin sinâ-yı sırrında
Ki bir lem'a zühûr itse bu sır gelmez hiç beyâna

DESTÛR-163

- 1 Gelüp meygede-i aşka ide nûş kim ki peymâne
Reh-i Hakkâ yürür doğru özün şalmaz o yâbâna
- 2 Murâdın terk bir zerre-i aşğdan dâd alan âdem
Bu mülk- i aşka şâh olur nazâr itmez Süleymâna
- 3 Olan Mevlâsına âşık dün (ü) gün zâr olur her-dem
İniler derd ile dâim o bakmaz fâni cihâna
- 4 Şu kim Ferhâd gibi âşık ola Şirine cânile
Bu sînesi dağın dutmuş dökülen dürr-i mercâna
- 5 Eger didârı mağbûbı göre âşık gözi bir dem
Dolar gönli ânın zevğden olur âlemde bir dâne

- 6 K̇amu hep bir cemâldır görinen eşyâ 'umûmâ hep
Bu sırrı bilmez isen gel suâl eyle ârifâne
- 7 Firâk̇ odı yaça zâtın kimin meydân-ı tevhîdde
İdüp 'uzlet bu halkdan özünü şaldı o külhâna
- 8 Cihâna şâh olursa da Cem ü Dârâ gibi âşık
Şikâr-ı şâhi cihân içre dutulmaz seyr ü seyrâne
- 9 Şu nefsin nâr-ı aşka kim yakarsa dost deminde bu
Şu İbrâhim gibi döner ânın gönli gülsitâne
- 10 Eger âşık isen ma'sûka cândan sen iradet ver
K̇amu berzahlarından kurtulan ere o Yezdâna
- 11 Şeh-i Belh aşk dostuna Ünsî tahtını viren cana
Göre İbrâhim Edhemi şataşmaz dâm-ı unvâna

DESTÛR-164

- 1 Benem murg-i lâhûti ben uçdum âşiyânımdan
Muğaddesler feleklerde âcizdir cevelânımdan
- 2 Bu nâsût iline gerçi gelüp şûretdeyim şimdi
Ki sîret içre anğâyım bilinmez hiç nişânımdan
- 3 Yuvam sırr u K̇af içredir ki sırda şöyle pinhânım
Mekânım lâ-mekânîdir haber yokdur mekânımdan
- 4 Ben ol 'anğâ degilem ki Benî Âdem şanûr K̇âfda
Benem anğâ-yı ma'nevî bilemez kes zebânımdan
- 5 İsim ma'lûm cisim mevhûm müsemmayam k̇amuya hep
Müsemmayam ol isme ben nihânım şol 'ayânımdan
- 6 Hâkiqat bahriyam vahdet şadefinde dürrüm ben
Bu âlem dürr-i yektâdır degil taşra bu kânımdan

7 Heyûlâyım ben eşyâya hüviyâtım görinen hep
Benem bu ayın-i eşyâ hem şûretem ben zemânımdan

8 Bu kesret içre bilmezler adım söyler beni bilmez
Benem sırrımda mestûrlar kâmular sırr-ı kânımdan

9 Ey Ünsî bi-nişânım kimse bilmez niteyim ben
Zuhûram perde zuhûra zuhûrumda nihânımdan

45. a

DESTÛR-165

1 Câm-ı aşkı yâr elinden dolu dolu içmişem
Dost yolında ol sebebdan cân u bâşdan geçmişem

2 Bu vücûdum kahr u lüfîn mazharıdır serbe-ser
Dost kanad verdi duzağdan kurtulubun uçmuşam

3 Yagdırırken 'aynim kesret-i âsûman belâları
Ben vücûdum toprağına tohûm-ı vahdet saçmışam

4 Bâd-ı şarşardır bu kesret eksik olmaz fîtnesi
Ol fitnelerin elinden dost ilüne kaçmışam

5 Ben kodum benligi benden 'ayne gayri dimegi
Çaldı taklidde ğayrılık tahkîke ben göçmüşem

6 Râh-ı Hakkın menzili çok belleri var korkulu
Ben bu derbendi geçince nice başlar biçmişem

7 Geçmişem derbend-i Hakk'ı kim inâyet-i Hakkile
Yükledüp nefsime yüküm dost ilüne göçmüşem

8 Anda bıraktım yükümü dergehinde durmuşam
Dost kapusın ben açınca çok kapular açmışam

9 Halkı koyup Ünsiyâ ben sırr-ı Hakk'ı duyalı
Hep kelâmım oldu rumuz özge irfân açmışam

DESTÛR-166

- 1 Bilinmez derde düşdüm ben müdâm artar devâsından
Ki ibtidâsı yok ben ne diyem dert intihâsından
- 2 Beyân-ı vaşf olunmaz hiç işim her-dem figândır hep
Bu derdin devâsı oldır ola vuşlat-ı Hudâsından
- 3 Maķam-ı `ayna vâşillar devâ vuşlat dürür dirler
Maķam-ı şirkde ķalanlar ne anlar söz mezâsından
- 4 Dilâ bu dert devasızdır bu dertdir derdine çâre
Kim ister dertden özge em kaçır dostun cefâsından
- 5 Dediler chl-i haķ `men lem yezuk lem yâ`rif` haķķâ
Dile derdin bulasın zevķ bu söz `aķlın verâsından
- 6 Bu derd-i Haķķa kim düşdi dün(ü) gün zârılık ķılar
Dilegi dost cemâlidir beķa ister liķâsından
- 7 Devâsız derde düşmeyen devâdan hiç haber almaz
Bilenler de haber vermez bu derdin ibtidâsından
- 8 Yaķar cânımı dert odı beni bir dem ķomaz raķat
Bu cânım ķulaķı her-dem doludur dost nidâsından
- 45/b 9 Düşüp dost derdine cânım usandı bu fenâ zevkden
Kabûl-i fakr idüp Ünsî geķüp dünya gınâsından

DESTÛR-167

- 1 Râh-ı Haķķa maķrem olmaz bir kişi zâr olmadın
Ana bu lezzet-i fâni ki zehr-i mâr olmadın
- 2 Ol Cemâl-i dost görünmez bir eķadın gözüne
Gözleründen ķan döküp gördiği didâr olmadın
- 3 Baĝ-ı tevķide girüben ķoķamaz vuşlat gülin
Kim şafâyı terk idüp hâr-ı cefâ yâr olmadın

- 4 Bulmadı kenz-i haqıkat kim vücûd hâk itmeye
Dü-cihânın lezzetinden külli bî-zâr olmadın
- 5 Bir hicâbdan hiç geçilmez dosta hicâbken vücûd
Târûmar u raht u baht-ı mal-ı mülk-i kâr olmadın
- 6 Vâdi-yi aşka düşüp Manşûrleyin dem urmadı
Kim ki cân(u)bâşdan geçüp hâlden haberdar olmadın
- 7 Tevhîd-i şırfâ irilmez beyhûde da'vâyı ko
Hep izâfâtı koyup bî-kes ü nâ-çâr olmadın
- 8 Gel ko Ünsî hâl ü kaali kaale sığmaz hâl-i sır
Üns-mağamı ele girmez var ile var olmadın

DESTÛR-168

- 1 İçmişem sahbâ-yı aşkı tâ-ebed mestâneym
Bu Cemâl şem'ine yanmış ğarîb-i virâneym
- 2 Derd-i Haqka vâkıf isen gel beni gör niteyim
Şağ u şolum eylemez fark bir 'aceb divâneym
- 3 Kenz-i mañfî ma'deniyem ger dilersen iste gör
Gelberü hâl isterisen bul beni virâneym
- 4 Bañr-ı ummânın ararsın dürlerin ğavvâş olup
Kesretinden vahdeti bulan heme bir dâneym
- 5 Hayli demdir âteşi aşk yandırır her-dem beni
Bî-vücûd oldum yanuben yâ nice bir dâneym
- 6 Nâr-ı aşka yanmasam hep küllî vârim küldürür
Şûretâ beyt-i Hudâyım sîretâ puthâneym
- 7 Yâre vuşlat bildim Ünsî katî müşkil hâl imiş
Cehdile bin cânâna irdim şimdi ben cânâneym

DESTÛR-169

46/a

- 1 Tecellî dost baña eyler Tûr-i Sinâm verâsından
Kâlor gözümde hayâli gönli coşar şafâsından
- 2 Görinür mir'ât-ı dilden hayâli dost baña karşı
Hayâl irmez cemâline bu gönlümün cilâsından
- 3 Gehi dostun cemâlini gördüm deyu gider aklım
Görünce dost yüzini ben oluram mahv liķâsından
- 4 Bu cânım eyledim kurbân vişâl 'ıydine yârin
Ne ihsânlar gelür baña yârin 'ıyd-i edhâsından
- 5 O cânân illerinden dost kokuşu hoş gelür baña
Kokuşaram doya doya ben nesim-i cân-fezâsından
- 6 Bu dostun kokuşu zevki beni hayran ider her-dem
Derûnum doldı şafâdan kulağım dost nidâsından
- 7 Rızasın dilerem dostun dedim yâ Rab yâ Rab
Baña dendi kô sen seni kodum çıkımm rızâsından
- 8 Beni terk eyleyince ben bu vuşlat zevkını buldum
Rızâsı terk-i benlikdir ebed dönmem kazâsından
- 9 Bu aşk meydanına geldim yolında oynayam bâşı
Komez cânım beni kendi virür kaçmaz fedâsından
- 10 Bu aşk yeli eser gönlüm bâğına her seher Ünsî
Nesim-i dost irer cânâ yârün båd-ı şabâsından

DESTÛR-170

- 1 Gönül her-dem şafâ eyler yârün dürlü edâsından
Dil ü cân mest olur yârün seherde merhâbasından
- 2 Hâkîkat bülbüliyem ben kesilmez zâr-ı nâlânım

Yine şafâ gelür bana bu hâr u hâr cefâsından

3 Gülerem gül gibi her-dem gönül oldu fenâ fillâh
Beğâ-i dost bulan olmaz beğâ bulur fenâsından

4 Bu dost bağçesi güllerini tâze tâze koğaram
O bostanın güli şolmaz bâkidir dost beğâsından

5 Cemâli derdine düşdüm ebed dermân dilemezem
Düşürdi beni bir derde haberim yok devâsından

6 Bu derdin bin devâdan kim kereminden o dost baña
Bu zevki verdi kim ânın dilüm kaçır devâsından

7 Beni dert 'aşk yolında dürlü dürlü söyledir her-dem
Yâ nice vaşf idem hâlim dilimin mâcerâsından

8 Bu dost sineme urdı yâre şerha şerha olmuşdur
Bu acılar ki var bende dilüm söyler yarasından

9 İrince Ünsî ol dosta ne kanlar yutdı derdinden
Elinden zehr içüp dostun o korkmaz merg belâsından

46/b

DESTÛR-171

1 Oluben mağv-ı mest dostun ğamının pür-şafâsından
Gönül geçdi sivâsının cümle âğ her qarâsından

2 Gönül kaçd eylemez vaşlın çeker cândan belâsını
Vefâsın eyleyemez fark o bin dürlü cefâsından

3 Yârün şahrındadır luţfı eger gerçek isen var çek
Eremez kimse ol yâre ki korğa dost belâsından

4 Göreliden yüzün zülfi gibi aklım perişândır
Koğar dost koğusun geçüp misk-i Hıfâsından

5 'Aql u fikr verâsından kıtur câna tecelliler
Gönül hayretde kalmışdır alalı zevk liğâsından

- 6 Ki ol kemter-i kemiyem ben ve lâkin dost cemâline
Beni mir'ât-ı muşavver kı lup kendi 'a'âtından
- 7 Ne şüretim ne hod mir'ât-ı jûti-veş ana üstâdem
Baña kuş dilin söyletirir sükker merâsından
- 8 Bu Ünsî kârhânedür hitâb-ı gaybına yârin
Gelür cân şem'ine şadâ gönüle dost nidâsından

DESTÛR-172

- 1 Beni yakdı bu aşk odı eser komadı sivâdan
Kamu benlik fenâ buldu olup âgâh Mevlâ'dan
- 2 Cemâli güllerinün bülbül-i şeydâsıyım nâlân
Heme Mecnûn gibi zârım haber aldım evliyâdan
- 3 Alup dost varlığım küllî eser kalmadı benlikden
Melâmet yoluna gitdim geçüp nef ile darrâdan
- 4 Bu dūd-ı âh çıkar cândan geçer hem arş-ı a'lâyı
Erişüp "...kabe kavseyne..." haber alır "...ev-ednâdan"
- 5 Kati bî-hüş mestem ben ayılmam haşre dek tâ-kim
Maḥabbet hamrını içdim ki ben ol câm-ı hamrâdan
- 6 Bu aşk beni katı yakar bilinmez hiç nedür sırrı
Ki Vâmık gibi ağladım haber alınca Azrâdan
- 7 Bu dert vermez bana râhat sözüm dostu irinciye dek
İrüp kurtulmadum yine bu dert ile bu belâdan
- 8 Ne dersem ben o hâlimdür ki gayri bir kelâm etmem
Benim söyledigüm mest halidür degil bu 'a'âtadan
- 9 Ki zât-ı esmâ vü tevḥîdi ki buldum zevkle cânda
Gözümün nûrını gördüm bu mir'ât-ı mücellâdan

- 10 Feşâhat ü belâğatdan degildir işbu sözlerim
Me'âni-yi şuveri gördüm haberdârim bu ma'nâdan
- 11 Erişdim tevhid-i şırfa kimesneyle cidâlim yok
Bu ayın gayın aynidir hep bu söz mestûr Dârâ'dan
- 12 Bu şarfla sen görürsün bu Arzu ile Kıanberi
Bu bir 'âli-mağâmdır ki söz yokdur fuğalâdan
- 13 Beni mir'ât önünde kamu dost söyledir her-dem
Eder kendi sözün ta'lim baña kalb-i muşaffâdan
- 14 Dime Ünsî ki her nâdâna 'aşkı sen kabul etmez
Ki bu aşk bir mu'ammâdır ne anlar bu mu'ammâdan

DESTÛR-173

- 1 Deli gönlüm geçüp uşlı yine dârü's-şifâsından
Baña hoşdur cünûnum çün gelüp dostun cefâsından
- 2 Gönül bir zevke erdi kim anı vermem dü-cihâna
Kodum dünyâyı vü ziynetlerin geçdim kabâsından
- 3 Bu dünya hep dolu sükker ola datmağı istemem
Nice nice yudup zehrin geçüp datlu gıdâsından
- 4 Kamu devlet dârını hemân dost yolına verdim
Ki erdim sırr-ı fakra ben ganîyem dost gıdâsından
- 5 Dil anlanmaz ünsiyetle olam ancak o dost ile
Yine vuşlatda datmam ki pür-nûrâm liķâsından
- 6 Duğânsız odlara yandım çıkar tâ göklere âhım
Bâşıma aşk ne getürdi diyemem mâcerasından
- 7 Benim dost şem'ine pervâne yanaram kadîmden tâ
Ânın nûrı durur yanan benim ol dost liķâsından
- 8 Rıza versen bu halkdan hep gelen ezâ vü cefâyâ

Ne gelürse gelür dostdan kaçılmaz dost kazâsından

9 Kâmu fi'linde muṭlaḳdır yerinde her ne işlerse
Kimin zehresi vârdır kim diye çün û çerâsından

10 Bakup mir'ât-ı âlemden görüp ma'ni yüzün Ünsî
Bekâ-ender-bekâ buldu geçüp naḳşın fenâsından

DESTÛR-174

1 Benim 'Anḳâ-yı Ḳal'ın lânesi zâtın verâsından
Ki pervaz uram Lâhût ili evc-i a'lâsından

47/b

2 Benim 'anḳâ idüp cevân cihân bâğına geldim çün
Velâkin ayrı olmadım bu anḳânın yuvâsından

3 Bu bâğın bülbüliyem ben figândayam şehirlerde
Gelür dostun ḳoḳusu hoş ki esdikçe şabâsından

4 Muşaffâdır dil ü mir'ât görünür dost yüzi andan
Gubâr ḳonmaz ana aşla bu gönlümün cilâsından

5 Neler çekmişdir âşıklar bu dost yolında görsen sen
Bilmem dersen ne çekdügin bu yolun sor yayâsından

6 O sultân ile ḳulların heme birlikleri sırrın
Bilen dimez benim daḫi dilüm ḳaaşır edâsından

7 Eger olursa bin cânım tamâm dost yoluna verdim
Şaḳınmazam birin dostu verem cânım fedâsından

8 Güzel güzel gelür dostun ḳoḳusu cân dimâğına
Bu misk-i Çinden eṭyabdır degil Huten Hıtâsından

9 Bu söyleyen bu dinleyen ḳamu kendi degil gayri
Yine kendüye kendi sırrını söyler nidâsından

10 Sihâm-ı cevriye gönlümü dost bin pâre pâre eyler
Seyr olmaz dil ü cânâ gelür zevḳ dost yâresinden

- 11 Bu kûh-i zulmet-i aşkda içüp Ünsî âb-ı hayât
Hızır içdi bilür anı doyamadı fenâsından

DESTÛR-175

- 1 'Aceb rüsvâ perişânım Ânın derd ü belâsından
Olur mesrûr dil ü cânım belâ vü dert şafâsından
- 2 Gedâ vü şâh kamu birdir o sulţân kulluğunda hep
Yaradılmışa hor bakma ol ayrılmaz Hudâsından
- 3 Bu dost koğuların koğmağa cân bâğın harâb eyler
Güzer ister 'avâyıktan ola cân fark kuvâsından
- 4 Nice kullar şâh oldılar katî ebter kimileri
Nice diyebilem ben kim benim anlar gedâsından
- 5 Bulan dostı ile birlik dü-cihâna gönül vermez
O yana bakmadı bir kez geçüp nefsi hevâsından
- 6 Erişdim fakr sırrına beriyem varlığımdan ben
Çıkardım varlığı gidem heme yokluk libâsından
- 7 Kamu geçmeysin cândan iremezsın o cânâne
Ki cân zevkiyle cân bulmaq degil aqlın kabâsından
- 8 Ki şerha şerhadır sînem açıldı yâre bî-merhem
Çoğaldıkça kamu derdim doluyam dost şafâsından
- 9 Gönül aşk bağrına düşdi ki Anda garq olup cânâ
'Aceb müstağrak oldum ki haberim yok kurâsından
- 10 Gel imdi Nuğ keştibâna tapşur özünü sen kim
Ola tufân kamu âlem anın korkma penâsından
- 11 Fenâ meydânına girdim dönerem yâne yâne ben
Bâkiyem dost beğâsıyla fenâ bulmam beğâsından

- 12 Baña irmez kat`ân hayât-ı lem yezel buldum
Ebed hayyem kamu **Anda** bu Ünsî dost 'atâsından

DESTÛR-176

- 1 Bu gönlüme tecelliler ideli zü'l-Celâl Allâh
Açılmışdır gönül gözi görünür zü'l-Cemâl Allâh
- 2 Helâk oldu kamu eşyâ hemân bir kez tecelliden
Baña ol vech-i bâķisin virür bedr zü'l-Kemâl Allâh
- 3 Suâl olmaz bu mevhûmâta ki bunlar hep haķâyıkdır
Anı mazhar kılup esmâsına ol zü'l-Vişâl Allâh
- 4 Görelden dost yüzini ben kulâğım sözlerin dinler
Şifâta mazhar etdi çün beni ol zü'l-Hişâl Allâh
- 5 Bırakdım gayriyi gözden ânındır cümle ef`âl çün
Bir etdi ârife zât(u) şifâtın zü'l-fi`âl Allâh
- 6 Bu mevhûmât-ı hüviyyetdir görünür gayri ayne ol
Ve illâ bu ta'ayyünden beridir zü't-Te'âl Allâh
- 7 Ezel deryâsının emvâcı cümle bir dürür kamu
Nihâyet ü bidâyetsizdir ol zü'l- Lâ-yezâl Allâh
- 8 Tehi yer yok yer ü gökde dolu ol zâtla cümle
Sivâ sâri dürür serde degildir zü'l-maḥâl Allah
- 9 Görinür hep kamu kesret baña hep cümlesi vaḥdet
Bu aynı aynı gösterdi girü zü'l-ittişâl Allâh
- 10 Kamu zâhir kamu bâḫın kamusı bir kitâb-ı Haķ
Okuram bâb-ı faẓlın ben degil zü'l-infîşâl Allâh
- 11 Fişâli ittişâlden hem müberrâdır o künh-i zât
İder mi hiç akıl idrâk nişân-ı zü'l-hayâl Allah
- 12 Bu üns baḫrın görüp Ünsî düşüp bî-ihtiyar ana

Ki kıatrem ummân-ı üns eyledi ol zü'n-nevâl Allâh

DESTÛR-177

48/b

1. Bahr-ı bî-çün mevcidir hep bu zühûrât bil yakın
Anda ğarkdır baır u berr insan tutar bir zevrakın
2. Nehr-i feyyâz ezel-ebed akar kesilmez ol
Tevhîd-i şirfdır begim bu bir güzel fehmet şakın
3. İlm-i uşul ü haķıķat oldu bu varlık kamu
Aklı ko bilmege anı nâm-ı divâne daķın
4. Sen bu Mansûr gibi bunda ur ene'l-Haķ na`rasın
Gel bu dâra ber-dâr ol kim olasın zâta yakın
5. Kesretten sen geçûben vahdet iline eriş
Varlığın vicdânla sen bilesin kimdir Haķķın
6. Cünd-i rûhun cem' idûben lâ-mekâna kıl sefer
İtdirüp yoĝını yağma vâra eyle bir aķın
7. Küllî şeyde haķķı şuhûd eylemek olur veli
Vech-i dildârı dilersen rûy-i insana baķın
8. Küntü kenzin kufl-i miflâhını virdim ben sana
Dutma elde güşvâr et güş cânına daķın
9. Ünsî yeter tut dilin sen açma sırrı ebsem ol
Çünkü bilmez bî-mezâķlar bu ne süverdir der saķın

DESTÛR-178

1. Bu dost kendi özin mestûr kıilup gizletdi a'yâna
Merâyâdan yüzün gösterdi her bir kâmil insana
2. Görüp 'ayni olan aynın dostun 'ayni aynî ile
Duyan bu "semme vechu'llâh"ı olur hayrân bu seyrâna

3. Heme “aynu’l-ayâni aynun” dedi ve “aneti’l-vücûhu”¹
Bu ayın-ı vechi kim görmez adı yazıldı hayvâna
4. Nice dürlü fiten kopdı ânın vech-i hayâlinden
Ânın zülf-i cemâline olup yol küfr ü imâna
5. Ki her kim “men ‘aref...”den zevkıce aldı haber cânâ
Bekâ-yı zâta irdi kıdsiler hep kaldı hayrâne
6. Bilen bu Mantıku’t-Ṭayr’ı bu anlar remz-i Atṭâr’ı
Nice müşkile mûr gibi cevâb virür Süleymân’e
7. Esüp aşkın yeli atdı bu kesret sâhilinden pes
Bu baḥr-ı vahdet içinde o döndi ayın-i Yezdân’a
8. Bu zât zulmet içre ilm-i ledün âb-ı hayvândır
Bilen olmaz nider gidüp Hızır-la âb-ı hayvâna
9. Bu Hızır-ı aşka yoldâşlar Sikender-veş irer ayne
Bu ayın âb-ı hayvân oldu geldi mevte dermâna
10. Olan âb-ı hayât kânı şu zulmet bir gönüldür kim
Ledün yenbu’ıdur zâtın hayât oldur vâşılâne
11. Bu ayın-i zât yenâbi’dir hem ayın-ı a’yân akrâna
Bu âlem aynün aynidir göründi ayın-ı a’yâna
12. Şunun Ünsî ki Hızır’a kalmaz ihtiyâcı Mûsa-veş
Kimin ger Ṭûr sırrından tecellî ola bir cânâ

DESTÛR-179

1. Cemâl-i yâre âşıklar yürisün kûy-i Raḥmân’a
Yaḳup aşka vârin yoğın erişe vech-i Sübhân’a

¹ Kur’ân-ı Kerim - 20/111 : ﴿ وَعَنْتِ الْوُجُوهُ لِغِيَرِ الْقِيَوْمِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظَنْمًا ﴾

2. Cemâl-i Ka`besine sâlike yol kôrçüsü olmaz
Muğaylan hâri kesilmiş getürsün cânı kurbâna
3. Varamaz şehri-i `aşka şol ki Yûsuf gibi olmayan
Vücûd mışrına şâh olmaz konulmaz ise zindâna
4. Kamu âlem olup mażhar o bir yüze ki Yûsuf-ves
Anı Yâ`kubleyn görmez irmeyen bu Ken`ân`a
5. Bu âşıkı yağan odın düşe zerresi âleme
Yanaydı ucdan uca tâ olaydı kül virâne
6. Vücûdın küllî zerre zerre kim ifnâ ide `aşkda
Ziyâ oldu her âleme bu irdi şems-i tâbâna
7. Şeh-i Maḥmûd gibi Ünsî bâşına tâc kılup aşkı
Vârın verdi yârin buldu erişdi yâr-ı a`yâna

DESTÛR-180

1. Yüri zâhid giremezsün Mevlâm ile arama
Yüri sen toz saçamazsun şerḫa şerḫa yâreme
2. Sen alaca toycagızın uşşaklar gibi
Hiç karışma kârını gör benim âğ u karama
3. Dertlüyem günden güne ben artmada derdim benim
Bulmadın dert görmedin tıb olmadın tabib çâreme
4. Bulamazsın veznimi sen bilmedin şigâ nedir
Var kusurun göre git sen el kusurın arama
5. Yüri bâşın çâresin gör böyle gezme çâresiz
Yâreye sen mübtelâ ol ana merhem şarama
6. Zühdüni ko kulluk eyle pîr-i aşka sen kul ol
Rüsvâ-yı aşk ol ki şöyle halk katına varama

7. Dostla dost arasına ins ü melek giremez
Ağyâr olan girecek mi yâr ile benim arama
8. Ünsî dağlar gibi zenbin halk düketdi almadan
Gel günâha koma kendin ili yuyup tarama

49/b

DESTÛR-181

1. Ey gönül sen aşk elinden kime derdün şatasın
Gel beni ağlatma sen kim kana gözüm kıtasın
2. Ben bu derd-i yâr elinden çok belâlar çekmişem
Sana bir bir dinmek olsa baħr-ı kana batasın
3. Gâh olur deryâ gibi ben çağıl çağıl çağlaram
Sen beni ol hâlde görseñ dağa kendün atasın
4. Aşk odundan şöyle da'vâlar idesin ey gönül
Şanki bir külhâna düşmüş anda âteş çatasın
5. Ben bu aşkın baħrına dalıp çıkardım cevheri
Bulmamış bir gökçe buncağ bana anı şatasın
6. Ben disem yeter saña gel sen bu da'vâyı bırak
Aşkı bilmezler gibi sen beni sevmez aynasın
7. Ben giceler subħ olunca zârî zârî ağlaram
Âşıkam dirsın yine bütün gece sen yatasın
8. Ben bu demde seni ey 'âşıkı bilmez dimezem
Gâh olur meydân-ı aşkda sen özinden yitesin
9. Sana Ünsî bu gönül ger aşkı bilmez dise
Divâne-i aşk anı ma'zûr dutasın

DESTÛR-182

1. Râh-ı Hağda yok olan kosun ağyâr varlığın
Derd-i aşka yar olan cân netsün ağyâr varlığın

2. Âşina-yı aşk olan kes neyler o bîgâneyi
Kim dilerse yâre vuşlat atsın ağyâr varlığın
3. Dostlarını terk idenler âşinâdır dost ile
Yâr ile halvet dileyen sorsun ağyâr varlığın
4. Cânı cânda bulmağ ister şol kişi kim dâima
Nite degil câna bakmaz nitsün ağyâr varlığın
5. Sedd-i Ye'cüc varlık oldu gel hoş anla bu sevdâyı
Ol Sikender yapma seddi yaqsun ağyâr varlığın
6. Âşık oldur hep kamu vârlıkların itdi harâb
Ma'mûr oldu hep harâbı bozsun ağyâr varlığın
7. Ünsiya gel maḥv eyle ol tâ bula sana yol
Bâki dâim yâr ile ol gitsin ağyâr varlığın

DESTÛR-183

50/a

1. Câna cân olmağ dilersen cânın dile bu dârda sen
Vâra var olmağ dilersen vârin dile bu dârda sen
2. Ey nefsi bed ey nefsi bed git ortadan olmaya sed
Bu yoqluğ varlığa kad var olabil bu vârdâ sen
3. Geç bu fâni gûlzârı ko verd-i dertden bulagör bu
Sevdâyı gel yârı hârı ko sen bûy-ı gül bul hârda sen
4. Merdâne gir meydâne sen aşk ile yâne yâne sen
Hamr-ı aşkı iç kan sen Mansûr'ı gördün dârda sen
5. Gördün vârlıkda dürr-i fenâ sen ol fenâda bul beḳâ
Tut sen fenâ-ender-fenâ kendin dile her vârdâ sen
6. "Mûtû ḳable en temûtû" remzi fenâdır heme bu
Sen bu rumûzı ḳıl tapu maḳsûda ir bu kârda sen

7. Ol dem fenâ içre fenâ buldum beḳâ içre beḳâ
Cem`ile fark kârdır baña sen ir baña her yârda sen
8. Şek bunda yok ilhâm-ı Hâḳ ender fenâda tâm Hâḳ
Esrâr-ı yâr ihâm-ı ḥaḳ ol Ünsî gül ol ḥârda sen

DESTÛR-183¹

1. Kerimâ lütf ü ihsân it hicâb ortada olmasun
Bu sırrın sırta i`tâ it heme ḥasretde ḳalmasun
2. Ṭariḳatda sa`yiler vir mey-i aşḳdan dolular vir
Seni bulmaḡa ḥâller vir ḳo dâḡ üsti baḡ olmasun
3. Baña riḳḳat târi ola gözüm yâşı revân ola
Derûnum derdile dola bu derde dermân bulmasun
4. Heme ḥayretde durayım bu cem`i bende göreyim
Ki cem`ü`l-cem`a ireyim "...mâ-ab ednâke..." ḳalmasun
5. Dil ü cân aşḳımı bula gönül bu zevḳle dola
Bu istegim bu ḥâl ola bu ḥâlim ḥâli bilmesün
6. Heme ḡarḳ ola zâta cân diye "hel min mezid"² ol ân
Bu ḡüşen bülbüli elḥân diler gül ḥârı olmasun
7. "İnna ma`aküm"³ remzini diler dil tâ bula anı
"Lî-ma`allah"dan ḳalamı arada perde olmasun
8. Beni sen bende maḥv ḳıl bu sinâda tecellî ḳıl
Bu maḥzûnı teselli ḳıl ḳamu firḳatda ḳalmasun
9. Gel Ünsî fenâyı ḳo beḳâyı gör sivâyı ḳo
Ayânı gör nihânı ḳo nihânı aḡyâr olmasun

¹ Destûr numaraları verilirken 183 iki defa kullanılmıştır.

² Kur`ân-ı Kerim - 50/30 : ﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ﴾

³ Kur`ân-ı Kerim - 6/19 : ﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ لَتَشْهَدُنَّ أَنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَدِيثُ الْبَرِيُّ مِمَّا تُشْرِكُونَ﴾

50/b

DESTÛR-184

1. Bülbüle sor 'aşk halini bilmezsin sen derdin¹ ncr
Gle sunar ol elini doğunr ol hare ncr
2. Pervneyi gr kim² yanar mey-i aşk³ içmiş kanar
Şem'in eğrfını döner yanar pervnedr ncr
3. Bağ dil blblnn halin arşdan yüce tutmuş blin
Kimse anlamamış dilin feryd idüp ter ncr
4. Mir't-ı dil muşaffdır ddr ndan⁴ mcelldir
Grsen anı ne ra'ndir kllb-ı aşk çeker ncr
5.
Bu klluğu gel sen hoş tut sen bil seni sende ncr
6. Bir ulu dergha düşdüm uryn olup sırrın açdım
Sırr-ı sırdan daği geçdim muğlk-ı ığlkdayım ncr
7. Ol brigh bir a'zamdır bu söz daği mu'azzamdır
Bu sırrı bilen a'lemdir bilür bilmez inler ncr
8. ns dergha dr diker yrn aşk zincirin çeker
Mansr gibi varır ker ber-dr olur nda ncr

DESTÛR-185

1. Düşdi gönlüm o dildra oldu yürek pre pre
Kldım taña aşk-ı yre duyurdu beni ağyre
2. Bir derde düşmüşem Şimdi dermn bulunmaz sermedi
Bu derdi kimse görmedi gice-gündüz düşdüm zre

¹ S-12/b : derdi² -50/b : kevkebim³ -50/b : aşk Őarbın⁴ S-12/b : anda

3. Yüregime düşdi bir od omadı bende ğayrı dd
Yanup kl olmuşam  'd yanma oldu bana are
4. Ben şride hem şeydyım Mecnn ile ben hem-pyım
Hem Mecnna ben Leylyım ıldım anı ben vre
5. ns derd-i yre yetdim bülbül gibi zr itdim
Dost bğına doğrı girdim biyem gl  glzre

DESTR-186

1. Dost derdüne düşdüm veli dermna yodur minnetim
Yrn ğamından astayam Loman`a yodur minnetim
2. Ben bir `aceb sevddayım cn aydı yo kbrdayım
Ben bir ulu derydayım ummna yodur minnetim
3. Bir oldu dny ub yanımda bir dib `ab
`Av itmez beni bir ab rbna yodur minnetim
4. Klmaz taleb bir şey dilüm snem amu dilüm dilüm
Bilmez ise kimse lim merdne yodur minnetim
5. Gedim ğ ben aradan ağyrı sürdüm aradan
Yodur ricm b-reden bir cna yodur minnetim
6. Benden gidüp kll vrım her varlığım aldı yrım
aldım ğarb er ararım insana yodur minnetim
7. Zhirde ben kesretdeyim btnda hem vadetdeyim
Her demde oş lfetdeyim her cna yodur minnetim
8. Bu zhire kim irmedi bütün demini görmedi
Bu sırra kim cn vermedi ayvna yodur minnetim
9. Esrr-ı a söyler dilüm lem-i lht menzilim
Geri hlden boşdur elim irfna yodur minnetim
10. Feryd ider durmaz gönül hemt degil ana bülbül

Arzulamaz Ünsî bağ(u)gül bostâna yokdur minnetim

DESTÛR-187

1. Hâkdan irer her-dem sultâna yokdur minnetim
Her-dem didârını görem bürhâna yokdur minnetim
2. Remz-i tevâhid sözlerim görmez sivâyı gözlerim
Kande olsa dost özlerim seyrâna yokdur minnetim
3. Ben görmüşem o sultânı neylerem bağ(u) bostânı
Ben niderem hûr(u) gilmânı rıdvâna yokdur minnetim
4. Hâsret ebed yakar cânım ben şanki pîr-i Ken'ânım
Yusuf ile ben zindânım bir şâna yokdur minnetim
5. Ma'den-i hâkdır dil müdâm hâli degildir ber-devâm
Bu sırrı bilmezse enâm destâna yokdur minnetim
6. Bin pârelidir cân u dil bir çâresi yok muttasıl
Hâkdan degil dil-i munfaşıl cinâna yokdur minnetim
7. Gitdi benligim nişânı buldum hemân bî-nişânı
Bî-mekânım nidem kânı mekâna yokdur minnetim
8. Aşkın meyın içüp kandım anı görüp beni şandım
Benligimden ben uşandım cihâna yokdur minnetim
9. Aşk kıldı beni bî-nişân bana bî-nişânlık nişân
Oldum bî-nişân bî-nişân nişâna yokdur minnetim
10. Bir cevherim yok bana kân bî-hemtâyım ben bî-gümân
Ben lâ-mekânım lâ-mekân ekvâna yokdur minnetim
11. Ben sırr-ı zâtım tâ-ebed bu sırrıma olmazdı hâd
Bilmez beni hiçbir ehad yârâna yokdur minnetim
12. Ünsî câhı ka'ra ka'ra düşdüm hemân irdim fahra
Şâh olmuşam Kaşr-ı Mısra sultâna yokdur minnetim

51/b

DESTÛR-188

- 1 Hâcetim senden Hudâyâ gönlümi senden ayırma
Baña ihsân ey Kerîmâ gönlümi senden ayırma
- 2 İsterem ben seni senden yokdur sivâ ğayri senden
Olsa cüdâ cân bedenden gönlümi senden ayırma
- 3 Cân ile ten senün ola ben sen ü hem dilde kıla
Hoş bu gedâ sulţân ola gönlümi senden ayırma
- 4 Şehr ü dili yağmaladın varlığın hep hebâ kıldın
Sen beni bensiz kıldın gönlümi senden ayırma
- 5 Dolu cevher baħr-ı dil çün dil-i derd deryâ-yı bî-çün
Baħr ü cevher birdir çün gönlümi senden ayırma
- 6 Geçdi dil çün çerâdan gitdi ben sen hoş aradan
Kalmadı eser sivâdan gönlümi senden ayırma
- 7 Dide sensiz nesne görmez ğayri yokdur ğayri görmez
Cân u dilüm bende çürmaz gönlümi senden ayırma
- 8 Bir bana hep dâr-ı diyârı yok baña bîĝâne hep yâr
Yârdır bu Ünsî hep yâr gönlümi senden ayırma

DESTÛR-189

- 1 Ey dil yeter maħzûn oldun şâd ol vaķt-i sürûr geldi
Gamlar ile geçdi ömrün şâd ol vaķt-i sürûr geldi
- 2 Gülmedin hiç ğam u dertden kurtulmadın hiç elemden
Vuşlat oldu dostâ cândan şâd ol vaķt-i sürûr geldi
- 3 Yandın yeter bu firâķa kim doyar bu iftirâķa
Kendi hicrin yaķa yaķa şâd ol vaķt-i sürûr geldi
- 4 Kı demidir var bu ğamı unut gitsün her elemi
Ĝam demi şanma bu demi şâd ol vaķt-i sürûr geldi

- 5 Kâni şûrîde şeydâsın bugün âlemde rüsvâsın
Gidersin dil bu sevdâsın şâd ol vaqt-i sürûr geldi
- 6 Dilerdün ol dilârayı gezerdin kûh (u) şahrâyı
Buldın arayı arayı şâd ol vaqt-i sürûr geldi
- 7 İtmez beyân kalem derdin sırrı yazmağ olsa dirdin
Ünsî ayrılığ sordun şâd ol vaqt-i sürûr geldi

DESTÛR-190

52/a

- 1 Yoğî ken ben var eyledün şükür yâ Rab yâ Râb
Gidüp varlık¹ yâr eyledün şükür yâ Râb yâ Râb
- 2 “İnnâ araznâküm”² didin kimisin maḥrem eyledin
Diyeni ber-dâr eyledün şükür yâ Râb yâ Râb
- 3 Bu Mûsîyi Kelîm itdün o Hıẓr’ını alîm itdün
Beni hep sen selîm itdün şükür yâ Râb yâ Râb
- 4 Bilemezdim kimim beni heme³ ister idim seni
⁴Bana bilirdün sen⁵ beni şükür yâ Râb yâ Râb
- 5 Firâğdan kırtarup özüm cemâle dûş ide gözüm
Ki sen itdün kamu sözüm şükür yâ Râb yâ Râb
- 6 “Le-kaḍ kerremnâ”⁶ buyurdun beni⁷ mûkerrem âdem kıldun
Beni sen aḥsen eyledün şükür yâ Râb yâ Râb

¹ S-3/b : Var gidüb

² Kur’ân-ı Kerîm - 33/72: ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾

³ Ü-52/a : hemân

⁴ S-3/b : Ki

⁵ Bu kelime S nüshasında yoktur.

⁶ Kur’ân-ı Kerîm - 17/70: ﴿وَتَقَدَّرْنَا بِنَسِ آدَمَ وَحَمَلْنَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَقَضَيْنَاهُمْ عَنْهُمْ كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾

⁷ Bu kelime S nüshasında yoktur.

- 7 Buyurmuşdun bunı ezel dinilmeye sırr-ı ezel
Bu sırrın setr olur güzel şükür yâ Râb yâ Râb
- 8 Resûlün kim demiş bunı dimeye kes sırr-ı anı
Bu sır keşf itmeye seni¹ şükür yâ Râb yâ Râb
- 9 Raḥmetlerin buldu kimi zaḥmetlerde kaldı kimi
Kimler bulmuşdur bu demi şükür yâ Râb yâ Râb
- 10 Kimini miḥnetden aldın kimini miḥnete şaldın
Raḥt-ı miḥnetde kaldın şükür yâ Râb yâ Râb²
- 11 Maḥabbet kimine doldı kimisi miḥnetde kaldı
Kimiler şafafâr buldu şükür yâ Râb yâ Râb
- 12 Kimlere irişdi feraḥ kimlere ulaşdı feraḥ
Niceler içmişlerdi râh şükür yâ Râb yâ Râb³
- 13 Ebed ğamdan maḥzûn⁴ gezen âzâd olup lütfum⁵ sezen
Disün didün ḥamd an-ḥüzn şükür yâ Râb yâ Râb
- 14 ̇urtardın kimini elimden aldın kimini elimden
Ḥalaş kıldın za'f-ı ğamdan şükür yâ Râb yâ Râb⁶
- 15 Aradan hicâb kaldırdın beni ağlarken güldürdün
Ünsîyi sırra irgürdün şükür yâ Râb yâ Râb

DESTÛR-191

- 1 “Kenz-i lâ-yefna”ya mâlik ol ki sulţân olasın
Kimyâ-yı ma'nevî bul tâ ki pinhân olasın
- 2 Ma'den-i Ḥaḳ'dır vücûdun sen safa ḥor bakma gel

¹ S-3/b : Keşf itmeye sırrın seni

² 9 ve 10. Beyitler Ü nüshasında yoktur.

³ Bu beyit (12) Ü nüshasında yoktur.

⁴ S-3/b : gumûm

⁵ S-3/b : lütfu

⁶ Bu beyit (14) Ü nüshasında yoktur.

İsm-i Hakk'ı zikirten her ma'dene kân olasin

3 Yol buluben bu vücûdun şehrine sen giresin
Anda beyt-i Hakk'ı bulup Hakk'a mihmân olasin

4 Baħr-ı vahdet âşinâsın bula gör kim ol seni
Sen sırrın baħrın baħra atarsa dürr-i mercân olasin

5 Kaħreni deryâda ger sen ğark idüp kalur isen
Baħra irfân oluben sen sende ummân bulâsın

6 Bu merâyâ-yı haķâyık savtına bakma gel
Bâtına sen bâtin ol ki sırr-ı Yezdân olasin

7 Sineni sen şerha şerha yârelersen aşkla
Dağla işbu vücûdun âlî-meydân olasin

8 Ben beni dağıtmışam gör devşiremem ben beni
Sen seni sen bulagör ki yola bürhân olasin

9 Nefis akrebinin elinden alur isen mühür sen
Ser-be-ser milk-i vücûda Süleymân olasin

10 Mir'ât-ı kalbine zikri şaykal idersen müdâm
Dost cemâlin Anda görüp sen de ħayrân olasin

11 Meydân-ı aşka girersen cân u başa bakmayup
Sen dahi Mansûr gibi hem dostu kul olasin

12 Pîr bulup sen pîr ile nefisini mağlub idesin
Her murâdın ħâşıl idüp kâmil insan olasin

13 Ünsî sen de kenz-i ünsü sa'y edüp bulur isen
Kimseye kılmaz niyâzın cânlara cân olasin

DESTÛR-192

1 Gönül güller gibi üftâd yiler her dem bu bostanda
Me'âni gülleri tâ-kim açıla ol gülistânda

- 2 Bu dost gülünü cân koçmağa ten bâğı gezer gerek
Me'arif şemsi doğa hem dolanmıya dü-cihânda
- 3 Bu sırr-ı tevhid istersen arama gel qaralarda
Gönül baırından içerü bulunür gevher ummânda
- 4 Hevâyı ko sivâdan geç ola dâim şuhûdum Hâk
Koma elden bu maqâmı bu her zamân mekânda
- 5 Ko gitsün kırı sevdâlar ider seni bu serseri
Şu fikirde ola gör kim bulunmaya her insanda
- 6 Seni âldamasun ğaflet eger âğâh isen ey dil
Denî dünyâya sen düşme şağın her-dem bir zamânda
- 7 Ko dost yolında bâşını gelesin tâ sen ileri
Ayağ ile bâşın yüri kapasın tob bu meydânda
- 8 Kimin Hâkla bir özi kamu dost iledir sözi
Budur işte didi Ünsî bulan zevk ile vicdanda

DESTÛR-193

- 1 Ye-Yâ ilâhî açı virsen cân-ı gönlüm gözlerin
Her taraıdan hoş göreyim bık-r-i hâlin yüzlerin
- 2 Lâ-lâübâli bâl açup o lâmekâna uçayım
Lâhûta cevân idem ben görmeyem yol tozların
- 3 He-Hâdiya sen kıl hidâyet şaşmışa bizim gibi
Ola emin nefis elinden anlaya hem keydlerin
- 4 Vav-Vâli olam ben velâyetle vücûdum mülkine
Düşman ayak başmasun hiç görmeyem tâ izlerin
- 5 Nun-Nâdimem ben cümlesine mâ sebakdan geçenin
Ben nedâmet kânına erdim bulup gevherlerin
- 6 Mim-Mültefit benden bana melâmet işim cümle suç

Bu melâlim çok kulağım dinlemez halk sözlerin

- 7 Lam-lâm-ı ledün ben Hızırdan okudum irfânla
Bu vücûdum fülki ğarkdır buldum anın dürlerin
- 8 Kef-Kâfidir ancak bizim hâlimize biz kâfiyiz
Mir'ât-ı kalbin silemez bu sivânın tozların
- 9 Kaf-Çana'at milkine sulţân olalıdan müdâm
Fakrile fahrederem göremem nefis hevâların
- 10 Fe-Fâniyem meyl-i fenâ olup binâsı varlığımın
Bağır-ı yokluk içre düşdüm görmezem sâhillerin
- 11 Ğaym-ı Ğina bulam dersen sen kan çana'at kenzini
Bu fena virânesinde idesin dost zevklerin
- 12 'Ayın- Ayın-ı Hağla sen nazâr kıl bu hağâyık yüzine
Bu merâyâda göresin sun'ı Yezdân sırların
- 13 Zı-zâhir olur sözlerimden bu ta'ayyün hafâsı
Ayne bir mertebe gelür sen görürsün râzların
- 14 Tı-Tâhir eyle kalbini sen pek şağın telvîsden
Tevhîd-i sırfa irüp gör cümle merâtiblerin
- 15 Dad- Ziyâ vire senin gönlüne tevhîd nûrı kim
Gide zulumâtı hicâbın göresin dil hâllerin
- 16 Şad- Şûfî buldu tevhîd içre şirki şağın şanma iş
Hızır-ı Tevhîdden dile âb-ı hayât pınârların
- 17 Şın-Şânına çün dost didi "...kerremnâ..." medhin eyleyüp
Şular "...belhüm"den olmuşlar sor dağ hayvanların
- 18 Sin-Sa'yi belîğ it iresin maşşad-ı aşşaya sen
Dost görine her taraftan kaldırıp hicâbların
- 19 Ze-Zârîlar kıl gel dün (u) gün meydân-ı aşk içre sen

Nice hâle irişüp bulmayasın ğâyetlerin

20 Re-Râzı ol bu yolda çekmege riyâzet zahmeti
 albin olur duru Hakkın o inkâr baışların

21 Zel-Zellesin ıl ihtiyâr kim Hakk ıla âli seni
 Başın arşdan yukarı tut seyr idesin göklerin

22 Dal- Dâl olup yol göstere çün sırr-ı Amed ger saña
 Rehber olup Hakk yoluna götüresin ulların

23 Hı-Hûlk-ı Hakkla hûlkına gör dindi çün "tehallekû..."¹
 Şâhib-i hûlk mazhar-ı Hakk tut heme Hakk hûyların

53/b

24 Ha-Hak halimdir hilm-i Hakkla hulkına hulk-ı hak budur
 İlay degilim şân olayım bilemem hulk-i hûşların

25 Cim-Çün cemâli nûrını gördüm bu sırr-ı Tûrunda ben
 Dû-cihân ile cemâlin setr idüp zülûflerin

26 Se-sâbit çün cemâli âşikâra gönlüme
 Hem geçirdi "abe avseyn ev ednâ" yolların

27 Te-Tâib oldum ben de sensiz bana sen-ben demeden
 Neylerem ben ol teni kim bilmesey cân işlerin

28 Be-ben beâ milkine şâhile varup dem süreyim
 Ben duram divânda halkın dinlerem da'vâların

29 Elif-Allah açdı gözlerim çün gördüm ânın yüzünü
 ulağımdan perde gitdi işidirem sözlerin

30 Otuz iki harfa mazhar düşdi Ünsî 'unsuri

¹ Kur'ân-ı Kerim - 29/17 : ﴿اتِّمُوا تَعْبُودَ اللَّهِ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْتَفُونَ افْكَارًا أَنْ اتَّيْتُمْ تَعْبُودَ اللَّهِ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِنَّهُ تَرْجِعُونَ﴾

Cümle aşlı nokta-i zât niderem ğayrilerin

DESTÛR-194

- 1 İdelden dost tecelliler benim sinâ-yı sırrımdan
Nice bin Mûsalar haberân benim her-dem seferimden
- 2 Şarâb-ı aşkın içelden ben olmuşam ânın mesti
O sekrin mestiyem yokdur haberim derd-i serimden
- 3 Ben almışam haber yârdan ben ol günde cenâbından
Haberim bî-haber oldu haber bilmem haberimden
- 4 Çü aldın benliği benden ki verdin senliği senden
Ne ben senden cüdâ oldum ne oldum ğayri gayrimden
- 5 Denildi Ünsî vâkıfsın bu gün arrâf-ı esrârın
Dime sırrı şağın şağla haber virme haberimden

DESTÛR-195

- 1 Görmüşem didâr-ı dostı cânı kurbân eyledim
Aşk odına döne döne teni püryân eyledim
- 2 Ağlaram ben zârî zârî hoş çıkar eflâke âhım
Seyl idüp çeşmim yaşın ben bağr-ı ummân eyledim
- 3 Dost belâsı oğlarına karşı ben hedef olmuşam
Cânımı kayırmazam ben cânı uryân eyledim
- 4 Gice gündüz dinmez âhım bir aceb ben dertdeyem
Âlemi doldırdı zârım halkı hayrân eyledim
- 5 Âsiyâbın gerdişinden bu derûn cünbişdedir
Gitdi şabrım ben görüp meydâna cevân eyledim
- 6 Bu vücûdum fülki içre bulmuşam ben vahdeti
Doldı bağrım mevc-i kandan ehl-i mercân eyledim

- 7 Da'vâ-yı merdlik idüp ben benligim manşûrını
Dâr-ı ene'l-Hakk'a aşdım aşka bürhân eyledim
- 8 Ben beni zulmet-i tenim içre âb-ı hayvân bulmuşam
Hızır elünden içüp anı ayın-ı revân eyledim
- 9 Yandıgım çün zâhir olsa dert odının zerresi
Âlemi yaqar odı bende pinhân eyledim
- 10 Hâsret-i Yâ'qub gibi gözüm ebed yaşlar döker
Mısr-ı tene Yûsuf-ı cânımı sulţân eyledim
- 11 Ünsî kıldım dost-cemâli ka'besini ben tavâf
Ol Şafâda Merve hakkı cânı kurbân eyledim

DESTÛR-196

- 1 Kaldır ayakdan beni sen dost yolında hâk olayım
Şöyle arıt mâ-sivâdan su gibi ben pâk olayım
- 2 Nûş idüben şerbet-i aşk mest olayım ben ebedî
Serhoş olup derdin ile sînesi çâk olayım
- 3 Deryâ-yı aşka beni sen irgürüp aşk yeli ese
Fülk-i vücûdum dağlayup anda çü hâşâk olayım
- 4 Feyzün ile tâ ki gayb sırları her-dem açıla
Göz kulağ ola vücûd her hâle bî-pâk olayım
- 5 Yoldâş ola aşk bana tâ yolına bile gideyim
İrişeyim dergehine zâtını derrâk olayım
- 6 Bende vücûdum ideyim ifnâ senin sevdânile
Aklımı da sana virüp külliyyi idrâk olayım
- 7 Zerre-i Ünsî heme dost şems-i hakikat idüben
Gökde iken yere inüp her ayağa hâk olayım

DESTÛR-197

- 1 Gel hevâ ço aqlını bâşına var sen der gönül
Geç sivâyı iste maşşûdını sen de ir gönül
- 2 Gel kamudan sen kesilüp eyle uzlet ihtiyâr
Haçça yâr ol ağıyârı ço gönli dosta vir gönül
- 3 Gel bu tûl-i emeli ço menzili şanma uzak
Sen şaşınma başını dost aşkına vir ser gönül
- 4 Gel bu âlâyîşe kılma şöyle tehi bî-mezâk
Ĝâfil olma zinhâr andan azdır yer yer gönül
- 54/b 5 Gel haber al sen seni bil kaçı nâdân olma var
Gafleti dilden sürenler ârif olur er gönül
- 6 Gel bu fikr-i fâniyi ço Mevlâyı unutma sen
Eyleyüp aceb çekme başın yere yüzün sür gönül
- 7 Gel bırak sen benligi etme benlik iddi'â
Benligi ço fethola tâ-sana bâb (u) der gönül
- 8 Sende benlik ne gezer gör on sekiz bin âlemi
Eylemiş bir sırma maşhar bunca baır (ü) berr gönül
- 9 Gel sana ey dil bu dostdan ne haberler virmişem
Haçça mâni' her hiçâbın küllisin geçer gönül
- 10 Gül yüzün ak gül gibi hoş ağ iken sürdün çara
Çirk-i sivâdan yüzini yuyuben ağar gönül
- 11 Gel bu 'irfân baırına gir anda yun inciye dön
Anda bir dürdânesidir anla bu gevher gönül
- 12 Ünsî gör dost yolında nice yürür aşk ile
Zulmet içre âb-ı hayât buluben içre gönül

DESTÛR-198

- 1 Geç sen işşî vü ziyândan yokluğa var er gönül
Bir ola yanında senün pul ile cevher gönül
- 2 Müştâk ol gel dost yüzüne dağa bağa bakma sen
Âşık olan kande baksa dost yüzün görür gönül
- 3 Ger sana dost Tûr-ı sırdan bir tecellî eyleye
Âlem içre sen olasın şemsden enver gönül
- 4 Ger tecellî erişürse gör bu âlem yüzini
Cümle âlem ol tecellî nûrına batar gönül
- 5 Cânımı gel şol tecellî-i şevk nârına bırak
Hayvân-ı pervâneyi gör şem'ine yanar gönül
- 6 Sen başın korkularından geç kayırma hiç seni
Meydân-ı aşka girenler baş ile oynar gönül
- 7 Sen bu derd-i aşk belâsından kaçınma şâbir ol
Gerçek âşık nâr-ı aşka öz cânın atar gönül
- 8 Ünsî dostdan her ne gelür anı eyle sen kabul
Dost elinden zehri gelse âşıka sükker gönül

DESTÛR-199

- 1 Gel bana sen mahfice sor iste sen kevser gönül
Cennet-i zât ortasındadır içre kevser gönül
- 2 Gel gönül bilür misin sen kim nedür sor cevherin
Deryâ-yı aşk cûşa gelür cevherin şaçar gönül
- 3 Gel benim cânımı gör eline almış bâdei
Durmayup bâde-i aşkın şâfisın içre gönül
- 4 Gel doyağör sırrile sır içre sırrı sırrı sen

Mudğa olmayan gönüller çok haber kapar gönül

- 5 Gel cân u bâşdan geçüp bin cânile dosta eriş
 urbâna dost eşigine cânın ilet var gönül
- 6 Gel ma'iyet-i ğayb oluben aynın aynî göresin
 Sırr-ı ayni zâhir olur it sözüm er bir gönül
- 7 Gel bakarsan ibretile bir şecer yaprağına
 Her vara bu ilm-i zâta bin kitâb defter gönül
- 8 Gel gönül olma ğubâr sen yâre mir'âtsın bugün
 Ben görürdüm dostı her-dem olmasan toz ger gönül
- 9 Gel seni şanma ey dil cümleden pest olasın
 Mir'ât-ı Ha mertebede arşdan da bed-ter gönül
- 10 Gel o yeter bu rumûzı Ünsî dostı gör hemân
 ande ârif baksa dostun yüzine bakar gönül

DESTÛR-200

- 1 Câm-ı aşı eyleyüp nûş olmuşam mestâne ben
 Gitdi alım hep başımdan olmuşam divâne ben
- 2 Bilmez oldum kendi kendim ben kimim âlem nedür
 Ben bu aşın ile rüsvây olmuşam cihâna ben
- 3 Fârîgem ben dû-cihândan aşın âzâdesiyem
 Eli baĝlı boynu egri olmuşam fermâne ben
- 4 Anâ-yı aş sâye şaldı başım üzre konalı
 Tâc-ı âfdan ekber şâh olmuşam şâhâne ben
- 5 Şâh-ı aş taht cânım içre kurdı sırrı haymesin
 Bendedir köş ü sarâylar olmuşam âsitâne ben
- 6 Nice yıllar âh u efgân eyleyüp ben dost deyü
 Dost buluben cânla ul olmuşam sultâna ben

- 7 Dost tecellisi münevver kıldı beyt-i kalbimi
Dost hitâbı gaybına ben olmuşam kârhâne ben
- 8 Dost hâyali dolmuş idi gönlümün iline hoş
Hem müyesser oldu vuşlat olmuşam hem-hâne ben
- 9 Döne döne düşmüşem şem'-i cemâline yârin
Nâr-ı aşkile yanaram olmuşam pervâne ben
- 55/b
- 10 Ben nice meydân-ı aşkda dâr-ı ene'l-Hağ görmiyem
Bende Manşûr gibi menfûr olmuşam yârâne ben
- 11 Kim hayâlinde vücûdum bir hayâl var görünür
Ünsî ol hayâle her-dem olmuşam büthâne ben

DESTÛR-201

- 1 Yıkıldı binâmı temelden olmuşam virâne ben
Yapı kendi yapusıdır olmuşam hoş hâne ben
- 2 Ben ezel cânlar cânına cân idim bî-keyf ü kem
Zâtımın mevhumudur ten olmuşam ol hâne ben
- 3 Dost cemâlin görmüşem ben şehir-i dilde bî-hicâb
Özge mir'ât-ı mücellâ olmuşam cânâne ben
- 4 Aşkına cânımı virdim kayd-ı tene kalmadım
Zevkle buldum ki Allah olmuşam merdâne ben
- 5 Şekl-i insanı giyüp ben buldum âdem hey'etin
Şeklim âdem mazhar-ı tâm olmuşam Yezdân'e ben
- 6 Aldı fenâ seyli beni katdı baır-ı fenâna
İsmi resmim garğ oldu olmuşam dürdâne ben
- 7 Bunda Ünsî'yem mekânım evc-i lâhûtdur benim
Neyleyem nâsûtda ammâ olmuşam çün dâne ben

DESTÛR -202

- 1 Başım ğavğalara şaldı benim bu aşk belâsı
Gönül şabr eylemez oldu başım dağa şalası
- 2 Sivâ sevdâlarında hiç degil dertlü gönül aşlâ
Bu cihândan gelür gönlüm kamu fâriğ olası
- 3 Bu bir yerde karar itmez gezer cümle cihânı dil
Nice dursun olup bu dil o dostun mübtelâsı
- 4 Dâğ u tâşı gezüp gönül uşandı derd-i aşkdan
Gelür cevher çıkarmağa bu aşka hoş şalası
- 5 Belâlar hep bu aşk hâli hiç olmaz aşk belâsız
Bu aşk hemân belâ imiş müdâm artup kalası
- 6 Belâ meydânına girdim virdim çü-dosta cânı
Ağusın içdim ol dostun bu dert başlar belâsı
- 7 Belâ zinciriyle bağlar beni aşkın çerisi
Şehi aşkın belâsına dil ü cân daķılası
- 8 Belâya şabrile çok mertebe bulur kişi kim
Olur bir şems-i tâbân ol kes anda feyz bulası
- 9 Belâ şaf ider er gönlin ider mir'ât o zâta
Olan dost mir'ât-ı Ünsî ânın Hâķdır cilâsı

56/a

DESTÛR-203

- 1 Bu derdime olan dermân-ı ilâhî
Nidem derdün odına pâdişâhı
- 2 Koma beni bu şasret-i firâķda
İrişdir vaşla cümlelerin penâhı
- 3 Yaķar yüregimi hep nâr-ı aşkın
Âh itdikçe geçer arşdan bu âhı

- 4 Bu aşk zincirine bağlu delüyem
Kamu dem beklerem bu hânkâhı
- 5 Nihânî derdi söylerem yolunca
Bir ehl-i derd sev ârif ü âgâhı
- 6 Yağar aşk odı müdâm Tûr-ı sînem
Tecelli kıl görem nûr-ı dergâhı
- 7 Budur gerçi benim her-dem niyâzım
Lütuflar çok ider dost baña gâhı
- 8 Tecelliler olur baña o dostdan :
Sözüm hağdır da`vama Hağ-güvâhı
- 9 Vücûdum mışrının sulţâniyem ben
Yûsuf gibi kurayım taht-ı şâhı
- 10 Sözümden zerre degil yer ü gök kevn
Bu sırrı yemedem irdi mâha mâhî
- 11 Sevvâdü`l-vech(e) mazhar olmuşam ben
Ebed gitmez kamu yüzüm siyâhı
- 12 Hudâ kapunda buldum birliği ben
Ki bildim senden ayrılık günâhı
- 13 Olalı sırr-ı zât bu Ünsî`ye keşf
Ki arşdan yücedir sırr-ı külâhı

DESTÛR-204

- 1 Yazdı divânında ol dost başıma bî-had belâ
Hep sebebi¹ budur başımdan hiç belâ gitmez dilâ
- 2 Yağdı yağmur gibi belâ başıma dinmez müdâm²
Bunu bana dost ezelden kısmet eylemiş evlâ

¹ S-3/a : sebeb

² "dinmez müdâm" kelimeleri S nüshasında yoktur.

56/b

- 3 Mübtelâyım cân ü dilden dost belâsına müdâm
Gelsün âşıklara haber vireyim ben es-şalâ
- 4 Bu belâyı var mı görmüş âlem içre deyin bana
Ger var ise hâldâşımdır her ne denlü mübtelâ
- 5 Ne bir hâldâş ne bir sırdâş bulmuşam cihânda ben
Ben ehl-i dert dilerem derdime bir em kıla
- 6 Bu belânın binde birin demek¹ olsa 'aķile
Ola divâne hemân ol başı dağlara şala
- 7 Her tarafından ğam belâsı gelse benim gönlüme
Özr edemem gele dostdan birem ehlen ve sehlâ
- 8 Bildigün işler belâ sultân gibi bu âdeme
Özge sultândır ebed hiç buna olmaz lem ü lâ
- 9 Bu belâ dil sayķalıdır bir belâyaya benzemez
Bir acayib belâdır kim kalbe virir hoş cilâ
- 10 Kaal ider ârı belâlar pota içre sim gibi
Her belâyı hoş çekerler el-belaü'l-velâ
- 11 Ünsî ezel âleminde didi belâ belâyaya
Çekdi belâ bunda nice diye nedür bu belâ

DESTÛR-205

- 1 Bahr-ı zevķim içre ben hem za'ifce bâliĝam
Bu fenâ seylile geçdim ben beķâyaya bâliĝam
- 2 Bu bahrdan taşra düşdüm kum içinde bir nefes
Başı taşdan taşa çalam beni helâk ide ğam
- 3 Şem'-i aşķdır cân u gönlüm yanaram sönmem ķamu

¹ S-3/a : biri dinmek

Çün yakındır bana âteş sönmeden ben uzâgam

- 4 Aşk beni hasta gibi hep zârî zârî inledir
İşidir hayretde kalur beni görür ki şağam
- 5 Her taraftan aldı beni dostun aşkı âteşi
Yanaram külhân gibi ben şanûrlar bir ocağam
- 6 Yakdı beni nâr-ı aşkı şem'ine pervâneym
Giceler zulmet içinde pür-ziyâ bir çerâğam
- 7 Aşk şârabın dost elinden tâ ezelde içmişem
Mest ü müdâmım ebed ben mest degilem âyığam
- 8 Ünsî baña dost tecelli eyleye ger demidir
Mübtelâyım derdime bin tecelliye lâyığam

DESTÛR-206

57/a

- 1 Ben mağabbet meydânında dost yoluna koşum başım
Oldu bir seyl gözlerimden şol akan kanlu yaşım
- 2 Derd elinden hiç halâş yok hem belâlar bî-kıyâs
Derd ü belâ oldu benim işbu yolda yoldaşım
- 3 İçmişem ben zehr-i yâri sükkeriveş tas-be-tas
Eyledim terk 'iys-i nûşî ağulandı hep âşım
- 4 Düşmüşem gurbet iline kimse bilmez hâlimi
Anda dost mihmâniyem yokdur kanlu taşım
- 5 Kim ki düşdi bu belâya ol bilür hâlim benim
Gözler kanı boyar beni degil gözüm kaçım
- 6 Dost cemâli ka'besinin düşdi hayâli dile
Şa'y idüp ol 'ıyde irdim kurban itdim cân(u)bâşım
- 7 Tâ-ezelden bu belâya çün uğratdı dost beni
Ünsî ol dost oldu yine yolda belâ hâldâşım

DESTÛR-207

- 1 Bağ-ı gönlüm ğonca-i dağ ile doldı gitdi benim
Efgânlarım bülbül gibi dinmez oldu gitdi benim
- 2 Olalı meftûn bu gönlüm dost cemâli hayâline
Dost bu akl ü fikrim yağma kıldı aldı gitdi benim
- 3 Nûr-ı tecellî-i Cemâl maḥveyledi küllî beni
Musâ gibi Tûr-ı sırda aklım geldi gitdi benim
- 4 Bu cihânda bencileyin dost dertlisi varmı ola
Zirâ ben şol yârelüyem yârem kaldı gitdi benim
- 5 Derd-i gözümden kanlu yaşlar hoş dökilür nisân gibi
Ünsî güller gibi şol gül benzim şoldı gitdi benim

DESTÛR-208

- 1 Tâ ezel hamhânesinde içmişem peymâneyi
Tâ ebed mestâneyiz biz bilmeziz meyhâneyi
- 2 Gelmişiz biz mest ezelden mest gideriz ḥaşre dek
Şöyle içdik hamr-ı aşkı görmedik hum-hâneyi
- 3 Bâde-i aşkı içeliden kat`â huşyâr olmazız
Bilmeziz kimdir ki âkil Mecnûn ü divâneyi
- 4 Dost yüzini biz göreliden mest-i medhûş olmuşuz
Dostı gören oldu bî-hûş yaslanur gam-hâneyi
- 5 Yaz u kış leyl ü nehâr yanmaḫdayuz külhân gibi
İşbu âteşle yananlar hiç diler kâşâneyi
- 6 Gice gündüz zârî zârî ağlayuben inilerüz
Dost nidâsın dinlerüz istemezüz efsâneyi
- 7 Zevk-i vuşlat yer ideliden cânımız dimâğına

Tûr arzu ider oldu bu gönül cânâneyi

- 8 Bağ-ı lâhût kuşlarıyız uçmuşuz ölene dek
Bunda geldik bî-mekânız bilürüz biz lâneyi
- 9 Başımıza çekdik belâlar bâlina baykuş gibi
Köşe köşe kaçup halkdan bekleriz virâneyi
- 10 Başımız kuş gibi aldık bâl (ü) kanad altına
Ol maııvdan kaldırup baş komazuz âşiyâneyi
- 11 Şöyle hayrân olmuşuz dostun cemâline müdâm
Aklımızca şaymazız olur olmaz divâneyi
- 12 Yâr cemâl-i şem'e Ünsî yanup kül oldu hep
Dosta cân virmekde biz söyletmeziz divâneyi

DESTÛR-209

- 1 Dilâ meydân-ı tevîhîde girüp Allâh di yüri
Şehâ görmeğe didârı varup Allâh di yüri
- 2 Süregör ağyârı dilden ki iresün o yâre
Düşüp derde yüzün yere sürüp Allâh di yüri
- 3 Hevâ-yı dost yeter saña bırağ gayri hevâyı
Müdâm Hakkâ heme tevîd kurup Allâh di yüri
- 4 Hevâ-yı nefse aldanma ola Hakk zikr ü fikrün
Avâyıkdan olup beri durup Allâh di yüri
- 5 Ey Ünsî gerçek âşıkklar gibi var durma heme
Eger buldınsa da Hakk'ı sorup Allâh di yüri

DESTÛR-210

- 1 Bülbülün zârı degildir inleden divâneyi
Zârımızdır inleden hem bülbül ü hem lâneyi

58/a

- 2 Cife o var u dikilür onmazız le baına
Küh-1 âf 'Anâsıyuz âf görürüz biz dâneyi
- 3 Biz ol 'Anâyız ki mislim gelmemi cihâna hi
Anâ idüp adımıza eyledik bahâneyi
- 4 Efâl-1 udsileriz biz üns-i Ha uvvetimiz
Hân-1 Sübhândan yeriz gözlemeziz bir hâneyi
- 5 avvâ olup bar-1 ummân dürrlerini arayup
Gevherin ânına irdik neyeriz dürdâneyi
- 6 Bu ta' ayyün-i lâ-ta' ayyenden beri âzâdeyiz
Bâb-1 sultân ullarıyız bekleriz âsitâneyi
- 7 Küfr ü imân aydlarından pervâsız oldu hâla
Ayın-i Hala bir görürüz meccid (ü) puthâneyi
- 8 'A-1 yâre düdi Ünsî sözleri divâne var
Mâ'sivâdan hayli orup bekleriz dilhâneyi

DESTÛR-211

- 1 Â-1 bî-âreden hi âh u zâr eksik degil
Bülbül-i ûrideye her gülde hâr eksik degil
- 2 Â olan gice gündüz gözlerinden an döker
ande â olsa anda ana yâr eksik degil
- 3 ehr-i aın yollarına dorı giden sâlikîn
Ol bâzâr-1 aa ana kâr eksik degil
- 4 Dertlü kim bu derde düe nâle feryâd âna kâr
Barını külhân-ve ânın yaar nâr eksik degil
- 5 Meydân-1 ada bu Manûr gibi kim oydu baın
Ol ene'l-Ha dârına ber-dâra dâr eksik degil

- 6 Kenz-i aşkı âşık açar tiryâk derdi ile
Ol bilür bu künc-i aşkda zehr-i mâr eksik degil
- 7 Derd-i aşka düş olan dost derdine olur tabîb
'Âşıkın inildisi hep yâr yâr eksik degil
- 8 Derde düş olmıyan 'âdem kande dostı bulıser
'Ârî kıomaz istemez yâr anda 'âr eksik degil
- 9 Âşıkân bulur yârını âna dîdâr her taraf
Kande bakısa yârı görür vech-i yâr eksik degil
- 10 Buldu Ünsî dostı kıldı uzlet ol ağyardan
Tenhâ kıaldı yâri ile âna gâr eksik degil

DESTÛR-212

- 1 Düşer mi gönül ger gör cihâna
Mekr itmek ister nefis ü bahâne
- 2 İsti'na idüp şöyle yûri kim
Gören diye bu beğ mi şâhâne
- 3 Nefsin hiyeli çokdur dükenmez
Vârın kışinin verir talana
- 4 Her kimseye bir nesne sorılır
Herbir kıoyundan dağda şâyâna
- 5 Gönül fenâ ne şol nice bakır
Yazık yazıklar vara kıalana
- 6 Oldur ki insan Hakk'ı bile ol
Bilmezse Hakk'ı bağla şamana
- 7 Bî-çâre gel lâf itme kıo lâfi
Ancak sözi kıo söyle şehâne
- 8 Bu yol uzakdır dut merkebi sen

Yolcısın düzen vir sen olana

- 9 Ünsî bırak mâl (u) manşib sözünü
Bunları o sen alsun alana

DESTÛR-213

- 1 Dilâ dostdan haberdârım bu ednâdan haberdâr ol
Dilersen şâh-ı hubânı bu gedâdan haberdâr ol
- 2 Gel ezber it ön bu ihlâsı ou sonra bu ebcedi
Nedür elif nedür nota bu ma'nadan haberdâr ol
- 3 Bu nota vü elifden ben katî cüz' i diyem sana
ulak ur gel beni dinle "ev ednâdan" haberdâr ol
- 4 Elif üç notadır cânâ birisi nota-i zâtdır
Biri ef'âl biri şifât bu müsennâdan haberdâr ol
- 5 Bu âlem bâ evidir notası ânın elifdir daı
Bu üç nota evi birdir bu yektâdan haberdâr ol
- 6 Hâıat mektebinde sen bilebildünse notayı
Eadiyyet budur işte bu 'amâdan haberdâr ol
- 7 Bu nota dürr-i hikmetdir nihândır Hâa sende âlem
Bu Hâa dürri hem birdir bu hemtâdan haberdâr ol
- 8 Bu Ünsî nota hânesi eadiyyet maâmının
Sözün ibtidâsın anla ki âhirinden haberdâr ol

DESTÛR-214

- 1 İnilerem bu derdile ıar âhım âsumâna
Benim derdim devâsından haber gelmedi Lomâna
- 2 Derûnuma düşüp bir bir o dostun aşının odı
Söünmez hiç gece gündüz ki dönmüşem bu külhâna

- 3 Baña ağlamadan ğayri ki çâre bulmadım hergiz
Açar gözüm yaşı durmaz dökilür ol dâne dâne
- 4 Bu derd oduna ben düşdüm yanaram Hâk döne döne
İrişdi vaşl-ı şem'ine yâne yâne çü pervâne
- 5 Bu derd bir dürr-i yektâdır bilinmez cevheri kıymet
Bu dürre cân bahâdır ben ucuz aldım ki bir cânâ
- 59/a
- 6 Vir nice Ünsî cân dürre hemân dürr-i yetim oldu
Bu sır dinmez lisânla daği gelmez o beyâna

DESTÛR-215

- 1 Oğudum tâ ezel aşkı bilâ-metnin âşikâne
Ki bilmeyen bunun şerhin iremedi o Yezdân'e
- 2 Belâlar odına bu ben düşüp muhkem sögünmezem
Halâsım yok bu âteşden belâ irmedi pâyâne
- 3 Beni aşkın odı yakdı bu cânımdan uşandırdı
İdüp aşka heme kulluk irince ben o sultâne
- 4 Bu nâr-ı aşk benim gibi ğedâyı şâh fark itmez
Yanup İbrahim Edhem bakmadı bu taht-ı unvâne
- 5 Duramam söylerem derdim dilimin mâcerâsından
Eger ihsân ide Allâh beni irgüre dostâne
- 6 Bu dost yolında âşiklar şafâdan yaşla
Ki bilmez ne temâşadır yâ kim bakmaz bu seyrâne
- 7 Geçüp başdan yüzün yudı bu Ünsî kendi kan ile
Başı tobdur eli cevgân girüp oynar bu meydâne

DESTÛR-216

- 1 Mücellâ kıl dil ü cânın ki esmâdan haberdâr ol
Cemâl-i yâr görüp sen de ol esmâdan haberdâr ol

- 2 K̇o aşk yolında sen seni yüri sensiz bu menzile
Refik olma sakın nefse o yektâdan haberdâr ol
- 3 Girüp sırrın sarâyına gör anda ğayri dost var mı
Ene'l-Ferddir Hûrûfsuz dost bu şadâdan haberdâr ol
- 4 Şarâb-ı lâ-yezâliden içüp hayrân oluben sen
Uzak olma bu meclisten bu mezâdan haberdâr ol
- 5 Seven dostı verir bin cân ânın cemâline karşı
Gönül virmez dü-cihâna şu sevdâdan haberdâr ol
- 6 Yöğ idüp benligin küllî ki zâta mahv olasin sen
Arada kalmaya gayri o tenhâdan haberdâr ol
- 7 Bu iskât-ı kuyûdâtı ayırma zerre-i kevnden
Semâvât-ı haķâyıkda bu hümâdan haberdâr ol
- 8 Yüri hûra gönül virme sivâ sevdâsına düşme
Fenâ ol gel fenâ içre şu beķadan haberdâr ol
- 9 Nuķûş-ı kesrete bakup ânın ğayri ola şanma
Görünen bir cemâldir hep merâyâdan haberdâr ol
- 59/b
- 10 Olan insan kelâmı fehm idüp aşlını hoş bildi
Söz anla ey gönül sen de bu eşyâdan haberdâr ol
- 11 Merâtibler geçüp sende ayân ola saña ayni
Eriş var "ķabe ķavseyn"e "ev ednâ"dan haberdâr ol
- 12 Yakındır dost saña senden irâķ şanma seni Andan
Ayırma cânını tenden bu imâdan haberdâr ol
- 13 Ene'l-Haķ irdi ise şeş-cihetden şem'-i cânına
Bu Ünsi'ye olan feyz şu atâdan haberdâr ol

DESTÛR-217

- 1 Mu'attar-ı cân bûy-ı dostdan meşâmdan haberdâr ol
Dem-â-dem cânâ irgüen bu ziyâdan haberdâr ol
- 2 Sikender âyinesin gör ne hûb yüz gösterir saña
İder milk-i beğayı arz temâşadan haberdâr ol
- 3 Yâr-ı bâki elinden iç müdâm aşk cânını gel sen
Ola gördüklerin didâr o şahbâdan haberdâr ol
- 4 Ki nâzır-ı Hâk nazarında bu mir'ât ile şuret bir
Bu kesret-i sûrete bakma bu ma'nâdan haberdâr ol
- 5 Kâmu evrâk-ı kitâb-ı Hâkk'ı şerhi dört kitâb ânın
Okı andan ilm-i zâtı dilârâdan haberdâr ol
- 6 Şecerde nice bin evrâk beyân idübdür aşlını
Mezâhir-i pür-nev'inden bu hafâdan haberdâr ol
- 7 Bu ilmi bilmek istersen kitâb-ı aşkı öğren var
Saña feth ola her müşkil mu'ammâdan haberdâr ol
- 8 Bu sırr-i ilm hükmüdürür ki bilmez ehl-i hikmet hiç
Bu bir vicdânî zevkdir kim bu şafâdan haberdâr ol
- 9 Ki bir zerreye hor bakma o bin şemsin mağallidir
Hevâda kevnden azhardır o liğâdan haberdâr ol
- 10 Yem-i vahdet cevâhiri bu vaşıfla saçılan hep
Bu remz-i ilmi bilmege evliyâdan haberdâr ol
- 11 Vişâli hûnını cânâ döşemiş her köşede dost
Gelen gelsün şalâdır çün bu yağmadan haberdâr ol
- 12 Sivâyı selb idüp Ünsî mağâm-ı ayne irdi çün
Kâmu sözi ledün ilmi o Hudâdan haberdâr ol

DESTÛR-218

60/a

- 1 Hasta-i aşk olmuşam ben baña Loqmân neylesün
Derd-i dost derdiyem benim yâ ana dermân neylesün
- 2 Dürlü dürlü her belâdan oldu virân cân ü dil
Gülmek istemez cânım çün dil-i virân neylesün
- 3 Baña ezel âleminde kısmet olmuş çün belâ
Ben kazâyı çekmeliyem emre insan neylesün
- 4 Dost belâsı oğuna sînem siper oldu heme
İşbu oğdan inlemekden özge bu cân neylesün
- 5 Yâreme çâre ider hâzık baña bulunmadı
Ne bulunûr ne em ider yâre yamân neylesün
- 6 Yâz u kış ben yanmadayam hiç sögünmez âteşim
Nice yanmaz yâ bu benim dil ü külhân neylesün
- 7 Derd elinden yâd idüben pâdişâha ger varam
Derdimi bilmez benim ol derde sultân neylesün
- 8 Geçdi Ünsî küll-i şeyden dost müdâm eglencesi
Oldu dost için divâne âna dostân neylesün

DESTÛR-219

- 1 Ey gönül gel zevk-i Hakk'ı iste merdân etegin dut
Sen haberdâr ol bu hâlden emr ü fermân etegin dut
- 2 Kulluk eyle kapusunda bir kâmilin bende gibi
Sultân olasın kul iken kâmil insan etegin dut
- 3 Benliğinden geçmeden sen olamazsın dostu vâşıl
Vârını yağmaya vir var yûri düstân etegin dut
- 4 Heşt-behiştin hevâsından geçüp gel sen tarîka
Sen bu dostdan iste rızasında cânân etegin dut

- 5 Bağ-ı cihân ezhârının bûy-ı fenâsından geçüb
Bağ-ı rıdvânı koyuben beri bağban etegin düt¹
- 6 Bu vücûdun mışrına sulţân olam dersen eger sen
Câh-ı vücûddan çıkup sen yûri Ken'ân etegin düt
- 7 Sicn-i tenden kırtuluben olasin ol yenden halâş
İbn-i Yâ'kub gibi yûri var bir sulţan etegin düt²
- 8 Hoş cevâhir ma'denidir bu vücûdun genci³ yokla
Bu fenânın gevherin ço gel bedehşân etegin düt
- 9 Dost cemâlin görmege bir kâmili bul yoḥsa kim sen
Bî-vesile kapu kaçma ey gönül derbân etegin düt
- 10 Sırr-ı Hakkı⁴ ister isen Ünsî'den al ders-i Hakk'ı
Var Mantıku't-Tayr öğren bir Süleymân etegin düt

DESTÛR-220

- 1 Gel nefesine zecr it katı kâmil insan etegin düt
Var İbrâhim Edhem gibi sen de⁵ külhân etegin düt
- 2 Hep cümleden çek kendini sen bu halk içinden çıkup
Baykuş gibi bir köşede varup virân etegin düt
- 3 Derd-i Hakkla var vücûdun dâğını del Ferhâd gibi
Şîrînine yol açıla varup bir cân etegin düt
- 4 Hakk yolında zerre gibi her bir ayak altında ol
Sen cezbe-i aşkile var çık âsumân etegin düt
- 5 Gel aşkile rüsvâ olup gey melâmet cübbesini⁶
Abdurrezzâk gibi sen de gidüp şan'ân etegin düt

60/b

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

² Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

³ Ü-60/a : geç

⁴ "Hakkı" kelimesi S nüshasında yoktur.

⁵ Ü-60/a : her dem

⁶ S nüshasında (4/b) mısra sonunda "sen" kelimesi vardır.

- 6 Çağır durma gice gündüz hemân¹ Mevlâ deyüben sen
Dağlara çık Mecnûn gibi berr ü yâbân etegin düt
- 7 Ey dil² berr ü bahrı gezme vahdet sarâyında otur
Gel Ünsiden al haberi var lâ-mekân etegin düt

DESTÛR-221

- 1 Ben ol dost âşinâsıyam degilem şöyle bigâne
Bu aklımı virüp yâre ben oldum delü-divâne
- 2 İderem âh-ı dîlcândan o câna mübtelâyam ben
Bu bâş u cânımı varam götürem dosta kurbâne
- 3 Ezel humhânesinden tâ ebed meyhânesinde hem
Elinden içmişem dostun mey-i aşkı kane kane
- 4 Benim cânım dimâğında o dostun koğusu vardır
Koğar dost koğusun cânım baķamam gül (ü) gülistâne
- 5 Bu sinemde yâreler var açılmış gonca gül gibi
O gülün bülbüliyem ben çıkar nâlem âsumâne
- 6 Benim âşık-ı divâne sözüüm dertlü bu derdimden
Ne söylersem aceb degil ki derdim geçdi bu câne
- 7 Cemâl-i şem'ine şâhid benim karşımdadır her-dem
O şem'in odına düşdüm yanaram ben çü pervâne
- 8 Girib meydân-ı aşka ben başım tobdur elim cevğân
Baş oynaram bu meydânda gelen gelsin bu seyrâne
- 9 Ki lâhût mestiyem ben mest gelib mest giderem yine
Ayılmazam ki haşrde benim tâ şöyle mestâne

¹ Ü-60/b : varub

² "dil" kelimesi Ü nüshasında yoktur.

- 10 O Mañşûr-veş urdum dem direm Hâk sırrı hağdayız
Geçüp ben sırr için serden başım kodum bu meydâne
- 11 Benim sırrım içinde hep ene'l-Hâk sırrı söylenir
Bu sözüm mañfidir ğâyet bu remz gelmez bu lisâne
- 12 Vücûdum milkinin mısrına sultân olmuşam ben kim
Ki Yûsuf-veş âzâdeyim dönüp bakmam bu zindâne
- 13 Bu iklimde çün oldum şâh kodum cümle sivâyı ben
Ki cân Yûsufî sinemde yüzüm dutdum o Ken'ân'e
- 61/a
- 14 Bu derdimden ki çok söylediğim dertlü dertlü hep
Ağan yaşlar gözümde hep olup dürdâne dürdâne
- 15 Bu dertlü başıma Ünsî benim o dost kuşu kondı
Bu devleti değışmem ben şu izzet-i dü cihâne

DESTÛR-222

- 1 Eser yok varlığımdan hiç degilem şöyle şâhâne
Benim dost siretidir siretim benzemezdim insane
- 2 Nişânım bî-nişân oldu yanup aşk âteşine ben
Fenâ-ender-fenâ oldum yıkıldım ben çü virâne
- 3 Ki ğayri dildâra dil virmedim aldanmadım âle
Bu zevk-i bâkiye irdim veremem dil o cinâne
- 4 Bu ben za'if mûr bir devlete irdim hiç beyân olmaz
Degil ki Devlet-i Belkıs diye Hüdhüd Süleymâne
- 5 Bu aşk deryâ-yı ummândır düşen girdâbına çıkmaz
Ki ğavrın kimseler bilmez bu benzemez bir ummâne
- 6 Zehi deryâ-yı pür-cevher ki hiç şarrâf anı bilmez
Bu bahre girmege evvel yuram ben başımı kana
- 7 Girüp bu bahre ben kemter ne cevherler çıkardım gör

İderem bahş o cevherden avuç açan âşîkâne

8 Ne deryâdır ne cevherdir bu bir sırdır bu irfândır
Budur deryâ dibindendir getürdüm ben ârifâne

9 Tecellî nûrına yandım niderem hûr (u) ğılmânı
O dostun güliyam câna ki korkum şu nîrâne

10 Bu iklim sultâniyam ben ki anda şâh gedâ olmaz
O milkin sultânı olan olur sultân o sultâne

11 Bu küntü kenz hazine anâhtarı dürür sözüm
O gencin kuflını açar saçar cevher tâlibâne

12 Bu derde düşmeyen kimse haber bilmez dilâradan
Olamaz esrâra vâkıf yabana sözi yabâne

13 Bu aşkın dârına her kim ki ber-dâr olamaz ise
Bu meydan-ı ene'l-Hakda çıkar da`vâsı yâlâne

14 Belâ-yı dost duzâğına düşüp habs olmayan kişi
Bu gerçi suretâ insan dolup ma'nâda hayvâne

15 Hâkikat ilmi ey Ünsî bu bir noktadır artık yok
Bu kesret vahdetin sözi vesiledir bu irfâne

DESTÛR-223

61/b

1 Bu derdile gönül derdi dilâradan haberdâr ol
Yolında cân u bâş virüp o ra'nâdan haberdâr ol

2 Sakınma nâr-ı aşka düş kebâb olsun cigerin
Yüri derdi odına yan bu belâdan haberdâr ol

3 Bu derdin artırup günden güne nokşan ola dime
Ki dost derdini dermân bil bu devâdan haberdâr ol

4 Cefâ vü cevri çek yüri ola dostun saña lütfi
Otur vahdet sarâyında bu fenâdan haberdâr ol

- 5 Fenâ-ender-fenâ ol sen beğâ-yı lem-yezel oldur
Vücûdun maḥv idüp gel sen şu fenâdan ḥaberdâr ol
- 6 Yüri cândan dile Ḥaḳḳ'ı irince sen vişâle tâ
Gidersen sen ḳalır dostun bu beğâdan ḥaberdâr ol
- 7 Ḳo sevdâ-yı sivâyı sen sivâ sevdâsı olmasun
Ḳala ancak yârin derdi bu sevdâdan ḥaberdâr ol
- 8 Bu aşḳın müşkili fetḥ olmağa bir pîr ḳapusun ḍut
Açıla ğayb-ı hüviyyet mu'ammâdan ḥaberdâr ol
- 9 Saḳın âd u şâna ḳalma ḥayâle aldanûrşun sen
Geçegör lâ vü illâyı gel esmâdan ḥaberdâr ol
- 10 Bu âlem mazḥar-ı esmâ ḥaḳâyıḳdır görünen hep
Ki vicdânile Ḥaḳḳ'ı bil müsemmâdan ḥaberdâr ol
- 11 Ki herbir zerre bir kökdür ki her bir cân doğar bin kök
Gözünü aç göresin sen bu îmâdan ḥaberdâr ol
- 12 İdegör zevḳle tefhîm bu rumûzın añ-aşlını
Ki yoksa şöyle sa'yetme bu mezâdan ḥaberdâr ol
- 13 Seni Ünsî cüdâ şanma ayırma kendini dostdan
Yolına ḳurban ol yârin o Hudâ'dan ḥaberdâr ol

DESTÛR-224

- 1 Mu'atḫar ḳıl dimâğını nidâdan sen ḥaberdâr ol
Bu müşḳ gelmez Hûtenden şol 'atâdan sen ḥaberdâr ol
- 2 Sikender-veş vesilesiz yol olmaz zulmet içre çün
Ḥayâtü'l-ayın Hızıra sor o mâdan sen ḥaberdâr ol
- 3 Ḳalub vâdi-i kesretde serâbı şanma şu zinhâr
Cemâl-i dostı görsen var Hudâ'dan sen ḥaberdâr ol

62/a

- 4 Ayaklar altına düşüp çarınca gibi sürünme
Süleymân-veş kûh-ı Kâfda 'Ankâdan sen haberdâr ol
- 5 Şeherlerde esen yeller neler dir bülbül-i zâra
Ne haberler virür gülden şabâdan sen haberdâr ol
- 6 Kõ aqlını var aşka uy yüri divâne divâne
Şeherde sana olunan 'atâdan sen haberdâr ol
- 7 Heme dõpdolu şeş-cihât o nûr-ı zât-ı pâkile
Bu âlem zerresinden hep hafâdan sen haberdâr ol
- 8 Ki ol mutlakdan özge kimse yokdur ârada kat'â
Nice gayriyi kõ bu aradan sen haberdâr ol
- 9 Ebed tahte's-serâda kalma sen geç yedi gögi hem
İriş var "Kabe kavseyn"e nidâdan sen haberdâr ol
- 10 Söyliyen o söyleden o bana ta'lim iden oldur
Dinür cân içre her-dem bu şadâdan sen haberdâr ol
- 11 Ki her kande bakarsan gördüğün dost yüzidür bi-şek
Haber viridi bu Kur'an "eynemâ..."dan sen haberdâr ol
- 12 Belâlar çek o dost için âña gâyet hiç olmasun
Vefâsı hep cefâ içre cefâdan sen haberdâr ol
- 13 Ki taş taş ağular Ünsî içersen yâr elinden sen
Olur zehri saña sükker şafâdan sen haberdâr ol

DESTÛR-225

- 1 Gönül yok yere mi geldin şanûrsın sen bu cihâna
Seni bunda getürdiler iresün deyü Raḥman'a
- 2 Seni tâ kuds elinden çün getirdiler bu ile hoş
Dile sen üns maḳâmını sen aldanma bu virâna
- 3 Bu nâsût âlemine sen gelip itdün nüzûl şimdi

Behâyimler gibi yiyüp yatup dönme şu havyâna

- 4 Ki âhiret mezra'ı dünya alef sevdâsını ko sen
Geçüp hayvân şifatlardan döne kâmil insana
- 5 Şağın evkâtını itme telef her hâlde amelde ol
Saña hâlin suâl idüp iderler arz o divâna
- 6 Ömür sermâyesin şağın hevâ yire çürütme gel
Sefer idince bu ilden yetişmez işşîñ ziyâne
- 7 Ki tan itme halâş olur nice illet behânile
“Yevme tüblâ...”¹ dürür ol gün ki fâide itmez bu bâhane
- 8 Gice gündüz eli bağılu kul divâna var dursun
Ki vuslatda güzeldir kulluğ itmek ehl-i irfâna
- 9 Sen Ünsî bunda dosta vâşıl olup gör cemâlini
O dost zevkin bulup cânda iresin vaşl-ı Raḥmân'a

DESTÛR-226

62/b

- 1 Bu kevn ü a'yân dir Allâh Allâh
Hep cinn ü insan dir Allâh Allâh
- 2 Hep bunca âlem kendi dilince
Âşikâra pinhân dir Allâh Allâh
- 3 Bu hayy-ı maḥlûb sa'âtın devri
Devr idüp her ân dir Allâh Allâh
- 4 Sa'âtın zikri bir dolab ile
Bu gönül nâlân dir Allâh Allâh
- 5 Cân kulağıyla bir hoşca işit
Devredüp Sübhân dir Allâh Allâh

¹ Kur'ân-ı Kerim - 86/9 : ﴿يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ﴾

- 6 Bir maḥfi lisân eşyâda vardır
Bî-dil ü zebân dir Allâh Allâh
- 7 Düt cân kulağın gör kim söyler
Her şaḥv ü sekrân dir Allâh Allâh
- 8 Her gice gündüz zikr-i müdâmî
Her-demde Yezdân dir Allâh Allâh
- 9 Sâhilde kumlar baḥr içre her ân
Cûş idüp ummân dir Allâh Allâh
- 10 Her yerde aḥcâr hep cümle eşcâr
Gülzâr (u) bostân dir Allâh Allâh
- 11 Arş-ı a`lâdan taḥte`s-serâya
Vârınca ekvân dir Allâh Allâh
- 12 Derd ü inildim doldı cihâna
Halk oldu ḥayrân dir Allâh Allâh
- 13 Bu gönül derdün kime diyeyim
Derd ile sûzân dir Allâh Allâh
- 14 Ol bağı yanıq aşkında sâdık
Bülbül-i nâlân dir Allâh Allâh
- 15 Bu sırra iren maḥvile irdi
Cânında cânân dir Allâh Allâh
- 16 Çün oldu Ünsî “Küllü şey’in hâlik”
Mülkinde sultân dir Allâh Allâh

DESTÛR-227

- 1 “Mâ rameyte iz rameyte” remzün iz’ân itdi güyâ

Cümle vahdet gayrı olmaz denilen vâhdet ki bu ya¹

63/a

- 2 Sen bırak senlik² gümânın Hâk göziyle bakasın hoş
Taht-ı serde yüzini görüp gözün gönül tuya
- 3 Mahv idersen kendi kendin kâla kendi kendisi
Hep hayâl ağyârı o nakş-i dilden gayri yuya³
- 4 Bu evhama sen aldanma hiç varına gönül virme
İrmege bu sırra gönül cümle sevdiklerin kıya⁴
- 5 Zevkle bu devleti sen cân-ı gönülden dilersen
Zârlıklar eyle ağla göz kanı⁵ yüzün yuya
- 6 Kâr-ı aşk pek katî şarpdır yâre vuşlat şarp olur
Sâlik ü vâşıl olanlar bilür aşk yolu⁶ o yâ
- 7 Aşk yolında yoldaş oldum âşîka vârim koyup
Hızır ile ben zulmet içre vâruben irdim şuya
- 8 Ağyârın kanını içse kanmaz iken âşîkân
Ağyârı ben dost dütaram şanki kardaşım güyâ
- 9 Ağyârı ben şöyle⁷ sevdim yârim ile berâber⁸
Ağyârı yâr dütmiyam tevhid-i zât nice o yâ
- 10 Sivâ 'izzetlerin Ünsî ko kim alırsa alsın
Hem hayat sûrı ümidin gönülden hep yuya

DESTÛR-228

- 1 Yârı maâbbet herkimin düşdi ciger arâsına

¹ S-2/b : vahdet denilen bu yâ

² S-2/b : benlik ko

³ S-2/b : Bu ağyârın hayâlini ol nakş-i dilden hep yuya

⁴ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁵ Ü-63/a : kanıyla

⁶ S-2/b : yolın

⁷ S-2/b : öyle

⁸ S-2/b : tâ-beraber

Kim zehr-i mâri nûş ider kalmaz neşter yâresine

2 Zehri gönül hep nûş idüp olmuş iken mevte karîb
Dost şundı bir darı bana em derdimin yâresine

3 Derd ehline virir şifâ bu zehr-i şem bir özge sır
Zehr-i maḥabbet içenin tiryâk nider yâresine

4 Kim dolaşdı dost aşkına ol zehr-i derdi nûş ider
İtdi fedâ başıyla cân ol zehirler yâresine

5 Divâne-i aşk olmuşam zincir-i Mecnûn sürûrum
Bir derde kim düşmüşem yokdur çâre yâresine

6 Her kim düşer aşk bahırına ol kânda erişür dürre
Çü-cevher çıkarmaz ol hoca düşer başlar yâresine

7 Dost yâralar urdı benim yüregime Ünsî heme
Ben istemem kim âh ider yüregimin yâresine

DESTÛR-229

1 Zât-ı vaḥdet ol eḥad dolmuşdı bu cân (u) tene
Hiç söz almaz vaḥdetinden kendin ayrı dutana

2 Anlayasın sen bu ma'niden bu vaḥdet remzini
Hiç bu kesretde söz olmaz bî-hûş olup yatana

3 Bir börkden nice bin baş hoş göründi görberi
Bunca bâzâr bir börk içre kalma alup şatana

4 Bak gönül şehrine sen var mı ayrı gayri hiç
Birliginden gayri yokdur beri nedür öte ne

5 Bağlamışdır birbirine her ne varsa vech-i zât
Söz katılmaz kimse dimez yer altında yatana

6 İşbu deryâ mevcî maḥfi bî-ḥesâb gelür gider
Mevc-i kesret (ü) lücce birdir taḥsin ana batana

- 7 K̇odı Ünsî çün sivâyı gönli cevher bahridir
Cevheri sen al da bakma anı taşra atana

DESTÛR-230

- 1 Bâğ-ı âlem içre bir gül bitmedi kim ḣârı yok
Dehr-i gülzâr kim bitirmedi ânın hiç yârı yok
- 2 Bulamaz eglence gönlüm yâ ne yâre bağlana
Bak cihan bağında hiç bir servinin tımârı yok
- 3 Gör bu bî-kes gönlümi yâr olmadı bir kimseye
Her kime dost olur isem şıḋkla bâzârı yok
- 4 Cümleden kesdi gönlüm meyli yokdur gayriye
Yârile yâr oldu Ünsî hiç ânın ağıyârı yok

DESTÛR-231

- 1 Ḣalkı fikdân itdiler tâ şöyle kim vecdi yok
Ḣakk'ı vicdân itdiler kim şanki bir fikdânı yok
- 2 Ḣakla ḣalkı buldılar hiç şehri hem büldânı yok
Ḣalkla ḣakkı şöyle örtüdi keşf ider nâdânı yok
- 3 Ḣalkı ḣakdan gör ayırmaz cem'ü farkı fark idüp
Şöyle şanûrsun bulan zevkleri vicdânı yok
- 4 Ayırdılar ayna yakından bu fenâ son bekaya
K̇odılar her kuyûdâtı kayd-ı ḣod vildânı yok
- 5 Cümle maqâmâtı geçüp her hutûtı k̇odılar
Nefs mekkârına hiç bir maḥsûsa zindânı yok
- 6 Rûḥ-ı kudsidir bulârın ma'nide pâk tenleri
Zâtile zât oldılar çün rûḥ-ı sırf ebdânı yok
- 7 Li-ma'allah hamrı ile şöyle mestdir gör bular

Görinür şahıvde sekrân bunların cîrânı yok

8 Buldılar bunları tehalluk-i Hakkla ol Hakk olup
Muhlişûn oldu bular ‘aceb ki bir handânı yok

9 Kabdılar meydân-ı kesret içre vahdet sırrını
Cevher dimez birisi şanki hiç merdânı yok

64/a

10 Aşka uyup lâ-mekân iline irdi çün bular
Kodılar yâr-ı ilde aklı sân hıredmendâmı yok

11 Cân (u) tenden içre varup aldılar meydân bular
Vardılar menzil başına bu yolun pâyânı yok

12 Kahr u lütfin hoş verâsından buları tut vatan
Her ne belâ gelse saña hiç yüzi gerdânı yok

13 Halkı Hakk’dan Hakk’ı halkdan sehvile bir görürler
Hoş bu menzilde sükût san bunların lisânı yok

14 Ünsî irdi her makâma yine kendi kendine
Hep beni gören bana dir aşkı yok seyrânı yok

DESTÛR-232

1 Bu belâlar gönlümün dost hoş belâsın artırır
Eksik itmez gün-be-gün bana cefâsın artırır

2 Göster nice dost yüzün ben bülbül-i şeydâsına
Dost bu sevdâlı başıma o sevdâsın artırır

3 Cevr ider ben miskîne dost hiç elem baña
Yüregim hoş bağ bağlar dil sefâsın artırır

4 Gerçi ol dost cevri yüzün gösterir âşıklara
Ammâ her cevherinde bize hep vefâsın artırır

5 Dost cemâli şu’lesi gönlüm evine düşeli
Gösterir dost yüzünü gönlüm ziyâsın artırır

- 6 Dost cemâlin sakladıkça âşık benim dide hûn
Yüzini görem direm dilden cefâsın artırır
- 7 Dost yolında olmuşam hâk her ayaklar altına
Artırınca ben niyâzı istiğnâsın artırır
- 8 Bağ-ı dost bülbüliyem gülün kôhusın araram
Bülbül olsa güle yakın ol senâsın artırır
- 9 Dost bâğında bu esen yeller boyar cân u teni
Zevk olur bana esen yeller şabâsın artırır
- 10 Dürr-i derdim nazm idüp dizem yârin defterine
Tûtî-i dil sükker-efşân sür edâsın artırır
- 11 Bahr-ı aşk ğavvâşiyam cevher çıkardım şöyle kim
Herbiri âşıklara bin gıdâsın artırır
- 12 Bu gönül Mansûr gibi erdi ene'l-Hak sırrına
Dâra bu meydânda bakmaz o da'vâsın artırır
- 13 Dost tecellî eyledikçe gönlüme beka ile
Dil tezellül eyleyüp her-dem fenâsın artırır
- 14 Dost yolında bunca noksanım var iken lütf idüp
Geçdi suçdan bi-beden bana 'atâsın artırır
- 15 Hâyli demdir hasretinden hastadır gönlüm veli
Gâh tabibim hastasın yoklar şifâsın artırır
- 16 Ğumğumayla aşka mağmûm çekme ğam sen Ünsiyâ
Ğam gönüle şaykal ider dil cilâsın artırır

DESTÛR-233

- 1 Şûret-i hüsninde yazmış şekl-i Kaf Hakk kaşına
Nişf-i ay gör hoş konulmuş iki kafın başına
- 2 Bu merâyâ şûret-i Hak gösterir sen hoşça bak

Bu nazardır Hakk'a ma'bul ol gelir dost hoşuna

- 3 Sen şağın ayrığa bakma gayri yokdur arada
Kim bu sırra irişirse diyemez kardaşına
- 4 Kim ire zevk-i vişâle diridir ölmez ebed
Çün katılmışdır ezelde âb-ı hayât aşına
- 5 Sultânın bir nuḫkıdır "el-Mü'minûne lâ-yemûtûn"
Böyle olmazsa başın ursun mezârlık tâşına
- 6 Sır dinir mi uyuyana çünkü ğaflettedir ol
Uyanınca vâkıf olur her ne dirse gûşuna
- 7 Sen bu sırrı dilesen bir kâmilin tut etegin
Pîr seni irşâd idicek o katar sırdâşına
- 8 Sırr-ı Hakk'a bir akıl irmez fikir yetmez nice
Aşkla verilir ancak sığmaz sır halk hûşuna
- 9 Baḫr-ı aşkın mevcleri her başları taşta çalar
Kıynayup taşar gönül döner bu deryâ cûşuna
- 10 Odlara yanar derûnum taşra çıkmaz hiç âhım
Söyledir aşk odı beni bir sözüm yok boşuna
- 11 Düşeli sevdâ-yı aşka Ünsî gezer dâğ u bağ
Bu gönülde hiç karar yok bak bu gönül kuşuna

DESTÛR-234

- 1 Yüregim kan deryâsıdır bakma gözüm yaşına
Lütf edince dost gülerem ânın güzel işine
- 2 Yâr ile işretdeyiz biz biledir ağıyârımız
Ger âşık gûş urmaz ta'n idenler taşına
- 3 Hây (u) hûdan alma şağın kuş gibi sen ürkme gel
Âhir kıyacak başını dön virâne baykuşuna

- 4 Dost yüzünden ayırma gözün dostile dolsun gönül
 almasın bu şeriri hiç dünyânın teşvişine
- 5 ‘Usr (u) yüsra apılma ömrün yok yire geçirme gel
 Dola dost zevi gönüle bama yaz u ışına
- 6 ılıü aali oma dilde aralar gönlün aın
 Hla birdir bu gönül uyma nâs gidişine
- 7 Gir semâ’a seyrin eyle dön degirmen gibi sen
 Ba semânın sen semâ’ına serî’i girdâşına
- 8 Ala sığmaz anlamaz halk ölüye dinmez diri
 Kim bu sırrı kimse dimez pek yakın hâldâşına
- 9 Aş-ı mürşid bulmayasın H bulunmaz alı o
 Rehberu uy git varasın Ünsî menzil başına

DESTÛR-235

- 1 Ulâike; “Lâ tûbâ li-avmin ad fâyıkûne hey’eti
 Hüm ricâlun li-hakkıhim Lâyıkûne hüviyyetihim”
- 2 El’ân; in-enkere dalle kavmun câhilun
 Yezhebüne ile’n-nâri hâlidüne yâ
- 3 Lillâhi; Li-kurbihim ene’l-Hakku yekûlün
 Veli-kurbi ile’l-ünsî lâhikûn ve ilâ
- 4 Mâliku; men rattebe âliyâtun sâbıkûn
 Kum kad-hecerü’l-hakka’l-hakkı vâsılûn-kalem-i Liva
- 5 Mîn-mine’d-dücâ ile’n-nûri vâsılûn
 Mine’l-beyni ile’l-eyni dâhilüne-men
- 6 Ledün; Li-rabbihim muti’üne lâ-yâ’sün
 Elif lâm mim Allahû ma emerehûm ve yef’alüne-Allah
- 7 Fi; Ka’run bahrun vâhidun yagrikûn

Lillahi Leâlihi ilâ berri lâ-yehrucûne-lillah

- 8 Âyâtün beyyinâtun; Ene'l-arze yerisûhâ'l-âmilün
Râhatüke ricâlün min ibâdike's-sâlihüne rahmet
- 9 Men; melekehûm belhûm kavmun yâ'dilün
Min misli hâzâ fe'l-yâ'meli'l-âmilün-min
- 10 Kur'ân; Kad yercû'l-fakranî meni'l-vâsilün
El-ünsî ileyhim en yesilün-Allâh

DESTÛR-236

65/b¹

- 1 Ey bu derdim her deminde artırup efzûn iden
Kim beni sevdâ-yı aşkda zâr çok maḥzûn iden
- 2 Bağ-ı cihân içre yaḫup bî-sebeb aşka beni
Bülbülân-veş güle karşı elhânım mevzûn iden
- 3 Dergehin dârü's-şifâ dertlüler Loḫmânısın
Derd içinde âşıkân inildisin efzûn iden
- 4 Oḫka oḫka taş gibi bu bâşıma gelür belâ
Yine belâ mizaniyla tartuben mevzûn iden
- 5 Kim ricâm senden budur bir dem cemâlin görmeyem
Cânımı oldemde sen al ömr ü gün efzûn iden
- 6 Bu cihân virânesin Ünsî gezer müflis gibi
Bulduruben küntü kenzi gönlümi maḥzûn iden

DESTÛR-237

- 1 Ben vişâl-i baḫr içinde gizlice bir balığam
Ben mürâhiḫ olduğum dem cây-ı pîre bâliğam

¹ 129. Sayfadan sonra 140'a geçilmiş fakat destûr numaraları kesintisiz atlamadan verilmiştir. Yani 10 sayfa katib hatası olarak atlanarak numara verilmiştir.

- 2 Hadd-i bülûğa niceler nice yılda irdiler
Şanma nâkış şabi beni ben bülûğa bâliğam
- 3 Baña rehber gösterüp yol irden irdim menzile
Aşkla mâkşûda irdim ben bir aklı çalığam
- 4 Çok okudum belâ metnin şerh iderem çok faşıl
Cân u gönlüm yâreleri şerha şerha çalığam
- 5 Ben bu vahdet Şahrâsında cümleden aldım şikâr
Yırtıcı kuşdan degilem de ne bâzam ki çalığam
- 6 Derd-i aşkdır cânda derdi kimse bilmez hâlimi
Misk ile aşk pinhân olmaz derdimi ben fâliğam
- 7 Hiç akıl irmez bu yolun dürlü dürlü hâline
Yolda kodum aklı Ünsî bî-hûş (u) âliğam

DESTÛR-238

- 1 Ey gönül gel dost hicri odı yağa seni eyleye kül
Gam degil ben aşk odına yâne yâne itdi vuşul
- 2 Bülbül-âsâ nâle idüp gül yüzine karşı yârin
Var yüregın yağın erit dost yolında gül gibi şol
- 3 Gel maḥv idüp vücûdum varlığından geçegör kim
Qalmaya hiç sende eser gidesin sen var qala ol
- 4 Seni benlik maḥcûb idüp bir dala irişmez elin
Sende seni ifnâ it sen her yanaya salasın qol
- 5 Büy-i meşk ü aşk acebdır pinhân olmaz hiç birisi
Yoluna doğru yürüyen olur dergâhında maḥbul
- 6 Kenz tılsımı âlemi şol kişiler bozar veli kim
Qurban eyler cânın evvel soñra eyler gence duḥûl
- 7 Ağ hevâyile hüviyyetinin hevâsından hevâyâ

Sen hevâyile şikârın al yûri avını bul

- 8 Hüviyyet âlemidir **Â**nda yokdur mâ (u) tîn hiç
Hûyî Lâhûta irince bî-cihetdir sağ u sol
- 9 Evc-i lâhût lâ-mekândır vahdet-i sırf heme ol
Bir şey sûret itmez kabûl ne furûğ var ne uşûl
- 10 Bir kitâb-ı Hâkdır eşyâ her cüz'i bî-had kitâbdır
Bir sahife ders Hûdan gör okunur yüz bin fuşûl
- 11 Safhanun bir noktası büyük dürür dü-cihândan
Okumağile bilemez nokta dersin ehl-i 'ukûl
- 12 Hû hüviyyet-i ders-i ledündür Hızırdan gördi çoklar
Hakka hüviyyete iren eyler belâ yâyn hamûl
- 13 Kûnh-i zâta zâta irmez akl sırr-ı eşyâ bilinmez hiç
Dime yeter sırrı sen hoş var sükût it gel ebsem ol
- 14 'İlm-i ledün bir 'ilmdir kıyl ü kalile bilinmez
Bu ki bunca 'ulûm ile iremedi bunca fûhûl
- 15 Bir ebcedi bilmezi gördüm urur ilm-i hikmetden
Bilmiş ola bu eşyâyı böyle çokdur ebvâb (u) fuşûl
- 16 Sen ulûm hikmetinden hayli sözler didin Ünsî
Ger müdde'i işdirse bu sözleri itmez kabûl

DESTÛR-239

- 1 Cân virir âşık cemâli şem'ine görünce yârin
Aşk odı pervânenin hep şem'ine yakar küllî vârin
- 2 Hayvânî 'aşk çün kül ide yâ ne ider ol insana
Nâr-ı bahra düşen âşık göremez yanmak kenârın
- 3 Vârim var yok idegör var cemâlin göresin sen
İrişince varlığa sen göresin ol dost dîdârın

- 4 Hâl-i aşka ırmeyince hiç bilinmez derd-i aşkı
Nice şâh (u) dost aşkına terk itdi tâc (u) taht (u) diyârın
- 5 Nâr-ı aşka yanar âşık eğlenemez bir maħalde
Dolanûr ol dâğ u bâğı aşk alur şabr u kararın
- 6 Gördi âşık gözi yer yüz zâtın aynidir bu yüz hem
İrdi gönül ka'besine yolda görmez şekk ğubârın
- 7 Medh ü zemden hep geçer sûd (u) ziyâna kalmaz âşık
Yâr olur âlem kamu hep bilemez kimdir ağyârın
- 8 Dâimâ müstağrak olur ol maħvdan şahve gelir
Halka ol qarışamaz hiç neyler ânların inkârın
- 9 Cümle âlem varlığına mazhar olsam deyü müdâm
Zâta şuhûdı irmişdir görür ol vechin envârın
- 10 Ademdir semed-i sivâ Ünsî urmaz adem demin
Vicdânla Hakk'ı bulan kodı sivânın efkârın

66/b

DESTÛR-240

- 1 Yeyüp buğday Âdem fitne kopdı gör bu kârını
Komadı bir dâne yıkup bu gönül dârını
- 2 Ezel peymânesin dostı elinden nûş iden âşık
Ebed mest-i müdâm oldu savamadı humârını
- 3 Kimesne göremez cânân yüzün cân içre cân gibi
Niğab olmuş bu vahdet yüzi örtmüş hûb 'izârını
- 4 Bu vahdet gülünün cânâ hezâr bülbülleri vardır
Gice-gündüz figân idüp ayırmaz gül ü hârını
- 5 Bular Leylâ-yı aşkile şu Mecnûn gibi yürürler
Nazar yok hoş hûblarına yıkarlar ğâr hisârını

- 6 Fenâ fillâh olan buldu beka-i lem-yezel oldu
Şifât e'`al ana birdir göremez seyr âşârını
- 7 Kâalur şirk-i hafide cem'(u) farkla amel itmez
O bî-rehber yola gider bulamaz vaşl-ı şârını
- 8 Murada meyli yokdur âşıkın iki cihânda hiç
Cinân içinde olsa gözlemez altun divârını
- 9 Amel eyler o müdde`i ki dârin a`râzi ile
Bu âşıklar pula almaz şu evrâd (u) ezkârını
- 10 Gel Ünsî hîrman-ı ömrün hevâ iline şavurma
Ki cânın içre cânın-veş şağın ârif esrârını

DESTÛR-241

- 1 Bu merâya şûretinde hep bir cemâldir görünen
Fırkat-ı şirk olmaz anda ayın-i vişâldir görünen
- 2 Hûrşid-i zât-ı pertevidir cümle zerrât-ı âlemler
Her zerre mihr-i münevver nîm-hayâlidir görünen
- 3 Bir kitâb-ı hâkdır eşyâ nokta-i vahdet **Δ**nda
Bağsa yârin yüzinde ol ayın bir hâldir görünen
- 4 Vahdet-i gülzâr bûyın aldı şol bağ bülbüli
Bildi bu gül goncasında başka nihâldir görünen
- 5 Bu nigârhâne-i cînin nakş (u) nakkaşını gördüm
Nakş u nigâr bunda birdir ancak kemâldir görünen
- 6 Bu nukûşun hep verâsından hayâl-i nakkaşı ile
Gösterir nakış kendiden zâta hayâldir görünen
- 7 Gizli sırlardan haber virdi Ünsî dostlarına
Nâdân bilmez ârif görür hep cemâldir görünen

DESTÛR-242

- 1 Dilersen Hakk'ı ger sende kamu benlik cüdâ olsun
Hayâl-i kesrete bakma ana cânlar fedâ olsun
- 2 Bakup bu hâne-i cine o nakkâş gibi aldanma
O lâ-mekân ilinde ol ki hep sivâ hebâ olsun
- 3 Açılıp dide-i cânın yüzini görme yârin
Cemâle ğark olup her-dem kamu fikrin hevâ olsun
- 4 O ism-i zâtına mazhar olup bildinse zâtını
Bu ğayri ayne gayri dime sırr-ı rûha ğıda olsun
- 5 Bu ev ednâ maqâmında yûri gör zü'l-ayneyn ol
Nevâfil kurbunı tut hem ferâizi edâ olsun
- 6 Gider yokluğun aradan o var ile var ol Ünsî
Fenâ-ender-fenâda ol fenâ vârin beka olsun

DESTÛR-243

- 1 Her kim diler derd-i devletin her-dem belâ çekmek gerek
Durdurmağa kân-ı cân ki derd ü cefâ çekmek gerek
- 2 Dost Cemâl-i ka'besinde kurban eylemege cânın
Bu ka'benin yollarında derd ü cezâ çekmek gerek
- 3 Gülzâr-ı aşk içinde dost güllerini koqlamağa
Bülbül gibi hâr elinden dürlü kaza çekmek gerek
- 4 Yârin cemâl-i şem'ine bin cânla pervâne-ves
Yanup küllî kül olmağa nârdan belâ çekmek gerek
- 5 Aşk bahrına dalup dürr(ü) cevherleri çıkarmağa
Fülk-i vücûd pâreleyüp garq-ı hebâ çekmek gerek
- 6 Meydân-ı aşk içinde dost yollarına baş virmege

Derdile rüsvâ oluben derd-i Hudâ çekmek gerek

7 Mihnetlere şabreyleyüp dürlü derde olan hamûl
İrmek diler kim menzile derde şilâ çekmek gerek

8 Kim genc-i sır tılsımını dostun elinden bozmağa
Nûş eyleyüp dürd-i zehri zehre çekmek gerek

67/b

9 Ünsî yârin vuşlatına irişmege cândan geçüp
Ağyâr (u) nâ-merdi koyup her-dem cefâ çekmek gerek

DESTÛR-244

1 Ben görelî yüzün ey dost cân göziyle ezeli
Görmedim hiç gayri senden bir maḥbûb-ı güzeli

2 Mest-i aşk oldum ebed ben bir nefes ayılamam
Gözler her kânde baksa ânda ḥüsnün güzeli

3 Varlığımdan ben beriyem hep hayâlim görünen
Üryânım Behlül gibi bu âlem içre gezeli

4 Keşf olunmaz vech-i zülfün sırları ey dost senin
Gerçi ḥüsnün âşikâna söyledür çok gazeli

5 Âğ u kara içre ben çok aradım dostun yolın
Cânım içre anı buldum bu tenimden bezeli

6 Aldı beni fikr ü zikri ism(ü) resm maḥv idüb
Gönlümün defterine dost kendi adın yazalı

7 Dost cemâlinin hayâli gitmez oldu gözümden
Şûretine beni mir'ât-ı muşavver düzeli

8 Ad u şânım mebde'inden söyledür ol dost beni
Söyleyen oldur dilimden nazm (u) dürlür düzeli

9 Bir dükenmez gence irdim fakr u fenâ içre ben
Cânım içre kenz tılsımın aḥsın aşk yüzeli

- 9 Gerçi fenâ içre zilletle beğaya irmişem
Bencileyin Ünsî var mı ola insan ezeli

NAZİRE-İ YÛNUS EMREM=245

- 1 Çoban çevgânına bir keçe dağmış
Varır bedestanda şataram deyü
Kedi salhânedden bir peçe kapmış
Varıram külhanda öterem deyü

- 2 Kim âmin der kim buyurur du'âyı
Serseridir bilmez gezer devâyı
Şakşağan Şahrâda yapmış yuvâyı
Ben de bülbül gibi öterem deyü

- 3 Sen mekteb-i aşka gir al bir şabak
Oku aşk ebcedin var tahtaya bak
Bu alınmış meydâna gelmiş kabak
Ben de lezizeye sükkerem deyü

68/a

- 4 Bu rumûzı şanma dudur hâtıra
Kimya kıtasın altun olur bakıra
Geldi şol meydâna çökdi çekirge
Ben de deve yükin çekerem deyü

- 5 Baht yıldızın doğdurunca şu aylar
Şâd olur vaktiyle gedâlar bâylar
Tek dudurken taşta geldi bu çaylar
Ben de deryâ ile coşaram deyü

- 6 Ma'sûkımı bulur âşık görüşür
Nâz içinde nice niyâz karışır
Toz içre toşbağı durmaz çalışır
Ben de minâreye çıkaram deyü

- 7 Kahr içinde niceler lûfta yetdi

Erenler âlemin hâline yetdi
 Şuşâmın da'vâsı âlemi tutdı
 Ben de sünbül ile қоқaram deyü

8 Қарıncayı görün yelüp yepürmüş
 Emekleyüp yürür ağızı көпürmüş
 Anқа ile da'va ider oturmuş
 Ben de Қaf dağıны ашарам deyü

9 Âb-ı hayât içsem ömrüm ümidim
 Ne şeyh oldum ne şûfî ne müridim
 Bu sevdâya düşmüş nefs-i pelîdim
 Ben de şol Hızr ile yaşaram deyü

10 Tûfîlerin қанad iledir her işi
 Қарғая қанad gelir hayvânın leşi
 Serçe inandıрмақ ister bayқуşı
 Şâhin ile şikâr iderem deyü

11 Kim yemese nice sille felekden
 Âdem başın fark eylemez kelekden
 Kendin büyük görür idi melekden
 Ben de insan ile gezerem deyü

12 Er olan kendüyi görüp ne şatar
 Aşқdan gerek âşıklara bir eser
 Bir yayayı gördüm yelüben қоşар
 Ben de cirânları geçерем deyü

13 Gelmişem ol ilden bu ğarîb ile
 Düşmüşem bu dilden bir dahî dile
 Kemterler içinde bu derd o dile
 Ünsî yanup oda düterem deyü

68/b

DESTÛR-246

1 Derd-i Hаққа yâr olagör yâr ola dermân saña
 Sen hevâ benligin қо gel cân ola cânân saña

- 2 Dost yolında bâş u cândan geç belâdan kaçma gel
Şol lütuflar göresin kim halk ola hayrân saña
- 3 Var riyâzât potasında nefsin eridegör¹
Hâliş ol altun gibi sen kul ola sultân saña
- 4 Her ayaklar altına olsan ğubâr zerre gibi
Sidretü'l-Müntehâdan ta arş ola seyrân saña
- 5 Çıl cilâ mir'ât-ı dil dost cemâlin görmege
Çalbin evin eyle tezyîn dost ola mihmân saña²
- 6 Sen tezellül içre ol kim rûhûn ola mütecelli
Görmege dîdâr-ı yâri oluna fermân saña³
- 7 Dost cemâlin görmege mir'ât-ı dili çıl cilâ
Çalbin evin eyle tezyîn dost ola mihmân saña
- 8 Keşf olunca sırr-ı ğaybı açıla gizlü ahvâl
Çande bakarsan göresin ayın ola 'ayân saña
- 9 Sinâ-yı sırdan tecellî gönlüne eyleyse dost
Çayri kalmaz dû-cihânda bir ola ekvân saña
- 10 Mağv ide nûr-ı tecellî sende mevhûm varlığı
Zât-ı Hakda mağvolasın edâ ola insan saña
- 11 Zulmet-i teninde bul âb-ı hayât Hızır gibi
Âb-ı ma`rifeti içüp cân ola her ân saña
- 12 Mazhar-ı zât olsan Ünsî feyz-i ilâhî bulup
Fermânında ola herşey ger ola fermân saña

DESTÛR-247

- 1 Âşıkların derdin ile herbirleri bir hân ola

¹ Ü-68/b : arayagör

² Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

³ Bu beyit S nüshasında yoktur.

Ânlar gönül mülkin alup hükümleri fermân ola

- 2 Bunlar ne hoş bir iş ide hüsni ayân eyleyeler
 Çomuş ma'sûkda hüsni âşıkları hayrân ola
- 3 Kail degil kim aşk ana mestûr ola bir güzel yüz
 Hüsni göründükçe diler meftûnları nâlân ola
- 4 Hubb-i zâtîden görüdü hüsni ânın hûb-cemâlde
 Hüsni-zâtı ister anı mübtelâ-yı pâyân ola
- 5 Derdin devâsından eger her kim haber ister ise
 Derd-i derd vâyına derde kim düşerse Lokmân ola
- 6 Sen gel cemâl-i şevkine bülbül gibi efgân eyle
 Gösterdi gül yüzün saña güller gibi handân ola
- 7 Aşkın nârın âşık nice alur ma'sûk yüzünden bil
 Cânın meyli kova benzer âşık yanup sûzân ola
- 8 Kim gönülde nâr-ı aşk olunca hem olmaz ucûb
 Bir yâr bula ol gönül kim gözi yaşı ummân ola
- 9 Var sen sana ibretle bak ola kim sen hâl duyasin
 Öyle şanursin sen seni et ü deri hem kan ola
- 10 Sen varlığın ifna eyle şunlar gibi yokdur vücûd
 Sen varlığı bir bilirsin her sözlerin irfân ola
- 11 Hüsni şûret tutdı Ünsî ol mir'ât-ı zâta karşı
 Ol şûretin hüsni gören cânlar virür kurbân ola

DESTÛR-248

- 1 Ey gönül ol dostdan sana gel bir haber vireyim
 Ko aqlımı aşkdan saña gel ben haber vireyim
- 2 Cân kulağın tut sen bânâ ben saña neler diyem
 Cânın içre cândan saña gel ben haber vireyim

- 3 Çanden geldün bu cihâna bilir misin sırrını
Ben maħremim andan saña gel ben ħaber vireyim
- 4 Âdem adın virdi neden Allâh sana anla gel sen
İlm-i esmâ sırdan saña gel ben ħaber vireyim
- 5 Küntü kenzin hep ser-te-ser sırrı sende gizlidir
Virâneyem gencden saña gel ben ħaber vireyim
- 6 Gel ğayri ço birlige er benligi sür aradan
Âġâh ol kim şarfdan saña gel ben ħaber vireyim
- 7 İlm-i ledün dersini sen okur isen gelberü
İlm-i yemm birden saña gel ben ħaber vireyim
- 8 Zulmet içre yoldaş olup gidersen benim ile
Hızır-veş ol âbdan saña gel ben ħaber vireyim
- 9 Ucdan uca sen Süleymân-veş gördünse âlemi
Bundan özge mülkden saña gel ben haber vireyim
- 10 Lâ-mekân baġ-ı mürġinden sen bir anġâsın dilâ
Mülk-i ħadem-i Çâfdan saña gel ben ħaber vireyim
- 11 “Alleme’l-esmâ”ya mazħar sensin olan bil yaġın
Tâ olduġun ilden saña gel ben ħaber vireyim
- 12 Bir noġtadır dört kitâbın aşlı oldur ilm-i Ĥaġ
Ol noġta vü nûndan saña gel ben ħaber vireyi
- 13 Nûr-ı tecellî dilersen kûh-ı sırda Tûr’ a dur
Tûr-ı Mûsâ nûrdan saña gel ben ħaber vireyim
- 14 Râh-ı Ĥaġda derd-i aşka ħalmıř isen çâresiz
Dilde olan dâġdan saña gel ben haber vireyim
- 15 Aşk yolında zerre zerre derdden pâyımâl ise
Bir dolunmaz günden saña gel ben ħaber vireyim

- 16 Yandın gönül döne döne dost cemâli şem'ine
Pervâneym dostdan saña gel ben haber vireyim
- 17 Düşdi gönül dost derdine ister vuşlat haberin
De ki Ünsî senden saña gel ben haber vireyim

DESTÛR-249

- 1 Ben ummân-ı aşka düşdüm çağırırım ey dost meded
Her yerde bî-karâr oldum çağırırım ey dost meded
- 2 Aşk şârabı¹ serhoşiyem bir demde ben ayılamam
Dilimde bu derd her-dem çağırırım ey dost meded
- 3 Geldi bana bu derd dostdan gönlümi² arıtdı³ pâsdan
Geçdim kamu dost(u) postdan çağırırım ey dost meded
- 4 Leylâ-yı aşk Mecnûniyam âh bu dostun meftûniyam
Derd-i yârin meşhûniyam çağırırım ey dost meded
- 5 Kõomam elim dâmeninden alursan cânımı tenden
Kemlik benden⁴ kerem senden çağırırım ey dost meded
- 6 Ünsî dâim derd içinde inilerem her bir ânda⁵
Ölsem de bağ-ı cinânda çağırırım ey dost meded

NA'T-I ŞERİF-250

- 1 Sen Sultân-ı kevneysin ben kûluna şefâ'at kıl
Derdlülerin dermânısın ben dertlüye şefâ'at kıl
- 2 Sen dost güli bûlbüliyem gönlüm dolu aşkdan cûyem
Ümmetinin deliliyem 'alfilüne şefâ'at kıl

¹ S-6/a : Şarâb-ı aşk

² S-6/b : gönlü

³ S-6/b : arıtdım

⁴ S-6/b : benim

⁵ S-6/b : zamanda

- 3 Oldum aşkımdan âvâre derdden gönlüm hoş pür-yâre
Bu yâreme baña çâre bî-çârene şefâ`at kı1
- 4 Şöyle düşdüm ben bu derde yok kararım hiç bir yerde
Lütf it gözden gide perde müştâkına şefâ`at kı1
- 5 Gitsün dilden cümle teşviş sen ğanîsin benim derviş
Aldamaya beni bir iyş muhtâcına şefâ`at kı1
- 6 Ben isterem senden seni olmuşam aşkın zebûni
Çekerem aşk zincirini divânene şefâ`at kı1
- 70/a
- 7 Fark itmezem dostdan seni inilerem dün (ü) günü
Arşa çıkar âhım üni mestâneşe şefâ`at kı1
- 8 Ben kalmıyam hiç şifâta senden irdim ben ol zâta
Nâil olam kemâlâta sâiline şefâ`at kı1
- 9 Şol kapunda kul olana yalvar anı sen sultâna
İrgür anı sen Sübhân`a zeliline şefâ`at kı1
- 10 Aşkın şarâbından kandım firkat âteşine yandım
Şem`in cemâline döndüm pervânene şefâ`at kı1
- 11 Âlem seninledir pür-nûr gördüm oldum seni mesrûr
Sinemdir hâzretine Tûr Kelîm`ine şefâ`at kı1
- 12 Severem aşkın nârın ol gösterir dost didârın
Ben isterem senden yârin kemterine şefâ`at kı1
- 13 Bundan gidem girem sîne varam âhîret yaçasına
Bir ben degil cümlesine ümmetine şefâ`at kı1
- 14 Olan aşkının esiri koma beni kala giri
Ümmetinden ben kemteri hâkîrine şefâ`at kı1
- 15 Cihân cemâlin şu`lesi ben ol şem`in pervânesi
Mecnûn Hâk divânesi Ünsî hâke şefâ`at kı1

DESTÛR-251

- 1 Hudâyâ derdimi artur
Ki hiç dermânı olmasun
Dahî özge ğama irgür
Ki hiç ifrâtı olmasun
- 2 Baña benden ferâgat vir
Senin zâtına vuşlat vir
Seninle baña izzet vir
Ki hiç nokşânı olmasun
- 3 Sivâyı ben görem harâb
Kamu `iyş (ü) nüş ola serâb
Gönülde kalmasun hicâb
Ki hiç hayrânı olmasun
- 4 Niderem ben dili hâlsiz
Niderem gülşeni gülsüz
İrem bir sırra ben bensiz
Ki hiç bürhânı olmasun
- 5 Çü yıkdı dost bu gönlümi
Beni aldı derd eleme
Ki yap yıkılmış dilimi
Ki hiç virâmı olmasun
- 6 Getirmem derdimi dile
Meger ölem bu derdile
Baña bir hâl kerem eyle
Ki hiç irfânı olmasun
- 7 Fenâ eyle dil vârnı
Unudayım ki ben beni
Ki bir vaqte irdir beni
Ki hiç ezmânı olmasun
- 8 Nidem ben derd-i ağyârı

Ki ben buldum çü sen yârı
Cemâlin göster her bârı
Ki hiç bürrânı olmasun

- 9 Gel Ünsî kalma cân (u) dile
Getürme derdini dile
Yanam dâimâ derdile
Ki hiç pâyânı olmasun

70/b

DESTÛR-252

- 1 Gâh olur evc-i a'lâya
Pervâz ider bu murğ-i bâl
Gâh olur tahte's-serâyâ
İner düşer bi-per ü bâl
- 2 Elden gider ihtiyârı
Kılmaz bir yerde kararını
Göre ol bâğ-ı gülzârı
Dürlü güller dâl ü nihâl
- 3 Çıkamaz hiç kûhsâre
Vara andan ol şikâre
Konmaz ol şâr u bâzâra
Ta bende ide anı bir âl
- 4 Ol gezerken dost isteyü
Her dem Allâh Allâh deyu
Çeşm-i dile cümle bir Hû
Kim göründi oldu vişâl
- 5 Hâkkin imiş vücûd gördi
Ayın-ı Hâkla nazar urdı
Kendine Hâk kendi irdi
Kimse itmez bunda cidâl
- 6 Gördi gönül Hâk'ı zâhir
Ne bâtından ne hod zâhir
Şirk-i Hâkdan oldu tâhir

İRmez buna akl ü uqkâl

- 7 Düşmez oldu gayri hâle
Aldanmaz oldu vişâle
Bu vişâl irdi kemâle
Ünsî yeter bu kıyl ü kaal

DESTÛR-253

- 1 Artdı derdim günden güne
Ah neyleyem bu aşka ben
Gülünç itdi ile güne
Ah neyleyem bu aşka ben

- 2 Ne şayrırım ne hod şağam
Şerha şerha sine dağam
Sine güline bir bağam
Ah neyleyem bu aşka ben

- 3 Aşk beni Mecnûn eyledi
Leylâsına kul eyledi
Beni mekânsız eyledi
Ah neyleyem bu aşka ben

- 4 Bülbül gibi zâr eylerem
Ben halkı bizâr eylerem
Hâlim ne setr ne söylerem
Ah neyleyem bu aşka ben

- 5 Bu derdile dertli oldum
Ne dermândan haber aldım
Ben derd-i bî-devâ buldum
Ah neyleyem bu aşka ben

- 6 Cûş eyledi 'aşk deryası
Bî-vaqt olur fırtınası
Ġark olmuşam yok karası
Ah neyleyem bu aşka ben

7 Dolaşalı aşka gönül
Ne gülzâr ister ne hod gül
Bu aşk müşkil olur müşkil
Ah neyleyem bu aşka ben

8 Ehl-i aşkı aşk söyledür
Her-demde aşk iniledür
Ünsiye hâlin söyledür
Ah neyleyem bu aşka ben

DESTÛR-254

1 Heme bir derdli nâ-çârim ne ağıyârim ne yârim var
Cihân olsa bağ-ı irem ne gülzârım ne hârım var

71/a

2 Yüregim kan gözüm giryân baña oldu cihân zindân
Meger varam¹ olam uryân ne vaçarım ne ârim var

3 Muhal bir işe dolaşdım iki evden cüdâ düşdüm
Ne buldum ne yâvi kıldım ne bâzârım ne kârım var

4 Hayâtım yok ikilikde hayât buldum bu birlikde
Nişânsızam aralıqda ne dârim ne diyârim var

5 Bu nâsût içre bî-yârim fenâ şârında der-kârım
Ki ben lâhûtda gülzârım ne bir hârım ne zârım var

6 Açar kanlar şu gözümde bilinmez derdim sözümde
Yaçar derd beni özümde ne bir zârım ne nârım var

7 Şağın Ünsî açma râzı nâdân bilmez böyle sözi
Gerek mestûr ma'nî yüzi ne açârim ne yârim var

DESTÛR-255

1 Beni her sevdâdan geçir keremler eyle Allâhım
Şarâb-ı aşkıni içir keremler eyle Allâhım

¹ Ü-71/a : varub

- 2 Beni nefse ısmârlama ki yanmıyam nâr-ı ğama
İre dil zikr-i devâma keremler eyle Allâhım
- 3 Ki senden gayri anmayam bu benlige boyanmıyam
Şahv-ı maḥva dayanmıyam keremler eyle Allâhım
- 4 Elim tut yola varayım varup didârın göreyim
Bu hâl üzre zevk bulayım keremler eyle Allâhım
- 5 Çün efsâne bu mâsivâ hevâdır cümle hep hevâ
Beni hevâ baña қо yâ keremler eyle Allâhım
- 6 Yâ üns nedür niyâz nedür bu Ünsî`de bu saz nedür
Bilmem sende avâz nedür keremler eyle Allâhım

DESTÛR-256

- 1 H̄aber virem saña cândan gel al dostdan h̄aberi
H̄aberdârım cân u dilden gel al dostdan h̄aberi
- 2 H̄aber yaqındır ol cândan uzaq gitme berü gel sen
Degildür cândan ayrı dost gel al dostdan h̄aberi
- 3 H̄aber budur saña dostdan ânın nûrı bu âlem
Bu insan mazḥar-ı tâmdır gel al dostdan h̄aberi
- 4 H̄aber almak dilersen çık aradan қо seni sen
Bilesin zevkle sen tâ gel al dostdan h̄aberi
- 5 H̄aber alur mı şu lezzet bilinmeye sözile
Gel imdi zevkini iste gel al dostdan h̄aberi
- 6 H̄aber dinilmeye zevkden ki t̄alib dadamıya
“Men lem-yezeli”“ lem yâ`ref”dir gel al dostdan h̄aberi
- 7 H̄aberdâr olmağa zevkden ara var ehlini bul
Asel dimege lezzet yok gel al dostdan h̄aberi
- 8 H̄aber ancak bu olur ki saña bundan ötesi

Dimek olmaz hâl istersen gel al dostdan haberi

- 9 Haber aldım şaķın şanma hemân bir sen sözile
Bilinmez ilm-i zevķidir gel al dostdan haberi
- 10 Haberdârim odur zevķden didi Ünsî sözi ko
Sözi haķdır haber virdi saña dostdan haberi

DESTÛR-257

- 1 Dünyaya sen virme gönül ehline eyle vedâ'
Ger bu bâğda gül koķarsan getirir başa şudâ'
- 2 Faķr-ı lâķa gerçi göçdür gayri şabra yoķ cevâz
Râzı ol takdire var sen kısmetde olmaz nizâ'
3. Dünyâ âhîret mezra'idır düşer 'amel-i hoşasın
Nef'-i dünyâyı terk eyle anda 'ameldir meta'
4. Eşyâya 'ibretle baķ sen şun'-ı Haķķ'ı gözle
İnsana hor baķma gel sen kimseye itme evzâ'
- 5 Dost düşman yanında bir olsa ger nef'le darr
Bu cihânda bundan özge olmaya saña nefâ'
- 6 Var kemlige iyilik eyle iyilik nişânı budur
Kim saña kemlik iderse sen anı itme simâ'
- 7 Dost cemâli şem'ine sen pervâne-veş yan Ünsiyâ
Saña Cemâl-i arz eylese kim lütfuna ola minâ'

DESTÛR-258

- 1 Gel ey âşık bu cihânda merd olup merdâne baķ
Sûret-i bigâneyi ko herkese dostâne baķ
- 2 İbretile eyle nazır bu haķâyık yüzine
Mir'ât-ı Haķdır bu âlem anda rûy-i cânâ baķ
- 3 Bu vücudun ifnâ idüp dostile bulsan beķa

Anla sen ma'nâda şâhsın sen saña şâhâne bak

4 Sırr-ı zâtı anlayasın zevkle sen gelberi
Ayım-ı İhâkla yek-nazar ol o zât-ı insana bak

5 İtmesün zinhâr seni 'avk bu nuķuşun kesreti
Sen bu vahdet bahırına garķ-ı emvâc-ı ummâna bak

72/a

6 Aç bu gönlün gözlerinden perdeyi sen yüri var
Saña zâhir ola her yüz bî-cihet Yezdân'a bak

7 Gülistân-ı tevhid içre büy-i vahdet koķmayı
Bağile bâğbanı bir gör yüri bülbülâna bak

8 Kaal ü hâle kalmayuben dile vuşlat zâtına
Varlığı dârın yıkuben virânda mihmâna bak

9 Bigânelikten güzer kıl bigâne gör var midir
Âşinâya bigâne yok bu gizlü seyrâna bak

10 Zevkle hoş buldım Ünsî dostı ise Ünsiya
Sırrın içre taht-ı serde şâh olan sultâna bak

DESTÛR-259

1 Şu rütbe yandı cânım kim gözüm ağlamak ister
Düşüp âteşler içine ciger dağlamak ister

2 Bugün yâr iştiyâķı geçdi gâyet-i cân tene
Durup dostun divânında elin bağlamak ister

3 İdüp ummân-ı aşķım¹ cûş benim gönlüm diyârına
Gözüm kanlar döküp gönlüm dem-â-dem çağlamak ister

4 Bu sinem üzre dost urdı nice nice yâreler
Tabibim vaşl merhemini urup sağlamak ister

¹ S-13/b : aşķ

- 5 Cemâlin dost saña göstermeden Ünsî murâdı
Gönül âyinesin cilâ idüp zâğlamak ister

DESTÛR-260

- 1 Ey gönül sen hiç bu derdimden haberdâr olmadın
Ben bu aşk cengine girdim sen kıfadâr olmadın
- 2 Va`deler itdün baña sen dosta bâş (u) cân virmege
Aşk-ı yâre cânı virdim sen vefâdâr olmadın
- 3 Derdim içre yâr olup sen baña dostluk itmedin
Derdime ben nice yâr bulam bana yâr olmadın
- 4 Olmadın sen zerre zerre yâr aşkıyla yüri
Olmuşam hâk dost yolında hâk-ı ğubâr olmadın
- 5 Ağlayup sen aşk elinden olmadın hem-derd baña
İtmişem seyl göz kanın sen yaş kıatar olmadın
- 6 Geç bu aşk da`vâsını sen çünkü şâdık degilsin
Vârımı ben dosta virdim sen pul kıatar olmadın
- 7 Gül için sen gülistânda hârları başdımadin
Tâ-seher bülbül gibi ben zârım sen zâr olmadın
- 8 Derd-i başın için kırkıdun deminden Manşûrves
Baş kıodum meydâne ben sen dâra ber-dâr olmadın
- 9 Tâ-ezelden sen benimle böyle divâne geldin
Ben bir âkil divâneym kıat`â hoş-yâr olmadın
- 10 Var gönül sen saña Ünsî ğayri haldâş olamaz
Tâpduğum şanma sen çünkü kıapar olmadın

DESTÛR-261

- 1 Sen benim derdimden ey dil hiç haberdâr olmadın
Ben dilerem nefsimi yâr sen baña yâr olmadın

- 2 Sen benimle bâşın alıp gitmedin dost iline
Ben cemâlin görmüşem sen hiç talebkâr olmadın
- 3 Sen o dostun kokuşını dost bâğında kokuşmağa
Ben gibi âh u fîgânlar eyleyüp zâr olmadın
- 4 Sen ta'alluk perdesin yırtıp bu halkın elinden
Ben ile sen kûy-ı dostu bile kaçır olmadın
- 5 Sen geçübün cân-bâşdan dâra gelmedin yakın
Ben enc'îl-İlâk dâra geldim bile ber-dâr olmadın
- 6 Sen niceye dek gönül bu derdini gizleyesin
Ben bu derd ehline yârim derdi açar olmadın
- 7 Sen var Ünsî ko bu da'vâyı yeter çık aradan
Ban vâriile olmuşam var sen dahî var olmadın

DESTÛR-262

- 1 Gel hak söze itme cedel sen ne dinürse ol kail
Sa'y-i beliğ eyle yûri saña bir şey'-i hâil
- 2 Aldanma sen 'avk idene ömrün telef olur şakın
Zevkle ir maşşûduna ne mu'attal ne ol sâil
- 3 Kıyl ü kâlin nakşini boz gider gel bu gönülden sen
Şâhib-i hâl ol dinilmez nakl itme sen var mesâil
- 4 Nefs-i bakârın potaya aşk odıyla idegör kaal
Hâlişşen gümüş gibi gönlün bula çok haşâil
- 5 Bu merâyâ vicdânıdır diller ile varılmaz hiç
Maşşad-ı akşâyâ seni irgüremez bu delâil
- 6 "Men aref"le nefsin bil Rabbin anla sen ey fakîh
Yoşsa cem'-i kütüb ile ne bilinür bu mesâil

73/a

- 7 Tevhîd-i şırf nûrı ile kalb ka'besin kıl sen tavâf
Sem`-i câna söz cevherin tâk ola saña hamâ`il
- 8 Kâiline kalma yûri kârbân gibi kârında ol
Ancağ saña zarar ider yolundadır bu kavâil
- 9 Var sen fûnûn-ı şettâ fahreyleme ilm deyü
Sen ilimle irsen Hâkk`a işte budur bil feżâil
- 10 Gel ayaklar altına düş mûrlar gibi it cüst ü cû
Hâkk`ı erenlerden iste var olagör sen çü-sâil
- 11 Kes mâsivâdan meylini çünkü `adem dendi ana
Âlâyîşe hiç bakma sen olma oğlan gibi mâil
- 12 Mağrûr olma varlığına bugün yarın sağlığına
Berk-i hâtıf gibi ol tîz görünür tîz olur zâil
- 13 Bir kâmilin tut dâmenin şıdk-ı hûlûs-i tâm ile
Sen olasın ânın gibi bir merd-i vâsıl u nâil
- 14 Ünsî yüzün yerlere ko zillet ola `izzet saña
Kaldırır yerlerden seni `izzet ile ol rezâil

DESTÛR-263

- 1 Gönül gel bağ-ı âlemde gül (ü) gülzâra aldanma
Gelür bir gün hazân olur şağın ezhâra aldanma
- 2 Cemâl-i güline dostun olup bülbül gibi hayrân
Giceler şubh olunca tâ-fîğân kıl hâre aldanma
- 3 Ömür meclisi içre şem`veş giryân ola dâim
Açıt gözlerinin yaşın dilinden nâra aldanma
- 4 Müdâm mest ol yürüme bir nefes ayık kamu demde
Bu peymâne-i aşkı tut ki ta`nı kâra aldanma
- 5 Sarây-ı halvet içre sen bugün bir pâre dil virsen

Yârin tûbâ vü ğılmâne cinân(u) esmâra aldanma

- 6 Çeküp zincîr-i aşkı sen müdâm şeydâ-şıfat yüri
Ki dost isen iriş yâre şaķın sen âra aldanma
- 7 Aķıl yöresine gitme bu aşķa uy iresin yâre
O dosta ğayri yol yoķdur aķl-ı mekkâre aldanma
- 8 Vücûdun tılsımâtın boz çıkar aşķın hazinesin
Cihân virânesinde gel şaķın sen mâra aldanma
- 9 Ki verdin hâşıl-ı ömrün ki harman şoñuna irdin
Esüp şavurdı vaķtini bu nev-bahâra aldanma
- 10 Saña dost devleti Ünsî hazâinden daħi yegdir
Bu aşķile ol âvâre ki ğayri kâra aldanma

DESTÛR-264

73/b

- 1 Çâresiz bir derde dilâ düş ki dermân bulasın
Hasta cânın çâresine derd-i Loķmân bulasın
- 2 Gözlerinden kanlu yaşlar dâne dâne akıdup
Bu gözün seyline düş sen tâ ki ummân bulasın
- 3 Yüregine doldırup kan dürr-i derde ol şadef
Baħr-ı aşķın ka`rına dal dürr (ü) mercân bulasın
- 4 Eyle bülbül gibi efgân dost gülünü isteyip
Çâķ çâķ it baĝ-ı sinen gül-i handân bulasın
- 5 Kıl mücellâ câm-ı kalbin ol cemâle karşı dur
Dosta âyine oluben sende cânân bulasın
- 6 Var yüri sen başın üzre Hâķ yolında çâbük ol
Bârigâh-ı Hâķķa iriş ferd-i Yezdân bulasın
- 7 Pîr-i aşķa ķulluķ eyle hiç gücenme emrine
Dost eşigin yüri yasdān zevķ-i irfân bulasın

- 8 Hasret ile iste cân Yusuf'unı Yâ'kub gibi
Mısr-ı ten zindânında gizli sultân olasin
- 9 Dil sarâyın kıl münevver nûr-ı aşk-ı zât ile
Cilvegâhın tezyîn eyle sen de mihmân bulasin
- 10 Pervâne-veş yandır özün dost cemâl-i şem'ine
Döne döne gül oluben sen gülistân olasin
- 11 Aşk kanadı altına sen çek başın baykuş gibi
Bekle virâne bucağın zevk-i vicdân bulasin
- 12 Âsiyâbın gerdişinden çarha girüp dön yüri
Devre-i kübrâya irüp sırda meydân bulasin
- 13 Şirkini var sür gönülden Hakk'e'l-yakîne iriş
Tevhîd-i şırfa irişüp kâmil imân bulasin
- 14 Farkı yokdur mescid ü puthânenin âriflere
Küfri imân cyleyüp gör zât-ı Rahmân bulasin
- 15 Sır içinde cem'ü farkı cem'idebilür isen
Sen cinân-ı zâta girüp hür-ı rıdvân bulasin
- 16 Mantıku't-Tayr'ı gel öğren bir Süleymân bul yüri
Hüdhüde Aştâr gibi uy sırr-ı pirân bulasin
- 17 Ünsiyâ var üns ilinde iste gevher kânını
Küntü kenzin haznesinde gör ne ihsân bulasin

DESTÛR-265

- 1 Gel hakikat râhına gir Hâk yolında ol türâb
Tâ ki senden keşf-i zâta açıla hem yol hicâb
- 2 Sa'y-i belîğ it bu yolda tâ me'âle iresin

- Ḥakk'ı anlayup bilesin sen olasin sen¹ ḥarâb
- 3 Mel'abeyle ömrünü uşak gibi geçirme gel
Var ḥaḳıḳat mektebinden oḳu² pirden bir kitâb
- 4 Ḥâk ü çâk it yaḳanı Mecnûn gibi Leylâya sen
Nâr-ı aşka kendini sen şöyle yandır ol kebâb
- 5 Şâhin degilsin ağasın sen hevâya
Mağrur olub havalanma alçaḳda ol ey ğarib³
- 6 Pire yoldâş oluben git tâ iresin menzile
Gör sana senden açıla bin kere bin nice bâb
- 7 Var ravza-i ḳuds içinde sen dost ile ḳıl seyr
Âb-ı küşverden lezîz içesin bî-bedel âb⁴
- 8 Ḥaḳ bilinmez övmek ile zevḳle yâb yâb yolun
Vicdânile bilmek iste itme şaḳın sen şitâb
- 9 Çünkü Ḥaḳḳ'ı bilmek için geldin işbu âleme
Bunda gerçek bildin ise anda saña yok itâb
- 10 Mevcûdâtın aynı gayrı degildirḥaḳ şöyle bil
Gider kendüni aradan anlayasın yâb yâb⁵
- 11 İşbu mevcudât degildir Ḥaḳḳın aynı ğayrı hiç
Kendini gider aradan anlayasın yâb yâb
- 12 On sekiz bin 'âlemi sen uçdan uca gezsın
Ḥaḳḳ'ı bulamazsın bilemezsın bildim dırsın cevab⁶
- 13 Bî-vesile kimse bulmaz isteğini dinle sen
Ünsî'ye sor Ḥaḳḳ'ı sana vire⁷ Ḥaḳdan ḥoş cevâb

¹ Ü nüshasında "olasın sen" kelimeleri yoktur.

² S-3/b : Var mektebde hakikat oku

³ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁴ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁵ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁶ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁷ S-4/a : virem

DESTÛR-266

- 1 Derd qalırımı mevci urdı çok taşlara başım benim
Deryâ oldu aqa aqa gözümden qan yaşım benim
- 2 Derd-i belâ bî-zâr itdi bu derdlü cânımdan beni
Ben mesmûm-ı aşq olmuşam aqulandı aşım benim
- 3 Bu derde giriftâr oldum bilmez kimse sırrım nedür
Kim ehl-i derd içinde hiç bulunmaz hâldâşım benim
- 4 Mâder-i zâtım bu derdile dünya derdi derdim degil
Bile belâ ile doğdun derdimdir qardâşım benim
- 5 Ben mübtelâyım belâya qurtulamam derdden ebed
Qande gitsem bile gider her yolda yoldaşım benim
- 6 Bu gözlerim qan bahrıdır taşra atar qan dürlerin
Ben cevâhir kâniyem yâqut (u) la'l qâşım benim
- 7 Ünsî benim derdim neden mahrem olmaz kimse banâ
Dost derdiyle yoqdur banâ bir demde sırdâşım benim

DESTÛR-267

- 1 Sil gönülden mâsivâyı qalmaya âg u qarada
Ol bir ile bir et özün ayrı gayrı yoq arada
- 2 Lâ-mekândır hem mekânda hiç mekân yoq ana nîst
Ol beridir taşavvurdan cümle deryâda qarada
- 3 Hiç Cemâl-i bâ-kemâlden dem urulmaz kendüye hiç
Anı görüp demek olmaz söylene bu mâcerada
- 4 Ol hayâli kim tecelliden hayâlimdir hayâl putu
Bir hayâl irmez ana hiç ne ûlâda ne uhrâda
- 5 Var-yog ile varlığını varlığıyla yol varılmaz

İremez ol zâta ansız kayıdsız irişdi kübrâda

6 Şaykal urdılar erenler dile “Hû yâ Hû” deyüp hep
İrdiler Hû ile Hû’yâ cümle der-i fuķarâda

7 Bu varlıklar varlığıyla dâim ezel dürür ebed
Bir yer ansız hâli olmaz ne-şuhûdda ne ķarada

8 Senliğine ķo gūmanın Hıķ göziyle hoş baķagör
Cümleye olsun şuhûdun dime orada burada

9 Cümle yerler gökler içre olan tenzih ider yâri
Varlığıla dâim olur tâ-arşdan tahte`s-serâda

10 Ünsi gider ķurı sözi ana iren zevķe irdi
Zâtı ânın çün muķaddes söylenmez çün (u) çerâda

DESTÛR-268

1 Girüp meydân-ı aşķa cân u başdan geķen gelsün
Döküp kanlar o gözlerden seyl-i ķandan geķen gelsün

2 Tarihât potası içre yıkup nefsinini eridüp
Şol altun gibi ķaal olup huyundan hep dönen gelsün

3 Vârin terk eyleyüp hemân nâm u âra bu ķalmaya
Fenâ-ender-fenâ olup ķamu vardan geķen gelsün

4 Bahâne itmeye bir şey eger isterse tevħidi
Bu râh-ı Hıķda kendüye mevâni`den geķen gelsün

5 O vaktin zâyi` itmeyüp heme yâd eyleye Hıķķ`ı
Dilinde Hû olup zikri hevâsından geķen gelsün

6 Ola Hıķ dâim efķârı idüp terk gayr-i ezķârı
Yüzin Hıķķ`a ķutup külli mâsivadan geķen gelsün

7 O dost sevdâsına düşüp geh düşe özge teşvişe
Dileyüp ancak Allâh`ı mâ`-adâdan dönen gelsün

- 8 Gurûr eyleme ilmüne sürûr gelmeye mâlundan
Ünsîye sormağa Hakk'ı hicâbından dönen gelsün

DESTÛR-269

- 75/a
- 1 Gönül dostun¹ derdi ile divânedir divânedür
Yandı cemâl-i şem'ine pervânedür pervânedür
- 2 Dolmuş şarâb-ı aşkla bir köşesi hâli degil
Dost sâkidir gönlüm benim peymânedür peymânedür
- 3 Aşkın yeli her-dem eser gönlüm içre cân u² dilüm
Ğaybü'l-ğaybın esrârına kârhânedür kârhâhedür
- 4 Cilvegâh-ı dilde oldost nice nice sûret peyda ider³
Dostun vechi mir'âtına bir hânedür bir hânedür
- 5 Dostdan kârbânlar⁴ gelir her-dem⁵ gönül ka`besine⁶
Ğayb-i metâ'ı yüküne yâr hânedür yâr hânedür
- 6 Girmiş bu⁷ meydân-ı aşka ber-dâr olur dost dârına
Bâşın virir aşk yolına merdânedür merdânedür
- 7 Dostun elinden mey içüp kânde başdığını bilmez
Hiç ayılmaz ol tâ ebed mestânedür mestânedür
- 8 Ol âr u nâmûsı geçüp hiç⁸ kimseden âr eylemez
Vermiş vârin dosta kamu dostânedür dostânedür
- 9 Benlik demin gönlüm kâdı yakdı anı aşkın odı
Yıkdı harâb itdi bir bir⁹ virânedür virânedür

¹ Ü-74/b : Dostun gönül

² S-13/b : cânım

³ Ü-75/a : Ol dost nice sûret peydâ ider cilvegâh-ı dâra

⁴ S-13/b : kârbân

⁵ S-13/b : her bâr

⁶ S-13/b : gönlüm hânesine

⁷ S-13/b : bir

⁸ Ü-75/a : bir

⁹ S-13/b : yer yer

- 10 Mûnis degil hiç kimseye dost ile dost olmuşdur
Bir kes ile âşına degil bîgânedür bîgânedür
- 11 Derddür beni dürlü dürlü çok söyledüp hem ağladan
Bu sözüme kimse dimez efsânedür efsânedür
- 12 Ünsî belâlu derdlüdür aşkla olalı bîmâr
Düşdi ayaklar altına âsitânedür âsitânedür

DESTÛR-270

- 1 İnanma gel bu dünyâya sözünden hep yalandır bu
Geçer ömrün hevâ yere döner durmaz zamândır bu
- 2 Şağın vârina aldanma hayâl-i hâbe benzer ol
Sevinme hiç bahârına düşer berg-i hazandır bu
- 3 Vefâsız oldığı gizli degildir âkile hergiz
Ki bin kahrile âdem oğlunu kabre koyandır bu
- 4 Kimin ile güleş dutdı anı altına aldı hoş
Bu Rüstem-i zâli yenmişdir oyununda yamandır bu
- 5 Buna nâil olam deyu şağın sevdâsına düşme
Düşersen ânın ardına ço anlardan kaçandır bu
- 6 Nicelerin yüzine güldiği demde helâk itdi
Nice kapular kapayup bunca kapu açandır bu
- 7 Defâyine olan talib acâyib gösterir sihri
İrersen gence zahmetsiz soğar seni yılândır bu
- 8 Ki bunda rahat olmaz hiç gelen uğrar o kahrına
Gelen gider kamu cümle yine hâlî kalandır bu
- 9 Bunun mekri katî çokdur dükenmez Ünsî takriri
Bu şerbet-i müsevvedir içenlere ziyândır bu

DESTÛR-271

- 1 Şûret-i âlemde hüsni zülf-i rûyi ber-hayâl
Birligin derûnda dâim cümle biri nokta-i hâl
- 2 Nokta bir şafha dürür vaşfi beyâna gelmedi
Ârifte ma'lûmdur aşlı âkile bilmek muhâl
- 3 Bir kitâb-ı Hâk'dır eşyâ **A**nda olmaz faşl (u) bâb
Bu hâkâyık ilmîne hiç kıyl ü kaal yok ne maqâl
- 4 Hızır ilmidir bu nokta dürr-i vahdet bahırdır
Hızır ile âb-ı hayât hem ana irmekdir vişâl
- 5 Telvini ko gezme deryâ üzre düşen çöb gibi
Bahır-ı telvîn yakasın tüt ol bu yemde ke'l-cibâl
- 6 Var fenâ-ender-fenâda mahvola gör tâ sana
Açıla gayb-ı hüviyyet bilmiyesin mâh (u) sâl
- 7 Okudun çok ilmi amma bilmedin maşşûdı sen
Gel bu maşşûda çalış kim anlıyasın bir me'âl
- 8 Gözlerin yaşın akıt seller gibi var her nefes
Pâk ola mir'ât-ı kalbin göresin anda Cemâl
- 9 Kim şıfat mevşûf deyü terk itmedin ikiligi
Ayne ğayri dime ğayri niceye dek bu cidâl
- 10 İlm-i ayni cümle Ünsî okudun sen harf be-harf
Nuşhasında hiç yazar mı kim ola ayne zevâl

DESTÛR-272

- 1 Sırrı-ı ezel böyle mestûr tâ ezelden dem-be-dem
Hiç açılmaz kenz-i mahfi soñralardan dem-be-dem
- 2 Sen irem dirsen bu sırra izle sırr-ı "men aref..."

Zevk-i vicdânı bulasın sen bu demden dem-be-dem

- 3 Bu görinen sırr-ı ezel mazharıdır her ne ki var
Bu ta'ayyün-i ayni birdir anla bundan dem-be-dem
- 4 Âdeme âdem denildi sırr-ı imkândır murâd
Âdem imkânıyla ma'lûl şırf vücûddan dem-be-dem
- 5 Sivâ imkân 'ademdir hiç vücûd yokdur arada
Ünsî bir şey hâsıl olmaz hiç 'ademden dem-be-dem

76/b

DESTÛR-273

- 1 Seni gel sen bilesin sen seni senden cüdâ eyle :
Hâyâl-i kesreti ço vahdete sen cân fedâ eyle
- 2 Bakup bu hâne cân-i güle bülbül gibi kalma
Yüri lâhûtda cevân it şalâ deyü şadâ eyle
- 3 Açılıp çeşm-i cânın çünkü cânânın yüzün gördüm
Cemâlin âşıkına bî-vesile sen nidâ eyle
- 4 Mağâm-ı Tûr-ı ev ednâda zü'l-ayın ol biri bir gör
Bu sırrı kurb-ı nevâfili ferâizi edâ eyle
- 5 'Alfimin ism-i mazharı düşüp bildin ise 'aynin
Dime ayne bu ğayridir rûha zevki ğidâ eyle
- 6 Gider yokluğu aradan tâ kim Ünsî olasın var
Şifâtın Hâk şifâtı kıl o zâtında fenâ eyle

DESTÛR-274

- 1 Müşkil mu'ammadır aceb olmaz fetḥ-i ma'nâ-yı aşk
Olmaz kuru elfâzla ma'nâ ister da'vâ-yı aşk
- 2 Bil âşık ma'sûk aşk birdir kamu hep cümlesi
Görürsün sen doldırdı hep âlemleri gavgâ-yı aşk

- 3 Âşıkların maşşûdısın esmâda sırr-ı zâtın
Sırr-ı zât iken müsemmâya irse sırrındadır esmâ-yı aşk
- 4 Aşk âdeme gör ne ider yaçar vücûdın her nefes
Kul neylesün sultâna kim çün oldur Mevlâ-yı aşk
- 5 Mecnûn ider günden güne âhı üni göge çıkar
Başın belâya uğradır her âşıkın Leylâ-yı aşk
- 6 Yaçar yandırır âşıkı âlemden çün uşandırır
Bilmez olur gündüzünü terk itdirir sevdâ-yı aşk
- 7 Müşkil Hakk'a vuşlat demi hallolunmaz hiç uşdesi
Sırdır aceb bu müşkili ol hallider bennâ-yı aşk
- 8 Bir zerreyi ol şems idüp bir kaçreyi hem baır idüp
Dürr(ü) cevher kânı kılup her âşıkı deryâ-yı aşk
- 9 Müşkil olur aşkın demi gelmez dile olmaz beyân
Eylar gülünç âlemlere hep böyledir belâ-yı aşk
- 10 Dolaşdırır dağ(u) bâğı bilmez hasta bilmez sağı
Derdlülere derd artırır dâr virir devâ-yı aşk
- 11 Cân tahtına kendi konar sürer aqlın hep cüz'isin
Günden güne terk itdirir ten sefâsın şafâ-yı aşk
- 12 Âşık-ı müdâm hayrân-ı mest kim sâkı-i aşk elinden
Ol dost sunar âşık içer çâr-nâ-çâr şahbâ-yı aşk
- 13 Ol bî-hâber esmâ-i dost zikr eyleyüp ister iken
Âşıklara rehber olup buldurdı müsemmâ-yı aşk
- 14 Âşık geçer nef (ü) dârdan dost ahdine eylir vefâ
Olmaz cefâlar hâli budur hemân vefâ-yı aşk
- 15 Dürlü dürlü mihnetleri âşık çeker ol aşk için
Özge hâldir unutturur bu çekilen cefâ-yı aşk

- 16 Her âşık vaşf itdi aşkı hiç irmedi gâyatına
Çünkü nihayet yok aşka bulunmadı verâ-yı aşk
- 17 Gerçek olan âşık irer aşkıdan bu devlete Ünsî
Mülk-i vücûdından ânın gitmez olur şadâ-yı aşk

DESTÛR-275

- 1 Şaldı beni dost belâsı dürlü dürlü mihnete
Şoldı benzim ölü gibi döndi şaru kefeneye
- 2 Hoş benim şeydâlığım gâyet ilerü tâ-ezel
Gitti aklım kanlı gözüm eyledi vech-i hasene
- 3 Ben derd-i gam elinden tatlu cândan bezmişem
Nuş olur mı derd içinde şol cânından bezene
- 4 Akl u fikrim yâre virdim doldı dost aşkı ile
Hep melâmet yürürem ben sûzına âkil gezene
- 5 Âr u nâmûs şişe ben şöyle çaldım taş kim
Döndi sa'ât kumlarına kalmadı ar u
- 6 Aşksız olan hayvân imiş derd-i aşk bilmez nedür
Şöyle dursun arpa degmez o bir torba şamana
- 7 Derd-i aşkın hastasıyam çâre Loqmân bilmedi
Ben ölürsem derd ile kim ağlar Ünsî Hasana

DESTÛR-276

- 1 Gönül eksik degil saña yükün bağla bu köyden göç
Diyeler ansızın saña yeter durma bu köyden göç
- 2 Senin varacağın köyde yüküne müşteri olmaz
Fenâ şey katma aña kim saña soñra olur ol göç
- 3 Amel-i ihlâsla kıl sen¹ ki kalbin kaalini kaal it
Bilür şarrâf anı anda bakır altun gümüş mi tuç²

¹ S-5/b : İhlâs ile kıl sen amel

² S-5/b : Anı anda sarraf bilür altun gümüş mi bakır ne tuç

77/a

- 4 Emrolunduğın işi ki pek tut nokşan olmasun
İşin tamam idemezsin yeter saña bu günâh suç
- 5 Buyurdı "Küllü nefsin zâ'ikatun" ¹Kur'an içre² Hâk
Ölüm da^hi boğazlanur şekl-i hayvân olur bir қоç
- 6 Gözün aç ğâfîl olma dost yüzine bak đoya đoya
Diyeler mürġ-i rûha Ünsî bir gün³ çık⁴ kafesden uç

DESTÛR-277

- 1 Bir iş itdi iki şeydâ tutdı aşkın yaqasın
Kangı âşık kodı elden tutdı aşkın yaqasın
- 2 Çekdi deyü işbu aşkı çekdiler iki delü
Biri dağda biri şahrâ tutdı aşkın yaqasın
- 3 Aşkı Ferhâd dağa çekdi anda dolaşdı taşta
Dögüşür ol taşla hem kapdı aşkın yaqasın
- 4 Mecnûnun aşk yaqdı bağrın düşdü Şahrâ içre ol
Qan dökerdi gözlerinden çekdi aşkın yaqasın
- 5 Çağırırken her nefes Leylâ deyü feryâd idüp
Aldı Leylâ'dan haberî düzdi aşkın yaqasın
- 6 Bildirildi aşk nedür Leylâ nedür Mecnûn nedür
Bir haberde oldu âğâh kodı aşkın yaqasın
- 7 İtdigi çokdur bu aşkın şâh (u) gedâ bilmez ol
Edhem'i gör aşk elinden gezdi aşkın yaqasın
- 8 Baña neler itdi bu aşk binde biri denilmez
Ünsî aşkdan giden gitdi kodı aşkın yaqasın

¹ Kur'an-ı Kerim : 3/185 كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَالْمَا تُوَفُّونَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ

فَلَا وَمَا الْحَيَاةُ إِلَّا مَتَاعُ الْعُرُورِ

² Ü-77/a : içinde

³ S-5/b : bugün

⁴ S-5/b : çık bu

DESTÛR-278

- 1 Ben esîr-i şâh-ı aşkı̇m durmuşam divâna karşı
Ben gedâyım eli bağılu oluram divâna karşı
- 2 Aşk cünûnı Mecnûniyam maıv-ı saıvıyam birdür hep
Yanmışam pervâne-veş ben şem' o cânân(ım)a karşı
- 3 Şöyle aldı aşk beni kim bilmezem hiç kendimi
Ol zaman ben eylerem nâzgâh olur sultâna karşı
- 4 Bir kanadsız mürem ammâ uçaram havada ben
Eyvânım vardır hem anda taht-ı Şüleymân'a karşı
- 5 Aşk beni gör kim irgürdi bir dükenmez genc-i hâle
Aşkla ol devleti ben kodum şâhâna karşı
- 6 Aşk-ı yâre şöyle düşdüm kurtulamam bir hâlile
Namazda vü niyâzdayım ben dostum mihribâna karşı
- 7 Almışam dâd aşk-ı yârdan bulmuşam zevk ü şafâ yâr
Cilveler iderem aşkdan bî-hâber hayvâna karşı
- 8 Çün hidâyet nûrı baña rehber oldu Hızır-veş
Ayın-ı hayât oldu gönlüm ol meh-i tâbâna karşı
- 9 Şabrim aldı aşk-ı Leylâ kalmadı bir dem karârım
Gitmek ister Mecnûn gönül çıkup gülistâna karşı
- 10 Ünsî'nin derdi çokdur kim dinmez oldu gözi yaşı
Dökülen kanlu gözyaşı karşıdur mercâna karşı

77/b

DESTÛR-279

- 1 Nâr-ı aşk muhkem beni ol döndürür pervâne hem
Yandığıma hayf iderler rahm iderler pervâne hem
- 2 Aşk yeli benden eser kaynatdırır aşk denizin

- Şavurur külüm havaya tozumı ummâna hem
- 3 Emr-i aşkıdır cümle işim kimse bilmez çün beni
Bendesiyem o sultânın sözüm yok fermâne hem
- 4 Gâh ider cevân bu gönlüm gâh ağar arşdan yüce
Gâh incr baykuş gibi yere diler virâne hem
- 5 Âteşimden zerre kadar şu'le düşse âleme
Od düşerdi uçdan uca bir bir cihâna hem
- 6 Aşk-ı yâr cânıma geçdi kalmadı şabr u karar
Çün yolında virmege cân gelmişem kurbana hem
- 7 Bunda gönlüm dostu virdim bakmazam gayriye
Ânın-çün yok meylim firdevs (u) hûrâna hem
- 8 Aşk beni bir hâle koydı âlemi dâr itdi hoş
Kek-i felekler bâşım üzre benzedi zindâna hem
- 9 Ben vücûdum zulmetinde içmişem âb u hayât
Hızır-veş ben hayyem ebed dil döner Yezdân'a hem
- 10 Şöyle hayrân-ı bi-mekânım esdi aşkın yeli çün
Zerre gibi tûn-be-tûn atar beni yâbâna hem
- 11 Ben dağıtdım aklımlı çün devşiremem kendimi
İnilerem zârî zârî halk gelür seyrâna hem
- 12 Bülbül-âsâ eylerem zâr hiç figânım dinmedi
Dost koğışın koğdı gönlüm döndi gülistâna hem
- 13 Zülf-i yâre bağladı zincir-i aşk bu dem beni
Ol zamân aklım dağıldı zülf-i perişân hem
- 14 Ünsî'nin derdi hesâbsız zerresi Kaf dağıdır
Dânesini virmez ol hiç nice bin dermâna hem

DESTÛR-280

78/a

- 1 Şâh-ı aşkın kullarının kulıyam merdâne ben
Bende-i kemter iken hem sultânım sultâna ben
- 2 Bâb-ı sultân derbâniyam beklerem her rûz (u) şeb
Yol düşer şchler şchine giderem Yezdân'a ben
- 3 Sırr-ı aşkı gâh beni söyletmez gehi mebhût ider
Söylerem gâh kuş dilin ben cümle bülbülâna ben
- 4 Kânde bakşam görürem ol dost yüzün ki keyf kim
Bilmem âyinemi oldum ol şâh-ı hûbâna ben
- 5 Bilmezem söylediğim aşk kılalı şeydâ beni
Söylerem derd-i aşkile gâh olur yârâne ben
- 6 İşbu âlem dost gülüne berg-i gülzâr-ı bâkîdir
Bağmazam bu ma'nâdan hem ol bağ-ı rıdvâna ben
- 7 Zevk-i aşk gâh alur beni bi-haberim cümleden
Gönlümün zevkini virmem işret-i cinânc ben
- 8 Bu cihândan ben uşandım derd-i aşk-ı yârdan
Baña bin yegdir kim ölmek ger ölem mestâne ben
- 9 Gözlerimden dâne dâne zevkle akan yaşın
Virmezem birini yüz bin la'l-i Bedehşân'a ben
- 10 Aşk odıyla dopdoluyam cânıma sığmaz odum
Yağdı beni leyl ü nehâr dönmüşem külhâna ben
- 11 Derd elinden nice yüz bin gelse belâ başuma
Hasta gibi düşe düşe varmazam Loğman'a ben
- 12 Ehl-i derdin derdi hevâ kim gelür derdsizlere
Hasbihâlim duramam naql iderem ihvâna ben

- 13 Bezm-i vahdet hâzır oldu dostla oturmuşam
Yâr elinden içmişem hoş nice bin peymâne ben
- 14 Derd odı yakdı derûnum dönerem kebâb gibi
Döndürünce taşra mey-i derd dönerem püryâne ben
- 15 Cân bâşım hiç kayırmam her yolında yârimin
Pehlûvânım vü yanaram cân gelmişem meydâna ben
- 16 Mest-i müstağrağdır Ünsî vâlih (ü) hayrân dem-be-dem
Âsumânın gerdişinden girmişem devrâne ben

DESTÛR-281

78/b

- 1 Belim bükdi benim ğam yakup bağrım kebâbım
Vücûdum hep yıkıldı harâb u hem yebâbım
- 2 Yoğ oldu varlığım hep fenâ-ender-fenâda
Gözüm yaş selinin levzerinde hayâbım
- 3 Bu benliğim libâsın şoyup tenimden aldı
Virüp dost cübbesini bilinmez ol hûbâbım
- 4 Muşavver cild içinde komuş naqqâş beni çün
Bu eczâmın herbiri kitâbdır faşl (u) bâbım
- 5 Bu aşkı taht-ı derd benim gönlüm hânesi
Kamu işretdeyim ben ki dinmez sâz-ı rübâbım
- 6 Taraf taraf kamu hep yakup kül itdi beni
Harâb hem yebâbım ne hâneyem ne bâbem
- 7 Müdâm şem'-i yârin yanar pervânesiyim
Cemâlin âteşine yanup Ünsî kebâbım

DESTÛR-282

- 1 Şarp olur bu yolda gâyet sâlike yoğuş iniş
Yoğuşa bir nice merkeb yürümez ister iniş

- 2 Belki nice esb-i tâzı yorulur yile yile
Yâzı ister iken ol şimdi ol ister iniş
- 3 Nice bu meydânda şâhlar kôdılar at u develer
Çokdur yokuşları hem anda çün az iniş
- 4 Er odur kim meydânın bu yokuşuna yüriye
Gide gide dimeye kim ola idi bir iniş
- 5 Hiç bu yolda durmaz ârif varmak ister menzile
Hayret almış lâkin anı ne yokuş var ne iniş
- 6 Bu yokuşa bakmayuben süre berâber atını
O yokuşlar öyle ere ola âsân her iniş
- 7 Bu yola ben de giderdim yokuş olmasa diyen
Gitmeye ne gelür yokuş gele göre bir iniş
- 8 Yolda yolcu olanlar kim yâr u rahtın koyalar
Rehber ile gideler kim bunda var beller iniş
- 9 Yokuş oldur işbu yolda sâlike mâni' ola
Mâni'a bakmaz geçerse yolu ser-be-ser iniş
- 10 Cem'a gelince çeker sâlik riyâzettir yokuş
Çünkü çekdi bitdi işi menzile farkdır iniş
- 11 Oldu bidâyet nihâyet gerçi gâyet yok yola
Kim nihâyet yoluna menzil-i şeri'atdır iniş
- 12 Sen şeri'atdan haberdârsan hakîkattir haber
Dime sen nice didin sen şeri'ata iniş
- 13 Ünsî bu yolda yokuşlar çekdi hadd-i pâyâmı yok
Gide gide Hakık'a hamd et oldu yokuşlar iniş

79/a

DESTÛR-283

- 1 Dost cemâlin gösterübdür kimine şol gül gibi
Şaldı sevdâsına kimin derdiyle bülbül gibi
- 2 Kimine şahrâ-yı âlem içre ser-gerdân idüp
Kimini ayaklar altına döşer ol yol gibi
3. Derd-i yâre kim girişür cânından bî-zâr olur
Yine bekler dost kapusın şol esir kul gibi
- 4 Derd-i aşka düşer âşık vasf-ı beyâna gelmez
Sînesinde derdi olan dağlar olur yol gibi
- 5 Dinmez anın âh u zârı gözleri giryân olur
Gül gibi benzi olan şolar hemân dem-i gül gibi
- 6 Dost yolında ifnâ ider vârin âşık aşk ile
Ol bu hulûdan âr cylemez olsa düni çul gibi
- 7 Vaşf-ı Ünsî âşikânın derdi budur dime sen
Gözlerinin kanlu yâşı tâ yığılır göl gibi

DESTÛR-284

- 1 Vârimı yağmaya virdim ğayri vârim kalmadı
Dost olaldan zikr ü fikrim hiç efkârım kalmadı
- 2 Aldı dost benden beni çün varlığım anındürür
Bulmuşam sevdigimi ben ğayri yârim kalmadı
- 3 Yâr ile yâr olmuşam ben ğayriyi dilden kodum
Gördüm âlem oldu hep yâr hiç ağyârım kalmadı
- 4 Evvelimde inilerdim arşı geçerdî ünüm
Şimdi derdim daĥi artdı âh u zârım kalmadı
- 5 Bağ-ı cihân bir hâr idi başamazdım pâyımı
Şimdi hâlîm hep kül oldu ğayri hârım kalmadı

- 6 Şahrâ-yı dil hâlf iken hâli tozdan olmaz ol
Gönlüme dost şöyle doldı hiç ğubârım kalmadı
- 7 Firkat ü gam dost yolında baña ağır yük idi
Menzile irdim hele ben aşlâ yârim kalmadı
- 8 Bülbül-i yâr olup evvel gül dilerdim zâr idüp
Güli buldum bülbül ile hiç bâzârım kalmadı
- 9 Ser-be-ser gezdim cihânı dost bulam kılam karar
Lâ-mekân oldu mekânım bir diyârım kalmadı
- 10 Yanmışam külümü bahre atdı bu aşkın yeli
Anda bahr-ı ummân oldum hiç kenârım kalmadı
- 11 Dost hevâsı düşdi gönlüm iline dost istedim
Ğayri kodum dostı buldum ki dildârım kalmadı
- 12 Kodum Ünsî ben sivâyı çün hevâ gördüm anı
Sırr-ı tevhide irişdim özge kârım kalmadı

79/b

DESTÛR-285

- 1 Cevretmişem ben ömrümi bu derdi bu vişâl içre
Aritmişam kaal eyleyüp yaman yahşi bu hâl içre
- 2 Cemâl-i yâr isteyüp düşüp arzusu gönlüme
Karârım bi-karâr oldu müdâm kaldı hayâl içre
- 3 Niderem kııl ü kaali ben baña virmez haber dostdan
Bu zevkleri bulamadım dem-â-dem kıyl ü kaal içre
- 4 Aradan benligim gitdi zuhûrı sırr-ı vahdetde
Vişâl-i dostu irince kamu gördüm kemâl içre
- 5 Bu zevk-i bâkiye irdim yuvarlandım yolında çok
Kemâl-i fâniyi gördüm umûma hep zevâl içre

- 6 Yüzüm yerlere sürdüm dost cemâlini gördüm deyü
Şafâ buldum kâmu dostdan celâ kaldı melâl içre
- 7 Tecellî itdi dost nâgâh bu Tûr dil Mûsâsına
Maḥv olup beni buldum hemân nûr-ı Cemâl içre
- 8 Baña dostun cemâli hey'etinden bir fenâ geldi
Kâmu vârim kül oluben yanup nâr-ı Celâl içre
- 9 Bu devlet bir hidâyetdir yalnız sa'yile olmaz
Bulunmaz zevk-i ebed bir dem kâba kâfîdan şâl içre
- 10 Niceler âğ u karayı okur maḥşûd nedür bilmez
Bu maḥşûd şîğaya gelmez ki şîğmaz cenk ü cidâl içre
- 11 Baña maḥşûd imiş nefsim kâmu maḥşûddan on maḥşûd
Bi-ḥamd lillâh dür itmedi bu maḥşûddan suâl içre
- 12 Bu "men arefe kad arefe" çü-nefsin şânına dendi
Bu nefis ḥaḳkında söz olmaz dilâ girme vebâl içre
- 13 Ki ben anḳâ-yı kâfîm ins ü melek girmez araya
Adım dillere düşdi gör başım çekdim cûbâl içre
- 14 İdüp remzi imâ Ünsî şaḳın keşf itme esrârı
Büyükdür sırr-ı hâ vü kâf o şîğmaz hâ vü dâl içre

DESTÛR-286

- 1 Ben ol baḥr-ı kând olmuşam kând ü ḥafâlar bendedir
Ben bir nityân-ı yeniyem dürlü şadâlar bendedir
- 2 Bir meclis-i âlîyim kim ḥoşü'l-ḥoş sazlar çalınûr¹
Dinlerem ol nağmeleri her-dem şafâlar bendedir
- 3 Ben şureta çâr-unsurdan mürekkeb hem bir ğaribim²
Lakin³ ma'nâ âleminde bunca âlemler bendedir

80/a

¹ S-14/a : Şol bir meclis-i âlîm kim hoş sâzlar çalınur

² Ü-80/a : ğarîb

³ S-14/a : Velî

- 4 Ben sırr-ı zât mazharıyam hem zâhir ü bâtımında¹
Bilmez kimse şimdi beni anda² 'ulâlar bendedir
- 5 Maḥv-ı maḥzım zerre kadar yokdur benim kim benliğim
Ayın-ı zâtım heb³ görinen kevn ü mekânlar bendedir
- 6 Bu cismimün⁴ zerresinde şems-i ḥaḳîkat gizlidir
Şems-i ma'nâ sima-yı sır hep bu ma'nâlar bendedir
- 7 Bir zerremde bin âlem var zerresidir bu âlemler
Ben var ile var olmuşam ulu 'aḫâlar bendedir
- 8 Nûr-ı zâta olmuşam garḳ ḳatre gibi baḫr içinde
Zevraḳım girdâbım daḫi eflâk-i semâlar bendedir
- 10 Ben cevher-i bî-hemtâyım hem bî-bedel mâ'den benim
Gelmedi müslim cihâna hep bu izzetler bendedir⁵
- 11 Doḳuz ata hem⁶ dört ana üçü⁷ oḡul bu cümlesi
Sırrım ḫânesinde benim bunlar ḫafâlar bendedir
- 12 Atam anam ânesiyem ḳardâşlarım doğdı benden
Zira evvel âḫir benim ednâ-kübrâlar bendedir
- 13 Yedi yerler yedi deryâ âteş ile hem yel bile
Arş-ı a'lâ taḫte's-serâ arz u semâlar bendedir
- 14 Bir âlemde olurum ki Mekke anda cümle varlık Ḥaḳḳın
Ana âlem demek olmaz kübrâ u 'lâlar⁸ bendedir

¹ Ü-80/a : bâtında

² S-14/a : her

³ S-14/a : bu

⁴ S-14/a : vücûdum

⁵ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁶ S-14/a : bu

⁷ S-14/a : üçü de

⁸ S-14/a : heb bu edâlar

- 15 Saña sırr-ı vahdeti ben remz-i imâ ile didim
Anlayagör var nükteyi gizlü imâlar¹ bendedir
- 16 Nûr-ı zulmet ilm-i hikmet hilm ü hayâ Cemâl Celâl
Ahlâk-ı İhâk evşâf ile Ünsî 'atâlar bendedir²

DESTÛR-287

- 1 Bu aşk odı yaçar beni bî-duhân şol dağlar gibi
Ger yaçar odum çıkar her dem-be-dem dağlar gibi
- 2 Ol dost cemâli şem`inin envârı gönlüm hânesi
Pür-nûr ider her şubha dek bin çerâğdan yağlar gibi
- 3 Baħr-ı dilüm cûş eyleyüp taşra atar kan dürlerin
Gözlerimden mercân akar her-demde ırmağlar gibi
- 4 Düşdüm bu aşk âteşine tâ cigirim oldu kebâb
Şem`a döndüm şızar yağım ol şem`den yağlar gibi
- 5 Bin derdile geçdi ömrüm ben duymadım dünya ğamın
Bu aşk beni derde kodı geçdi vakit çağlar gibi
- 80/b
- 6 İçdim ezel bezminde ben çün bir kadeh aşk cur`asın
Ayılmazam mestem ebed aklı gitmiş şağlar gibi
- 7 Aşk yolında ben şâdıkım şol İbrahim Edhem gibi
Ben de kodum âr (u) nâmı ol yüzleri ağlar gibi
- 8 Tâ-ħaşre dek medh idemez medh-i ğamım sinemdeki
Şerhalarım söyleseler diller dudaklar gibi
- 9 Bir muşavver âyineyem görünür dost yüzi benden
Virdi cilâ dost kalbime şol sim ü zer dağlar gibi
- 10 Benden gelür her-dem baña zıkr-i "ene'l-İhâk" na'rası

¹ S-14/a : cümle hümâlar

² S-14/a : hep Ünsî eda bendedir

Hakdır sözüm hak söylerem şol sözleri şağlar gibi

- 11 Ummân-ı zâtımdan gelir Ünsî baña çok dem şadâ
İrmez akıl yetmez fikir mevc-i deryâ çağlar gibi

DESTÛR-288

- 1 Seveli seni ey dost işim âh ile zâr oldu
Dolunca gönlüme aşkın cihân bâşıma dâr oldu
- 2 Yağar derdin odı dâim dilüm ucdan uca hergiz
Bu derdden kurtulamadım belâlar bana yâr oldu
- 3 Bu bâğda eğlenemem şanki Mecnûnam vü Leylâyam
Baña gel yüzini göster cihân bâğı ki hâr oldu
- 4 Bu sevdân ile şeydâyam geçüp sûd (u) ziyânımdan
Çam-ı âvâre-i dostum aceb bu fi'li kâr oldu
- 5 Neçün yolında bin cânım ola virmem ben o dostu
Çün Ünsî aramızda gizlice bir hoş bâzâr oldu

DESTÛR-289

- 1 Virme gönül zinhâr şağın ey dil bu dünyâ vârina
Bağında bülbül ol hemîn bağma gülzârın hârına
- 2 Derdin iste var o dostun ğayri derde düşme yürü
Derd içinde cân viregör iresin dost didârına
- 3 Aşkî senin hânında hem ey dil karar idüp dursun
Aşkî olan müştâk olur her-dem Cemâl-i yârine
- 4 Geldim bu aşk bâzârına bey'ü şirâ idem anda
Cânım virüp aşk aldım olmaz bahâ aşk kârına
- 5 Aşkın Şahrâsında beni şehbâz-ı aşk itdi şikâr
Aşk avcısı şikâr virir âşıkların şikârına

81/a

- 6 Bir yerde hiç yokdur karar lâ-mekânım ben bî-mekân
Cevlân ider cân bülbülü durmaz gönül gülzârına
- 7 Gelmez gönül hâli vaşfa hiç denilmez binde biri
Dil bülbülü hep iniler ben hayrânım bu zârına
- 8 Küfr ü imân bâğı ile bağlanma semer gibi zâhid
Küfre imân cyleyüp hem bakma eliñ inkârına
- 9 Ağlar Ünsî zârî zârî gözlerinden kanlar döker
Kimse bilmez irmez akıl yâri ile bâzârına

DESTÛR-290

- 1 Şeydâ-şifât bilmez oldum kendimi ben derdimend
Boynuma zincir-i aşkı ideli dost hoş kemend
- 2 Dost yolında oldu hemrâh aşk yeli çünkü baña
Dosta ben tozup giderem iremez baña semend
- 3 Giceler tâ-suḥḥ olunca inilerem zârî zârî
Dost visâlınden bu gönlüm olmağ ister behremend
- 4 Dost cemâlin görmege ben ağlar idim rûz (u) şeb
Olmuşam didâra mir'ât ben muşavver müstemend
- 5 Vârını sen hiç kayırma dosta vir hep Ünsiyâ
Şâdikân dostı katında lâ-büd olur ercümend

DESTÛR-291

- 1 Gel gözün aç âyâ insan zâtını bil ğâfil insan
Ġâfil olma bu âlemde nefisini bil ğâfil insan
2. Yok yere geçirme ömrün çünkü geldin bu cihâna
Kimdir insan anlayagör aşlını bil ğâfil insan
3. Sen ömür sermâyesini bir nef'lü bâzâra vir
Sûd (u) ziyândan geçüben faydanı bil ğâfil insan

4. Buldunmı bir âgehi sen vire Hakk'dan saña haber
Gezme böyle serseri sen kendini bil gâfil insan
5. Hakk didi "...kerremna..." çünkü işbu insan şânına ol
Sende hayvan gibi yatma kadrini bil gâfil insan
6. Bilmese nefsinin insan ol ne bilür Mevlâsını
Her bir insan mir'ât-ı Hak halini bil gâfil insan
7. İnsânı âdem o vaktin bilür bile ol Allâh'ı
Dost bu mir'âtdan görünür yârını bil gâfil insan
8. Nice mazhar düşmeye bu şekil aceb sırr-ı Hakk'a
Mir'ât ile bir çü-şûret şeklini bil gâfil insan
9. Çünkü bu bâzâra geldin bir ticâret kılmayı çün
Sen ne virdin yâ ne aldın kârını bil gâfil insan
10. Bir muşavver cild içinde âlem-i insan nedür ne
Bağma lafza ma'nâya bağ ma'nîni bil gâfil insan
11. Ünsî ayân itme sırrı her bir insan Hakk'ı bilmez
Şıfât zâtın ma'nâsıdır zâtını bil gâfil insan

81/b

DESTÛR-292

1. Berü gel dinle ey dil sen ne yerden azm idüp geldin
Hevâlarda şahin gibi şikârını sürüp geldin
2. O âlem-i ulvîden biz bu cihân-ı âb u gile
Bu dâneye dutulmağa neçe ağdan kaçup geldin
3. O dost divânına durduk yoğdı kevn (ü) mekân hiç
O ilden bu cihâna yâri özleyüp geldin
4. Ne belâlar başa geldi düşeli derdine dostun
Deyüp dost dost nice dem kendimizden biz gidüp geldik

- 5 Görinen varlığımız hep hemân bir meddir şanma
 oyup biz bizligi bizden bizligimiz alup geldik
- 6 Bu leme gelüp Ünsi şanma derdi bunda buldum
 Ezelden biz bu derdile bile yoldâş olup geldik

DESTÛR-293

- 1 Bağrım ey dost derd-i aşkın opdolul an eyledi
 ok aıtdı eşmim yaşın bağr (u) ummân eyledi
- 2 Gözlerimden anlı yaşlar şöyle açdı sel gibi
 Aldı beni bağr içinden dürr (ü) mercân eyledi
- 3 Mağbûb-ı aşk baña bir gizli te`ahhüd eyledi
 Sevişeyüz haşre dek biz ahd-i peymân eyledi
- 4 Ben yitürdüm bilmez oldum kendimi Mecnûn gibi
 Leyli-i aşkın cemâli beni hayrân eyledi
- 5 Aşk içirdi dost şarâbın baña tâ rûz-ı ezel
 Ben ayılmazam ebed tâ şöyle sekrân eyledi
- 6 Aşk beni bir devlete irgürdi kim Yûsuf gibi
 Ben ul oldum şâh-ı aşka beni sultân eyledi
- 7 Şâh (u) gedâ bilmedi aşk bencileyin ul ider
 Sivâ İbrahim Edheminde yerin külhân eyledi
- 8 Dost cemâli ka`besin aşk gösterüp bu Ünsi'ye
 İrdi vişâl `ıydine cânı urbân eyledi

DESTÛR-294

82/a

- 1 Dostun şarâb-ı la`linden kim bir adeh nûş eyledi
 Serhoş olup her dem-be-dem deryâ gibi cûş eyledi
- 2 Aşkı kime düşdi ise geçdi cân u başdan amu
 Tâc ü tahtın virdi bâde adnı bî-hûş eyledi

- 3 Bunda aklın aşka fedâ kıldı anın mübtelâsı
Dost yüzine anlar ezel gözlerini düş eyledi
- 4 Kimde aşkın yok nişânı düşmedi yâr sevdâsına
Nefsi anı sevdâlara uğradup serhoş eyledi
- 5 Bağr-ı âşık nâr-ı aşkıdan susuz olup yanarsa da
Yârin vişâline irüp zülâlinden nûş eyledi
- 6 Söyler Ünsî derd-i aşkıdan dost cemâlin görmüşdür ol
Hubb-ı sivâ putun kırup dil ka`besin yol eyledi

DESTÛR-295

- 1 Ne ummân sâhilinden oldu kim bu huş (u) ter peydâ
Ne bahrın mevcilerinden oldu bu dürler güher peydâ
- 2 Kamu âlemleri itdi ihâta bahr-ı bî-sâhil
Ne hikmet cin melek oldu nihân cümle beşer peydâ
- 3 Haqâyık bahr-ı kulzümünden ne ka`rı var ne pâyânı
Ne deryâ mâliki bellü ne mülk-i zâhiriye bir peydâ
- 4 Sükûnıyla bu bahrın mevcileri eksik değil her-dem
Bu bahr-ı zât-ı Haq coşup nice emvâc ider peydâ
- 5 Bu vahdet bahrının çünkim suyu bir bâğbânı bir
Haqâyıktan veli olmuş nice gülzâr şecer peyda
- 6 Baq insana mezâhirken kimi hûbter kimi bedter
Şecerde telh şîrîn bir olur dolu semer peydâ
- 7 Ki zâtında olur ancak me`âdin se mevâlid hem
Biri nebât biri hayvân birinde sim ü zer peydâ
- 8 Dü cihânda anqâ-yı zât kaf-ı sırda nihân oldu
Ne zılline hayâl irer ne olur bâl ü per peydâ

- 9 Kimi âdem ü hal şanki kimi hodbîn-i hubel sanki
Kimi zenbûr kimi asel kimisinden şeker peydâ
- 10 ‘Adem didi bu âlem olmamışdı hep kemâh içre
Yer ile gök güneş vardı neden nûr-ı kamer peydâ
- 11 Beyân itmez bu sırrı ibhâm artar imâ ile pes
Bu müşkil kuflünü bulunmadı hiçbir açar peydâ
- 12 Ukulün hep verâsından ne kudretdir bu gizli sır
Ki lahzada olur yüz bin garâibden neler peydâ
- 13 Kesilir nice bin başlar dönerler nice gerdişler
Anındır hep bu cünbişler olunmaz tiğ ü teber peydâ

82/b

- 14 Bu âlemler neden oldu bunu keşf itmez ârifler
Ey Ünsî bir kez olmadı gidenden bir haber peydâ

DESTÛR-296

- 1 Nigârhânenün gizli nuqûşından hüner peydâ
Olur bir-kâr aceb olmaya velî kâr ger peydâ
- 2 Ledün içre dūrūr zât (u) şifâtından bu vâridât
Diraht-i dil simârından olur meyve-i ter peydâ
- 3 O zât-ı pâke sen maḥv ol beşeriyet sende ḳalmasun
Açıla gayb-ı hüviyyet ki olmaya siper peydâ
- 4 Bu virâne-i dilde nice genc gizli haberdâr ol
Tılsımı fetḫ olunca çün olur kenz-i güher peydâ
- 5 Ayân-ı ayın-ı cem’ olsa bulur vicdân cem’ü’l-cem’
Bu olmaz mâ’sivâdan fark hiç aslâ bir eser peydâ
- 6 Bağ-ı rıdvân sevdâsın ḳo saña bir hicâbdır geç
Ki dârcyn terk olunmazsa olunmaz dâr u zer peydâ
- 7 Bu vahdet yolını kim ḳor selâmet menzilin bulmaz

- Şu kim şirk kâpısın geçmez hiç olmadı bir er peydâ
- 8 Bu taht-ı temkinde sultanlar oturmuşlar kerem içre
Ki mülk dillerinde olmaz telvinden bir geçer peydâ
- 9 Hitâb-ı faşl maqâmında gider gayriyet ayniyet
Bu faşıldan ilerüye ki yok gayri gider peydâ
- 10 Bu bu'd u kurb olur hem şirk ki tevhid-i zât bulunca
Bu vaşl u faşl arasında olur katî hâzer peydâ
- 11 Ehadiyyet ü vahidiyyet bu bir dilek ol samediyet
Anın birliğidir varlık kim hiç olmaz zikir peydâ
- 12 Zuhûrunda veli zâhir buna irmez eli aqlın
Zehi vahdet cihât-ı sitki yok yolu güzer peydâ
- 13 O degildir bu degildir bu varlıklar çü-kendidir
Her işler işlenür sırdır olur hep hayr u şer peydâ
- 14 Kamu fevka'l-ulâ tahte's-serâ ne var hüviyyetdir
Ene'l-İlaq sırrıdır cümle eger mahfî eger peydâ
- 15 Yüri dem urma çok Ünsî bu esrâr-ı deqayıqdan
Diyemezsin neden oldu yolumda hâk hacet peydâ

DESTÛR-297

83 a

- 1 Gönül da'va ile olmaz hergiz aşkın mahremi
Göz yaşın sevdâya şalmış derd-i dünya elemi
- 2 İçmişem ben hamr-ı aşkı ayılamam haşre dek
Âb-ı kevser olsa talib olmazam câm-ı cemi
- 3 Aşk elinden şöyle yandım geçer âhım sidreden
Nâr-ı âhım yere düşse hep yakardı âlemi
- 4 Ben Cemâl-i dosta hayran olmuşam gerçi veli

Gerçek âşık lar kıatında benim kemterler kimi

- 5 Asker-i aşk oldu gâlib aldı gönlüm şehrini
Tahtımı bildim neden kıodı İbrahim Edhem'i
- 6 Gerçi sînem yâredir hep yeter cevri-yârdan
Yaralarım dan elem yok hâzır iken merhemi
- 7 Mest-i aşkım tâ ezelden âb-ı engür olmadın
İliç ayılmam tâ-ebed ben olmuşam aşk sersemi
- 8 Yâr ğamı zevk ini virmem sekiz cennâta kamu
Anda zevk her şafâdan bâña yegdir dost ğamı
- 9 Dost ile olan bu zevk im vaşf-ı beyâna gelmez
Bâña gelmez zevk-i kevneyn zevk lerimin yek demi
- 10 Zerreyi kevnden ayırmam deryâdan hem kıatreyi
Bir görelden Yezdân ile Hudâ hakkı Âdem'i
- 11 Cümle birdir cümle birdir yahşi yaman her ne var
Sırr-ı yârdır hep kevneyn mest ü ayık sersemi
- 12 Ayın-i yâre gayri diyen müşrik-i billâh ebed
Gel şakın şirkden gönül sen görme ayrı bir demi
- 13 Varlığım hep alan aldı yokluğum vârim benim
Bir baır-i dürr varlık Ünsî anda garkıım ben hemi

DESTÛR-298

- 1 Ben seni sevdim seveli gönlümün gitdi kıarârı
Gözlerimin seyl ü yâşı aklı buldu ol bihârı
- 2 Şabrımı alır bu aşkım görmesem bir dem seni ben
İnlemezsem bir dem içre bozılır bu cân bâzârı
- 3 Çün cemâlin pertevi bir dem gözüm den olsa da gayb
Zindân olur bâşıma âlem şol kıaranlık hep kıarârı

83/b

- 4 Gice-gündüz inilerem andelib-veş zâr iderem
Dost cemâlin isterem ben gözlemem gül (ü) gülzârı
- 5 Bunda buldum seni bugün kıodum yârını va'di
Yârın bulam yine seni gönül kıo naşş-ı divârı
- 6 Görmüşem ben dostı bunda kıalmadı cinâna arzı
Eyle zâhid beni avkı neylerem ben kıurı dârı
- 7 Bilmeyen bu sırrı bilmez aklı varsa yine irmez
Sırrımı didim bilene neylerem seng-i mezârı
- 8 Ünsî ben bu kıasretile kıabre girer isem bir gün
Görür mi bir kes aceb kim ölüm üstünde ağıları

DESTÛR-299

- 1 Sevdâ-yı dost başımdan olmaz cüdâ
Aşkı yolında cânımı kııldım fedâ
- 2 Aşkı-ı dost gönlüme düşdi bir gözün
Aşkı beni kııldı heme vâlih (ü) şeydâ
- 3 Dost yüzi ka'besini kııble idüp
Ol dem ana aşkıa kııldım iktidâ
- 4 Esdi cânım bâğına aşkın yeli
Aşkı yamândır şâhları eyler gedâ
- 5 Derd-i aşkıdan kıande gidem bilmezem
Kııldı aşkı halk içre rüsvâ hüveydâ
- 6 Mest-i aşkıım tâ-ezel ayılmazam
Olmuşam aşkı sersemi şâm u gadâ
- 7 Kıan bahrı gözlerim"Nûh'a Tûfân" gösterir
Şaçar kıanlar cüş idüb şol kıışta ve yazda¹
- 8 Zehr-i aşkı dost elinden içmişem

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

Kim¹ içer bir² atresin kimler yuda

- 9 Derd elinden ara çıkar feryâdım
Gûşuma benden gelür dürlü şadâ
- 10 Dost cefâsın câna minnet kılmışam
Gönlüme cevri cefâ³ câna gıdâ
- 11 Dost belâsı başımı evgânında op eyledi
alar başımı taşlara ölem arda (vü) şuda⁴
- 12 Bu belâ-yı aşğda ben ekdigimi
Zerresin çeken olur başdan cüdâ
- 13 Şem'-i 'aşkı dolanıp arşı durdum nârına
Yanaram pervâneveş benden gelmez hiçbir şadâ
- 14 Bu gözüm seylinden evvel geçemezdi kimseler
Şimdi dereler gibi soğuldu aldı o bu da⁵
- 15 İşte bu derddir beni hep söyleden
Derdim artar eksik olmaz ebedâ
- 16 Ünsî yanar bi-duhân âteşlere
Vaşfolunmaz düşmüşem ben bir oda

DESTÛR-300 ⁶

- 1 Derdimi ben söyleyem derdlülere itdim nidâ
Dost ile şol sırrımı ben diyemem ben bir ihdâ
- 2 Dost yolında ekdigim dürlü dürlü belâlarım
Bin dil olsa bu dilüm birini itmezdi edâ

¹ S-2/a : kimler

² "bir" kelimesi S nüshasında yoktur.

³ S-2/a : safâ

⁴ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁵ 13 ve 14. beyitler Ü nüshasında yoktur.

⁶ Bu ilâhîde 1. beytin 2. mısraı ile 2. beytin 1. mısraı S (2/a) nüshasından alınmıştır.

84/a

- 3 Evvelimde zühd (ü) taqva ile ben hoş-yâr idim
Şimdi aşka olmuşam yâr bana zühd dir elvedâ
- 4 Ben alalı dâd-ı aşkı zevkım artar gün-be-gün
Zevklere irgürdi beni başımdaki bu sevdâ
- 5 Dost tecellî eyleyüp bu Tûr-ı serde kânıma
Baña da Mûsa gibi hem kıldı cânımdan nidâ
- 6 Dost cemâlin ka`besin itdim tavâf ben ezeli
Kurbân oldum yolına gördüm yüzini ibtidâ
- 7 Dost cemâli¹ çünkü² nakş oldu bu gönlüm levhine
Hiç görünmez bu³ gözüme ol bir yüzden mâ`-adâ
- 8 Nice gördüm tâ-ezelden öyle gördüm tâ ebed
Ferdâ ile ço beni sen aldanma gel zâhidâ
- 9 Zâhidin yârin göricek yüzi şimdi bunda ben
Kande bakşam görirem hoş gelmedin dahi ferdâ
- 10 Dost yolında ben fakir hem urmuşam aşkdan demi
Söylenür aşk sırr-ı yârdır nâsa dinmez⁴ sır edâ
- 11 Nazm-ı aşka dime sen ben kıluram nazîresin
Bu nazm olmaz "...velev ci`nâ bi-mislihi mededâ"⁵
- 12 Dökdi bu aşk kanımı hoş nice olmıyam şehîd
"Men mâte mine`l-aşk fê-kad mate şehîdâ"
- 13 Ünsî aşkdan ölür ise ol olur şehîd ne gam
Çünkü aşkdan ölene şehîd dimişdir ol Hudâ

¹ S-2/a : hayâli

² S-2/a : çü

³ "bu" kelimesi Ü nüshasında yoktur.

⁴ S-2/a : dinmez ne gam

⁵ Kur`ân-ı Kerîm - 18/109 ﴿قُلْ نَوَّكَانَ السَّجْرُ مِذَاذًا نَّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنفِدَ السَّجْرُ قَبْلَ أَنْ نَنْفِذَ كَيْمَاتِ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْقَلِ ذَرَّةٍ مِّنْهُ لَنَفِذْهُنَّ مِذَاذًا﴾

DESTÛR-301

- 1 Dost kokusın kokmuşam ben neylerem gül (ü) gülzârı
Vecch-i dost derdim benim ben neylerem ğayri didârı
- 2 Zevk-i vuşlât bulmuşam ben neme gerek seyr-i sivâ
Zevkle doldı derûnum ben neylerem ğayri bâzârı
- 3 Derd-i dosta dût olalı ben unuğdum ğayriyi hep
Zikr ü fikrim dost dÛrÛr hep neylerem ansız efkârı
- 4 Kim ki bu devlete irdi bârigâhında bu dostun
Fâriğ oldum dü-ciğândan neylerem ben özge kârı
- 5 Söyle aldı aşk beni kim bilmez oldum kendi kendim
Gönlümde bir hâli yok neylerem ğayri esrârı
- 6 İnilerem bülbül gibi ben degildir beyhûde zârım
Ben gül-i biğârı buldum neylerem bağ (u) hezârı
- 7 Dünya uğbâ zerre degil baña dost derdi yanında
Hiç birine gönül virmem neylerem ben ğayri yârı
- 8 Şem'ine pervâne gibi yanmışam aşk odına hoş
Aşk yeli külüm şavurdu neylerem yâr (u) ağyârı
- 9 Dost belâsı tâc-ı devlet oldu belâlî başıma
Çekse başım belâdan baş neylerem seng-i mezârı
- 10 Zevk-i üns buldu Ünsî bana gelmez ğayriden zevk
Qande olsam dostileyem neylerem ğayri dildârı

84/b

DESTÛR-302

- 1 Dost belâsı oğuna itdim siper ben sinemi
Dertde ben bî-çâre kaldım bulmadım ben merhemi
- 2 Derd ü belâ miğnet imiş dost yolında kısmetim
Çün ezelden başıma yazmış belâ dost kâlemi

- 3 H̱asta-i aşk olmuşam ben ẕarf ẕarf inilerem
Bilmedi bu derdi Loqm̱an kime şoram ben emi
- 4 Dost Ceḻali v̱u cem̱aline beni mir'at idüp
Bende gösterdi cem̱alin Ceḻalin elemi
- 5 Dost cem̱ali ka`besine şarşu elim bağladım
şeş cihetden beri kıldı baņa bu aşk kıblemi
- 6 Dost vis̱ali c̱anım içre yer tutmuş ḏaıma
Ger bulam bir demde firķat kıluram ẕar (u) m̱atemmi
- 7 Aşıkım bin c̱an ile ben ğam yũkũni ęekerem
Gör ne şaf̱alar virir dost baņa aşkın hoş ğamı
- 8 Sırr-ı aşk ṯa-ezelidir geldi dostdan baņa ęün
Bunda sırrı nola hikmet bilmem aşk c̱anımda mı
- 9 Ṯin-i Ādem tahmirine ķonmaya ol āb-ı aşk
Bilmez idim aşkı nedür nicedir zevķ ālemi
- 10 Dosta virdim dil saṟayın geldi ķondı dost hem̱an
Aņa tapdım gayri bilmem andan özge şanemi
- 11 Olmuşam dostun cem̱ali ṟuz (u) şeb perv̱anesi
Dönerem ol şem'a şarşu yanaram ben her demi
- 12 Söylerem sırr-ı ene'l-H̱ak şarşu durdum beḻaya
Derdsiz olan Manşur-veş meyḏana baş kıoya mı
- 13 Ben ezelden aşk şaṟabın bir ğuzin ṉuç itmegin
Olmuşam bu ālem içre dost aşkının sersemi
- 14 Dost elinden ķatre-i cur'a bencileyin ṉuç iden
Mest olur ebedi bilmem maşşerde ayıla mı
- 15 Ben feṉa filḻahdan irdim bu beķ̱a bilḻaha ęün
H̱ak ḏürür dilimdeki hoş ayın-ı H̱ak söyleye mi

85/a

- 16 Ünsî yeter halk içinde sırr-ı aşkı açma gel
Vâsıl-ı Hâk sırr-ı hakkı bi-mezâka diye mi

DESTÛR-303

- 1 Mâsivâ tozından pâk kıl mir'ât-ı kalbin yüri
Anda vech-i zât görünmez olsa dil gayrin yeri
- 2 Var vücûdun şafhasında boz gider âdem adın
İsm (ü) resmin anlamıya insanın hod her biri
- 3 Gel sen ölmezden ön olup ol fenâ-ender-fenâ
Şol beka-i lem-yezelde olasin dâim diri
- 4 Men aref sırrına irüp şirkini sür aradan
Birlik içre anlayasın eşgâr-ı sırr-ı ekberi
- 5 Hâne-i kurb içre vuşlat dile gayriyi bırak
Zât ile zât olagör var dinleme her ebteri
- 6 Bezm-i aşkın şem'inin pervânesi ol her gice
Kül olunca yan bulâsın gülşen içre gül-i teri
- 7 Meydân-ı aşk içre şağın şaklama cân (u) bâşın
Dost yolında şâh (u) gedâ niceler virdi seri
- 8 Qahr idegör nefis cünûdın cenk idüp sen çü' ile
İışn-ı kalbin feth idesin Ali gibi İlayberi
- 9 Ünsî akit gözlerinden kanlı yaşlar sel gibi
İriş bir ummâna sen kim olmaya mâ-i nehri

DESTÛR-304

- 1 Aşk bu demden nice deme döndürür ol âdemi
Âşıka bin cân deger bir demde bir vuşlat demi
- 2 Mübtelâ-yı aşk olanlar hoş bilirlere aşk hâlin

Yüregi kan deryâsıdır gözleri şaşar demi

3 Sersem olur bilmez âşık kânde ayağın başar
Şaçma söyler sevdâ-yı aşk başındadır dem-â-demi

4 Odınıyla külhan içre Edhemi kodı bu aşk
Nice hâlden hâle komaz ben fakir bir hûrımı

5 Şan'anı bilmez misin gam çekme bu aşk hâline
Ka'be-i aşkın yolında deyre başdı kademi

6 Bin belâ gelse de hergün cevri-i dostdan şâdıka
Yüz çevirmez dostluğundan ber-çarârdır her demi

7 Kavgı gönül iklimine kónsa ger bu şâh-ı aşk
Hep o mülki yağma ider şahın hayli hidemi

8 Kânde baksa vech-i Hâk'dır ârifin nazargâhı
Aşk-ı elestden öte atar hem hudûs kademi

85/b

9 Ünsi bize dâğ u bâğ nice gezdirmeye aşkı
Sürdi cennetde(n) çıkardı Havva ile Âdemi

DESTÛR-305

1 Bu gün iydi-i vişâldir bu nider yârınki na'mâyı
Yüzün gören anm bir kez dimez görsem o hûrâyı

2 Anın bir dem vişâli hem baña yegdür dû-cihândan
Vişâli mest ider beni niderem yâ o şahbâyı

3 O dost zülfi ezelden tâ-perişân eyledi aqlım
Odur bâis-i perişânım ebed bilmem o ferdâyı

4 Yârın sevdâsına düşdüm geçüp sevdâ-yı sivâdan
Baña sevdâ-yı dost besdir niderem özge sevdâyı

5 Ben ezel dostıyla dost oldum görünmez gözüme ağyâr
Dilime dost katı doldı görirem Hâk merâyâyı

- 6 Visâl-i zevkine dostun erişdim zevkile cândan
Geçüp hep bildigimden hem unuğdum âğ u qarayı
- 7 Doğupdur burc-ı âlemden o şems-i zât âlemlere
Gözi olan görür günü dinleme sen şol a'mâyı
- 8 Hıfâsı pek zühûrundan anı ehl-i zâhir görmez
İren zevk-i Hıakk'a anlar nedür bilür bu imâyı
- 9 Bu Ünsî dostu vâsıldır kelâmında hatâ yokdur
Dilemez hâl içinde hem ide lâfile da'vâyı

DESTÛR-306

- 1 Göreli ben ezelden tâ-cemâl-i hoş dilârâyı
Ebedi gözlemezem ben cinân içinde hûrayı
- 2 Bu aşk mektebinde derd-i dostı ders ideliden
Unudur olmuşam şimdi ben ağ üstünde qarayı
- 3 Ledün ilmin okudum ben ne mantık ne hikmetdir ol
Haber aldım neticeden kodum şugrâyı kübrâyı
- 4 Ki vicdân eyledim Hıakk'ı anın ğayrini bulmadım
Bu cânım içre bulmuşam görürem yüzi hamrâyı
- 5 Bu gönlümde dolupdur dost ana şığmaz ki bir zerre
Unuğdurdı bu dost derdi bana dostı ki verâyı
- 6 Ki ben her kande bakşam ber-cemâldir gördüğüm cümle
Ana Mecnûn-ı şeydâyam gezerem kûh (u) şahrâyı
- 7 Sözüüm ins (ü) melek bilmez degildir aql işi bu aşk
Beni divâne kıldı aşk kodum tedbir ile ra'yi
- 8 Kamu âlem niğab oldu o dostun vechine Ünsî
Giderme perde-i sırrı keşf-i gamı bu dildârı

DESTÛR-307

- 1 Zât-ı muṭlak ḥânesidir muṭlaka dil ḥânesi
Oldılar bu şem'-i zâtın şems (ü) mâh-ı pervânesi
- 2 Bî-mekândır zâtı virmez şeş cihetden bir nişân
Yol varır lîk her cihetden bî-cihet âsitânesi
- 3 Kesretin varlığı dost cemâline olmaz bir niķâb
Gayri yok kesret (ü) vaḥdet hep anın efsânesi
- 4 Bu mezâhirdir cüdâ olmaz ḥaķâyık-ı ayındır
Kim ḥiṭâb-ı gaybînin oldu gönül kârḥânesi
- 5 Baḥr-ı ğaybü'l-ğaybının hiç cevheri olmaz ayân
Yüz bin emvâcından insandır heme bir dânesi
- 6 Perde-i keynûnet içre aynûnet kim taşradır
Bu mezâķdan dâd alınmaz olmaya vicdânesi
- 7 Bu ene'l-Ḥaķ tevḥîdinden urmadı dem niceler
Dâm-ı şirki dâne saymaz yüce arşdan lânesi
- 8 Nûr-ı tevḥîd her kimin cânında yanmışdır veli
Cân içinde cânı buldu cân anın cânânesi
- 9 Zâhidâ zühd gele sen bir meclise gelemesin
Çün bu vaḥdet bezminin dâim döner peymânesi
- 10 Tende degil cânda da hem bir mekânda yok yeri
Cân ilinde cân ile birdir gönül kâşânesi
- 11 Sırr-ı zâta vâķıf oldu küfr-i din kaydın koyan
Şirkden oldu berî ebed Ünsî anın dilḥânesi

DESTÛR-308

- 1 Varlığım alup benim sen beni nâlân eyledin
Ben baña âdem dir iken sözüm yalan eyledin

- 2 Cümle varlık hep senin vârin benim vârin senin
Ben baña sen didigim sözümü irfân eyledin
- 3 Aşkın odı düşdi câna gözlerim kandır müdâm
Eyleyüp tenimi uryân beni püryân eyledin
- 4 Gözlerimin kanlı selinde bu âlem garķ olup
Beni bir lem`ası bî-cân bahra dalan eyledin
- 5 Alem içre ben gezerken şu derdsiz seyyâh gibi
Ünsî derde düşürdün derdi dermân eyledin

86/b

DESTÛR-309

- 1 Uğratdı başım uğratdı başım sevdaya benim olmaz belâya
Görmedi Mecnûn görmedi Mecnûn düşünce beni aşķ-ı deryâya
- 2 Gözlerim yaşı gözlerim yaşı seller oluben ummâna döndi
Yine bu gönlüm yine bu gönlüm ister ki gözüm kanlar ağlaya
- 3 Yandıkça bağrım yandıkça bağrım doldı cihâna âh (u) inildim
Şol nâr-ı âhım şol nâr-ı âhım her nefes çıkar arş-ı a`lâya
- 4 Olalı meftûn olalı meftûn gönlüm delisi dostun yüzine
İster ki yârin ister ki yârin zülfine elin muhkem dolaya
- 5 Ben tâ ezelden ben tâ ezelden düş olalı aşķ belâlarına
Ben mübtelâyam ben mübtelâyam düşmedi kimse hiç bu belâya
- 6 Aşķla rüsvâ aşķla rüsvâ olsam aceb mi âlem içinde
Yâ kim ola kim yâ kim ola kim ol aşķ-ı yâri cânda şaklaya
- 7 Ol şâh-ı aşķa ol şâh-ı aşķa ben gedâ kulı arzuhâl itmem
Dostun yolında dostun yolında şâdıķa cânın virmek kolayla
- 8 Aşķ nihân olmaz aşķ nihân olmaz olduğı yerde senin gibi her-dem
Olur ayân tiz olur ayân tiz bu aşķ gelince bir mübtelâya

- 9 Derdim firâvân derdim firâvân aşkın elinden kendim bilemem
Mecnûna döndüm Mecnûna döndüm Leylâya gerek derdim anlaya
- 10 Ben râh-ı aşkda ben râh-ı aşkda zerrelere gibi kaldım ayakda
Birgün olakim birgün olakim tâ bende çıkam fevka'l-'ulâya
- 11 Kimyâ-yı aşka kimyâ-yı aşka katuben gönlüm bakarin katup
İtmişem altun itmişem altun dönmeden gönlüm kurşun kalaya
- 12 Ben derd-i aşka ben derd-i aşka düşeli geçdim taklid demini
Taḥkîke irdim taḥkîke irdim ben kalmadım hem illâ'da lâ'ya
- 13 Anda ene'l-Ḥaḳ anda ene'l-Ḥaḳ dimeyen irmez vuşlat-ı yâre
Manşûr gibi hoş Manşûr gibi hoş varuben hem kim dâra belâya
- 14 Pâk eyle Ünsî pâk eyle Ünsî mir'ât-ı kalbin sivâ tozından
Dost yüzün anda dost yüzün anda görmege her-dem çalış cilâya

DESTÛR-310

- 1 Gel bul insanın gıdâsın hayvâna ço şamanı
Bula gör bir dil ki bilmez ola Hind ü Yemeni
- 2 Kendini bülbül şanuben bî-vech zârîbıraḳ
Dost güline andelib ol gezme bâḡ u çemeni
- 3 Dost yolında yokluḡa deḡiş metâ'-ı vârnını
İsteyen bu devleti dutdı o şâhlar dâmeni
- 4 Şal vücûdun fülkini sen baḫr-ı aşka garḳ ola
Zevraḳ-ı benlik daḡıla kalmaya tâ dümeni
- 5 Gel bu nefsin kelbini sen besleme ki ço yeter
Kendi hâline kalınca hayvân kıomaz ormanı
- 6 "Men arefe kıad arefe"den anla insan sırrını
Aşlına ger bakır isen gerçi bir kıatre meni
- 7 Küfr ü imân verâsından ötedir ḫaḳḳe'l-yakîn
Dinmek ile sır dinilmez söyledirsen keremini

- 8 Uryân eyle zâtını âdem donundan şöyle kim
Şöyle şoyun qalmaya hiç zerrece sende meni
- 9 Qalma hayvân merkezinde var bul insan rütbesin
Ünsî ol gel sen seninle qo bu yahşi Yemeni

DESTÛR-311

- 1 Geç bu nâsût âleminden anda qo encümeni
Lâ-mekân milkinden özge yok bir cây-ı eymeni
- 2 Hakk'ı şuhûd ile anla ir şuhûd maqâmına
Yohsa lâ vü illâ ile mümin olmaz Ermeni
- 3 Tevhîd-i zâta iregür ef'âl-ı şifâtı qo
Bu maqamda ârifîn qalmadı zann (u) gümanı
- 4 Geç vücûd-ı fâniden sen ir vücûd-ı bâkiye
Vicdânla Hakk'ı bul kim dime şaşın bil meni
- 5 Aşq yüküne vir boyun elem çeküp gücenme kim
Âşıka aşq yeyni gelmez arşdan büyük baþmanı
- 6 Sen seni bildin ise ger dostı buldın sen yüri
Ger beni de bilir isen söyle baña di meni
- 7 Şanma bu sözler benimdir gerçi diyen çün benim
Baña ol üstâd-ı aşq hep söyledi ilhemi
- 8 Ebter-i kemter kimem derd sırların diye bilmem
Lîk abd-ı âcizem ben çün "Rabbî allemeni"¹
- 9 Ünsiyâ sen hâlini var uydura gör qaline
Bir pula almaz ârifler söz ile hâl ormanı

¹Kur'ân-ı Kerim - 12/37

﴿ قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَاتَكُمَا بِتَأْوِينِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذِكْرُكُمَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾
رَبِّ اِنِّي تَرَكْتُ مِمَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿﴾

DESTÛR-312

87/b

- 1 Her kişinin nüshasında onmaz insan noktası
H lk-i ef' linden anın belli olur rütbesi
- 2 Őret-i siretde ben  adem olur muhtelif
Geri bir adem deminden un gelir hep nuşfesi
- 3 un elest bezminde c nlar eism   Őret buldu
Her güzelin meşrebince bağlamışdır fotoşası
- 4 Vech-i mir'atında onmuş naşş-i il h  anın
Hi bey n olmaz dinilmez vech-i sırrın  tesi
- 5 Maşrem olan derd odıyla gönlümi ol itdi aal
H liş altun oldu ol kim t  k l oldu poşası
- 6 Kenz-i Ha'a maşzen oldu anla gönül  nsiyya
Herkesin h lini söyler kulağ dutsan güftesi

DESTÛR-313

- 1 Gözüm anlar döker dostun cem linin hay linden
Viş lin isteyüp gönlüm elem ekmez mel linden
- 2 Cem lin m btel dan dost ıla mest r ide elaf
Cel lin baņa gösterse  midd rım cem linden
- 3 Dutar ahr u bel lara o dost beni dem- -dem hep
Baņa her-dem gelür şaf  anın dürlü Cel linden
- 4 Vuc dum f lkini şalup gireli başr-ı aşqa ben
Eser-i aşın beli gönlüm iline dost ıb linden
- 5 odum ağy rı ben ęayrı mer y dan görüp bir yüz
Bu yüz d r Őrete mir'at söz anlan r mis linden
- 6 O y rin un bel sına boyun virdim ezelden t 
eke eke bel sını s r r oldum viş linden

- 7 Ezelden olmuşam ben mest gözüm görmez dü-cihânı
Gözüm gönlüm dolup Ünsî ebed dostun hayalinden

DESTÛR-314

- 1 Kılmayınca dost yolında külli ifnâ sen seni
Vuşlat-ı bâki bulunmaz bir hoş anla sen seni
- 2 Dost yüzünü görmege sen göz gerekdir ey hakîm
Kühl-i aşkı bulmaz isen kıldın a`mâ sen seni
- 3 Râh-ı aşkda vârını sen virmeyince yok yere
Dost vişâlınden dūr itdün belki cânâ sen seni
- 4 Geçmeyince her kuyûdâtı gönül bulmaz şafâ
Uyma nefsin emrine şakın dilârâ sen seni
- 5 Sen bir olmaz sevdâdan geç tâ iresin vuşlata
Dost havâsına düşegör aşka boya sen seni
- 6 Küfr ü imân varlığın yağmaya vir zâhid yüri
Tevhîd-i sırfa irmezsen bilmedin ha sen seni

88/a

- 7 Qurı da'vâları qo hakke`l-yakîne ir yüri
Bilmeyince kendi özün şatdı yoğa sen seni
- 8 Men arefe sırrına cânndan irmedin Ünsiyâ
Qaldın ayak altına hür-ı cânı hayfa sen seni

DESTÛR-315

- 1 Yine lütfeyledi Allâh bâña kendi kemâlinden
Bi-hamdillâh ayırmadı beni kendi cemâlinden
- 2 Bâña kıldı tecelliler göründi niceden bir yüz
Gehi qahr gehi lütfın görem kendi Celâlınden
- 3 Bâña dostun yolında ol neler ihsân ider her-dem
Bulup cânım dimağı zevk heme kendi vişâlınden

- 4 Budur vâdî-i hayret-eşke “küntü atşan fi-havâda ve Şakani bi-yedihi”dir on dost kendi zülâlinden
- 5 Baña ol dost bu aşk içinde çok cevr ü cefâ itdi Virüp sonra vefâ zevk (ü) şafâ kendi melâlinden
- 6 Bakup aldanmazam ben bu nuqûşun rengine kat`â Benim dost doldırup gönlüm gözün gitdi hayâlinden
- 7 Cemâl-i şem`ine pervâne kıldı hoş beni cânâ Kodum gayriyi virdim cân anın cenk (ü) cidâlinden
- 8 Bu teselli ki var bende hemân sa`yimle bulmadım Bu mağz-ı feyzden olmuşdur anın kendi kıbâlinden
- 9 Olup esmasına mazhar tahalluk virdi hulķından İhamûl itdi belâsına şabûr kendi hişâlinden
- 10 Bu maqşûda irem deyü yanardım aşk odına ben İrişdirdi murâdına Hudâ kendi me`âlinden
- 11 Bu aşk girdâbına düşdüm anın yokdur kenârı hiç Ana ben kân iken derdin şunar kendi lâlinden
- 12 Sivâ râhına gitmeyüp ki ğayrin izini bilmem O dost gösterdi zât yolın nihân itdi dalâlinden
- 13 İrişdim tevĥîd-i zâta kodum ef`âl (ü) evşâli Anındır ħavl-i kuvvet bes her iş kendi fi`âlinden
- 14 Bu gönlüm dost ħiĥâb-ı gaybına kârĥâne kıldı çün Azim itdi arş u ferşden kendi Celâlinden
- 15 İçüp aşk cur`asın tâ-ĥaşre dek ayılmazam bir dem Anı Ünsiye şundi dost o kendin lâ-yezâlinden

88/b

DESTÛR-316

- 1 Cemâli şem`ine dostun yanup pervâneler gibi
Açar gözlerinin yaşı hemân dürdâneler gibi
- 2 Benim aklımlı dost aşkı kırup yağma cünûn geldi
Sürûrum zincir-i aşk-ı esrik divâneler gibi
- 3 Vücûdum şehrini yakdı senin aşkın odı ey dost
Külüm şavruldu göge olmuşam virâneler gibi
- 4 Girüp meydân-ı aşka ben kodum dost yolına başım
Ki bin cânım ola fedâ kılam merdâneler gibi
- 5 Ezelden ben mey-i aşkı içüp mestâne gelmişem
Şu mestem ben ayılamam hiç ebed mestâneler gibi
- 6 Hâyâl-i dost benim gönlüme şöyle menkûş oldu kim
Ana bu hâne-i kalbim olur meyhâneler gibi
- 7 O dostun âşinâsıyam ezelden dahı aqdemden
Beni sen şanma bunda Ünsî ki şol bigâneler gibi

DESTÛR-317

- 1 Gözüm yaşı olup seller Cemâl-i dost hayâlınden
Yüregim yağı eridi o nâr-ı aşk kemâlinden
- 2 Dil ü cândan gönül ister vişâli zevkını dostun
Yanar pervâneler gibi anın şem`-i cemâlinden
- 3 Bana qahr u lütf birdir cefâ cevri kılarısa hoş
Cemâlin çünkü ben gördüm çevirememe yüz Celâlinden
- 4 Ğam-ı aşkile cânânın harâretten gönül haste
Devâ olur ana ancak anın vaşl-ı zülâlinden
- 5 Baña yârin kamu derdi benim eglencem olmuşdur
Ne kadar arfa bu derdim elem gelmez melâlinden

- 6 Kaçan kim düş ola gözüm cemâl-i dostâ bî-perde
Gider aklım anın hüsni kemâl-i bî-zevâinden
- 7 Muşavver levh-i kalbimde Cemâl-i dost ebed kaydıyam
Görürüm kânde kim bakşam cemâlin dil-i hayâlinden
- 8 Yüzüm kânde çevirsem gözüm anda görür dostu
Çü-Kur`anda "fe-eynemâ..."didi ol dost kıbâinden
- 9 Hevâ-yı aşkla zerre gibi şemse irişdim ben
Sihâb-ı şirki görmedim geçüp cenk ü cidâinden
- 10 Bu kesret sahiline Ünsî düşmem aynime gelmez
Bahır-ı vahdet katresiyem muhal fırkât vişâinden

DESTÛR-318

89/a

- 1 Dost hevâsı şaldı beni belâya
Ne illâ`ya kaldı gönül ne lâ`ya
- 2 Nefy (ü) işbât arasında kalmayup
Kurtulup şirkden irişdi lâ`ya
- 3 Benligimden kurtarup dost çün beni
Çün beni irgürdi aşk-ı Mevlâ`ya
- 4 Düşmüş idim alçağa gubâr gibi
Aşk yeli kaldırdı beni a`lâya
- 5 Gâh beni Mecnûn gibi aşk ağladır
Gâh olur nâz eylerem ben Mevlâ`ya
- 6 Bir gün Ünsî bu derd seni öldürür
Kimin var kim başın üzre ağlaya

DESTÛR-319

- 1 Hayrân oldu yine gönlüm şol güle bülbüller gibi
Bağ-ı dostun tâze güli koçar şolmaz güller gibi

- 2 Oldu ayaklarda ğubâr gül şevkine şeydâ gönül
Dostun hevâsıyla tozar Şahrâda şol yollar gibi
- 3 Aşk odına yanar müdâm leyl (ü) nehâr külhânda ol
Yokdur varlığından eser yandı vâri küller gibi
- 4 Dosttan gönül ayrı degil bir dem Hakk'ı unuttu
Nefsün niceler bilmedi gönül degil şollar gibi
- 5 Başın taşâ çala çala seller gibi irdi bahra
Bir yanâya hiç akmaz çalkalanûr ol göller gibi
- 6 Yaşlandı ol dost eşigin bel bağladı kulluğuna
Ol gördi pâdişâh yüzün şol muqarreb kullar gibi
- 7 Sen Ünsî var üns-i Hakk' da başın yere şalup otlar
Gel sen tecelli bulasın şol vâsıl-ı kullar gibi

DESTÛR-320

- 1 Gel ey âşık bu meydâna ki kudsî girmez araya
O dost aşkına baş virir bakılmaz tâc-ı hûrâya
- 2 Şarâb-ı aşkını dostun ezel bezminde kim içdi
Olup mest ü ebed sekrân ayılmaz kalur uhrâya
- 3 Yârin Leylâ-yı hüsninde ağılları kılan yağma
Gönül Mecnûn diler dağlar başın şala o şahrâyâ
- 4 Anın derdi ile dâim yananlar aşk odına hep
İrüp ol sırr-ı uzmâyâ dili yok keşfin icrâyâ
- 5 Senin naqş-i hayâlini yazan levh-i gönüle kim
Hayâlinde kalur yakmaz yüzi hûb gözi qaraya
- 6 Kime düşdi anın aşkı o cân âteşlere düşdi
Şu resme yâr yâr oldu melek girmez bu araya

- 7 Başım belâlara şaldı bu sevdâ-yı cünûn-ı aşk
İleme virâne dostdur hep erenler bu mâcerâya
- 8 Olanlar başır-ı zâta ğark kamu şırf maħva müstağrak
Bu ummâna düşer çıkmaz nice ol vara qaraya
- 9 Girüp Hızrile zulmetde âb-ı hayât içen âşık
Cihân nihân olur gitmez Sikender ile Dârâya
- 10 Hevâ-yı benlik ile kim çıka fevķâ'l-ulâya tiz
Hemân arşdan düşer gibi iner tâ tahtê`s-şerâya
- 11 Bu zevķ-i dost vişâline irişen cândan âşıklar
Netice Ünsi kıalmazlar ne şuğrâya ne kübrâya

DESTÛR-321

- 1 Her kim bunda ol görmedi dost Cemâl-i ra`nâsını
Yârin kande görse gerek anın vech-i zibâsını
- 2 Şol ki ben Mecnûnem deyü kande başdığını bilmez
Urmağla Mecnûn lâfın kande bulur Leylâsını
- 3 "Fe-ehbaktu" buyurdu dost kul Mevlâsın sevsin bu gün
O şâh kendi çekmişdürür fermân-ı aşk tuğrâsını
- 4 Ben hükmüne boyun virüp ol şâh ben gedâ sevdim
Ben dönmezem aşkdan ebed kodum tenim a`zâsını
- 5 Güller gibi sine açup bülbül gibi zâr olmasın
Dost bağında koķamazsın şol güllerin ħamrâsını
- 6 Râh-ı aşkla Manşûr gibi aşk dârına ber-dâr olan
Ol koymadı kıulağına ilin dürlü gavğâsını
- 7 Dağlara şol Ferhâd gibi bağı kıayasın kesmeyen
Ol Şirine yol bulamaz gerçi dutar sevdâsını
- 8 Meyhâne-i aşka gelüp anda serhoş olanların
Olursa meclis-i aşkda dost virir kıan bahâsını

- 9 İrgürdi dost aşkı beni yârin vişâline bu gün
Arzu itmem görsem deyü yârin cinân-ı hûrasını
- 10 Zâhid gel sen âşıqlara dime bunda görünmez dost
Hey gâfil görmeyen dostın kılmaz aşkın da'vâsını
- 11 Bunda dostı gören gözler gözlemez hûr (u) gılmânı
Âşık degişmez didâra şol Firdevs-i a'lâsını
- 90/a
- 12 Kande bakşam ben görürem dost yüzini günden ayân
"Eynemâ"dan itdi imâ ben duydum dost imâsını
- 13 Dost yolında cân virene görünür ol "cynemâ"dan
Şol bâki hayâtı virir duymaz ölen ihyâsını
- 14 Ünsî âşık olmayanlar her-dem Mecnûn Leylâ gibi
Dünyâ şahrâsın dolaşsa ol bulamaz Mevlâsını

DESTÛR-322

- 1 Ey zâhid ben dostu irem sen ço inkâr da'vâsını
Vâ'iz baña ögme şaşkın bağ-ı rıdvân tûbâsını
- 2 Zâhid beni gel ço baña sen zevkime ta'n eyleme
Vârın sana bağışladım ol cennetin na'mâsını
- 3 Yâr vaslını iren âşık neyler zevkin dü-cihânın
Ölmezden ön cân virdi ol dostlar yedi helvâsını
- 4 Bu ten libâsında bu gün dostı buldum dostdur baña
Baña virmezse de yeter yârin hûr u zîbâsını
- 5 Mülk-i Süleymânı bulan palâs içre gedâdır lîk
Kendüye aşaf idinmez İskender Dârâsını
- 6 Ben düşeli sırr-ı baħrına dürr-i deryâyı bir buldum
Bu deryâda görmüşem ben dürr-i baħrın yektâsını

- 7 Külli vârim dosta virdim varlığım dost varlığı hep
Dost varlığın bir görmeyen bilmez gözi a'mâsını
- 8 Bu varlığı çok görme sen şey cihetden bir yüze bak
Bir müsemmâdır cümlesi hem aynı bil esmâsını
- 9 Kul ol pîr-i Attâr'a var sen Mantıku't-Ṭayr öğren
Anlıyasın bülbül nedür andıkça ol Mevlâsını
- 10 Taht-ı Süleymâna bugün ben gedâ Ünsî şâh oldum
Çün kuş dilin bilüp buldum Kâf-ı sırrın Ankâsını

DESTÛR-323

- 1 Âdemi aşk çün Hudânın kılmasa mestânesi
Kim belâya şalmaz idi anı buğday dânesi
- 2 Aşk belâsız olmaz âşıklar geçer belâyı hep
Derd ile hoş gülşen olur ehl-i aşk virânesi
- 3 Aşk bizi çün bu belâya düşürür bir çâre yok
Eyledi bir yüze meftûn olmuşuz divânesi
- 4 Ol cemâlin aşkı ile geçdi bunca ömrümüz
Hoş yanarız şem'a karşı olmuşuz pervânesi
- 5 Bezm-i aşkıdır gönlümüz hep biz müdâmî 'iyyşdeyüz
Zevk ü humâr bizde dâim döner aşk peymânesi
- 6 Dostdan içdik hamr-ı aşkı görmeziz biz gayri yüz
Hiç şavulmaz meclisimiz olduk aşk meyhânesi
- 7 Âşinâ-yı ezeliyüz dostumuz unutmadık
Aşkla biz bunda geldik degilüz bigânesi
- 8 Bizde yokdur meyl-i cinân kalmadı hem havf-ı nâr
Aldı ancak aqlımız dost gönlümüz aşk hânesi
- 9 Taht-ı câna itdi cülûs şâh-ı aşk divân kurup
Şehr-i dil oldu müzeyyen hem dahî âsitânesi

- 10 Kıldı bezm-i aşk muşaffâ hem mücellâ kalbimiz
Dost yüzün gösterdi bize yok anın bahânesi
- 11 Kûlzüm-i kan gönlümüzdür aşk kılmış anı hûn
Bu ummâna düşen çıkmaz bulunmaz pâyânesi
- 12 Olmuşuz pâk baħr-ı kana düşeli biz derdlüler
Cevher-i zâtımız oldu yemm-i hûn dürdânesi
- 13 Derd-i aşkdan derdile ben gerçi derdim söyledim
Hasb-i hâlim söylemişem yokdur efsânesi
- 14 Ünsî gerçek âşık isen hiç belâdan kaçma gel
Çekmedi baş bir belâdan râh-ı aşk merdânesi

DESTÛR-324

- 1 Dost havâsı gönlüme doldı aceb ben neyleyem
Ben bu virân gönlümi netsem yâ nice eyleyem
- 2 Düşmüşem ben şimdi bu sevdâya budur kâr baña
Dostun aşkıyla dem-â-dem kara bağrım dağlayam
- 3 Emr-i dosta baş kodum verdim boyun ayrılmazam
Şâbirem belâsına dost her ne derse eyleyem
- 4 Derd-i dost cânım içinde viridi şafâlar baña
Derdsiz olsam bir nefes ben nevhâ kılup inleyem
- 5 Miñnet-i dost ayın-i râhat oldu ben gedâya hoş
Miñneti çekmek maħabbet dost eşigin bekleyem
- 6 Baħr-ı aşkından çıkardı derdi bir dürr-i yetim
Duymasın nâdân bu derdi cânım içre şaklayam
- 11 Bafia sekiz cenneti.....dost virseler
Bağmazam ben göz ucıyla ıssız evi neyleyem

91/a

- 8 Ünsî baña üns-i dost yeter nidem bu dârî ben
Giden gitsün baĝ-ı hûra dostile ben neyleyem

DESTÛR-325

- 1 “Küntü kenzin” haznesinin olmuşam virânesi
Baĝr-ı bî-çûna irişdim olmuşam dürdânesi
- 2 Bendedir ğayb-ı hüviyyet bendedir ol sırr-ı zât
Ġaybü’l-ĝayb hiĝâbının ben olmuşam kârĝânesi
- 3 Aşķı şarâbıyla dopdolu vücûdum tâ-ezel
Ben mey-i lem-yezelinin olmuşam peymânesi
- 4 Bu benim sırrım sarâyında ĝuruldı bezm-i dost
Şem’-i meclis nûrının ben olmuşam pervânesi
- 5 Dost dolusun içeliden ben şafâlar eylerem
Sâķi-i bâķisinin ben olmuşam mestânesi
- 6 Bu sarây-ı sırrım içre dost-ı ĝadîmî andadır
Ĥak-i pâyim ĝapusunun olmuşam âsitânesi
- 7 Nûr-ı dostun şevķine çün devr iderler ây ü gün
Ben Cemâl-i kemâlinin olmuşam dîvânesi
- 8 Dost-ı ĝadîmi mülk-i sırrım Ünsiyâ taĝtındadır
Dostı bulam dersen eger olmuşam şâhânesi

DESTÛR-326

- 1 Aşķın yeli esdikçe hoş ummân içre atar beni
Lücce-i zât-ı mevci taşra her an içre atar beni
- 2 Ĥayret-ender-ĝayretde ben ĝaldım berzah âleminde
Âşķ maķâmın herbirinde virân içre atar beni
- 3 Zerre zerre ĝıldı benim vücûdımı derdin odı
Şavurup ol bâd-ı şabâ ĝarmân içre atar beni

- 4 Ben ğavvâş-ı yem-i Hû'yem çıkardığım gevherleri
Hâcem alur cevherimle bu kân içre atar beni
- 5 Ben ne cevher ben ne kânım ben küntü kenz virâniyem
Ben ğubârım yine nûrum şâyân içre atar beni
- 6 Aşk hevâsı hüviyetden rîh-i âşîf gibi gelür
Alur ayakdan ğubârım ol kân içre atar beni
- 7 Fevka'l-ulâ tahte's-serâ şarkı ğarbı hem ser-be-ser
Hep gezerim dostum ile cevlân içre atar beni
- 8 Dost sözünü işiderem dost yüzini ben görirem
Mir'âtiyem dostun ebed pinhân içre atar beni
- 9 Ben Süleymân-ı zamânım söyledigim kuş dilidir
Attâr olmayan kişiler yalan içre atar beni
- 10 Mir'ât öninde tûtiyem hâcem üstâdımdır benim
Azb-ı lisân ta'lim idüp elhân içre atar beni
- 11 Ölsem Ünsî lâ-mekânda ğubb-i vaţan kıomaz beni
Ankâ-yı aşk pençesiyle mekân içre atar beni

91/b

DESTÛR-327

- 1 İçdim ezel bezminde ben bir cur'a şol şahbâ gibi
Cûş eylerem mestem ebed şol mevc uran deryâ gibi
- 2 Aşk yeli her-dem eser bu gönlümün gülzârına
Ben dilemem daĝa düşmek ol Mecnûn-ı Leylâ gibi
- 3 Bu aşk baña göz açdırmaz kıande bağıdıĝımı bilmem
Dost yüzinden göz yummazam ol gözleri a'mâ gibi
- 4 Vârım fenâ eylemişem hep bu aşkın yolında ben
Dost varlığım itdi yağma şol ğazâda yağma gibi

- 5 Ahd eyledim dostum ile mahşerde hem ayrılmazam
Ġayri görünmez gözüme olursa da ġûra gibi
- 6 Bu vücûdum şehrine ben girem dostum derdi ile
Gördüm âlemlerden büyük gel şanma sen me'vâ gibi
- 7 Dost bağında bâd-ı kudsî cânım dimağına gelür
Dostun kokuşın getirir her-dem baña şabâ gibi
- 8 Dost cemâlin kıldım tavâf Ka`be ġakķı sa'y idüp
Ġarşu durdum didâra ben şol Merve (vü) Şafâ gibi
- 9 Ey dil yüri cem`ü farkda yerin deġişdirüp durma
Var lâ-mekân şehrinde ol şol maķam-ı `amâ gibi

- 10 Ünsî kesret perdesinde vahdet yüzün göstermeden
Var cümleyi bir göre gör şol cevher-i yektâ gibi

DESTÛR-328

- 1 Meclis-i aşķın müdâm peymânesidir bu gönül
İlamr-ı yârin ser-be-ser ġumġânesidir bu gönül
- 2 Mâ sivâllah yoķdur anda ayın olup ana ķamu
Kim Hûvallah zâtının dostġânesidir bu gönül
- 3 Dost elinden bir ķadeġ nûş itdi cânım ezeli
Ol zamân mest gelmişem mestânesidir bu gönül
- 4 Dost yüzini cân gözi görüben meftûn olmuşam
Mir`âtim cemâline divânesidir bu gönül
- 5 Lâ-mekânın illerinden bunda geldim ben ġarîb
Ben ġarîbem gerçi yâr cânânesidir bu gönül
- 6 Nâr-ı aşķın meclis-i yârda heme büryânyam
Dost cemâli şem`inin pervânesidir bu gönül
- 7 Zât-ı muġlaķ ef`âli hep cümle maġfi işlenür
Ol sıfât fi`linin kârġânesidir bu gönül

- 8 Yüregim derdile şerha şerha oldu aşkile
Âsitân-ı hûn-ı aşk salhânesidir bu gönül
- 9 Oldu gönlümde muşavver nağş-i didâr çün benim
Mülk-i dostun hikmet-i çinhânesidir bu gönül
- 10 Akl u fikri koyuben yakın yolu buldu cânım
Dosta doğru gidenin merdânesidir bu gönül
- 11 Üns-i bahre Ünsiyâ zevrak-ı vücûdın şaldı çün
Bahır-ı vahdet ka`rının dürdânesidir bu gönül

DESTÛR-329

- 1 İrişdim devlet-i derde baña ğinâ gerekmez
Baña devlet yeter derdim daħi `ana gerekmez
- 2 Fakr u fenâ¹ yolın dutdım bu fâni izzet istemem
Ğam-ı dost bâşıma tâcdır tâc-ı ra`nâ gerekmez
- 3 Kana`at gencini buldum ki lâ-yefna² ben bunda
Bu `izzet sermedîdir hep ne kim fenâ gerekmez
- 4 Fenâ-i lem-yezel buldum ki bâkiyem fenâda
Hicâbâtı geçüp cümle daħi ednâ gerekmez
- 5 Ledün ilmimi dersin okudum levh-i dilde
Dört kitâbın budur ma`nâsı bir ma`na gerekmez
- 6 Ne faydam var öğülmekten ne zemdir bir ziyânım
Hevâdan geçmişem cümle medħ ü senâ gerekmez
- 7 Tecellî kıldı dost Ünsî baña sırrım Tûrundan
Anın sözünü dinlerem bana Sinâ gerekmez

¹ Ü-92/a : Fenâ fakrın

² S-23/a : yüfnâyı

DESTÛR-330

- 1 Evvelâ Leylâ-yı aşka oldu Mecnûn derdlü gönül
Düşdüm âhir dâğa taşta oldu Mecnûn derdlü gönül
- 2 Gönlümün her köşesinde nice bin derd dopedoludur
Çâresiz derdlüler ile hep oldu meşhûn derdlü gönül
- 3 Nehr-i çeşmim eyledi beni katdı kan deryâsına hoş
Dürr-i yektâ ka`rına hem oldu meygûn derdlü gönül
- 4 Eyledim bahtım tefe`ül ben kitâb-ı derdde gördüm
Burc-ı belâda sanaram oldu sükûn derdlü gönül
- 92/b
- 5 Anlanmaz dil-i şeydâ dağda bağda olursam ger
Leylâsın ister budur ol oldu Mecnûn derdlü gönül
- 6 Mir`ât-ı kalbim açıldı dost cemâlin gördüm anda
Cân fedâ kıldım o dostta oldu memnûn derdlü gönül
- 7
Dost tecellî vaşl-ı yâre oldu meftûn derdlü gönül
- 8 Şanki şuya düşdi şûret baña bir şûret göründi
Aldı aklım hûb-cemâli oldu memnûn derdlü gönül
- 9 Ünsî kan bahrında dil mercâna döndi yâne yâne
Anda oldu dürr-i meknûn oldu merhûn derdlü gönül

DESTÛR-331¹

- 1 Derdin odı her-dem benim yüregimi yakıp durur
Gözlerimin kanlı yaş² seller gibi akıp durur
- 2 Didâr-ı dost iştiyâkı gönlüm eline düşeli
Cânım gözün açdı ol dost dostta gözüm bakıp durur

¹ Bu ilâhının 5 ve 6. beyitleri S nüshasında yoktur.

² S-14/b : yaşlar

- 3 Her benliğim mülkün oldu geldi kondı dost kendüsi
Gitti benden ism (ü) resmüm adım âdem daķıp durur
- 4 Ol¹ dost cânım ilin baña ibkâ idüp işbu demde
Dost gönlümde² dostluk mihim dost dost deyüp çaķıb durur
- 5 Derd-i mihnet benden ırak gitmez ebed canımdan hiç
Her-dem gönül illerine derdim yine daķıb durur
- 6 Kurtulamam yine derdden her ne kadar cehd idersem
Derdim nice yüz âbin derd durma haydır 'âķıb durur
- 7 Ünsî baña bu 'aşķ belâ yeter mi kim gör belâyı³
Gelmiş yine belâ ile aşķ başıma kaķıb durur

DESTÛR-332

- 1 Ben bu yola cân u dilden kul u kurbân olmuşam
Bu yolun hoş hallerine mest ü hayrân olmuşam
- 2 Koşuşam lâf-ı güzâfî Hâķ bilür hâķdır sözüm
Ben geçüp geldim sivâdan dosta mihmân olmuşam
- 3 Çünkü dosta irdi yolum ğayri kârı neylerem
Sır içinde mestürem ben sırt-ı Yezdân olmuşam
- 4 Varlığım dost aldı benim kalmışam ben bî-vücûd
Gitti kârım varlığım hep şöyle üryân olmuşam
- 5 Küllî yandım aşķ odına hiç eserim kalmadı
Yine bilmem nemi yaķar derde külhân olmuşam
- 6 Şûret-i insandayam ben gerçi ismî âdem
Her mevâlide velâkin ma'den-i kân olmuşam

93/a

¹ S-14/b : O

² S-14/b : gönlüme

³ Ü-92/b : Ünsî bu aşķ banâ yeter mi kim gör belâyı

- 7 Geçmişem ben benliğimden dosta vâsıl olunca
Akl-ı külden kân olubun ulu meydân olmuşam
- 8 Zâhid itme kıyâs beni sâña sen gör hûr
Yürü hey gözsüz divâne cânlara cân olmuşam
- 9 Zâhirâ ben gedâyam şöyle bi-kes hep ğarib
Bâtin âleminde lâkin gizlü sultân olmuşam
- 10 İsm (ü) resmüm vardı mahva bi-nişânım bî-gümân
Âşikârlığım zühûridir ki pinhân olmuşam
- 11 Sırr-ı vahdetdir sözüm hep gayri yokdur arada
Cem'ile fark arasında şöyle yeksân olmuşam
- 12 Çü cemâlin isteyip hayrân olan âşıklara
Bârigâh-ı Hakk'a giden yola bürhân olmuşam
- 13 Kim bu derdile âvâre yüregi pür-yâredir
Ünsî ol derdlüye di gelsün ki Lokmân olmuşam

DESTÛR-333

- 1 Küntü kenz miftâhını buldun ki tut hoş-ter gönül
Küntü kenz kuflin bî-gûn bir demde bu açar gönül
- 2 Dost sâna çün virdi genci sırrının miftâhını
Açma şağın pek şağın çok bilmeyen ister gönül
- 3 İlm-i zât bir noktadır ol noktanın içinde çok
Nice bin bâb (u) faşıl var kim okur anlar gönül
- 4 Gönlüne gel zevk-i dostan gayriyi
Kenz-i lâ-yefnâya iren hazneyi neyler gönül
- 5 Gel gider sivâyı dilden ayın-i a'yân sana
Ayniyetin ayne gelse gayriyet gider gönül

- 6 Keynûnet bu aynûnetle maḥvolursa sensiz
Ġam yeme kim dost tecellî bî-gümân ider gönül
- 7 Ġayb olunca rûy-ı kesret saña bir yüz görünür
Aynın aynı âlem olur ġayriyi nider gönül
- 8 Gel gönül gel saña bir gizlü sözüm var diyeyim
Dost dilinden dost sözün bu kulağım dinler gönül
- 9 Gel bu baḥr (u) ummânı gör zevrağı içindedir
Fülke degil kaḥresine bu baḥr sığar gönül
- 10 Bu yem ü dil baḥr-ı sırdan bir nem iken bu ġarîb
Lücce kaḥresinde durmaz dem-be-dem çağlar gönül

93/b

- 11 Sen bu deryâ mevelerinden sen şaḳınma ey fakîr
Hoş gelür ol dost deminden aşḳ bil esen gönül
- 12 Sen helâkenden vücûdun eyleme ḥavf zerrece
Baḥr-ı aşḳa daldı kim ol denize döner gönül
- 13 Ünsî boyı âb-ı baḥrın kaḥrına irmez aḳıl
Aşḳ-ı ummândır gelür birdir aḳar gönül

DESTÛR-334

- 1 Aşḳ-ı Anḳâ Kâf-ı serde per ü bâl açar hemân
Tâk-ı arşdan yuḳaru pervâz urur uçar hemân
- 2 Aşḳ-ı Anḳâ sensin ey dil uç geḳüp lâhûtı sen
Lâ-mekânın âleminde bir ḥaber apar hemân
- 3 Nûş idüp aşḳın şarâbın mest olasin haşre dek
Bilmeyesin ḥaşr (u) neşri bu demi yaşar hemân
- 4 Sen bu baḥra dalagör kim dürr-i yektâ olasin
Dürr-i bî-hemta bulan başın kana boyar hemân
- 5 Sen yem-i vaḥdet yemini baḥr-ı sırdan yeme ki
Düşme dâma uç hûmâ gibi açagör per hemân

- 6 Behr-i 'iyş bahr-ı 'iyşe düşmeye gör sen yüri
 Kı semeki tâ semâkıdan geç uçup ber-ter hemân
- 7 Murg-i bî-perler gibi düşme ayaklar altına
 Sidreden de bu gönül uçup gider keder hemân
- 8 Sen bu zevke irdün ise dostı buldun şüphesiz
 Sana dostun dost olup bahş (u) atâ eyler hemân
- 9 İrmedinse sen bu zevke saña hayvân denilür
 Gözlerin bakar gezer insana benzer hemân
- 10 Yüri âgâh ol ki kimdir ol nazargâh-ı Hudâ
 Dost cemâli mir'ât-i dil kıl ana nazâr hemân
- 11 Bu hakikat ilmini sen çünkü buldun zevkile
 Ünsî tâlib olana olsun heme rehber hemân

DESTÛR-335

- 1 Ben vücûdum dost yolında yoğ idüp cevri etmişem
 Miñneti idüp kabûl râhat kapusın örtmüşem
- 2 Dost ğamı etse perişân ger beni ğam yok baña
 Çünkü ben dost zülfini iki elimle tutmuşam
- 3 Benligim dağlar beni Hallâc-ı Mansûr gibi ben
 Kendi elimle penbeleyin anı tel tel atmışam
- 4 Vârımı yağma idüp dost aşkına virdim kamu
 Yoğı virüp vâri aldım özge bâzâr itmışem
- 5 Ben bu kâra irişince çekmişem bî-had belâ
 Tas-be-tâs ağuları ben dost elinden yutmuşam
- 6 Gelmişem meydân-ı aşka aşkla baş oynaram
 Mansûr-ı zamâne oldum baş kana boyanmışam

- 7 Olmuşam divâne-i dost çekerem zincir-i aşk
Yâ aceb midir sözümi şeydâ-veş uzatmışam
- 8 Zincir-i aşkı sürüyüp halk içine geldim ûş
Bir delilik eyledim ki âķili ürkütmüşem
- 9 Cûşa geldi baħr-ı derdim kaynaram ħulzüm gibi
Bu ummânın girdâbına kendi kendim itmişem
- 10 Her ne ħadar asker-i aşķ baña eylese hüçüm
Ben gedâ ol şâh gibi hem çillesin ħuşanmışam
- 11 Ben palas içre gezeli sulţânım bugün
Kenz-i lâ-yefnâya irdim devlete ben batmışam
- 12 Çün ezal bezminde içdim ben "şarâben şâhûrâ"¹yı
Hiç dimâğından o lezzet gitmez andan datmışam
- 13 Dost ħomazsa bağ-ı cevre dostu doğrı giderem
Çün ezelden dostumile ahdimi berkitmişem
- 14 Ben bugün cinâne girdim dilemem ferdâ enâm
Mihrine virmiş enâmın ben o evden gitmişem
- 15 Şuretâ bu ilde benim şuret-i şaħş görünür
Ünsî ma'nâ âleminde nûr-ı zâta batmışam

DESTÛR-336

- 1 Aşķ ħamı bu ehl-i aşķı ağlar iken güldürür
Yüregin aşķ odı yaķar benzi gülin şoldırur
- 2 Hem² sivâdan boş ider gönlin belâlar³ çekdirüp
Şonra ilm-i ħikmet ile yine döner doldırur

¹ Kur'ân-ı Kerîm - 76/21 : ﴿عَالِيَهُمْ ثِيَابٌ سُنُّوسٌ خَضِرٌ وَأَسْتَبْرَقٌ وَجُؤُوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَمَهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا﴾

² S nüshasında bu kelime yoktur.

³ S-14/b : belâ

- 3 Ağladır aşk derdi anı şabr u kararını gider
Dağ (u) taşı gezdirirken Mevlâ yolun buldurur
- 4 Aqlın alur sultân-ı aşk nice şâh-ı dünyânın
Gönli milkin taht edinür aşka sultân kıldurur
- 5 Açar gözlerinin yaşı taşkın akar sel gibi
Gizli ağlar çıkmaz sesi gözü yaşı güldürür¹
- 6 Çün palas içinde bunlar istemez nefis libâs
Görinür bunlar veli ho(d)² gönli Hakk'a buldurur
- 7 Şahrâ-yı aşka düşen cân bağ (u)³ gülzârı nider
Dost güline bülbül olan⁴ dost bağında güldürür
- 94/b
- 8 Âşık konmaz bu cîfeye Ankâdır yüksek uçar
Kâf dağı zerre görünmez altun ana yoldurur⁵
- 9 Bu maḥabbet ezeldir aşıdır lem-yezeli
Âşıkâ mâsivâ yokdur kânde baksa oldurur
- 10 Hakk'a rehber oldu bu aşk aşka uyup gidene
Âlemin her zerresi çün ana arşdan yoldurur
- 11 Ünsî bunda gelen âdem Hakk'ı irden anlaya
Yohsa dünya nehr-i fenâ üzre eski yeldürür

DESTÛR-337

- 1 Yanup aşk şem'-ine gönül per-i pervâne-veş yandı
Yanar dâim söğünmez ol egerçi yıkılıp itdi
- 2 Beni yakdı aşk âteşi gönülden sildi teşvîşi
Yanınca bu gönül kuşu sivâ kaydından boşandı

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

² S-14/b : hür

³ "bağ-ı" kelimesi S nüshasında yoktur.

⁴ S-14/b : Bülbül olan derd güline

⁵ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

- 3 Yanup döndi ol küle ki gelmez ta`biri dile
Olalı yoldaş aşkla gönül ğafletden uyandı
- 4 Yanuben külhâna döndüm yıkıldım virâne döndüm
Düni gün Sübhâna döndüm bu işe cân ne sevindi
- 5 Kayırmaz dil ü cân başı yakar anı aşk âteşi
Gidince cânı teşvîşi bu dem kendüyi dost şandı
- 6 Bulam aşka çâre şanma bulunmaz deyü sen yanma
Dâğ (u) şahrâyı dolanma aradı çoklar uşandı
- 7 Bu aşkı ders idüp kândım okudum çok geç öğrendim
Ne zehirler içüp kândım bunu bilmez her efendi
- 8 Bu derd-i yâre yâr oldum kamu ağıyâra yâr oldum
Bırakdım ârı zâr oldum bu hâli dahî göründi
- 9 Bu aşk yolında yorulma gidüp gidüp girü dönme
Bu aşka yanuben sönme nicesi yandı söğündi
- 10 Yanarsan aşk-ı nârından gözün ayırma didârından
Dileyen vaşl-ı yârinden cemâli şem'ine yandı
- 11 Bu aşkdan gitme sen irak yakın ola saña irak
Yakarsa âşığı firâk o dost aşkına dolandı
- 12 Niderem baş u cânı o bulmaya o cânânı
Ol olmaya bu aşk kânı dutalım ilme boyandı
- 13 Bu kıyl ü kâli niderem bu aşk yolına giderem
Ne dirse aşk anı iderem gönül fermâna bağlandı
- 14 Akıl irmez aşk işine bilür düşen işine
Varır aşk işi başına kâr-ı aşk aşka dayandı
- 15 Bu bahra kim düşer çıkmaz bu Ünsî gayriye bakmaz
Bu üns-i bahr cûş akmaz aldanan mevce aldı

95/a

DESTÛR-338

- 1 Bî-çâre bülbül gülzâr içinde zâr ider durmaz eşcâr içinde
Ol bulur güli her hâr içinde arz ider vârin ol zâr içinde
- 2 Ol gerçi efgân eyler ol güle şorsan murâdın sen o bülbüle
Hiç bu getürmez ol güli dile şaklar esrârın esrâr içinde
- 3 Güli bî-hâra âşık bu bülbül ol gül aşkına açılır ol gül
Şol bu gülşene bulmadı hiç yol kaldı müdâmî inkâr içinde
- 4 Bu gül baharı vâktidir her dem tâze her an şolmaz ol bir dem
Bu remzi bilen âdemdir âdem yohsa hayvân çok bâzâr içinde
- 5 Bu sırrı bilmez hiç cinn ü melek şevğine sırrın devreder felek
Bilmez bumı nâs deryâda semek bir özge sırdır etvâr içinde
- 6 Başını taşa çalmaya âşık olamaz dostun vaşına lâyıık
Ne sırdan irdi Azrâ`ya Vâmık sırr-ı aşk dinmez ağyâr içinde
- 7 Âşık gözinden kan akınca kesret yüzine ben bakmayınca
Kim ki menfûr-ı halk olmayınca maqbul olamaz ebrâr içinde
- 8 Ünsî âşıkdır çün o didâra zevk-i aşkla irdi ol yâre
Hâlini bilür iren esrâra nûr olan anlar envâr içinde

DESTÛR-339

- 1 İlâhî lütfeyle her-dem ayırma gönlümi senden
Baña beni koma bir dem ayırma gönlümi senden
- 2 Meded yokdur baña benden kemâlin isterem senden
Geçüp bu mâ-sivâdan ayırma gönlümi senden
- 3 Beni bensiz nice bula gönül ey dost sende ola
Bu benlik senligin ola ayırma gönlümi senden
- 4 Gönül mülkini alasin geh vârim yağma kılasın

Beni benliksiz kıoyasın ayırma gönlümi senden

5 Kıararım bî-karâr oldu bu cân aşkın ile doldı
Ki senden derde em buldu ayırma gönlümi senden

6 Gönül geçdı her hevâdan ki sen-ben gitdi aradan
Niyâz budur bî-çâreden ayırma gönlümi senden

7 Gözüm ğayrıyı hiç görmez o ğayri yere baş urmaz
Seni ister gönül durmaz ayırma gönlümi senden

8 Geh geçmişem cân u serden seni ister dilüm senden
Degilim ayrı ben senden ayırma gönlümi senden

9 Kıoyalı sevdâ-yı dünya idüp terk arzû-yı uqbâ
Di her ğâh Ünsî yâ Mevlâ ayırma gönlümi senden

95/b

DESTÛR-340

1 Derd-i aşka yanmayan dermân noldığın bilmez
Yanuben kül olmayan súzân noldığın bilmez

2 Bir mürşide varmayan anda hâlin sormayan
Sinesini delmeyen virân noldığın bilmez

3 Ol t̄ariķe girmeyen ma'rifete irmeyen
İ̄haķikâtı bilmeyen insan noldığın bilmez

4 Bildiginden geçmeyen aşķ şarâbın içmeyen
İ̄hicâbları açmayan irtân noldığın bilmez

5 Hâller hâli olmayan kaali şöyle kıalmayan
Her maķâmı bulmayan vicdân noldığın bilmez

6 Kıalb gözini açmayan sır dânesin saçmayan
Murg-i lâhûta uçmayan âşiyân noldığın bilmez

7 Emrullâhı t̄utmayan me'mûre sa'y etmeyen
Kıulluğa irişmeyen sulţân noldığın bilmez

- 8 Delilini bilmeyen nefs-i hayrın almayan
Ünsî yâre ırmeyen Sübhân noldığın bilmez

DESTÛR-341

- 1 Şem'-i cemâline yandır
Pervâne yüz cânânımız
Sen aşk şarâbına kandır
Mestâne yüz cânânımız
- 2 Bizden bizi gel al gider
Kalmasun arada keder
Bend elinde katar gider
Divâne yüz cânânımız
- 3 Nefs atından bizi indir
Rûh atına bizi bindir
Senden yana bizi döndür
Pervâne yüz cânânımız
- 4 Düşür derdine ulaştır
Lütfın ile bizi kandır
Zevkin deryâsına daldır
Dürdâne yüz cânânımız
- 5 Ne hevâ-yı nefse yeldir
Ne dostların bize güldür
Ölmezden ön bizi öldür
Efsâne yüz cânânımız
- 6 Benligi aradan kaldır
Gamda koma bizi güldür
Aşkın ile bizi doldur
Hoş hâne yüz cânânımız
- 7 Sen ganîsin lütfın Ganî
Derdin ile Ünsî Ganî
İrgür merâtibe Ganî
Virâne yüz cânânımız

DESTÛR-342¹

- 96/a
- 1 Dosta gönül² mübtelâdır
Çâresiz derd ne belâdır
Derdlülere es-şalâdır
Görsün bu derd ne belâdır
- 2 Eylencedir bu derd baña
Derdime halk kıldı ...
Nice diyem anı sana
Bilmem bu derd ne belâdır
- 3 Kimse bilmez benim derdim
Bu derd ile neye irdim
Derd ile didârı gördüm
Dirler bu derd ne belâdır
- 4 Olan giriftâr bu derde
Kılmaz karar ol bir yerde
Ne dağlarda ne gülzârda
Bilür bu derd ne belâdır
- 5 Mübtelâyım ben o yâre
Buldum³ vuşlata çâre
Bî-çâreyem ben bî-çâre
Dermansız derd ne belâdır
- 6 Yolında cân u bâş virdim
Çoğdur dinmez benim derdim
Gice-gündüz budur virdim
Aceb bu derd ne belâdır
- 7 Ünsî derde düşeliden
Aşk başımdan aşalıdan

¹ 2 ve 3. beyit Ü nüshasında yoktur.

² S-22/a : gönlüm

³ S-22/a : bulmadım

Bildi aşkın ezelden
Gördi bî-derd ne belâdır

DESTÛR-343

- 1 Sineme dost şerha şerha yâreler urdı onulmaz
Yâredir bu yâreler kim bunlara hiç çâre olmaz
- 2 Dost cemâlin görmüşem ben gayri görünmez gözüme
Sinemin bağında taze gül açıldı aşla şolmaz
- 3 Ben o¹ Mecnûn-ı Leylâyam hiç qarârım yok dem-â-dem
Hâşret odı yakdı cânım kimse benüm hâlim bilmez
- 4 Âşikâna es-şalâdır gelsün meydân-ı aşka ol
Virmeyen cân bu meydanda vuslat-ı cânânı bulmaz²
- 5 Bir mücellâ âyinedür gönül anda görünür dost
Sûret-i mir`âtı birdir vahdetleri hiç bozulmaz
- 6 Bu merâyâ vü bu kesret Ünsî mir`ât-ı Hâkdır hep
Anda bir şuret görünür hayâl-ender-hayâl olmaz

DESTÛR-344

- 1 Gel toprağa hoş bak anda Ademoglu insan yatur
İşbu arzın ikliminde nice yüz bin sultân yatur
- 2 Nice yüz bin³ belâ çeküp da`vet iden halkı Hâkka
Ol keştibân Nuḥ Neccâ şol bâdi-i⁴ tufan yatur
- 3 ⁵Nice yıllar ağlayuben cân Yûsuf`ın isteyüben
Hâşret ile `illet bulan ol Yâ`qub-ı Ken`ân yatur
- 4 Nâr-ı Nemrûda atlayup⁶ gülşen olan âteş ana
Beytullah bünyâd iden ol Halil-i Rahman yatur

¹ S-23/a : ol

² S-23/a : Bu meydânda cân vermeyen cânânı vuslat bulmaz

³ S-15/a : bin yıl

⁴ S-15/a : bâ-y-ı

⁵ S-15/a : Mısra başında "Bu" kelimesi vardır.

⁶ S-15/a : atılab

- 5 Didârına müştâk olan Tûr-ı Sinada bekleyen
Anda Hüdânın Kelîmi ol Musâ bin Umrân yatur
- 6 Ol Mantıku't-Tayra mâlik tahtını rüzgâr götüren
Sol hâkim-i ins ile cin ol zâbıt-ı hayvân yatur
- 7 Gelen gitdi giden gelmez varub anda kalur ebed
Kangı birin diyem sana anda bî-had merdân yatur¹
- 8 Kim² göklere su'ûd iden hem dünyayı koyup giden
Birgün iner yer altına İsa rûh-ı Yezdân yatur
- 96/b
9 Zebhi ile memûr olan emr-i Hakkâ muti' olan
Göklerden imdâd yetişen ol sâhib-i kurban yatur
- 10 Evvel Âdem âhir Ahmed din diregi cehâr-yâr
Bu sultânlar yatağında biri Ali arslan yatur
- 11 Hep enbiyâ hem evliyâ me'vâidiler yeri
Sultânlar sultânı bile ol Hâzreti Sultân yatur
- 12 Şanma ölü sen anları fena fillâh olanları
Anlar beğâ billâh oldı³ dostlar anda bir an yatur
- 13 'Aşk yolında derdler çeküb zevk-i Hakkâ irenlerden
Anda nice ehl-i te'lîf bunca sâhib-i dîvân yatur⁴
- 14 Bunca veli hep geldiler buldılar hakkıyla Hakk'ı
Hem vaşıl-ı billâh olan ehl-i kemâl pîrân yatur
- 15 Yer altında cümle insan büyük küçük beraberdir
Bunda şâh u gedâ birdir hep cümlesi yine yatur

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

² S-15/a : Bu

³ S-15/a : anla

⁴ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

- 16 Bu kalmaz ebed Hızr u İlyâs olursa da
Cümle millet gider andan Türk ü Acem üryân yatur¹
- 17 Hakk'ı anla hakkı anla lâ-büd ölüm muqarrerdir
Hakk'ı bunda bilen anda san Ravzâda rıdvân yatur
- 16 Gözlerinden kanlar döküp bunda Hakk'ı anlamayan
Bundan güle güle gitse varır anda giryân yatur
- 17 Dost yolında can u başa bakma sen Manşûr gibi
Bu dünyada ağlayanlar var anda handân yatur
- 18 Enel-Hak da'vâsın idüp halkı başın öşürünü
Halka menfûr Hakk'a maqbûl anda merd-i meydân yatur
- 19 Dost dost deyuben derisin soyduran şol Yezdân gibi
Çıkdı çıplak halk içinden bu gözlerden nihân yatur
- 20 Mübtelâyı Leylâ olub Mevlâ tecellisin bulan
Anda serdâr âşıklar ol Mecnûn hayran yatur
- 21 Taht-ı kaşrdan geçübün nice şâhlar oldu velfi
Bu toprağı hor görme kim anda Ali, Osman yatur²
- 22 Sende Ünsî öleceksin bir dost ile bir post yeter
Anda libâs-ı palas olmaz şâh (u) gedâ üryân yatur

DESTÛR-345

- 1 Baħr-i kandum ney-şeker benden biter
Hem zehr-i tiryâkter³ benden biter
- 2 Dürr-i deryâ ol cevâhir ma'deni
Olmuşam ben sîm ü zer benden biter
- 3 Her nebât ü ma'den hayvân tıyûr
Cinn ü melek hem beşer benden biter

¹ 15 ve 16. beyitler Ü nüshasında yoktur.

² 18,19,20 ve 21. beyitler Ü nüshasında yoktur.

³ S-15/a : zehr ü tiryakter

- 4 Kendimi kendim bilürem ne isem
Zât-ı yârim baḥr u ber benden biter
- 5 Ol şarâb(1) ârif-i billâh içer
Engûr-i mey hem semer¹ benden biter
- 6 Arş-ı a`lâ tahte`s-serâ² cümleten
Gökde  udsîyâne per benden biter
- 7 Düşdüm anda³ ḥayret-ender-ḥayrete
Ḥayret içre ḥayr-veş benden biter
- 8 Sözüml anlamıyan deccâl ḥabere
Âlem-i alef sebz ü ter⁴ benden biter
- 9 Ben diyemem ben zirâ kim ben bir kemim
Ben kimim kim bir⁵ kem er benden biter
- 10 Ünsiyâ gel cem`u fark cem`inde d r
Cem`i sırıda fıtne var benden biter

DEST R-346⁶

1. Gel hidâyet mektebinde o u sen ders-i hidâyet
Olasın bir ilme `âlim ana olmaz hiç bidâyet
2. Müntehâ bir ul mdur⁷ m ntehiler ḥoş bilür
Ṭalib olanlar irerler eyleyince Ḥak  inâyet⁸
3. İlm-i ledün remzidir dey ⁹ Ḥakdan okudı İ izir

¹ S-15/b : şecer

² S-15/b : tahte`s-serâyı

³ S-15/b : ender

⁴ Ü-96/b : alef-i setr

⁵ S-15/b : her

⁶ Bu ilâhîde eksik heceler bulunmaktadır.

⁷ S-5/a : Müntehâ-yı ul mdur bu

⁸ S-5/a : Hakk idince inâyet

⁹ S-5/a : bu

97/a

Mûsâ gibi Tûr-ı dilden dinler özge hoş hidâyet¹

- 4 Ola mazhar kim bu ilme her mihen râhatdır ana
Kahr u lütfi bir bilüp ol buldu hoş² nûr-ı velâyet
- 5 Kim inâyet buldu ezel feyz irişdi gönlüne
Kodı zât-ı Hâkda sırrın ana kıldı bir hidâyet³
- 6 Kim ki gördi dost cemâlin o mir'ât-ı Celâlîden
Ol cefâlardan şafâ eyler bu etmez hiç⁴ şikâyet
- 7 Buldın Ünsî zevk-i vuşlat ğayriyi ço var ârif ol
Zevk-i Hâkka çünkü olmaz ana⁵ aşla hadd-i ğâyet

DESTÛR-347

- 1 Ol bi-bedel yâr yüzine cânım hayran olmuş durur
Yüregim yağı eridi içim pür-kan olmuş durur
- 2 Aşkın nârı yaqar beni âhım çıkar âsumâna
Aşkınla bu tenim üryân cânım püryân olmuş durur
- 3 Bu âteşe ben düşeli gözlerime uyku gelmez⁶
Kanlar gidüp⁷ yüregimden gözüm giryân olmuş durur
- 4 'Aşk yolında başım kodum ben belâlar meydânına
Şimdi keyk-i 'âlem başım bir ... zindân olmuşdurur
- 5 Senin derdin müdâm olsun güldürmedin bir kez beni
Baña gülmek neden gönlüm beyt-i ihvân olmuşdurur⁸
- 6 Ol şâh-ı aşk geldi benim kondı taht-ı cân u dile
Doldı aşk askeri cümle gönlüm divân olmuş durur

¹ S-5/a : hikâyet

² S nüshasında "hoş" kelimesi yoktur.

³ S-5/a : Zâtında kodı sırr kıldı ana hidâyet

⁴ S nüshasında "hiç" kelimesi yoktur.

⁵ S-5/a : ebed

⁶ S-15/b : uykular gelmez gözüme

⁷ S-15/b : gider

⁸ 4. ve 5. beyitler Ü nüshasında yoktur.

- 7 Cân u tenim yağan âteş söğünmez tâ haşre degin
Bî-dühân od bu gönlümi yaçar külhân olmuşdurur¹
- 8 Gerçi evvelimde gönül kurtulmadı derd-i gamdan²
Bu belâda hâlîme halk katî hayrân olmuş durur
- 9 Ğarğa virdi gözüm kanı hep âlemi uçdan uca
Görmez gözüm dağı bağı bâña tufan olmuş durur
- 10 Baş virdiler yüregimde yareler şol gonca gibi
Açıldı gönlüm goncası güli handân olmuşdurur³
- 11 Ben yoluna kıldım fedâ var ise ey dost senin
Cânım daği başım ile saña kurbân olmuş durur
- 12 Ben derdmendi mübtelâya lüfeyle kıl ey dost nazar
Görmek senin cemâlini anâ⁴ dermân olmuş durur
- 13 Dostlarıma⁵ sırrım benim yâ niccsi pinhân olur
Çünkü zârım ol dost ile halka nihân olmuşdurur
- 14 Ey dost yüzün çevirme gel Ünsî gerçek âşîk isen⁶
Meftûn olalı ol saña hâli yaman olmuş durur

DESTÛR-348

- 1 Nâr-ı aşk gönlüm hânesin yaqdı
Külhâna döndi külhâna döndi
- 2 Şaqladım genc-i aşkı cânımda
Virâne döndi virâne döndi

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

² S-16/a : Gerçi gönlüm evvelimde derd-i gamdan kurtulmadı

³ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁴ S-16/a : bana

⁵ S-16/a : Dostlarım

⁶ S-16/a : sana

97/b

- 3 Aķan gözüm_{den} şol ķanlu yaşı_m
Ummâna döndi ummâna döndi
- 4 Dost derdi bana virdi şifâlar
Dermâna döndi dermâna döndi
- 5 Yandıĝım gördün şem`in odından
Pervâne döndi pervâne döndi
- 6 Olalı bende dil şâh-ı aşķa
Sultâna döndi sultâna döndi
- 7 Bâde-i aşķın şeydâsı gönül
Mestâne döndi mestâne döndi
- 8 Şoyunup vârin vireli dosta
Üryâna döndi üryâna döndi
- 9 Açıldı sinem baĝında güller
Bostâna döndi bostâna döndi
- 10 Meydân-ı aşķda Manşûr gönlüm
Ķurbâna döndi Ķurbâna döndi
- 11 Başın kayırmaz dost için gönlüm
Merdâna döndi merdâna döndi
- 12 Seyl olup aķan bârân-ı eşkim
Şırf ķana döndi şırf ķana döndi
- 13 Aşķın yeliyle maşşûl-i aķlım
Ĥarmâna döndi Ĥarmâna döndi
- 14 Ten ile cânım bulalı birlik
Cânâna döndi cânâna döndi
- 15 Benligim benden yüz döndürüben
Yezdân`a döndi Yezdân`a döndi

- 16 Bu Ünsî kemter vuşlatda alup
Hayrâna döndi hayrâna döndi

DESTÛR-349

- 1 Ey gönül derd zerresinde mihr-i tâbân gizlidir
Çâresiz derdler içinde özge dermân gizlidir
- 2 Sen bu derdin çâresini yine derdinden¹ ara
Gönlünün her hânesinde ana Loqmân gizlidir
- 3 Derdin ile inlemesen çâresize² ben deyü
Çün bu belâ meydânında nice seyrân gizlidir
- 4 Ârif isen cândan içre şakla dostun aşkı
Aşkı bahrı katresinde³ dürlü ummân gizlidir
- 5 Gel vücûd fülküne bineyim aşk da Nûh gibi
Bu kan deryâsı mevcinden bil ki Tûfân gizlidir⁴
- 6 Zulmet-i tenin görüp sen şeb-i deycûr şanma kim
Anla anın zulmetinde âb-ı hayvân gizlidir
- 98/a
- 7 Ben fakirim deyü boynun egme müflisler gibi
Küntü kenzin haznesine sende virân gizlidir
- 8 Ha Cemâl-i ka'besidir beyt-i albin ıl tavâf
Merve Şafâ haı sa`yet anda cânân gizlidir
- 9 İklim-i dil şâhı olup ıl hîrâset mülki sen
Taht-ı gönlün eyle ma`mûr anda sultan gizlidir
- 10 Arama yâbân içinde maşadı ey cân sen
Gönlünün bu ma`deninde cevher-i kân gizlidir

¹ S-16/a : derdinde

² S-16/a : çaresizem

³ S-16/a : "nice"

⁴ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

- 11 Âleme ğaflet ile ğâfîl gibi bakma yûri
Zerresinde nice yüz bin şems-i rahşân gizlidir
- 12 Geç bu meydân-ı ene'l-Haĥda başından ko cânın
Manşûr olanın elinde top (u) cevġân gizlidir
- 13 Şerĥa şerĥa metn-i yâreni dilâ şerĥ itmege¹
Dinmek ile hâl dinilmez sırr-ı insan gizlidir
- 14 Ünsiya gel sırr-ı Haĥĥ`ı açma şaĥın ârif ol
Anlamaz câhil ü nâdân sırr-ı Sübhân gizlidir

DESTÛR-350

- 1 Bu derdim aşk elinden artdı gün gün tâzelendi
Yüregime dolup kanlar bu aşk odıyla daġlandı
- 2 Cemâli şem`ine yârin yanup pervâneler gibi
Şu zaman ki kemend-i aşk benim boynuma dolandı
- 3 Bu aşk odı beni yaĥdı dilimde kalmadı ġayri
Gönül geçdi sivâdan hoş hemân ol yâre bağlandı
- 4 Dutup âfâķı inledim inletdi kamu ĥalkı
Bu inildim bu zârımla kamu âlemde söylendi
- 5 Belâsından bu aşkın ben gice gündüz kamû zârım
Belâdan hep inildimden dil-i şeydâ şafâlandı
- 6 Belâlî başıma noldı belâya uğrayalıdan
Şu meydân-ı ene'l-Haĥda o Manşûr-veş yuvalandı
- 7 Bu aşkın genc-i virânı bu gönlüm hânesi oldu
Tılsım-ı kenzini bozdum vuşûle iş kolaylandı
- 8 Bu aşk deryâsının aşlı ezelden pâk tâhirdir
Ana ġavvâş-ı dil daldı yunup anda tâhûrlandı

¹ S-16/a : itme gel

- 9 Ki müstağrak yürürem hep cünûn-ı aşkla ben kim
Bilür şeydâlığım âlem beni kim dir ki uşlandı
- 10 Bu yolda cân u baş virüp heme Ünsî döker kıanlar
Ki yoħsa kıayıran başın lâf urup ol şofulandı

98/b

DESTÛR-351

- 1 Nûr-ı tecellî gönlüme cânım cemâlinden doğar
Feyz ü teselli cânıma ħüsn ü kemâlinden yağar
- 2 Gönlüm benim ol yârile dopdoludur her-dem ebed
Dostun tecellisi ana nûr-ı Celâlinden sağar
- 3 Bizden bize ol dost yakın çün aldı dost bizden bizi
Cândan yakınım dosta ben çoklar visâlinden yağar
- 4 Cânım dimâğı hoş benim dost kıokusun benden kıoğar
Baña gelür dost bağçesi gülleri ilinden ağar
- 5 Zevkı-i Ĥakka irdi Ünsî ol yâr¹ ile birdir özi
Şimdi anın oldu yeri şol ağıyâr elinden mağar

DESTÛR-352

- 1 Bırakdımsa kıamu vârim dilüm esrârı bâkıdır
Virüp vârim yâri aldım bu kâr-ı pür-kâr bâkıdır
- 2 Vücûd sermâyesi gitdi baña bir fâide kıaldı
İrişdim vuşlat-ı yâre hele ol yâr bâkıdır
- 3 Fenâ kııldım² vücûdum ben bu aşk meyĥânesinde çün
Hezâr peymâneler içdim o şâkıden yâr³ bâkıdır

¹ S nüshasında bu kelime yoktur.

² S-16/b : etdim

³ S-16/b : sâkı yârî

- 4 Ebed mest gelmişem dostdan değil meclisimiz eksik
Gelen içer giden içer hamr-ı hûmârı bâkîdir
- 5 Dertlüsüyem dost derdinin dertmidir yine devâsı
Devâsız dost derdi bâña hoş eskâr-ı bâkîdir
- 6 Bu fâniye aldanmadım yalancıdır vefâsızdır
Buldu gerçek dostumu ben ger ol dildâr-ı bâkîdir¹
- 7 Sivâ yokdur bâña asla benimle bir olup dostum
Cemâline ki² şeydâyım heme didârı bâkîdir
- 8 Okudum aşk kitâbını ki ğayri ismi yok anda
Bu dersden bir varağ yazmak bâña ezkârı bâkîdir
- 9 Vücûdum şeceri hep derd odına yanmagile çün
Ki meyvedârı Hâk olmuş anın esmârı bâkîdir
- 10 Maârif kânına vardım o dost gülzârını gördüm
Ki ucdan uca seyrettim güli ezhârı bâkîdir
- 11 Hâkikat şehrini gezdim nihâyet ü bidâyetsiz
Ana girdim çıkamam hiç o şâr-ı ber-şâr bâkîdir
- 12 O şârda dostı gördüm ben işitdim sözlerini hem
Henüz ol şavtı dinlerem o dost güftârı bâkîdir
- 13 Vücûdın mahv idüp mazhar olalı nûr-ı zâta Ünsî
Beķâ billâh olup kaldı fenâ âsârı bâkîdir

DESTÛR-353

99/a

- 1 Bu belâlî gönlümün heb³ dost belâsın arturur
Dil belâları hoş artar cân ğıdâsın arturur
- 2 Dost cemâli şu'lesi gönlüm evine düşeli
Dost bâña gösterdi yüzün dil ziyâsın arturur

¹ 5. ve 6. beyitler Ü nüshasında yoktur.

² S-16/b : çü

³ S nüshasında "yok" kelimesi yoktur.

- 3 Gösterince gül yüzini bülbül-i şeydâsına
Ol bu sevdâlı başımın sevdâsın arturur
- 4 Gerçi ol dost âşıkına cevır (ü) cefâ gösterir
Bâña her cevrinde yüz bin ol vefâsın arturur
- 5 Düşeli dost derdine tutdı inildim âlemi
Dost esirgeyüp beni derdim nevâsın arturur
- 6 Dost yolında hakem oldum düşdüm ayaklar altına
İster zerre gönlüm kevni durmaz hevâsın arturur¹
- 7 Dost bağının bülbüliyem eylerem zâr gül kokuş²
Kim ola güle yakın medh ü senâsın arturur
- 8 Giceler tâ şubh olunca bülbülem³ dost gülüne
Zâr-ı nâlânım dem-â-dem⁴ dost nidâsın arturur
- 9 Dürr-i derdim nazm eyleyüb yazdım derdim defterine
Dil tütüşü ... çü kandler sözler edâsın arturur
- 10 Gönül dostun hastasıdır çeker hayli demler velî
Ğah tabibem hastasının yoklar şifâsın arturur⁵
- 11 Dost tecellî eyledikce dost beğâsiyla bâña
Dil fenâ-ender-fenâda ol fenâsın arturur
- 12 Dil bu Manşûr gibi irse şol ene'l-Hâk sırrına
Dâra bakmaz meydân içre iddi'âsın arturur
- 13 Dost ğamından kurtulmuş yok çekme ğam gel Ünsiyâ
Gönüle virir sürûr daĝi mezâsın arturur

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

² S-17/a : kokub gülzâr eylerem

³ S-17/a : bülbüli

⁴ S-17/a : müdâm

⁵ 9. ve 10. beyitler Ü nüshasında yoktur.

DESTÛR-354

- 1 Benim gözüm bu derdile hemân kan ağlamak diler
Aka aka gözüm kanı seyl olup çağlamak diler
- 2 Yanaram nâr-ı aşka gice-gündüz ben firûzânım
Gönül kani' olup ana ki bağrın dağlamak diler
- 3 Dost yolında bu meydanda dil olmağa dara ber-dâr
Ol boynuma 'aşk organın Manşûrveş bağlamak diler¹
- 4 Yürek pervânesi yanar cemâl-i şem`ine dostun
Döne döne olup püryân dil anı bağlamak diler
- 5 Bu aşk ayrı değil benden benimle bile doğmuştur
Harâb oldu gönül gamdan anı aşk sağlamak diler
- 6 Gönül âyinesi göstermeğe dostun cemâlini
Bu nûr-ı aşk ana cilâ virüben zâğlamak diler
- 7 Ben ol vuşlat sarayında o dostu durmuşam dîvân
Beni gönlüm kırmaz şöyle hemân cân dağlamak diler
- 8 Bu derd râhat kırmaz Ünsî beni bir demde bir zerre
Çekinür dostu çün gönlüm² gözüm hep ağlamak diler

DESTÛR-355

99/b

- 1 Dost ezelden hep belâ yazmış başımıza³ yazımız
Çün budur illet belâdan bilmeziz kış (u) yazımız
- 2 Dest-i kudret hep belâlarla yoğurmuş bülbül-i gam
Kande gitsem anınçün bile derd sâzımız
- 3 Şol belâdır bu belâ kim görmemiş Âdem anı

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.² "gönlüm" kelimesi S nüshasında yoktur.³ Ü-99/b : başıma

Bu belâda yalnızız yok bizim anbârımız

- 4 Belâ yağmur gibi yağar başımıza bizim müdâm
Belâdan göz açamazız ... yok mülâzımız¹
- 5 O hamûl dilâ belâyâ sen gücenme ana hiç
Haftı-ı levh itmez haftâ çün yazdı ol üstadımız
- 6 Dost kazasına rızâ vir dost rızâsı derdine
Levhde bozamaz çün kazasın² ol bizim hem-râzımız
- 7 Bunu bize kısmet itmiş derd yoluna gideyüz
Yoldaşım³ belâ ola yoğuş ola düz yâzımız
- 8 Bu belâdan ham-be-ham vücûdum hep kamu
Âşıkım⁴ niyazdayüz kim bilür kime nâzımız
- 9 Çekmeziz semâyâ biz ser aceb idüp servi gibi
Yâr-ı ğam altındayuz biz zât durur hep ârzumız
- 10 Biz belâyâ bakmayup kaşreyledik nefis askerin
Cenk içinde baş virdik oldu şehîd gâzımız
- 11 Dost yolında nefis ile biz cenk ideriz dem-be-dem
Na`ra-i cândan urup arşdan geçer âvâzımız
- 12 Derd-i belâ kuvvetimizdir katığım derd ağusu
Aş yerine biz belâ taşın yeriz ahbârımız
- 13 Şöyle çekdik derdile el varlığından dünyanın
Bâli zehr oldu bize yok ana hırş u âzımız
- 14 Dost belâsı cânıma sükker şefâsından lezîz
Ünsî derdden itmeye dür dost budur niyâzımız

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

² S-23/b : kazayı

³ S-23/b : yoldaşımız

⁴ S-23/b : 'Âşıkız

DESTÛR-356

- 1 Çün o zât-ı âlimü'l-ğayb bu şehâdet-i aynidir
Âlem-i lâhût nâsut-i ma'nide bir ma'nidir
- 2 Bu ta'ayyün-i lâ-ta'ayyenden biri tevhid-i zât
Ayn-i âlem gayr-i âlem diye nâdân zannıdır
- 3 Bu ma'ıyyet-i lâ-ma'ıyyet tevhid-i şırla şıgmaz
Zât-ı bî-cûnın o zâtı bî-eyni ¹ beynidir
- 4 Zâhir ü bâtın ibaret-i şüreti ma'nide hep
Ehl-i tevhid bunları selbeylemek hep deynidir
- 5 Hep haqayıkdır her âlem bir dürür haqıkatı
Hep haqıkat ilminin hem şerhidir hem metnidir
- 100/a
- 6 Mîm (ü) Qâfın kim² verâsından görinen câ-i Qâf
³Perde-i hayâlinin rengi o zâtın levnidir
- 7 Hep `adem âlem-i `ademde ol kadim kadem-i kıdemde
İ'tibâri ezel ebed deynimiz ana göynidir⁴
- 8 Fâ'il-i mutlakdan özge kimse yokdur arada
Mir'âtın zîverleri hep ol cemâlin zeynidir
- 9 Dopdöludur kamu âlem cümle âlem bî-cihet
Şeş cihetden ol veli hâzır o bî-kem eynidir
- 10 Zât-ı vahdetdir bu kesret sırr-ı hûdur her ne var
Bu görinen aynidir hep ortası⁵ çün gaynidir
- 11 Halka-i tevhid kuşatdı hep kamu âlemleri

¹ S-16/b : bî-eyni vü beynidir² S-16/b : hem³ S-16/b : Bu⁴ Ü-100/a : güvenidir⁵ S-16/b : örtüsü

Çün içinde nokta-i vahdetle dolu sahnıdır

- 12 Nokta-i nûndur bu 'âlem nuḳatı yeri degildir
Nuḳatı-ı şağar şanmak.....¹
- 13 Ümmü'l-kitâbdır bu nokta² dört kitâb andan çıkar
Bu mevâlid-i mesâdır vahdet-i şarf veznidir
- 14 Eḫadiyet âleminde vâhidiyyet maḥvolur
Budur ilm-i samediyet bu maḳam-ı avnidir
- 15 Bakma kesret şûretine şûretin içindedir
Cümlenin bir yüzi vardır zâhirin bu batnıdır
- 16 Hiçbir envân efrâdı hiç birine benzemez
Ferdâniyyet remzin eyler bu bir sırr-ı zeynîdir³
- 17 Kim tecellî-i zât olunca şirk buludı hep gider
Doğa bir şems hiç dolunmaz ol tecellî şânıdır
- 18 Ḥasn-ı tevḫîde girüben anda ebed kalanın
Câmı zevk ü şafa ider o bir cây-ı emînidir⁴
- 19 Mağz-ı ma'ni oldu şûret dinmez 'aded-i vâhîde
İrmeyenin sırı aklı ḥar başında beynidir
- 20 Aşl (u) uşûl fer' (ü) furû şugrâ-kübrâ vü ḥikmet
İlm-i ledünnin ḳatında zerreden de ednâdır
- 21 Bu 'âlemde bir âmilin hiç maḥalli yokdur
İsm-i tevḫîd zîrâ kim ol ma'rib degil mebnîdir⁵
- 22 Sırr-ı Ḥûdan bir nice söz dendi benden diyen⁶

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

² S-16/b : nukat

³ Bu beyit Ü nüshasında yoktur

⁴ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁵ Bu beyit Ü nüshasında yokdur.

⁶ S-17/a : derdine

Kabe kavseynden ötedir ol maḳam-ı ednâdır

- 23 Bu tecelliyât-ı zâtdan ḳalbe gelür kelimât
Ol Őecerden “inni ene Mûsa”ya¹ ve “erini”dir
- 24 Zâhir ü bâtın dinür ol bu âlem dilidir
Ârif iskât-ı izâfât eylemesi deynidir
- 25 Cevher-i `od-ı heyyûlâ Şirk olur sorup dimeck²
Zât-ı eşyâ zât-ı mazhar oldu belâ beynidir
- 26 Ünsi`nin hep cümle sözi eḳadiyyet nüktesi
İlm-i ledün dinen ilm sözlerinin aynidir

DESTÛR-357

100/b

- 1 Bir acerb derde düş oldum³ ana em kâr eylemez
Bu inildim iŐidenler derdim inkâr eylemez
- 2 Çün⁴ yaman oldu benim derdim amân virmez bana
Derdli olmayan gice-gündüz heme zâr eylemez
- 3 Bu inildimden beni ḩasta Şanûr bu ḩalk ḩamu
Gerçi âdem oldırur derdini⁵ bîmâr eylemez
- 4 Yârelerim var sinemde anlar yârim elindedir
Yarin bana etdüklerin anı bir aḳyar eylemez
- 5 Benim derdim çaresizdir yâremdir derdime çâre
Loḳmân bile olsa benim derdime tımâr eylemez⁶
- 6 Dost cemâli Şem`inin ben olmuşam pervânesi
Hep yanaram Şem`a ḩarŐu beni kül-nâr eylemez

¹ S-17/a : da

² S-17/a : Heyulâ ve cevher arz-ı sûret dimeck Şirk olur

³ S-24/a : düşdüm

⁴ S nüshasında "ne" kelimesi vardır.

⁵ S-24/a : derd beni

⁶ 4. ve 5. beyitler Ü nüshasında yoktur.

- 7 Bağ-ı dostun güllerine derdli bülbülem ğarîb
Gülleri seyr eyleyen hiç azm-i gülzâr eylemez
- 8 Kânde bakşam gördüğümde dost cemâlin görürem
Söyledir sırrımı derdim ğayri izhâr eylemez
- 9 Dosta Bin cân virüp bir cân aldım bin cânın yerine
Degme uşlu bu aşillu aşillu bâzâr eylemez¹
- 10 Bâzâr idüp başa baş varlık deĝişdik dostla
Mülk idindi mülkümi dost mülki tekrâr eylemez
- 11 Ben ene'l-Haĝ meydânında olmaĝa Manşûr gibi
Zülfine dostun yapışdım beni ber-dâr eylemez
- 12 Derd ile bu zevke irdi sırrımı söyler saña²
Oldu ol³ rüsvâ-yı aşk hiç kimseden âr eylemez
- 13 Hep yeni yeni belâya uğradıkça Ünsî çün
Derd açar yâreler yeni ana em kâr eylemez

DESTÛR-358

- 1 Ğâh olur Mecnûn oluram daĝda⁴ ğâr olur yerim
Ğâh olur bu hayretimden özge şâr olur yerim
- 2 Ğâh düşerem derd odına gice-gündüz zâriyem
Ğâh pervâne gibi yanar⁵ nâr olur yerim
- 3 Ğâh ben ol dost güline şöyle hayran olurum
Ğâhi efgân eylerem bülbül-i hâr olur yerim⁶

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

² S-24/a : bana

³ S-24/a : dil

⁴ S-18/a : daĝlarda

⁵ S-18/a : yanarım

⁶ S-18/a : Ğâhi bülbül sıfat efgân eylerim hâr olur yerim

- 4 Ğâh vücûdum dağlarını dağlar kadar odlar yakar
Ğâh ol firķât nitasından güya şol kâr olur¹
- 5 Ğâh olur artdıķça derdim keyk-i cihâna şıǵmazam
Ğâh olur dırnâķ dibinde özge țâr olur yerim
- 6 Ğâhi durdum ene'l-Haķ meydânında baş virüp
Ğâhi ber-dâr oluram da'vâda dâr olur yerim
- 7 Ğâh dostun varlıǵıyla dû-cihân ķuldur baña
Ğâh faķra irişürem târumâr olur yerim
- 8 Ğâh şöyle gizlenürem ins ü cin bilmez beni
Ğâh mevcûdât içinde intişâr olur yerim
- 9 Ğâh zilletde mukimem dâğ u Şahrâ meskenim
Ğâh bülbül ğâh gülüm gül'izâr olur yerim²
- 10 Ğâh firķat zulmetiyem³ âb-ı hayat bulur Ünsî
Ğâhi vuşlat hânesi pür-nûr-ı yâr olur yerim

101/a

DESTÛR-359

- 1 Gönül şol⁴ derde kim düşdi ana dermân devâ olmaz
Bu aşķ odına yanmaķdan ana özge şafâ olmaz
- 2 Hevâ-yı dost benim başımdadır ķat'a ebed gitmez
Gönül geçdi hevâlardan ana cennât hevâ olmaz
- 3 İşit Haķ Tûridir gönül inân sen şüphesiz baña
Kelâmın işidir dostun ana sıyt (u) şadâ olmaz
- 4 Yüzün görsem deyü dostun ki Mûsâ gibi isterken
İrüp nâğâh murâdına ana aşla sivâ olmaz

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur² 7, 8 ve 9. beyitler S nüshasında yoktur.³ S-18/b : zulmetde⁴ S-24/a : bir

- 5 Gönül anlayalı Hakk'ı yanında gayri yokdur hiç
Olalı dost o dostile ana dostdan cüdâ olmaz
- 6 Dutup fakrı fenâ yolın ireli tevhid-i şırfa
Düşüp bir devlete ol kim ana gayri ginâ olmaz
- 7 Fenâ-ender-fenâ olup kodı varlığını külli
Beğâ-i lem yezel buldu ana dağhi fenâ olmaz
- 8 Hâkikat kânına irdim çü-vaḥdet cevherin buldum
O bî-hemta vü¹ yektâdır ana kıymet baha olmaz
- 9 Bu derdin Ünsî degmeye binde birin dime zirâ
Dimekten derdsiz derdi ana büyük ḥatâ olmaz

DESTÛR-360

- 1 Gönül kaç baş ile düşdün o dostun sevdâsına
Yâ bin başlu yüregın var düşüp aşkın gavgâsına
- 2 Bilür misin nedür kârı bu aşkın tâ-ezelden
Başından ön geçer âşık düşer âşk belâsına
- 3 Bu böyle ben gireliden yoldaşım derd ü belâ
Beni uğratdı bu derdin belâ vü kirâsına
- 4 Bu aşk müşkil olur âşığa ağladır çü kanı
İder Mecnûn ebed seni ol âşık Leylâsına
- 5 Beni dâr eyledi bu aşk irdi cümleden bu
Baña bakdırmadı aşla cihânın zibâsına
- 6 Açar bu gözlerim kanı ki kan deryâsı oldu
Şaçılır nice bin mercân bu derdim deryâsına
- 7 Kodı meydâna baş Ünsî şafâsı zevkine dostun
Seven dostımı cândan pek doyar mı hiç çefâsına

¹ S-24/a : bir

101/b

DESTÛR-361

- 1 Belâsın arttırınca dost irişdi cân i'tâsına
Bu derdimden ziyâde zevķim aķl irmez şafâsına
- 2 O dost ile aramızda ne yerler var bilinmez hiç
Baña dost dir sen kim ben kulaķ đutdum nidâsına
- 3 Bu derdin hiç devâsına tabib bir yol bulamadı
Bu derde yazmadı çâre Ebu Ali şifâ'sına
- 4 Ki her derdin devâsı var benim derdim devâsızdır
Hekim degil daği Loķmân bunun bilmez devâsına
- 5 Dil ü cân virmişem dosta ki ğayrin yeri yok anda
Bu da'vâ özge da'vâdır gönül Mecnûn liķasına
- 6 Baña bir günde bin kere tecellî eylese ol dost
Birisinden ğına gelmez doyulmaz dost 'atâsına
- 7 Bu aşķın sırrıdır deyni nice vaşf eyleyem saña
Nice bin âşıkân düşdi anın zülfi hevâsına
- 8 Bu derd bir sırr-ı kübrâdır bunâ âşık Cemâl ister
Niceler cân u baş virdi cemâlinin îmâsına
- 9 Fenâ-ender-fenâ oldum içinde tevĥîd-i şırfın
Geçüp hep cümle vârlıķdan irişdim dost liķâsına
- 10 Bilinmez ma'nî-i aşķım ne mantıķla me'âniyle
Okuyup yazmağ ile ben irişmedim hafâsına
- 11 Ağır yükdür bu aşķ gamı dayanmaz dengine dünyâ
Çeker Ünsî bu gam yükin irişdi dost vefâsına

DESTÛR-362

- 1 Ey gönül ķo mâsivâyı gel iste bul Mevlâyı sen
Bunda kimse bâķi degil unuťma ol ferdâyı sen

- 2 Dost yolında sa'y ede gör nice belâ zahmet çeküp
Bir devlete irişesin sen göresin ol şafâyı sen
- 3 Sen fenâda bulsan beka ender fenâ içre fenâ
Bir zevk-i bâkiye irüp istemezdin fenâyı sen
- 4 Sen dergâha irişince görürsün âlem-i aynı
Saña şuhûd olur aynı gider ğayri sivâyı sen
- 5 Üns-i Hakkâ irdi Ünsî dostun cemâlini gördi
Açan gözün Hakk'ı görür dinleme ol a'mâyı sen

DESTÛR-363

102/a

- 1 Dost cemâli şu'lesinden gözlerim kan doludur
Dost ile virâne gönlüm heme her an doludur
- 2 Dinlerem başım kulağı dost nidâsın hep kamu
Hep vücûdum zerre zerre şavt-ı elhân doludur
- 3 Tûr-ı sırda kim tecellisin görüp hayrân-ı mest
Dost cemâlinin hayâli mir'ât-ı cân doludur
- 4 Aldı benden benliğim dost bâña bir ad kaldı çün
Hep kamu âlem kamu hep ism-i Yezdân doludur
- 5 Feyz-i Rabbânî yetişdi dost zevkin buldu dil
Kim bu zevkile dil ü cân gizlü ayân doludur
- 6 Vaḥdet-i şırfa irişdim vaḥdet kesrettedir
Dost ile hep cümle âlem daḥi insan doludur
- 7 Ölmüşem dirilmişem ben dostı ayân görmüşem
Zevk-i yâr ile vücûdun şimdi her an doludur
- 8 Geh ayânım geh nihânım dost ile dostum bugün
Bu vücûdum yâr ile hep gizlü şânân doludur

- 9 Kendini kendinde buldu Ünsî yârdır yâr ile
Hep kamu mevcûdun kim var cümle pinhân doludur

DESTÛR-364

- 1 Bu ağyârın sözi baña gerekmez
Cinân baña cinân câna gerekmez
- 2 Dil ü cânım seninle birdir ey dost
Baña sensiz denî dünya gerekmez
- 3 Bu sinem Tûr dostdur kânde olsam
Kelîmim dostla Sina gerekmez.
- 4 Bu¹ aşk şahrâsının Mecnûnı oldum
Baña Mevlâ gerek Leylâ gerekmez.
- 5 Bu varlığım libâsından soyunup
Büründüm şâhî ki ihfâ gerekmez
- 6 Seninle birdir bu maḥvı saḥvım
Bakam senin baña ifnâ gerekmez
- 7 Senin setrinle mestûr olmuşam ben
Bu zuhûra daḥî imâ gerekmez
- 8 Biri bir gören kördür şüphesiz²
Biri iki görmege a`mâ gerekmez
- 9 Bu sırrı söylemek dil belâsıdır
Bu derdden gayri bir belâ gerekmez
- 10 Vişâl-i dost cihânda Ünsîye hep
Baña vuşlat daḥî³ sevdâ gerekmez

102/b

¹ S-24/b : Ben

² S-24/b : şeksiz

³ S-24/b . gayri

DESTÛR-365

- 1 Yeni hırka bulamazsam aşk-ı abâ neme yetmez
Bulamazsam nân-ı¹ hınța nân-ı arpa neme yetmez
- 2 Olam ben zevk-i yâr ile baña ğamdan şafâlar var
Olamazsam saña maqbûl heme cefâ neme yetmez
- 3 Dostlar baña şart idüp el üstünde götür
Etmek hodluk yolun neme yetmez²
- 4 Baña dost lütfi yegdir çün hezârân lütf-i nâsdir
Cefâ vü halk elemeleri baña vefâ neme yetmez
- 5 Baña külhânda bir köşe bulunmazsa degildir ğam
Ki virâne saçağında bûy-i şabâ neme yetmez
- 6 Fenâ-ender-fenâ olsam bu meydân-ı fenâda ben³
Beķâ ancak fenâdadır fenâ baña neme yetmez
- 7 Bu halk içre haķir olmak bana Ünsî aceb hoşdur
Olur zilletle er ârif bu hoş imâ neme yetmez

DESTÛR-366

- 1 Biz cefâ-yı yâr elinden câna gelmişlerdeniz
Derde düşüp derdile dermâne gelmişlerdeniz
- 2 Dostun aşkı odına biz doymazız pervâne-ves
Şem'-i cemâline çün biz yâne gelmişlerdeniz
- 3 Bezm-i dostdan hamr-ı aşkı tâ-ezelden nûş idüp
Biz ayılmayıp ebed mestâne gelmişlerdeniz⁴
- 4 Aşk elinden şikem⁵ için el ele pek yapışup

¹ S-24/b : "nân-ı" kelimesi S nüshasında yoktur.

² Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

³ S-24/b : fenâ içre

⁴ Bu mısra Ü nüshasında yoktur (yazılmamıştır).

⁵ S-25/a : şekvâ

Dost önüne dost deçüp¹ divâna gelmişlerdeniz

5 Eyleyüp bezm-i bahâne olmuşuz divâneyiz
Vaşlına aklı virüp divâna gelmişlerdeniz

6 Aşk-ı yâr yağma kılup hem aklı fikri hep kamu
Mest-i virân-ı harâb virâne gelmişlerdeniz

7 Bu enc`l-ı Hağ na`rasın Maşûr gibi biz uralı
Biz bu `aynin ayniyiz Yezdân`a gelmişlerdeniz

8 Dost cemâli ka`besin kıldık tavâf leyl ü nehâr
Merve Hağğ`ı dosta biz kurbâna gelmişlerdeniz

9 Şöyle serbâz olmuşuz meydân-ı aşk içinde biz
Ünsî oynar baş topın merdâne gelmişlerdeniz

DESTÛR-367

1 Bir âteşe düşdüm dilâ gönlüm külhânımdır benim
Didârına pervâneyem şems-i tâbânımdır benim

2 Ben yanaram döne döne bu âteşim söğünmedi
İtdim kebâb bağrım kamu özge pürânımdır benim

3 Ben aşkla dost önine geldim baş u cânım ile
Dost yolına zebh eyledim bunlar kurbânımdır benim

4 Yakdı beni aşkın odı zerre zerre kül eyledi
Ben tozaram âlemde hep âlem meydânımdır benim

5 Kânlar dolup yüregime ben ağlarım zârî zârî
Gözlerimin akan yaşı bağr-ı ummânımdır benim

6 Derdim yaman oldu benim günden güne artar müdâm
Her-dem beni iniledir bu halk hayrânımdır benim

103/a

¹ S-25/a : deçü

- 7 Derdime ben bulamadım bir çârcyi âlemde çün
Derdim baña dermân oldu bu derd Loğmânımdır benim
- 8 Şah olmuşam aşk milkine aşkın hummâsı başıma
Şaldı sâye ancak gedâ bir nâm şânımdır benim
- 9 Zevk içercyim derdile ben derdime em itmem taleb
Derdin ile yatmak heme Ünsî dermânımdır benim

DESTÛR-368

- 1 Milk-i aşkın şâhıyam ben tabl-ı şâhım çalınûr
Azli olmaz manşıbımın anda ebed kalınûr
- 2 Sinemin beyninde¹ bu saz çalınûr her dem-be-dem
Ben çalana çalımı virdim² anın için çalınûr
- 3 Bu hazine ele girmez bir kuru efsûn ile
İbtidâ baş kurban olur sonra kenzi alınûr
- 4 Baħr-ı ummândır bu derd kim sâhili yok nâ-bedid
Buna düşen çıkmadı hiç ana ğavvâş salınûr
- 5 Ummânın ka'rına daldım cân u bâşı terk idüp
Daluben cevher çıkardım kime dirsem alınûr
- 6 Dalmak istersen bu baħra tut kulağın dinle hoş
Terk idüp hep cümle vâri sonra baħra dalınûr
- 7 Bu gülzâr-ı cihanda ben gül-i bostan istemem
Dost bağının güli solmaz sünbülleri salınûr³
- 8 Çün mekânım baħr-ı kandır⁴ hiç anı bilmez semek
Ünsî başın kanla yudı ana neçün dalınûr

¹ S-19/a : beytinde

² S-19/a : Cânımı verdim ben çalana

³ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

⁴ S-19/a : Kandır bahrı çün mekânım

DESTÛR-369

103/b

- 1 Bu sînem üzre dost derdi çü aşk ile urup¹ dağlar
 arargâhım nice olsun benim ol dağlar u bağlar
- 2 Bu yâreme bulamadım ebed bir çâre mümkün yok
 Anın çün bu inildimle gözüm yaşı akup çağlar
- 3 Ki şöyle² derde düşdüm ki nazîrin görmedi âdem
 Benim derdim bilen dostlar ölür deyü baña ağlar
- 4 Gönlümdeki bu an baħrına düşdüm baş aşığı ben
 Gözüm³ anı hep andandır bu derd yüregimi dağlar
- 5 amu âlem bilirlr kim görülmemiş dürür bu derd
 Olurlar hâlime hayrân benim şol hasta (vü) sağlar
- 6 Evliyâya ki Mecnûnem anın Mecnûnidir Mecnûn
 Cünûnumdan esrimişem gönül arzu ider dağlar
- 7 Ünsî zincir-i aşkından⁴ amu hep çekdiğim derdim
 Sürüyüp ben o zinciri dilerem bir beni bağlar

DESTÛR-370

- 1 Gönlümün her ikliminde bir ulu⁵ sultan olur
 Ğâhi gönlümün içinde bir ulu divân olur
- 2 Ben ezelden vermişem dil dost cemâli şem'ine
 Aşk odı cânıma düşdi dil ebed külhân olur
- 3 Ma'mûr iken gönül şehri asker-i aşk külleri
 Hisarının her kûşesi yakılub vîrân olur⁶

S-19/a : urur

² S-19/a : öyle

³ S-19/a : Gözlerim

⁴ S-19/a : Benim Ünsî bu aşkdandır

⁵ "ulu" kelimesi S nüshasında yoktur.

⁶ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

- 4 Cevr-i dostdan gâhi gönlüm dâr olur zindân gibi
Gâhi dost lütfına irüp bir büyük meydan olur
- 5 Bu cünûd-ı aşk gelüben gayri sürdi aradan
Bu dinülür aşk elinden gizli bir arslân olur
- 6 Mir'ât-ı âlem içinde dost yüzini görmüşem
Cümle uzvum hem dil ü cân vechine hayrân olur
- 7 Derd elinden âciz olup aşla¹ dermân istemem
Her ne denlü derdim artsa derd baña dermân olur
- 8 Dost havâsı gitse başımdan benim bir dem eger
İş bu geyk-i âlem başıma daracık zindân olur
- 9 Zâhidâ sen bilemedin aşk yolında âdeti
Âşıkân dostun² yolında can virir kurbân olur
- 10 Kim ki bu aşkın şarâbın dost elinden içmedi
Şûreta insandır ol ma`nide hayvân olur
- 11 Zehr-i aşkı dolu dolu nûş idüp kınanan kişi
Ol hayât-ı câvidandır cânlara cânân olur
- 12 Bu vücûdum Mısrının sultânı cânlar Yûsufin
Yâ`kûb-ı ten çeşm-i anı gördüğü hayran olur
- 13 Ünsiyâ³ zulmetde buldu âb-ı hayvân içdi çün
Olmayup⁴ Hızır gibi her an ile ol an olur

DESTÛR-371

- 1 Dost aşkı beni divâne itdi
Heç gitdi iz'ân bilmem nedendir

¹ S-19/b : âcizem amma

² Ü-103/b : dost

³ S-19/b : Ünsî

⁴ S nüshasında "ol" kelimesi vardır

- 104/a Başıma bir dem hiç gelmez aklım
Bir demde bir an bilmem nedendir
- 2 Aşk odı sultân gönlüm iline
Bî-çâre gönlüm girdi eline
Şavruldu gönlüm aşkın yeline
Hükmeder sultân bilmem nedendir
- 3 Yâr oldım aşka ben tâ-ezelden
Aldım peyâmı ben sen güzelden
Her gördüğimde seni sezelden
Gözler hep kan bilmem nedendir
- 4 Ben döne döne ol dostı buldum
Şem'in odına yanmağa geldüm
Dost yüzün gördüm pervâne oldum
Yanaram her an bilmem nedendir
- 5 Dostun elinden zehrini nüşem
Bir dem ayılmam özge serhoşem
Divâneyem hem mest-i bî-hoşem
Aklım perişân bilmem nedendir
- 6 Başımdan aklım aşk şöyle aldı
Divâne kıldı Şahrâya şaldı
Baħr u belâya cân u dil daldı
Her demde virân bilmem nedendir
- 7 Müşkildir işim bu aşk yolında
Gönlümden ben zîra önde sonda
Kandeyem kande ben beni bilmem
Var-ı şeydâlığım bilmem nedendir
- 8 Aşkın yeli benim şol başım
Kâtı kâtı taşlara ol çala çala
Yoğ itti benim şol ism ü resmim

Bu işler benim bilmem nedendir¹

- 9 Ben yâreliyem yârim elinden
Ben âcizem hem çârem elinden
Bidâr oluram zârım elinden
Yok baña dermân bilmem nedendir
- 10 Meydân-ı aşkda ben Mansûr oldum
Zincir-i cünûn olmaz baña bağ
Bağlandı kaldı zincir-i aşka
Bu deli gönlüm bilmem nedendir
- 11 Yanub kül oldum ben zerre zerre
Zerre yokdur benliğim bende
Aşk yeli durmaz savurur külüm
Hevâya karşı bilmem nedendir²
- 12 Ben zâr iderken didi o sultân
Sen câna cansın ben sana cânân
Yârin kelâmı Ünsî nümâyan
Cânımda şâyân bilmem nedendir

DESTÛR-372

- 1 Hem cismile cândan ebed ayrı degil cânımız
Mir'ât-ı cândan dost yüzün gördükçe durmaz cânımız
- 2 Gülzâr-ı muhâbabet içre bülbül gibi karşı güle
Figândayız³ tâ şubhâ dek kesilmedi⁴ elhânımız
- 3 Biz şöyle düşdük derde kim tâ-haşre dek kurtulamazız
Bir yer bulamaz hiç belâ meydânında hayrânımız
- 4 Biz dost cemâli ka`besin çok sa`yile kıldık tavâf
İrdik vişâli iydine cânımızdır kurbânımız
- 5 Dost bezminin bir cur`asın bir kere biz nûş eyledik⁵

104/b

¹ 7 ve 8 numaralı dörtlükler Ü nüshasında yoktur

² 10 ve 11 numaralı dörtlükler Ü nüshasında yoktur.

³ S-25/a : Efgandayız

⁴ S-25/a : eksilmedi

⁵ Ü-104/b : itdik

Mest olmuşuz andan ebed hiç ayılmaz sekrânımız

- 6 Cismile cân beyninde ol lâhût bâğı güli ile
Âlemde yüz şol zevkle göz göre mi seyrânımız
- 7 Bizler bu ten kafesinde tûfî gibi habersiz velî
Üstâd-ı aşk kânde söylerdir sekr saymaz ihvânımız¹
- 8 Zilletimiz şûrettedir dünya içre gerçi bizim
Ma' nideki izzetimiz akla gelmez unvânımız
- 9 Bulduk beka kenzin fenâ virânesinde bunda biz
Bir milke şâh olduk Ünsî kevne sığmaz sayvanımız.

DESTÛR-373

- 1 Beni ağlatma ey aşk kim cihânı kan götürür
Yüregim baħr-ı kâdır hep yeri² ummân götürür
- 2 İdince baħr-ı aşkım çüş cihân fülki olur gark³
Bulunmasa egerçi Nûh halkı hep tufân götürür
- 3 Vücûdum milkini cânâ yıkup sen itme harâb
Gönül tahtı aceb a'zam ulu sultân götürür
- 4 Belâ-yı dost çeker gönlüm o yârin kulluğunda
Ne kadar lütfederse ol daħi ihsân götürür
- 5 Yağar aşkın odı gönlüm beni söyletmez aşlâ
Benim virâne gönlüm çün nâr-ı külhân⁴ götürür
- 6 Cemâli ka'besine Ünsiyâ müştâk olanın⁵
Yolında baş feda ile⁶ cânın kurban götürür

¹ Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

² S-20/a : bizi

³ S-20/a : Baħr-ı aşk çüş idince gark ola fülk-i cihân

⁴ S-20/a : gülşen

⁵ S-20/a : olayım

⁶ Ü-104/b : ile

DESTÛR-374

*(Niş fethinden beş-on gün mukaddem tulu' iden nutk-ı şerifleridir
Sene-1107)*

- 1 Gönlüme tecelli-yi dost ke'n-nuķûş-ı fi'l-ħacer
Cânım andan şâd olur hep ke'l-uşâtı fi's-sefer
- 2 Hep müdâm feyz-i ilâhî bâğ-ı gönlüme yağar
Dost güli taze durur hep ke'n-nebâtı fi'l-mağar
- 3 Dost cemâli âfitâbı doğdı gönlümden benim
Akl irişüp gördiği göz ke'l-büdûr-ı fi'l-ķamer
- 4 Âlitâb-ı gönlümün dâim dolanmaz ber-ķarâr
Dil semâ-i pür-ziyâdır ke'z-ziyâi fi'ş-şecer¹
- 5 Şems-i tevħid doğsa dilde gider andan gaybım şirk
Şanki sürer bâd-ı şabâ ke'l-fuâdı fi'l-maķarr²
- 6 Dost yolında aşķ baña hem rehber oldu şöyle kim
Ķurtarup yol ķorķusundan ke'l-helâki fi'l-memer
- 7 Bâğ-ı tevħid meyvesiyiz bir şecerde dost ile
Beynimizde fark var ise ke'n-nüvâti fi's-semer
- 8 Dost dimağımda ķodı hoş bir 'acâyib lezzeti
Ol³ ħalâvet anlama⁴ kim ke'l-ħuluvvi fi'ş-şeker
- 9 Bir⁵ basiretle bākup âlem yüzine gizlice
Gördüm âlem nûr-ı vâħid ke'l-envâri fi'l-basar
- 10 Ünsiye dostun hedâyâsı gelür dostdan ķamu

105/a

¹ S-20/a : fi's-seher² ke'l-gumâm-i fi'l-mefer³ S-20/a : Öyle⁴ Ü-105/a : anla⁵ S-20/a : Bu

Tu_hfe-i cennet degildir ke'l-esmâri fi'ş-şecer

DESTUR-374¹

(*Kendi vefatlarına buyurdukları tarihtir*)

- 1 \dot{Q} ul âmennâ odur rehber ki² olmuş zâta ol ma \dot{z} har
O sultân-ı hayrû'l-beşer ki oldu cümleden ekber
- 2 İlâhî rûz-ı ma \dot{h} şer tâ koyayım \dot{q} apusına ben ser
Odur rehber cinn ü inse \dot{q} ul olmaz kim odur kemter
- 3 Ana ba \dot{g} lu ha \dot{q} âyık hep ana âsâr olur³ eser
Ki anınla durur durmuş buna tâk u heft kemer
- 4 Şu rütbe âlidir şânı bu mevcûdâta ol me \dot{h} har
Vücûd-ı ism-i a'zâmdır ki arş oldu ana minber
- 5 ⁴Ma rameyte iz rameyte" ki geldi şânına a \dot{z} har
Bir oldu zâtile zâtı ol eyledi şakkû'l- \dot{q} amer
- 6 Olup eflâk \dot{q} amu hayrân anın aşkı ile döner⁵
 \dot{Q} amu âlemlerin fânusı pür-nûrî o nûr-ı ebher
- 7 Anın cezbesiyle bende olup uryân ki⁶ bî- \dot{h} aber
Ra \dot{h} medüp bir şerif kisve bana virdi⁷ zü'l-kevser
- 8 Bu mevzî'-i zarf-ı şerife ola dâim heme ma \dot{q} arr
Bi- \dot{h} a \dot{q} kı şûre-i Tâhâ ki olmaya ana memerr
- 9 Gelüp dû-ferd didi târi \dot{h} bunâ hoş düşdi ma'ter
Mübârek bu libâs ile \dot{q} abr-i Ünsî'ye mu'teber ⁸ *Sene-1136*

¹ Destûr numarası verilirken 374 iki defa kullanılmıştır.

² S-20/b : "ki" kelimesi yoktur.

³ S-20/b : oldı

⁴ Ü nüshasında "çü" kelimesi vardır.

⁵ Ü-105/a : düter

⁶ S nüshasında "ki" kelimesi yoktur.

⁷ S nüshasında "o" kelimesi de vardır.

⁸ S-20/b : "Dü ferd gelüb didi târi \dot{h} düşdi buna hoş

Bu mübârek libâs ile \dot{q} abr-i Ünsî'ye münevver"

(Kırk sene evvel buyurdıkları nutk-ı kirâmileridir)

- 10 Yazı eski yeni tezyin yazan hâce Koca miskin
Sevvedehû sâhibisin kable sinîn-i erba'în

(Bu dahi diğer târihleridir)

- 11 Bildi ömri târihin oldu hasen ğamdan esen
Ki ni`am dâr-ı muttâkin evc-i zehi cây-ı hasen

(Sinn-i şerifleriyle zâtlarına lafz-ı târihleridir)

105/b

- 12 Bin yüz otuz altı senesi vifâk
İrişdim seksen bire bi'l-ittifâk

- 13 Çün ömür bunda tamâm oldu hemân
İicret itdim dosta bundan bi'r-refâk

BEYT

Yâd ide kim bizi bir kez du`âdan
Hıfz ide İhâk son nefesde hatâdan

DESTÛR-375

- 1 İstemem ben zevk-i dosttan ayrı bir an olayım
Dilerem derdi odına sûz-ı külhân olayım
- 2 Dost cemâli ka'besi yollarına ben düşmüşem
Ka'beyi tavâf idüben hemân kurbân olayım
- 3 Kõmuşam idrâk-i aklı hem-râh olmaz çün bana
Aşkile girdim yola ben dosta püryân olayım
- 4 Gözlerimden yaşlarım yağmur gibi yağdırdı aşk
Aķıdayım yaşımı seyl gibi ummân olayım
- 5 Aşkın ile bu vücûdum zerre zerre kıluben
Düşüp ayak altına ben hâk-i yeksân olayım

- 6 Saḳlaram canım içinde aşkıını cânım gibi
Maḳvoluben benligimden küllî ol cân olayım
- 7 Yaḳasın pâreleyüp çâḳ çâḳ idüp vücûd
Çıkuben benlik evinden âlî meydan olayım
- 8 Meclis-i aşkıında devr idüp görüp peymâneyi
Dostla bu zevḳ-i işret içre her an olayım
- 9 Çünkü aşkı rehberimdir ğayrisin yanılıram
Gideyim birlik eline cânâna cânân olayım
- 10 Dostun âşıkıları içre eli bağlı ḳuliyam
Yasdanûram ben eşiĝin ḳurb-ı sultân olayım
- 11 Genç-i aşkıın gevheri ben-sen Ünsî buldun ne gerck
İrişüp vuşlat iline anda ben kân olayım

DESTÛR-376

- 1 Gel sen ḳo beni divâne gönlüm
Ben saña dostdan ḥaber viremem
- 2 Baña bu teklif bir ağır yükdür
Ben ana hele bir dem giremem
- 3 Sevdâ-yı aşkıa ben şöyle düşdüm
Aklıım başıma bir kez diremem
- 4 Ğavĝâya saldın ḳuvvetsiz başımı
Nedür murâdın ben hiç bilemem
- 5 Sen baña dirsın dosta gidelim
Ben hem seninle dosta varamam
- 6 Zincir-i aşkı boynumda dâim
Bir dem yine ben yüzün göremem

7 Var olamazsın sen bāna yoldaş
Zâtında zâtım taşra süremem

8 Ünsî olursam yoldaş deliye
Söyler sözine karşı duramam

DESTÛR-377

1 Sırr-ı aşk tâ-ezelîdir yâ nedendir bu demi
Bunda hikmet-i sırrı nedür bilmezem aşk göre emi

2 Tîn-ı Âdem tahmîrine konmasa ol âb-ı aşk
Aşk nedür bilmezdi Arab kânde kaldı Acemi

3 Zâta mazhar oldu aşkdan zümre-i Âdem kamu
Cinn ü melek çün bu aşkı hiç duyabile mi

4 Bir emanettir bu sır kim dağ u taş getürmedi
On sekiz bin âleme çün şıgmadı aşk âlemi

5 Etlâkin beli büküldi aşk yükin getürmedi
Nâdim oldu döne döne arar bilmem bula mı

6 Dürr-i yetimdir bu aşk kim hâce bilmez hiç anı
Ârif ala ala anı şarrâfa hiç şuna mı

7 Aşk bir Ankâ-i ma'nevîdir sâyesidir hep kamu
Loğma-i aşk çün büyük kafdan kim obur yuta mı

8 Küntü kenzin haznesinden çıktı bu aşk gevheri
Eridi şanki bu âlem oldu bu aşk-ı Edhemi

9 Dost cemâlinin ebed pervânesi ây ile gün
Kâf degil âlemden ağır geldi aşkın dirhemi

10 Nice bin Rüstem şıfatı bozdu bu aşk kaşresi
Tahtını virdi bile gör İbrâhim Edhemi

11 Zevk-i cennetden ilerü olmasa idi bu aşk
Âdeme bu nefh olan nefahtüden ol ni'ami

106/b

- 12 Cümleinin maşşûdı Hâkdır dil o Hâkkin hânesi
Kim bu aşka tapmadıysa dünyâ anın şanemi
- 13 Ene ilâllâhdan aldık dinle ben bu tekyeyi
Cümlemiz biz nûrdan olduk anla remz-i Âdemi
- 14 Yol haternâk menzil uzâk maşşûdun veli yakîn
Ünsî rehber olmasa aşk kimse Hâk' a ire mi

DESTÛR-378

- 1 Derd ile yanmaz isen sen derde dermân bulunmaz
Düşmeyesin âteşe sen sende ol cân bulunmaz
- 2 Nâr-ı aşkile kaynayup kan¹ yürekde dem-be-dem
Kanlu yaş akmaya gözden dürr-i mercân bulunmaz
- 3 Kulluk ile dost kapusın bekle şakin ola kim
Kullarına kul iken sen anla sulân bulunmaz
- 4 Şaykal ur mir'ât-ı dil kalmaşun sivâ tozı
Dil sarâyı olmaya pâk zevk-i vicdân bulunmaz
- 5 Ben dime ki geçmedin sen nice ola maşhar-ı zât
Kendü ile olmasan akl ile cânân bulunmaz
- 6 Gizli seyrân sineni sen delmeyince derdile
Yâre urmazsan dile bu cânâda irfân bulunmaz
- 7 Asker-i aşk şöyle gâlib oldu bu cân milkine
Bu gönül tahtın yıkar aşk itme dir cân bulunmaz
- 8 Leylâ-yı 'aşkla Mecnûn olub çaylak olmayın
Dost yoluna baş virmeye anda 'uryân bulunmaz²
- 9 Aşk odına karşı dur pervâne-veş yan yüri sen
Çünkü aşka yanmayasın sana³ Yezdân bulunmaz

¹ S-24/b : "bu" kelimesi de vardır.

² Bu beyit Ü nüshasında yoktur.

³ "sana" kelimesi S nüshasında (24/b) yoktur.

- 10 Çâre bul yârine sen var derde dermân derd dürür
Ünsî bilür derd devâsın bilür Loğmân bulunmaz

DESTÛR-379

- 1 Biter mi Şahrâda hiç gül ola gül (ü) bağ gülzârsız
Bu gülzâr âleminde gül biter mi hiç ola hârsız
- 2 Ola maḥbûb ola yârsız olur mı bu aceb ḥâldir¹
O maḥbubı seven âşık olur bî-ğam ola ağyârsız
- 3 Dime ben gizlerem aşkı bilinmez ḥâl dime şaḫın
Bu aşka maḥfi meşk olmaz ulu² zâhir o ikrârsız
- 4 Bu aşk zinciri kıl daḫmış boğazına âşıkların
Bulamazlar kûy-ı yâri sürerler zincir ikrârsız³
- 5 Gel Ünsî derde düş kim sen ola derdin saña dermân
Gülün seven ḥârın sever nider güli ola ḥârsız

DESTÛR-380

107/a

- 1 Olmasaydı ḥalk içinde zen-i dünyâ mu'teber
İre idi cümle Ḥaḫka ola uḫbâ mu'teber
- 2 Lîk mâni oldu bir zen bunca eri aldayup
Olmadılar Ḥaḫka vâsıl olmadı tâ mu'teber
- 3 Ḳati zenden zen olupdur şu ki⁴ erler aldana
Zen-i dûna⁵ aldanalar olmaz aşla mu'teber
- 4 Bunca erler nice maḫbûl olur idi aldana
Bunlara olmadı maḫbûl zen-i zîbâ⁶ mu'teber

¹ S-25/b : olur mı bu hiç

² "ulu kelimesi S (25/b) nüshasında yoktur.

³ S-25/b : inkârsız

⁴ S-20/b : şol

⁵ S-20/b nüshasında arada "hem" kelimesi vardır.

⁶ S-21/a : zen-i dünyâ

- 5 Ünsî kodı bu zen-i dünyâ-yı dūmî hiyelden
Âline aldanmıyanlar olur ola mu'teber

DESTÛR-381

- 1 Tıpdı gönül bir puta kim mu'îd oldu puthâneler
Nûş eyledi aşkın meyîn mescid olur meyhâneler
- 2 Nuţfe olur cân murgına kan olup hem cânın ¹ kafes
Hep bu kanlar şemsden irer gizlü câna câneler
- 3 Hiç bu kafese taşradan bir cân gele² ide duhûl
Sırrı anla sen kıl sükût hoş şakladı pîrâneler
- 4 Yerin altı üstüne gelse zâhir olur anda nebât
Her an nebâtdan nuţfeler hâşıl olur yegâneler
- 5 Nuţfe düşer kân-ı rahme karışurlar birbirine
İki şu bir oğlan olur kanlar içüp hoş kaneler
- 6 Bu sırr-ı aşk cândan içerü³ Ünsîya olundu hem
Şıyrındısı bahre düşe yüz gösterir dürdâneler

DESTÛR-382

- 1 Dostumun fikrinden özge söz bu gönlüm kaareler
Derdi sînem üzre urdı kim timurlı⁴ yâreler
- 2 Ol zaman kim derd-i Hıağ yâr oldu baña hem-çünîn
Dürlü âlem⁵ olsa devâ buna olmaz çâreler
- 3 Gönlümün derdine aşla bulmadı hiç bir devâ
Zirâ bu derde düşenler bulmadılar çâreler
- 4 Derde çâre ister isem yâre derde düşerem

¹ S-21/a : arada"hem ten" kelimeleri vardır.

² S-21/a : gelürey

³ S-21/a : içre

⁴ S-21/a : demirlü

⁵ S-21/a : 'Âlem dolu

Bencileyin ehl-i derd hep çâreden âvâreler

- 5 Bu derd derdin devâsı yine derde şabr ide¹
Derde şabr itmek kıatında derdime² yürek pâreler
- 6 Her kim ister râh-ı Hakkda derd ana dermân ola
Ehl-i derde kıl olup hem varalar yalvaralar
- 107/b 7 Hakkıa irmek kim dilerse dâim âh u zâr ide
Râh-ı Hakkıa rehber olan mürşide hoş varalar
- 8 Derd-i Hakk'ı bilmeyen hayvân gibi çün yer-içer
Gice şubha dek yatur³ şanki sengi hâreler
- 9 Ünsi bu derdin devâsı kim ki şorsa öyle di
Sinede dost yâresi açılsa merhem şaralar

(Hüviyyâta heyûla istivâ-yı takdir-i şânîde müsemmâsı eazz-i eşref ve esmâsı esmâdır)

BEYÂN-I HEYÛLÂ-383

- 1 O mazhardır heyûlâya bu zâhir
Hüviyyâta bu âşâr u mezâhir
- 2 Heyûlâ maddedir lîk şûret oldu
Hüviyyâta heyûlâ şûret oldu
- 3 Heyûlâ neye dirler dirse bir er
Heyûlâ aşıldır odur bilen er
- 4 Heyûladır müsemmâ ism-i şûret
Hüviyyât görinen âşâr-ı şûret
- 5 Hüviyyât "mâ leyse fi'l-kevni illâ Hû"
Hakkâyıkdır müsemmâdan dinen Hû

¹ S-21/a : idem

² S-21/a : durma

³ S-21/a : yaturlar

- 6 Heyûlâ ism-i mevcûd cism-i ma'dûm
Kimin ismi ism degildi ma'dûm
- 7 Heyûlâ hem o lâhût kemmûnidir¹
Hüviyyât hem² bu nâsût imkânidir
- 8 Hâkâyıkdır mezâhirdir hüviyyât
Hüviyyât oldu heyûlâya âyât
- 9 Heyûlâ hem hüviyyâta mülâşık
Heyûlâya hüviyyât hem muḫâbık
- 10 Olur lâhût nâsût farkda ayrı
Bu cem'ü'l-cem' vâhid degil ayrı
- 11 Heyûlâya olan maḫhar o cânlar
Tene cânır cânâ tendir didiler
- 12 Hâkiqatda heyûlâ ankâ birdir³
Aşıl dinmez bular bir gizli dildir
- 13 Hüviyyât hem heyûlâya muḫabil
Bu sırrı her kim anlarsa o kâmil
- 14 Heyûlâ fi'l-mesel tohum-ı şecerdir
Bu tevḫidde şecer tohumı semerdir⁴
- 108/a
- 15 Yeter Ünsî yeter bu gizlü sözler
Sözün mestûr degil ammâ kim anlar

ŞERH-İ HÜVİYYET

Heyûlânın vücûdı mevḫûm ve ma'dûm olmasıyla bile teḫaddüm-i zâtisi o madde olması i'tibârıyla hüviyyâta bizzât muḫaddemdir ve vâsıldır ve bi'l-aḫsdir Yâ'ni hüviyyât

¹ S-21/b : kevnidir

² "hem" kelimesi S nüshasında yoktur.

³ S-21/b : ankâyadır

⁴ S-21/b : şecerdir

vücûdî mevcûd ve muhakkak ve sâbit olup ve heyûlâdan muahhar ve şûret olmasıyla bile heyûlâya muqaddemdir vâsıldır Zirâki heyûlânın vücûdî hüviyyât ile şûret buldu ve mevcûd oldu ve şûret ile kaaimdir gerçi hüviyyât heyûlâya şûret oldu Ammâ şûret-i aşl-ı heyûlâ bile kaaim olacak iken hilâfen li'l-akl aşl-ı şûret ile kaaim oldu. Bu i'tibâr için hüviyyât heyûlâya aşıl ve madde oldu Fefhem¹ ve tefattun Târih-i nusha-i Divân-ı Münîf-i² Sene fi- 17 Receb 1161

DESTÛR-384³

- 1 Bir muşavver âyineyim dost göründü benden baña
Gören benim görinen ben dinür her dem sırdan baña
- 2 Buldum cândan zâta vuşlat çıkdı ğayrı Hakk.....
Göründi ğayb-ı hüviyyet oldu ayân günden baña
- 3 Dost cemâl-i rüyetine gerçi âyine oldum veli
Âyinemde şûret menem muşavverdir irden baña
- 4 Ben hâne-i ol nigârım bu nuķuşı nakş eyleyen
Bende bir şûret bağladı göründü ol yüzden baña
- 5 Ben îmânı ayna irdim her küfre îmân eyleyüb
Bu kadar kalem divâneye nedir alam sözden baña
- 6 Küfr ü îmân bütlerini kırub kodum ol şirkin
Bir şûret-i büthâneym çün oldurur îmân baña
- 7 Hızr oldu baña cünûn anınla zulmete vardım
Buldum içdim âb-ı hayât gelmez ölüm andan baña
- 8 Murġ-ı kudsum bu şahrâya gelip şikâr aldım yine
Uçdum lâhût illerine gel dendi o ilden baña
- 9 Sırr-ı vahdet remzi her dem söylenür cânımda Ünsî

¹ S-21/b : Bu kısımdan sonrası S nüshasında yoktur.

² Şerh-i Hüviyyet diye başlayan bu bölüm kanaatimizce Münîf Divânından alınmıştır. Ancak kütüphanelerde bulunan Münîf Divânlarını incelememize rağmen bu kayda rastlanmamıştır.

³ S-3/a'da bulunan bu şiir Ü nüshasında yoktur.

Ol sırr ile oldu benim mahv-ı şahvım benden baña

DESTÛR-385¹

- 1 Dost cemâl-i şu'lesinden gözlerim kan doludur
Dost ile vîrâne gönlüm heme her ân doludur
Hep vücûdum zerre zerre şavt-ı elhân doludur
Dost cemâli hayalinden mir'ât-ı gönlüm doludur
Dost nesîmi güllerinden hem kâm cânım doludur
- 2 Dertli gönlüm dost derdini çok zaman ağladı buldu
Tûr-ı sırda hem tecellîsin görüb hayrân ü mest oldu
Doldu zevkle derûnum gönül dostla bir oldu
Dost cemâli hayalinden mir'âtı cânım doludur
Dost nesîmi güllerinden hem kâm cânım doludur
- 3 Aldı benden dost benliğim baña bir ad kaldı çün
Verâyı dermân ilâhî bulunmaz bu derde Loqmân
Çok luflar gördüm amma bilmem baña noldu
Dost cemâli hayalinden mir'âtı cânım doludur
Dost nesîmi güllerinden hem kâm cânım doludur
- 4 Feyz-i Rabbânî yetişir dost buldu çün dil zevkin
Nice müddet gezeridi bu şöyle mağmûm amığın
Şimdi gör ne hale irdi bu kemter-i bî-çâre mümkün
Dost cemâli hayalinden mir'âtı cânım doludur
Dost nesîmi güllerinden hem kâm cânım doludur
- 5 Çağırdın dost dost deyu yile yile ben yoruldum
Vaḥdet-i şırfâ irişdim vaḥdeti kesretde buldum
Benzeri nâçîz iken âşmânda bir gül oldum
Dost cemâli hayalinden mir'âtı cânım doludur
Dost nesîmi güllerinden hem kâm cânım doludur
- 6 Bir sivâyı selb eyleyüb serî kâra ermişem
Zulmet-i ten içinde ben âb-ı hayâta irmişem
Ben olmuşam ben dostu ayân görmüşem

¹ S-18/b'de bulunan bu ilâhî Ü nüshasında yoktur.

Dost cemâli hayalinden mir'âtı cânım doludur
Dost nesîmi güllerinden hem kâm cânım doludur

7 Ben ayanda oldum nihân ki ol zât baırına daldım
Nihân girdâbına düşüb anda ben garķ olub kaldım
Dost ile cân bâzâr idüp virdim cânım cemâl aldım
Dost cemâli hayalinden mir'âtı cânım doludur
Dost nesîmi güllerinden hem kâm cânım doludur

8 Nice yıllar Yâ'ķûb gibi hasretiz dür zâr ile
İrdim kûḥ u şahrâyı ben olurum rüsvây ile
Cânım Yusufun buldum Ünsî mahremim şimdi yâr ile
Dost cemâli hayalinden mir'âtı cânım doludur
Dost nesîmi güllerinden hem kâm cânım doludur

EL-MÜFREDÂT

Sen seni sensiz koyup senden seni dür eyleme
Ben beni bensiz bulurum deyüben zor eyleme

1 MÜFRED

Ârif-i billâh olan oldu berâber kâhil
Ḥalka bakar Ḥaķla görür cismile Allâh ile

2 MÜFRED

Ârif-i râh olmayana âgâh yok
Tâlib-i didâra bir dergâh yok

3 MÜFRED

Hâk-i pây ol hâk-pây ol hâk-pây
Ḥalk-ı âlem saña ola hâk-pay

4 MÜFRED

Ḳudretin bil bu belânın iste artursın Ḥudâ
Bu belâyâ düşmeyen kes oldu irfândan cüdâ

5 MÜFRED

Râh-ı Hâkda her kimin kim sa'yi oldu pâyîdâr
İrişür menziline pâyine batmaya hâr

6 MÜFRED

Fâil-i mutlakdır ancak eşelden saña işi
Sırr-ı Hâk'ı bilemezsin bin taşta çalsan başı

7 MÜFRED

Gönül göğünde doğunca aşk-ı Hâk
Nûr-ı Hâk'ile dolar ol mutlak

8 MÜFRED

Gören oldur görinen ol Ünsî ancak bir hayal
Diyen hem dinleyen kendi dilinde ne kııl (ü) kaal

9 MÜFRED

Sırrını fâş itme şakla şakın sırrın fâş olur
Sırrını sen şaklamazsan saña kim sırdâş olur

10 MÜFRED

Çünkü kendim bulamıyam gabiyem
Kendimi tâ bulabilem Ünsiyem

11 MÜFRED

Bu sâ'at türbe vakfidır bunda hıfzen korı Allah
Kim dil ü el uzadırsa ana kâfi dürür Allah

12 MÜFRED

Seyr-i Hâkdan özge bir âlemde seyrân olamaz
Kim bu seyri itmeyen kes seyre hayrân olamaz

13 MÜFRED

Zâtının nushası kıldı anla seni ol âgâh
Hem cemâlin görmek için gözgü düzdi gâh gâh

109/a

14 MÜFRED

Ey gönül şeydâ gönül gel gelberü
Derd-i yârdan hâlî olma var yüri

15 MÜFRED

Bensiz sensiz dolu cihân bilmeyendir ben ü sen
Bilinmedi sırrı nedür geldi Ünsî gitdi Hasan

16 MÜFRED

Hâk-ı mezelletde bulunan zât
Anları Hâk ider tâc-ı sa`âdât

17 MÜFRED

Gör bu dünya bir acâyib dânesizce hoşça fâk
Her ki murgî zeyrek ola dutar anı Hâkka`âk

18 MÜFRED

Kâmil oldur gönlü boşdur anın âğ u qaradan
Kalbinin her köşeleri dobdoludur yâreden

19 MÜFRED

Ser-be-ser budur aşqdan halk-ı âlem bî-haber
Bu bir ummân-ı uzmadır bunda garqdır baır u her

20 MÜFRED

Sâlikâ sen geçmeyince nehr-i dünya köprüsin
Bin arasan bulamazsın Hâk yolının doğrusın

21 MÜFRED

Şekl-i insan görünüp ma'nide hayvân yürime
Şûretâ cânlı gibi siretde bî-cân yürime

22 MÜFRED

İhtilât-ı nâs idenler kendülerin şaşırur
Aklı olmayan kişiler halkı başa üşürür

109/b

23 MÜFRED

Söyleme ki bilmez isen söyledene bak yüri
Çünkü aklın yok adını söz bilmeze dağ yüri

24 MÜFRED

Çekme elem cevr-i halka şâbir ol var ey 'amû
Şabrile menzile irdi ehl-i hâl olan kamû

1 RUBÂ'Î

Dest-i mürîd dâmen-i pîr bir olur
Bir mürîde mürşid ancak pîr olur
Âşık u şâdık nişânı ol dürür
Pîre kulluk eyleyüp dil-gîr olur

2 RUBÂ'Î

Ayn-ı aynimdir görinen aynime aynim benim
Aynime ayn oldu aynim bî-sivâ aynim benim
Eyledim naqş-i 'ademden nefy-i mâ'sivâ kamû
Kıldığında aynimin nâm-ı sivâlîğim benim

3 RUBÂ'Î

Tâ ezelden câm-ı aşkı nûş idüp cân gelmişüz
Bezm-i sâki bundadır çün bunda hemân gelmişüz
"Alleme'l-esmâ" ta'lîm itdi çün üstâd bana
Sırta vâkıf olmağîçün bunda el an gelmişüz

4 RUBÂ'Î

Aynidir zâtın vücûdum ben ki şûret-i ebkemim
 Cân-ı sûret-i zâtla bir yâ arada ben kimim
 Şems zerre-i baħrile bir birlikile bir kamu
 Zerre-i nâciz iken ben şems-i zâta mahremim

5 RUBÂ'Î

Cümle Ĥûdur cümle Ĥûdur cümle Ĥû
 Ğayri yokdur yâ ne O'dur yâ ne O
 Şanma sen kim sen osun o bu degil
 Muhtelifdir cümle gide anca Ĥû

110/a

6 RUBÂ'Î

Sırr-ı ekberdir vücûdum o sırr-ı Yezdân benim
 Kenz-i maħfidir bu cânım genc ü pinhân benim
 Şuretâ göründüm ise şekl-i âdem nola
 Lâkin ol ma'nâ yüzinde cümle ma'den-i kân benim

7 RUBÂ'Î

Allah açalı gözlerim
 Gözler cemâli gözlerim
 Dost bulalı dost olalı
 Rumûz oldu sözlerim

8 RUBÂ'Î

Diñle sözüm anlasan
 Bir dürür bu cân ü ten
 Müşrik olursun şaķın
 Dirsene eger sen ü ben

9 RUBÂ'Î

Bilen imiş yine bilen bilüri
 Ki bilmeyen ne bilür ol bilüri
 Bilür gerek bilene tâ ki bile
 Ķamû demde bile bile bilüri

TAMAM

Divân-ı Seyyidinâ Seyyidü 's-Sâlikin ve Kutbû 'l-I'âşilin Hâzreti Şeyh es-Seyyid Hasan el-Ünsî kuddise sirruhû 'l-Âli

Şevvedehû Ed'afu 'l-ibâdi 's-sâlikin ve muhtâc-ı tecelliyât-ı füyûz-ı feyz hâzihi kutbû 'l-ârifin Muhammed Hamdi er-Rağib ibnü 's-Seyyid eş-şeyh Ahmed Nâziki el-Mâ'rif Mine 'l-Tariki 'ş-Şa 'bânî kuddise sirruhû 'l-Bâri

Temmet hâzihi 'd-Divân-ı me 'ârif-unvân sene hamse ve seb'ine ve mieteyn ve elf min şehri Şa 'bânî 'l-mu 'azzam yevmen semâniyete aşar yevmü 'l-erbe 'â fi vaqti 'l-aşri 's-sâni (18 Şaban 1275-Çarşamba ikinci ikindi vakti)

اسدی جانم باغچه شفا دلی
 در دشت فندکیم بلرم
 مست شمع تا از آن ایلم
 قاف بوقت کوزلرم نود
 نهر عشقی دوست لاله
 در دشت نرسه حقر فوادم
 دوست جفا کین جان مست
 دوست با کسی با منی جوفا
 بوی ای عشقه بر خلد
 شمع عشقی لاله ایوب
 بولورم سینه اول بوز
 آینه بود در دینی سولدت

آشی یارین دغان آینه
 وصف اولمز دوستم بر بودا

بود در دینی سولیم در تلووه
 دوست بولنده جلدکم در اول
 ز عدد خوابا بونوز تا دیده
 هر اسباب که در دشت آینه
 بن لاله جانم عشق و فرم
 دوست تجلی ایوب بولور
 دوست جمال کعبه ایوب

سمرقند فرعون از حیم
 در دشت یار اول کوز اول در
 دوست بولنده باغچه شفا
 واز باخت بوه کشه نفس
 هر نظر کشده و سینه
 قیام از آن دوست
 نشده او بی سوز
 سینه سوز تجلی
 محو دیده نور تجلی
 بولنده تجلی
 مظهر زین اول کلمات
 قیام اول کلمات
 قیام اول کلمات
 قیام اول کلمات

بزرگوں قفسہ و طواری و حیسو روزی
استاد مفتی قزہ بولید اسکول بولید
بولید بقائید بین فدا بولید اسکول بولید
بر مملکت ساه اوله قاسم بولید بولید

دردیله یاز ایسکاس دره دره دره بولید
تاریه مفتی قفسه قاز بولید بولید
توقیق بولید بولید بولید بولید
بسیله اولمرت قلبه قلم و سولای بولید
بولید بولید بولید بولید بولید
کولی بولید بولید بولید بولید
دولود بولید بولید بولید بولید
عسکر بولید بولید بولید بولید
نیلای بولید بولید بولید بولید
عشق بولید بولید بولید بولید

چاره بولید بولید بولید بولید
اسی بولید بولید بولید بولید
بولید بولید بولید بولید بولید
بولید بولید بولید بولید بولید
بولید بولید بولید بولید بولید
بولید بولید بولید بولید بولید
بولید بولید بولید بولید بولید
بولید بولید بولید بولید بولید

Süleymaniye U. Kütüphanesi	
Kişi	Nafiz Paşa
Yeni No	
Şifre	867